చతుర

ఫిబ్రవరి 2009

రూ. 10/-

బంగారు బొమ్మ

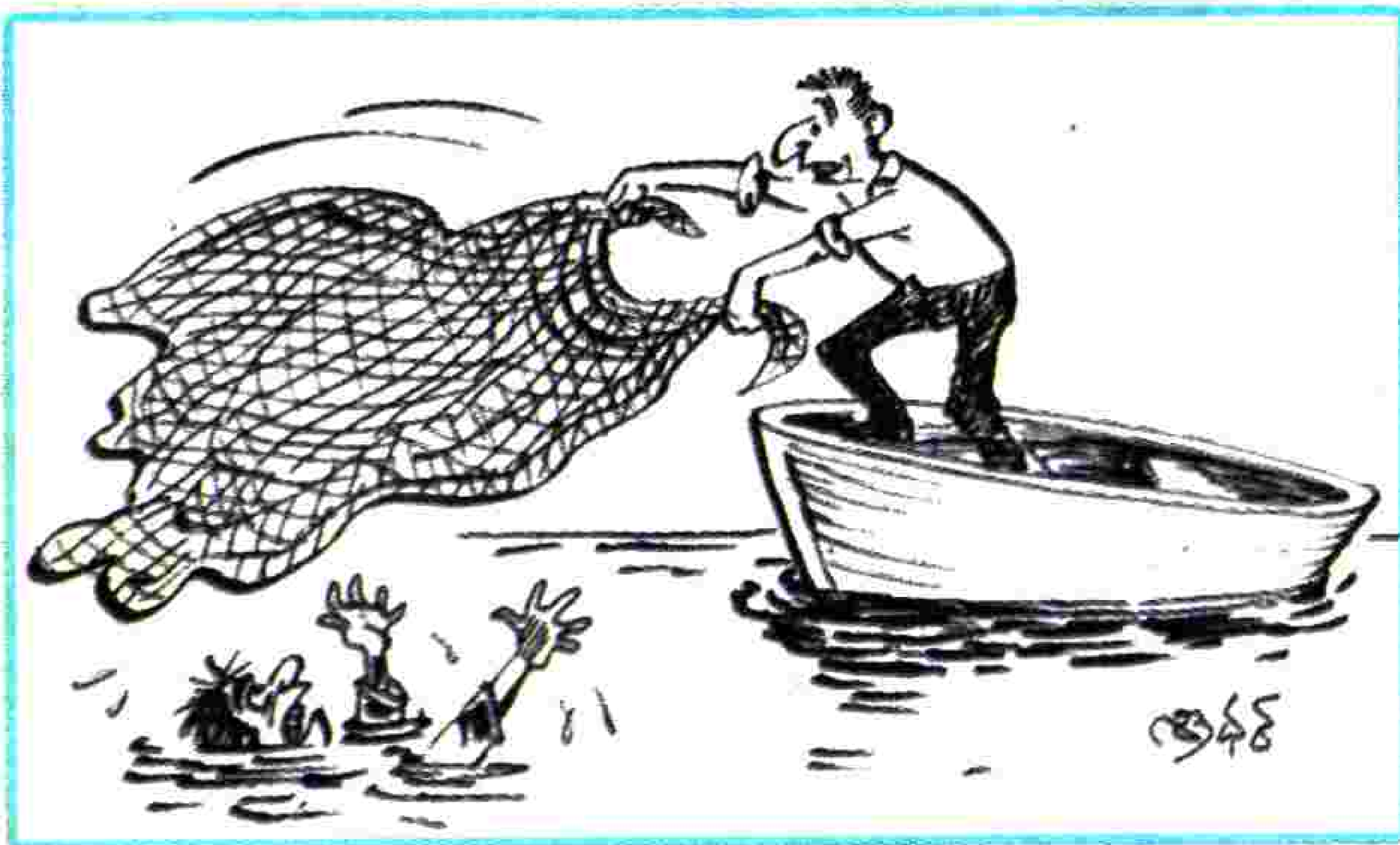
... !!ం లో

వేంపల్లి గంగాధర్

నేలదిగిన వాన

జన్మదిన సంచిక

కాప్షన్ మీదే - 2

ఈనాడు కార్టూనిస్ట్, ప్రముఖ చిత్రకారుడు శ్రీధర్ వేసిన పై కార్టూన్‌కు నవ్వొచ్చే కాప్షన్ రాయండి. శ్రీధర్ ఆటోగ్రాఫ్‌సహా చక్కని బహుమతి అందుకోండి! బాగున్న మరో నాలుగు ఎంపిక చేసి పంపినవారి పేర్లను ప్రచురిస్తాం.

మీ కాప్షన్లు అందాల్సిన చివరి తేదీ ఫిబ్రవరి 16

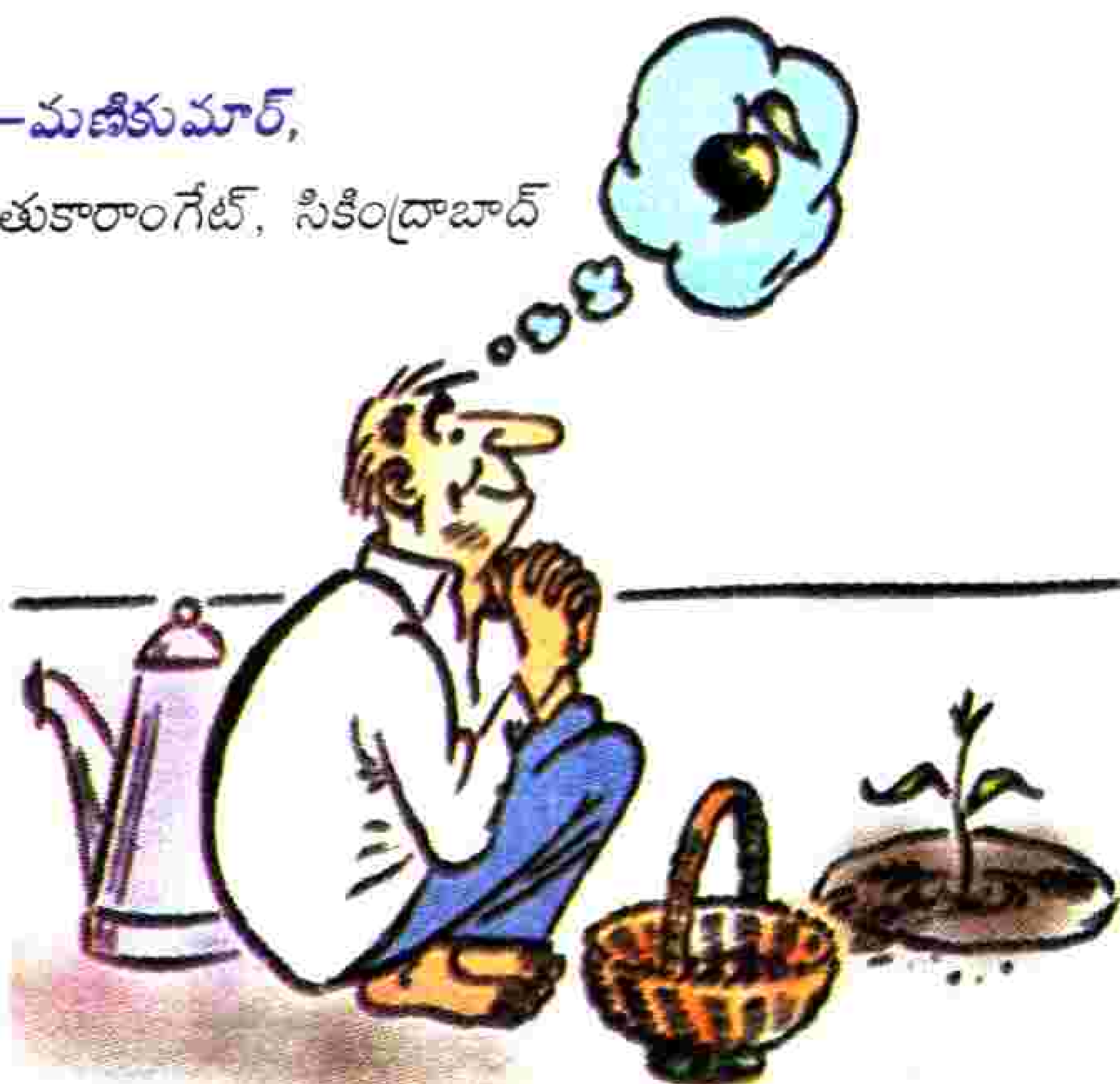
చిరునామా: సంపాదకులు, చతుర, ఈనాడు కాంప్లెక్స్, సోమాజిగూడ, హైదరాబాద్- 082

e-mail : chatura@eenadu.net

ఉత్తమ వ్యాఖ్య :

కాయ ఎప్పుడు కాసేను?
నేనెప్పుడు కోసేను?

-మణికుమార్,
తుకారాంగేట్, సికింద్రాబాద్

కాప్షన్ మీదే -1

బాగున్న మరికొన్ని కాప్షన్లు

కాయ్ రాజా కాయ్!
కలలో కాయలు కాయ్
-కందాళై రాఘవాచార్య,
నిజామాబాద్

కొందరింతే!
కాయలొచ్చేదాకా కలలు వీడరు!
- మంత్రి కృష్ణమోహన్,
మార్కాపురం

'ఫలయజ్ఞం'
- వి.వీరభద్రరావు,
నాచారం, హైదరాబాద్

ఆ పండు చేతికందేసరికి నువ్వు
'పండు'పై పోతావేమో బ్రదర్!
-లోగిశం లక్ష్మీనాయుడు,
సింహాచలం

రచయితలకు సూచనలు

నవ్యనవలా వేదిక 'చతుర'కు రచనలు పంపేవారు ఈ కింది సూచనల్ని గమనించాలి.

★ చతురకు నవలలు పంపేవారు సామాజిక సమస్యలపై దృష్టి పెట్టాలి. హాస్య, వ్యంగ్య తదితర ఏ ఇతివృత్తమైనా ఎంచుకోవచ్చు. ఏ మాండలికమైనా రాయొచ్చు. వైవిధ్య కథా వస్తువులకు ప్రాధాన్యం ఉంటుంది. నవ్యతకే పెద్దపీట.

★ బొమ్మలు, వివిధ శీర్షికలు, ప్రకటనలు పోను 'చతుర' నవల అచ్చులో 80-85 పేజీలు ఉంటుంది. దీన్ని దృష్టిలో పెట్టుకుని రచయితలు తమ నవలల్ని అచ్చులో 85 పేజీలు మించకుండా రాసి పంపాలి.

★ ఒక పాత 'చతుర' సంచిక తీసుకుని అందులో ఉన్న నవలలో ఒకటి లేదా రెండు పూర్తి పేజీలను తమ దస్తూరితో రాసి చూసుకుని ఆ మేరకు తమ నవల రాతప్రతి ఎన్ని పేజీలలో రాయవచ్చో అంచనాకు రావడం సులభం. ఏదేమైనా అచ్చులో 80-85 పేజీలకు మించకుండా లేదా తక్కువ కాకుండా ప్లాన్ చేసుకుని పంపడం మంచి పద్ధతి.

★ ప్రచురణకు స్వీకరించని నవలలు/రచనలు తిప్పిపంపేందుకు వీలుగా స్టాంపులు అంటించిన సొంత చిరునామాగల కవరు జతపరచడం మరువకండి. రాతప్రతులు పోస్టులో పోతే 'చతుర' బాధ్యత వహించబోదు.

★ స్టాంపులు అంటించిన సొంత చిరునామాగల కవర్లు జతపరచని వారి రచనలు తిరస్కారానికి గురైతే ట్రాష్‌లోకి వెళ్లిపోతాయి. వాటి గురించి ఉత్తరప్రత్యుత్తరాలకు తావులేదు.

★ సాధారణంగా నవలలు కార్యాలయానికి అందిన 4 - 8 వారాలలోగా పరిశీలించి ప్రచురణార్హమైతే ఆ విషయం తెలియపరుస్తాం. కాకుంటే తిప్పిపంపడం జరుగుతుంది.

★ ప్రచురితమైన ప్రతి నవలకు రూ. 6000/- పారితోషికం ఉంటుంది. నవల ఏ నెలలో ప్రచురిస్తే ఆ నెల మొదటి వారంలోనే పై మొత్తానికి రచయితకు చెక్కు అందుతుంది.

★ 'కొత్తగాలి' శీర్షికకు చిరుకవితలు పంపేవారు నాలుగు/ఐదు పంక్తులు మించకుండా పంపాలి. స్పార్క్‌కే మార్కు అన్న విషయం గుర్తించాలి.

చతుర

చిరునామా :

ఎడిటర్, చతుర, ఈనాడు కాంప్లెక్స్, సోమాజిగూడ, హైదరాబాద్-500082

సంపుటి -32
సంచిక - 01
ఫిబ్రవరి 2009
373వ సంచిక

చతుర

ముఖచిత్రం : స్నేహ

ముఖపత్రాలంకరణ : రాజుయాట

నిజంగా ఆ క్షణం
ఆంజనేయులు దేవుని
లెక్కనే కన్పించినాడు.
"పనిలోకి పిల్సుకపోతావా?"
అడిగితి.
"రావాల్నే గానీ
ఈ రేత్తిరికే పిల్సుకపోతా"
జెప్పినాడు.
"మాటికంతా మంచి గొడ్డలి
తీసుకుని చెరువుకాడికి వస్తే
మోలీకాడ నేనుంటా.
పన్లోకి పిల్సుకపోతా"
అని హామీ ఇచ్చినాడు వాడు.
ఆంజనేయులు ఎవరు?
ఎలాంటి పనికి తీసుకెళ్లాడు?
తెలుసుకోవాలంటే
వేంపల్లి గంగాధర్ నవల

నేల దిగిన వాన

చదవాల్సిందే!

14 వ పేజీలో

బొమ్మలు: ఆనంద్

ఈ శంకరుడు

మళయాళీ మణిప్రాస

భారతీయ సాహితీరంగంలో జ్ఞానపీఠ పురస్కారం అత్యంత ప్రతిష్ఠాత్మక స్థానం సంతరించుకుంది. సాహుశాంతి ప్రసాద్ జైన్ స్థాపించిన భారతీయ జ్ఞానపీఠం సంస్థ దీనిని ప్రతి సంవత్సరం ప్రదానం చేస్తుంది. ప్రస్తుత నిబంధనల ప్రకారం, సజీవులైన సృజనాత్మక సాహిత్యకారులకు సద్యఃపూర్వం ఇరవైయేళ్ల కృషి ఆధారంగా ఈ గౌరవం లభిస్తుంది. నగదు పారితోషికంతో పాటు, ధారా నగరంలో భోజరాజు నిర్మించిన సరస్వతీ ఆలయంలోని దేవీ విగ్రహ అనుకృతిగా వాగ్దేవి ప్రతిమ బహూకరిస్తారు.

నాలుగు ప్రధాన దాక్షిణాత్య భాషల్లో చివరిదైన మళయాళానికి ప్రప్రథమంగా 1965లో జ్ఞానపీఠ పురస్కారం లభించడం విశేషం. 'ఒటక్కుఝల్' (వేణువు) కర్త మహాకవి గోవిందశంకర కురుప్‌కి ఈ ఘనత దక్కింది. కురుప్ కేరళ రాష్ట్రం కాలడికి చేరువలో వున్న 'నాయత్తోడ్'లో 1901 జూన్‌లో జన్మించాడు. పెరియార్ నదీతీరంలో వున్న ఈ కుగ్రామం ప్రకృతి అందాలకు ఆటపట్టు. తండ్రి నెల్లికపిల్లి శంకరవార్యర్. తల్లి వడక్కన్ వీట్టిల్ లక్ష్మి కుట్టియమ్మ. వారిది సామాన్య కుటుంబం. ఆ ఊరి వేల్పు శంకరనారాయణ మందిరం సమీపంలో వుంది. కురుప్‌కు చిన్ననాటి నుంచి దైవభక్తి మెండు. అయిదో ఏటనే పితృవియోగం వల్ల మేనమామ గోవిందకురుప్ వద్ద విద్యాబుద్ధులు నేర్చాడు. మేనమామ సంస్కృతంలో, జ్యోతిషంలో దిట్ట. మేనల్లుణ్ణి తనంతవాడుగా చేయాలని ఆయన సంకల్పం. ఏడోయేటనే కురుప్ 'అమరకోశం' కంఠస్థం చేశాడు. వేదాంత గ్రంథ పఠనం ఆరంభించాడు. హయ్యర్ సెకండరీ పరీక్ష తర్వాత ఉపాధ్యాయ వృత్తి చేపట్టాడు. విద్వాన్ ఉత్తీర్ణత పిమ్మట తిరువిల్వమలలో మళయాళ పండితుడుగా, తిరుచూరులో శిక్షణ కళాశాల అధ్యాపకుడిగా, ఎర్నాకుళంలోని మహారాజా కళాశాలలో ఆచార్యుడుగా పనిచేసి 1956లో పదవీవిరమణ చేశాడు. అనంతరం తిరువేంద్రం ఆకాశవాణి కేంద్రంలో ప్రయోక్తగా, కేరళ సాహిత్య అకాడమీ, సమస్త కేరళ సాహిత్య పరిషత్తు అధ్యక్షుడుగా సేవలందించాడు. కేరళ సాహిత్య అకాడమీ అవార్డు, సోవియట్ ల్యాండ్ అవార్డు పొందిన కురుప్‌ను

రాజ్యసభ సభ్యుడిగా రాష్ట్రపతి నామనిర్దేశం చేశారు. భారతప్రభుత్వం 'పద్మభూషణ్' గౌరవంతో సత్కరించింది. జీవితాంతం సాహిత్య సృజనచేస్తూ మహాకవి కురుప్ 1978 ఫిబ్రవరి 2న స్వర్గస్థుడయ్యాడు.

కురుప్‌లో మేనమామ సంస్కృత పాండిత్యం, ఉపాధ్యాయులు శంకరపిళ్ళై కవితా పాటవం, ఆర్.సి. శర్మ భాషాభిమానం, ఎం.ఎన్. నాయర్ సామ్యవాద భావాలు పెంపొందించారు. విద్యార్థిగానే కురుప్ కవితారచనకు శ్రీకారం చుట్టాడు.

సరికొత్త శీర్షిక ప్రారంభం!

మహాకవి శంకర కురుప్

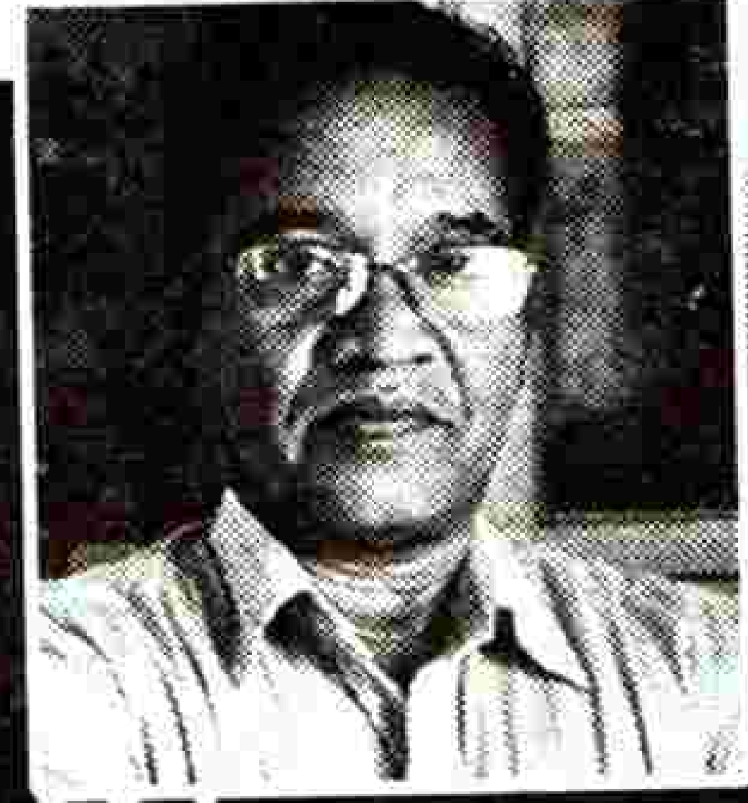
4వ తరగతిలో వుండగా తనకు అనారోగ్య దశలో తోడ్పడిన మిత్రుడికి కవితారూపంలో కృతజ్ఞత తెలిపాడు. గాంధీ, మార్క్స్, కాళిదాసు, రవీంద్రుడు, ఉమర్ ఖయ్యాం, కీట్స్, షెల్లీల ప్రభావం కురుప్‌పై పడింది. నిరంతరంగా సాగిన ఆయన రచనల్లో ప్రకృతి ఆరాధన, దైవభక్తి, దేశాభిమానం, అభ్యుదయ భావజాలం, ప్రతీకాత్మకత, మానవీయ మూలాలు, మార్మికత, అద్వైతవాదం, తాత్వికత, శాస్త్రీయ దృక్పథం వంటి ఉన్నత లక్షణాలు చోటు చేసుకున్నాయి. రాజరాజవర్మ, కుమరన్ ఆసన్, వల్లతోవ్ నారాయణ మీనన్, ఉల్లూర్ పరమేశ్వరయ్యర్ చూపిన నూతన కవితామార్గాన్ని కురుప్ తేజోవిలసితం చేశాడు. ఆయనది అద్భుతశైలి. ఆయన వెలువరించిన తొలి కవితా సంపుటి 'సాహిత్య కౌతకం' (4 భాగాలు). ఉమర్‌ఖయ్యాం కవితను 'విలాస లహరి' పేరుతో పడవ పాట బాణీలో అనువదించాడు. జ్ఞానపీఠం పురస్కారం పొందిన 'ఒటక్కుషల్' (వేణువు) 1950లో వెలువడింది. ఇది 60 కవితల సంపుటి. ఒటక్కుషల్ చిన్న కవిత. ఇలా సాగుతుంది: "ఓ పరమాత్మా! నీవు వినిపించే జీవన సంగీతం/ నీ మహిమాన్విత సన్నిధి/ స్థలకాలాలకు అతీతాలు./అజ్ఞాత సీమలో పరిత్యక్తమై/ఎవరి కంటా పడకుండా/ఎండవానల కోర్చిన/ఈ దుర్బలా కృతి/నీ కరుణ వల్ల వేణువుగా మారింది./అల్పమైన వెదురుముక్క/నీ శ్వాసతో జీవం నింపుకుంది/చేతనా చేతనాలన్నింటినీ మంత్రముగ్ధం చేస్తోంది./దివ్య గాయకమౌళి మనసులను సమ్మోహనపరిచే నీవు/కృపతో సంగీతంగా మారి నాలో వెలసివున్నావు/లేనట్లయితే/ఆనందపారవశ్యంతో జీవనగీతాలు ఎలా పాడగలను!" ఈ కవిత ప్రతీకాత్మకతకు గొప్ప ఉదాహరణ.

కురుప్ సృజించిన నవతిథి, వనగాయకన్, చెమక్ తిరుకళ్, ముత్తుకళ్, అంతర్దాహం, విశ్వదర్శనం, మధురం-సౌమ్యం-దీప్తం, సంధ్యారాగం, నిమిషం, పూజాపుష్పం మొదలైన 23 కవితా సంపుటాలు; మూన్ను అరువియం ఒరుపూషయం, స్వాతంత్ర్యోదయం అనే 2 కథాకావ్యాలు; 3 కవితానువాదాలు, 3 బాలసాహిత్య కవితాసంపుటాలు, 6 గద్యకృతులు, 5 నాటకాలు, 3 కథాసంపుటాలు, 3 జీవిత చరిత్రలు, 3 విమర్శ గ్రంథాలు మళయాళ సాహిత్యాన్ని సుసంపన్నం చేశాయి.

జ్ఞానపీఠ పురస్కారం ద్వారా అందిన లక్ష రూపాయల నగదుతో 'ఒటక్కుషల్ అవార్డు' నెలకొల్పి, మళయాళ భాషలో వెలువడే ఉత్తమ కావ్యానికి బహుమతినిచ్చే ఏర్పాటు చేసిన గోవిందశంకర కురుప్ మహాకవి మహోన్నతుడు. జ్ఞానపీఠ పురస్కారం ప్రథమంగా ఆయనను వరించి మరింత స్థాయిని పెంచుకుంది.

- గోవిందరాజు రామకృష్ణారావు

అపార్ట్‌మెంటాలజీ-13

ఫామిలీ న్యూసెన్స్

యర్రంశెట్టి సాయి

ఆ రోజు పొద్దున్నే మా ఫ్లోర్‌లో పెద్దగా కేకలు, ఏడుపులు వినిపించేసరికి మా బ్లాక్‌లోవాళ్ళ నిద్ర చెడిపోయింది.

గొడవేంటా అని షర్ట్ వేసుకుని బయటకు నడిచాను- అప్పటికే త్రీనాట్ సిక్స్ ఫ్లాట్ ముందు మా అసోసియేషన్ ప్రెసిడెంట్ హమీద్‌మియా, జనరల్ సెక్రటరీ మొహిందర్, కల్చరల్ సెక్రటరీ శంకరమూర్తి, లేడీస్‌వింగ్ ప్రెసిడెంట్ షైనీ, వైస్ ప్రెసిడెంట్ మంగతాయారు, విజయ్‌యాదవ్ గుమికూడి పోయారక్కడ.

"ఎన్నా ప్రాబ్లెమ్? ఏమి సరుగుతావుండాది?" అంది సీతా వరదరాజన్.

"ఆ ఫ్లాట్‌లో రాజేశ్వర్ అనే అతను ఉంటయ్. రాజేశ్వర్ కొక్కటి భార్య, ఒక్కటి తండ్రి, ఒక్కటి తల్లితో ఉంటున్నయ్- రాజేశ్వర్‌కి మా బాప్‌కే సాత్ జగడా హోగయా!" అంటూ కొన్ని వివరాలందించాడు హమీద్‌మియా.

అప్పుడు సంగతి నాకర్థమయింది.

ఈ మధ్య రాజేశ్వర్ భార్యకీ అతని తల్లిదండ్రులకూ గొడవలవుతూనే ఉన్నయ్.

అత్తాకోడళ్ళ గొడవలు నార్మలేనని మేమెవరమూ పట్టించుకోలేదు.

కానీ రాన్రాను అవి ఎక్కువయిపోయినయ్. ముఖ్యంగా రాజేశ్వర్ తన భార్యే కరెక్ట్- తన తల్లిదండ్రులదే తప్పంతా- అంటూ స్టేట్‌మెంట్ ఇచ్చేసరికి గొడవలు ఇంకా పెరిగిపోయాయ్.

శంకరమూర్తికి జరిగిందంతా చెప్పన్నాడు రాజేశ్వర్.

"సార్- తప్పంతా నా తల్లిదండ్రుల్దేసార్- అన్నిటికీ నా మిసెస్‌తో గొడవ పడుతూంటారు. తిడుతూంటారు. సూటిపోటి మాటలంటారు- ఎవరయినా అలాంటి అవమానాలు ఎంత కాలం సహిస్తారు? అందుకే నా మిసెస్ ఎదురుతిరిగింది. వాళ్ళు ఒకమాటంటే తను రెండు మాటలనటం మొదలుపెట్టింది.

అక్కడికీ నేను ముగ్గురినీ దగ్గర కూర్చోబెట్టుకుని నచ్చచెప్పాను- వింటేనా? పైగా నన్ను కూడా ఏ కన్నతండ్రీ, తల్లి తిట్టని తిట్లు తిడుతున్నారు సార్- అందుకని నా ఇంటి నుంచి బయటకు పొమ్మన్నాను-"

శంకరమూర్తి కల్పించుకున్నాడు.

"ఇదిగో చూడు రాజేశ్వర్! వాళ్ళెన్ని తిట్టినా, అడ్జస్ట్ చేసుకోవాలిగానీ అలా బయటకు గెంటటం బాగుండదు-"

అందరూ కలిసి రాజేశ్వర్ దంపతులకూ, అతడి తల్లిదండ్రులకూ నచ్చజెప్పి- ఇంట్లోకి పంపిస్తున్న వేళ దిగాడు మా అపార్ట్‌మెంట్స్‌లోనే ఉంటున్న శ్రీనివాస్ రెడ్డి. అతని వెనుకే ఛానెల్ కెమెరామెన్.

శ్రీనివాస్‌రెడ్డి ఈమధ్యే మా అపార్ట్‌మెంట్స్‌లో దిగాడు. అతను తుగ్లక్ ఛానెల్ జర్నలిస్ట్.

ఎక్కడేం గొడవ జరిగినా తక్షణం కెమెరామెన్‌తో పాటు వాలిపోయి కవరేజ్ ఇవ్వటం అతనికి బాగా అలవాటు.

రావటంతోనే కెమెరాని రాజేశ్వర్ అపార్ట్‌మెంట్‌వేపు ఫోకస్ చేశాడు. ఫ్లాట్స్ లేడీసంతా అతని చుట్టూ మూగిపోయారు.

అతను మాత్రం ఛానెల్‌కి కామెంటరీ ఇస్తున్నాడు.

"గజనీ- ఈ రాంభరోసా అపార్ట్‌మెంట్స్‌లో రాజేశ్వర్ అనే యువకుడు, తన భార్య చెప్పుడు మాటలు విని వృద్ధాప్యంలో వున్న కన్నతల్లినీ, తండ్రినీ ఇంటి నుంచి బయటకు గెంటాడు.. గజనీ!"

"రాజేశ్వర్ ఏంచేస్తుంటాడు శ్రీనివాస్? "

"అతను ఒక సాధారణ వ్యక్తి అయితే ఫరవాలేదు గజనీ! కానీ అతను ఒక టి.వి. ఆర్టిస్ట్! యాక్టర్‌గా పైకొస్తున్నాడు- ఒక వర్ధమాన నటుడిగా దేశానికి ఆదర్శంగా నిలవాల్సిందిపోయి ప్రత్యక్ష దైవాల్లాంటి తల్లిదండ్రుల్ని నిర్దాక్షిణ్యంగా కేవలం భార్య మాటలు విని బయటకు గెంటాడంటే అది చాలా దారుణం, అమానుషం గజనీ!"

"అసలు రాజేశ్వర్ భార్యకూ, అత్తమామలకూ గొడవలెందుకొచ్చాయ్? ఆ విషయంలో ఆ అపార్ట్‌మెంట్స్‌లో ఉన్న మిగతా రెసిడెంట్స్ ఏమంటున్నారు? "

"వాళ్ళ మధ్య గొడవలు రావడానికి చాలా కారణాలున్నట్లు తెలుస్తోంది గజనీ! మొదటిది- ఆ వృద్ధదంపతుల కనీసావసరాలు వాళ్ళ కోడలు సమకూర్చక పోవటం గజనీ- అదే కాకుండా వారిని శారీరకంగా, మానసికంగా కూడా హింసిస్తూ వేధిస్తూ, దౌర్జన్యానికి పాల్పడుతోందని ఆ వృద్ధదంపతులు చెప్తున్నారు గజనీ"

"నిజంగా ఇది చాలా అమానుషమయిన ప్రవర్తన శ్రీనివాస్! ఆ దంపతులేమయినా మాట్లాడారా? వాళ్ళ రియాక్షన్ ఏమిటి? "

"ఇప్పుడే కెమెరా వాళ్లముందుకొస్తోంది గజనీ- ఒక్క నిమిషం! ఆ చెప్పండి సార్- మీ అబ్బాయి మిమ్మల్ని కట్టుబట్టలతో బయటకు గెంటినట్లు తెలుస్తోంది. ఈ సమయంలో మీరెలా ఫీలవుతున్నారు? "

"మా ఇద్దరికీ కాలిపోతోంది. కొడుకూ కోడలూ ఛస్తే బావుండునని ఉంది"

"గజనీ! ఇద్దరికీ కాలిపోతోందంటున్నారు! వాళ్లే కాదు- ఈ అపార్ట్‌మెంట్‌వాసులు కూడా అలాగే ఫీలవుతున్నారు గజనీ- ముందు అసోసియేషన్ విమన్స్ ప్రెసిడెంట్ అభిప్రాయం తెలుసుకుందాం! షైనీ! ఈ రాజేశ్వర్ తల్లి దండ్రుల సమస్య గురించి మీరెలా ఫీలవుతున్నారు? "

"చాలా హాపీగా ఫీలవుతున్నా! నన్నడిగితే- ప్రతి కొడుకూ కోడలూ కూడా ఇలాగే ప్రాబ్లెమ్స్ క్రియేట్ చేసే తల్లిదండ్రుల్ని నిర్దాక్షిణ్యంగా ఇంటినుంచి బయటకు గెంటాలి! పాపం రాజేశ్వర్ భార్య ఛాయను ఈ ముసలోడు, ముసల్దీ ఎంత నరకయాతన పెడుతున్నారో మనాళ్ళందరికీ తెలుసు- అసలు వీళ్ళను సజీవంగా దహనం చేసినా పాపం లేదు-"

"ఇదీ గజనీ- ఈ అపార్ట్‌మెంట్స్‌లోని యంగ్ గాళ్స్ అభిప్రాయం-"

"మరి వయసు మళ్ళిన స్త్రీల అభిప్రాయం ఏమిటి శ్రీనివాస్? "

"ఇప్పుడే అసోసియేషన్ వైస్ ప్రెసిడెంట్ మంగతాయారుగారిని ఆ విషయం అడిగి తెలుసుకుందాం గజనీ- గుడ్ మాణింగ్ మంగతాయారుగారూ! రాజేశ్వర్ సమస్య విషయంలో మీరెలా ఫీలవుతున్నారు? "

"ఇదంతా బరితెగించిపోతున్న కోడళ్ళ నియంతృత్వం! పెళ్ళాం చెప్పుడు మాటలు విని, తల్లిదండ్రుల్ని చిత్రహింసలు పెడుతున్న పాపం ఈ కొడుకులదే అని ఖచ్చితంగా అంటాను- నేటి కోడళ్ళే రేపటి అత్తలు అన్న కామన్ సెన్స్ వాళ్ళకుంటే ఈ సమస్యలు తలెత్తవు"

ఆమె డైలాగ్ పూర్తికాకుండానే ఓ కోడలు కెమెరా ముందుకు దూసుకొచ్చింది.

"అలా ఎందుకనుకోవాలి? నేటి అత్తలే నిన్నటి కోడళ్ళు అనుకుంటే ఏ సమస్యా ఉండదుగా"

"కోడళ్ళబుద్ధి మంచిదైతే ఏ సమస్యలూ రావు"

"మీ అత్తలకు పక్షపాత రోగం లేకుండా ఉంటే బాగుంటుందిగా! కూతురూ అల్లుడూ అనేసరికి- అల్లుడు కూతురి మాటే వినాలి! కొడుకూ కోడలూ అనేసరికి- కొడుకు పెళ్ళాం మాట ఛస్తే వినకూడదు- ఈ నికృష్టమయిన బుద్ధి వల్లే గొడవలు"

"చూశావ్ కదా గజనీ! అత్తా కోడళ్ల రిలేషన్‌షిప్ విషయంలో అభిప్రాయభేదాలు చాలా ఘాటుగా ఉంటున్నాయ్ గజనీ!"

"ఎవరెన్ని చెప్పినా, ఈ రోజుల్లో మానవత్వం మరుగున పడిపోతోందని అందరూ ఫీలవుతున్నారు శ్రీనివాస్! అత్తమామల మీద కోడళ్ళు చేసే దౌర్జన్యం పెరిగిపోతున్నట్లు మన ఛానెల్ ఇండిపెండెంట్‌గా నిర్వహించిన ఒక సర్వేలో తెలుస్తోంది. అలాగే భార్య మాటలు విని తల్లిదండ్రుల్ని రోడ్డు మీదకు గెంటుతున్న కొడుకుల సంఖ్య కూడా చాలా వేగంగా పెరిగిపోతుందని ఇంకో సర్వేలో తేలింది- ఈ విషయంలో ప్రభుత్వం ఎలాంటి చర్యలు తీసుకుంటోంది? అలాంటి వృద్ధులను ఆదుకోడానికి పోలీసులు ఏం చర్యలు చేపట్టారు? అనే విషయం గురించి మాట్లాడ్డానికి కలెక్టర్ వాయసరావ్, ఎస్పీ శ్రీలక్ష్మి రెండ్రోజులనుంచీ మన ఛానెల్లో వెయిట్ చేస్తున్నారు శ్రీనివాస్- ఇప్పుడు - కలెక్టర్ వాయసరావ్‌గారు-

మీరు తీరికలేని కార్యభారంతో ఉన్నా, మా ఛానెల్ కోరిన వెంటనే వచ్చి రెండు రోజుల్నుంచీ ఇక్కడే ఉండి మీ విలువయిన అభిప్రాయాన్ని తెలియజేస్తున్నందుకు సంతోషం వాయసరావ్ గారూ- ఇప్పుడు చెప్పండి.. అత్తామామలను, ఇంటి నుంచి బయటకు గెంటే సంస్కృతి ఎక్కువయిపోయిన నేపథ్యంలో మీ స్పందన ఏమిటి? "

"తుగ్లక్ ఛానెల్ ప్రేక్షకులకు నమస్కారం! మీరన్నది నిజమే గజనీ- వృద్ధుల మీద దౌర్జన్యం - వారిని బయటకు గెంటటం నిజంగా చాలా దారుణం! నా మటుకు నేనూ, మా మిసెస్ ఇద్దరం పేరెంట్స్‌ని దేవుళ్ళలాగా చూడాలనే ఆకాంక్షతో ఉన్న వాళ్ళం! పేరెంట్స్‌ని పూజించే లెవెల్లో వారిని గౌరవించాలనేది మా ఇద్దరి అభిప్రాయం- అది మన సంస్కృతి కూడా"

"చాలా బాగా చెప్పారండీ! యువతీ యువకులు మీ లాంటి ఐఏఎస్ ఆఫీసర్‌ని ఆదర్శంగా తీసుకుని పేరెంట్స్‌ని దేవుళ్ళలా చూసుకుంటే సమాజంలో కన్నీరనేది కన్పించదు. అన్నట్లు వాయసరావ్‌గారూ! మీ పేరెంట్స్‌ని మీరు అలాగే చూసుకుంటున్నారా? "

"ఆ.. అదీ.. అది.. ఆమధ్య మా అమ్మా, నాన్నా ఇద్దరూ ఆత్మహత్య చేసుకున్నారు- న్యూస్‌పేపర్స్‌లో చూసే ఉంటారు-"

"అవునవును! గుర్తుకొచ్చింది- వాళ్లెందుకు ఆత్మహత్య చేసుకున్నారు? "

"అదిప్పటికీ పజిల్‌గానే ఉంటుంది"

"మీ భార్య పేరెంట్స్ సంగతేంటి? "

"వాళ్ళిద్దరూ ఒకరోజు గుడికి వెళ్ళివస్తామని చెప్పి మాయమయ్యారు. దేశమంతా వెతికిస్తే అదేదో ఆశ్రమంలో అంట్లు తోముతూ, వంటపని చేస్తున్నారని తెలిసింది. నేనూ, నా భార్య వెళ్ళి బ్రతిమాలినా రావటానికి ఒప్పుకోలేదు భగవంతుని సేవలో నిమగ్నమవాలని వారి కోరిక-"

"కానీ అప్పట్లో న్యూస్ పేపర్లలో- మీరూ, మీ భార్యా చేయించే చాకిరీ భరించలేక

పారిపోయారని వార్తలు వచ్చాయ్-"

"అన్నీ అవాస్తవాలు-"

"ఇప్పుడు ఎస్పీ శ్రీలక్ష్మిగారితో మాట్లాడదాం- శ్రీలక్ష్మిగారూ! సొసైటీలో వృద్ధుల సమస్యలపై మీరెలా ఫీలవుతున్నారు?"

"తల్లిదండ్రులను సరిగ్గా చూడని పిల్లల మీద క్రిమినల్ కేసులు పెట్టి, అరెస్ట్ చేస్తే ఇలాంటి ఘాతుకాలు చాలావరకూ తగ్గిపోతాయ్. నిజానికి నేను చొరవ తీసుకుని తల్లిదండ్రులను ఇంటి నుంచి గెంటి వేసిన కొడుకులను చాలామందిని అదుపులోకి తీసుకుని బెదిరించాను. దానివల్ల చాలామంది తమ తల్లిదండ్రులను మళ్లీ తమ ఇంటికి తీసుకెళ్ళారు."

"కానీ- మీరు ఆ తల్లిదండ్రుల దగ్గరా, కొడుకుల దగ్గర కూడా లంచాలు లాగినట్లు పేపర్లలో వార్తలు వచ్చాయ్ కదా-"

"అంతా అబద్ధం! ఆ వార్త రాసిన జర్నలిస్ట్‌ని ఒకే ఒక్కరోజు లాకప్‌లో పెట్టేసరికి నేను అలాంటి అవినీతికి పాల్పడలేదని తనే మళ్లీ పేపర్లో రాశాడు-"

"కానీ ఆ తర్వాత మీరు అలాంటి చర్యలు ఎందుకు మానేశారు?"

"హోమ్ మినిస్టరుగారు వాటి జోలికి పోవద్దని అన్నారు. అందుకని"

"థాంక్యూ శ్రీలక్ష్మిగారూ- మీరు మీ విధులన్నీ పక్కన బెట్టి మా ఛానెల్ ప్రేక్షకులకు మీ విలువయిన అభిప్రాయాలను తెలియజేయడానికి విచ్చేసి రోజంతా ఇక్కడే గడిపినందుకు మా ధన్యవాదాలు-"

"శ్రీనివాస్! ఇప్పుడు రామ్‌భరోసా అపార్ట్‌మెంట్స్‌లో పరిస్థితి ఏంటి?"

"పరిస్థితి ఉద్రిక్తంగా ఉంది గజనీ! ఈ అపార్ట్‌మెంట్స్‌లో ఉంటున్న అత్తలూ, కోడళ్ళూ రెండు గ్రూపులుగా విడిపోయారు. అత్తల మీద కోడళ్ళూ, కోడళ్ళ మీద అత్తలూ తీవ్రస్థాయిలో ఆరోపణలు, నిందలు, బెదిరింపులు చేస్తున్నారు. ఏ క్షణాన్నయినా పరిస్థితి చేయిదాటే అవకాశం ఉందని నేనిప్పుడే పోలీస్‌ని ఎలర్ట్ చేయటం జరిగింది."

"థాంక్యూ శ్రీనివాస్! ఇప్పుడో చిన్న బ్రేక్-"

"దయచేసి ఛానెల్ మార్చకుండా మీకుపయోగపడే ఈ వ్యాపార ప్రకటనలు చూడండి-"

"మీ కొడుకులు, కోడళ్ళు మిమ్మల్ని చిత్రహింసలు పెడుతున్నారా? వెంటనే మా 'ఇలవేల్పు' వృద్ధాశ్రమంలో చేరండి! నెలకు ఒక్కొక్కరికి పదివేలు కడితే చాలు, మీకు సర్వసౌకర్యాలూ అందిస్తాం! స్వర్గం అంటే ఎక్కడో లేదు- మా 'ఇలవేల్పు'లోనే ఉంది.

రండి! త్వరగా చేరండి! మీ పిల్లలు పెట్టే నరకయాతన నుంచి తప్పించుకోండి! 24 గంటలూ వెన్నంటి ఉండే డాక్టర్ల సంరక్ష ణలో నిశ్చింతంగా గడపండి"

"శ్రీనివాస్! ఇప్పుడు తన తల్లిదండ్రులను నిర్దాక్షిణ్యంగా బయటకు గెంటిన రాజేశ్వర్ ఏమంటున్నారు? "

"రాజేశ్వర్‌గారూ! గజనీగారి ప్రశ్నకు మీ సమాధానం ఏమిటి? "

"చూడండి! మా తల్లిదండ్రులంటే నాకి ప్పటికీ గౌరవం ఉంది. కానీ వారు చేసే పనులవల్ల సమస్య వస్తోంది- మా నాన్న గారికి రోజుకి అయిదొందలు ఖర్చు- అమ్మ కి రోజుకి వెయ్యి రూపాయలు దుబారా- ఇంతడబ్బు నేనెక్కడి నుంచి తేను? "

"వాళ్ళంత డబ్బు ఏం చేస్తున్నారు? "

"మా ఫాదర్ రోజుకో ఫుల్‌బాటిల్ కొడ తారు- మా అమ్మకు మెడికల్ పిచ్చి- రోజుకో స్పెషలిస్ట్ దగ్గరకెళ్ళి వేలకువేలు టెస్ట్‌లకూ, ఫీజులకూ ఖర్చు చేయిస్తూం టుంది. మా నాన్నగారు ప్రతాదివారం రేసులాడ్డానికి నేనే డబ్బివ్వాలి"

"కానీ మీ నాన్నగారు సర్వీస్‌లో ఉండగా ఇంత ఖర్చు ఎలా మేనేజ్ చేసేవారు? "

"అప్పట్లో ఆయన మత్స్య శాఖలో ఈజీ గా లక్షలు సంపాదిస్తూండేవారు. అందు కని ఆ ఖర్చు, ఆ అలవాట్లు వచ్చాయ్-"

"ఛాయగారూ! అత్తామామల్ని వెళ్ళగొట్ట డానికి మీ మనసెలావప్పింది? "

"వెళ్ళగొట్టకపోతే- నేనూ, నా పిల్లలూ అడుక్కు తినాల్సి వస్తుంది.. ఏం? మీ ఛానెల్ వాళ్ళు పెళ్ళాం బిడ్డల గురించి ఆలోచించరా? "

"గజనీ! ఛాయగారు ఆవేశంలో ఉన్నారు- ఆమెకు బీపీ అని చుట్టుపక్కల వాళ్ళు చెప్తున్నారు. అందుకని ఆమెను ప్రశ్నించటం ప్రస్తుతానికి ఆపి రాజేశ్వర్ తల్లిదండ్రులతో మాట్లాడదాం గజనీ! శంక రనారాయణగారూ- మీ కొడుకూ కోడలూ ఎందుకిలా ప్రవర్తిస్తున్నారు? "

"వాళ్ళకు కన్నూ మిన్నూ కానరావటం లేదు- పెళ్ళాం మాటలు వినే ఆడంగివెధవ వాడు! కోడలు సరేసరి"

"ఈ పరిస్థితుల్లో మీరు మీ కొడుకు ఇంట్లోకాక వేరే ఉండవచ్చు కదా? "

"వేరే ఉంటాం- డబ్బివ్వమంటే ఇవ్వనం టున్నారు-"

"ఏమండీ రాజేశ్వర్‌గారూ! వాళ్ళకు డబ్బి వ్వకపోతే వేరే ఇంట్లో ఎలా ఉంటారు? "

"ఎవరివ్వనన్నారండీ! నెలకు ఇరవై వేలి స్తానని చెప్పాను. కానీ నెలకు డెబ్బయ్ వేలు ఇమ్మంటున్నారు-"

రాజేశ్వర్ తండ్రి విరుచుకు పడ్డాడు.

"డెబ్బయ్ వేలంటే ఎక్కువా? నేను సర్వీ స్‌లో ఉండగా సంపాదించిన జూబిలిహిల్స్ లో ఇల్లూ, పొలాలూ, ఫామ్ హౌస్‌లూ, బంగారం- వందకోట్ల సొమ్ము- ఏమయిపో యింది? నేను సంపాదించిన డబ్బుతో బ్రతికే హక్కు నాకు లేదా? "

"నీ ఆస్తెక్కడుందింకా? నీ దుబారాకే ఆరిపోయింది. చెల్లెలి పెళ్ళికోసం 70 కోట్లు ఖర్చుపెట్టిందెవరు? వాడెవడో స్వామిజీ వస్తే ఫామ్‌హౌస్‌లన్నీ రాసిచ్చేశారుకదా!"

"ఇంతకూ ఇప్పుడు మీరీ సమస్యకు పరి ష్కారం ఎలా ఉండాలనుకుంటున్నారు? "

"నెలకు డెబ్బయ్ వేలివ్వడానికి వాళ్ళొప్పు కుంటే మేం వేరేఇల్లు తీసుకొని ఉంటాం"

"ఛస్తే ఇవ్వను"

"ఇవ్వకపోతే కోర్ట్‌కెళ్తాం! నీ పరువు వీధిలోకీడుస్తాం!" అంది రాజేశ్వర్‌తల్లి..

ఇప్పుడో చిన్న బ్రేక్-

"తుగ్లక్ ఛానెల్లో అయిదేళ్లనుంచీ ధారా వాహికంగా వెలువడుతున్న 'కోడలా! నీకు గోరీ కడతా!' ప్రతిరోజూ చూడండి! సీరి యల్ ఆఖర్లో మేము వేసే ప్రశ్నకు సమా ధానం పంపి బంగారం గెల్చుకోండి.."

అంతలో ఒక ఆటో వచ్చి అపార్ట్‌మెంట్స్ ముందాగింది. అందులో నుంచి డెబ్భయ్ ఏళ్ళ జంట దిగింది.

వాళ్ళను వాచ్‌మెన్ తిన్నగా మా దగ్గ రకు తీసుకొచ్చాడు.

"అదే బాబూ- ఆ తుగ్లక్ ఛానెల్ శ్రీనివాస్ మా అబ్బాయే -వాడు రెండు గంటలనుంచీ కెమెరాముందు వాగుతోం దంతా విని ఉండబట్టలేక వచ్చాం"

వాళ్ళను చూడగానే అంతవరకూ తల్లి దండ్రులను బయటకు గెంటుతున్న కొడు కులు కోడళ్ళ గురించీ లెక్చర్ ఇస్తోన్న శ్రీని వాస్‌కి ఒక్కసారిగా మాటాగిపోయింది. మొఖంలో నెత్తురు చుక్కలేదు.

"గజనీ! అనివార్య కారణాలవల్ల కెమెరా స్విచాఫ్ చేయిస్తున్నా" అంటూంటే శంకర మూర్తి అడ్డుపడ్డాడు.

"ఇదిగో కెమెరామెన్నూ! మీ జర్నలిస్ట్ శ్రీనివాస్ తల్లిదండ్రులిక్కడికి ఎందుకొ చ్చారు, వాళ్లు ఏం చెప్పాలనుకుంటున్నారో- చెప్పాల్సిందే- కెమెరా స్విచాఫ్ చేస్తే దాన్ని పౌడర్ చేస్తాం" అన్నాడు .

కెమెరామెన్ కంగారుపడ్డాడు.

"కానీ కెమెరా ముందు మాట్లాడేందుకు శ్రీనివాస్ ఒప్పుకోవటం లేదు కదండీ!"

"అతను మాట్లాడకపోతే మేము మాట్లా డతాం" అంటూ శ్రీనివాస్ చేతిలో నుంచి మైక్ లాక్కున్నాడు విజయ్‌యాదవ్.

"గజనీ- నేను రామ్‌భరోసా అపార్ట్ మెంట్స్ నుంచీ విజయ్ యాదవ్‌ని మాట్లా డుతున్నాను- ఇప్పుడే మీ తుగ్లక్ టీవీ జర్న లిస్ట్ శ్రీనివాస్ తల్లిదండ్రులు ఇక్కడికొ చ్చారు- వాళ్ళు మీ ప్రేక్షకులకు కొన్ని విష యాలు చెప్పాలనుకుంటున్నారు గజనీ-"

"మా జర్నలిస్ట్ కాకుండా వేరే వాళ్ళతో మాట్లాడ్డానికీ, మాట్లాడించడానికీ మా ఛానెల్ రూల్స్ వప్పుకోవు విజయ్ యాదవ్-"

"గజనీ- మా అపార్ట్‌మెంట్ కొచ్చిన ఏ టీవీ ఛానెల్ అయినా మేము చెప్పినట్లు వినాల్సిందేనని మా సొసైటీ రూల్స్ ఉన్నాయ్! మీరు మా మాట వినకపోతే మీ కెమెరాను ధ్వంసంచేసే హక్కు మాకుంటుంది గజనీ- అంచేత అన్నిటికీ మేము రడీ- ఓవర్ టూ షైనీ-"

వెంటనే షైనీ మైక్ అందుకుని వారిని ఇంటర్‌వ్యూ చేయటం మొదలుపెట్టింది.

"మీరు శ్రీనివాస్ తల్లిదండ్రులా? ఇప్పుడి క్కడికి ఎందుకు రావాల్సి వచ్చింది? "

"ఎందుకేంటమ్మా! మా అబ్బాయ్ రెండు గంటలనుంచీ తల్లిదండ్రులను నిర్లక్ష్యం చేసిన కొడుకుల గురించీ, అత్తమామలను వెళ్ళగొట్టిన కోడళ్ళ గురించి నిప్పులు చెరు గుతున్నాడు- వాడి చెత్తవాగుడు చూసి ఇంక ఉండబట్టలేక ఇక్కడికొచ్చాం!"

"ఇంతకూ మీరేం చెప్పదల్చుకున్నారు? "

"టీచరు ఉద్యోగం చేసుకుంటూ నానా అవస్థలూపడి వీడిని పెంచాను, ఈ వృద్ధా ప్యంలో మమ్మల్ని కనిపెట్టి ఉంటాడని ఆశపడ్డాం! కానీ పెళ్ళాం మాట విని మ మ్మల్ని ఇంటినుంచి గెంటాడు. నెలకు అయిదొందలిస్తాను- ఎక్కడైనా ఛావండి- అన్నాడు. మేము మాకొచ్చే అరకొర పెన్ష న్‌తో నానా చావూ ఛస్తూ తోడూనీడా లేకుండా గడుపుతున్నాం! డబ్బు చాలక నేను ఈ వయసులో వాచ్‌మెన్ ఉద్యోగం చేస్తున్నాను. నా భార్య నాలుగిళ్ళలో అంట్లుతోముతోంది. ఇలాంటి వీడు టీవీలో తల్లీతండ్రీ ప్రత్యక్షదైవాలు అంటుంటే నరికి పారేయాలన్నంత కోపం వచ్చింది"

అందరూ స్టన్ అయిపోయారు.

అప్పుడే తుగ్లక్ ఛానెల్‌లో కింద స్క్రోల్ అవుతున్న 'బ్రేకింగ్‌న్యూస్' కనిపించింది.

"తుగ్లక్ టీవీ న్యూస్‌రీడర్ గజనీ అత్త మామల ఆత్మహత్య"

©

కరువు కరాళ నృత్యంచేస్తూ విధ్వంసాన్ని సృష్టిస్తుంటే భూమినే నమ్ముకుని బతికే బక్కరైతుల జీవన చిత్రంలోని విషాదమెలాంటిది? పరువుగా బతికే కుటుంబాలు సైతం బతుకు పోరాటంలో దారిద్ర్యదేవత రథచక్రాల కింద చిక్కి ఎలా శల్యమైపోతాయి? రేనాడు ప్రాంతంలోని గ్రామాల గతవైభవంతో పోల్చుకుంటే ప్రస్తుతమున్న సంక్షోభం ఎలాంటి విపరిమాణాలకు దారితీస్తోంది? మనుషులుగా మనం కోల్పోతున్నదేమిటి? దేశానికి పట్టుగొమ్మలైన పల్లెల దుస్థితిని విభిన్న పార్శ్వాల్లో కవితాత్మకంగా కళ్లకుకట్టిన వేంపల్లి గంగాధర్ నవల **నేల దిగిన వాన** ఈ నెల చతుర సమర్పణ

-వేంపల్లి గంగాధర్

నేల దిగిన వాన

జాలి లేని ఆకాశం నుంచి ఒకానొక సుదీర్ఘ సంఘర్షణ తర్వాత రాతి వాసన వేస్తున్న మట్టి రైతును మొలిపించడం కోసం
చినుకు...
నేలకు దూకుతుంది
చెరువు ఒడిని ఆకాశమంత నింపడానికి!
నాగరికతలు నీళ్లతోనే ప్రవహిస్తాయి
చరిత్రలు యేటి అలలే రాస్తాయి.

2

పెద్దబ్బా...
ఈ పాడు వాన ఎప్పటికి కురుస్తాదోనని
ఎందుకు ఎదురు చూస్తావు?
మేఘాలన్నీ భళ్ళున విరిగి కరిగి
నేల నేలంతా నీరై పాకే శబ్దం కోసం
ఎంత కాలం నిరీక్షిస్తావు...?

3

హిరణ్యం...
హిరణ్య రాజ్యం...
హిరణ్యమంటే బంగారం
ఇది బంగారం పండే నేల
రత్నాలు రాశులు పోసి అమ్మిన వజ్రాల గడ్డ
ఈ బంగారు నేలమీద జన్మిస్తే చాలు
వెయ్యి జన్మల తపస్సు ఫలించేది.
నిత్యం అవే సూర్యోదయాలూ...
అవే సూర్యాస్తమయాలే... అయినా ఇక్కడి రైతుల జీవితం నిత్య నూతనంగా.. కాంతిమంతంగా వెలిగేది.
ఇక్కడి నేలంటే రైతుకు ప్రాణం.
రైతంటే నేల తల్లికి ఇష్టం. ఇక్కడ పంచభూతాలు పరవశించేవి.
ఆ నింగీ... నేలా... నిప్పు... గాలీ... నీరూ... పరిమళించేవి.

రైతు కంట్లో కన్నీరు చిందితే రాజ్యానికి అరిష్టం.

రైతుకు రవ్వంత కష్టం కూడా రాకుండా చూసేవి.

రైతును గుండెలో పెట్టుకొని చూస్కొనేవి.

ఆరోజుల్లో...

ఆ బంగారు కాలాల్లో

రైతు రాజుగా లోకాలు ఏలే కాలాల్లో...

మట్టిమిద్దె వసారాలో దూలానికి జొన్న కంకుల గుత్తి తగిలించి తను పండించిన పంట వైభవాన్ని ప్రదర్శించే గంభీర కాలాల్లో...

ఊరపిచ్చుకలు కిలకిలరావాల శబ్దం చేసుకుంటూ వసారాలో కట్టిన జొన్నకంకుల్ని పొడుచుకొని తింటూ వుండే ప్రశస్తమైన శుభ ఘడియల్లో...

భూమి మీద ఆకాశానికి ప్రేమపండే తరుణాల్లో...

మబ్బులన్నీ సలాం చేస్తూ నేల తల్లిని ప్రార్థించే సమయాల్లో...

విత్తనం పచ్చని విశ్వరూపం చూపిస్తూ ప్రకృతికి పందిరేసే వేళల్లో...

ఒక ప్రాచీన నాగరికతకు ప్రతీకలా...

శాఖోపశాఖలుగా వ్యాప్తమై... పరివ్యాప్తమై...

ఒక హరిత లోకమై... అణువంత విత్తనం విస్తరించి...

అరణ్యమై... మహారణ్యమై... బంగారం పండే నేలగా...

ఈ హిరణ్యరాజ్యం ఎలా వుండేది...

నదీ నదాల్లో... కందకాల్లో...

కంచెల్లో... కొండకోనల్లో... కీకారణ్యాల్లో...

జాజిపూల జలపాతాల్లో... హిరణ్యరాజ్య వీధుల్లో... ప్రతి ప్రాతఃకాలం ఎరుపెక్కిన గుండెలతో ఆకాశం నుంచి అరుణోదయ ఆవిష్కారం... వేయి వెలుగుల జ్యోతిలా... విశ్వాత్మ విశ్వరూపం... చరాచర జగత్తు వేకువకాంతుల్ని వీక్షించే

తరుణం... ఒక పురాతన పరిణామం!

ఇక్కడ ప్రవహించే నదికి పాడేందుకు వొక పాట వుంది. కొండకు, కోనకు చెప్పేంత చరిత్ర వుంది. వినిపించేంత కథ వుంది. దురదృష్టంకొద్దీ అవి మాట్లాడ లేవు. పాడలేవు. విన్పించలేవు. నేడు హిరణ్యా రాజ్యం ఎలా మారింది...?

నెర్రెలు చీలిన నేల.. కరువు విధ్వంసం...

మోడైన చెట్లు రాల్చే కన్నీళ్లు...

వట్టిపోయిన ఆకాశం...

ఎండిపోయిన నేల...

పిడచకట్టుక పోయిన గొంతులు... నేల లోతుల్లోకి ఎన్ని అడుగులు లోపలికెళ్ళినా నీటి జాడలేదు. నీటిజాలు లేదు. దాహం... దాహం... దాహం...

గొంతెత్తి ప్రార్థించినా... చేతులు జోడించి పూజించినా... అదంతా గొంతు తడవడానికే... నేలతల్లి గుండె తడవడా నికే కదా! పడమటి దిక్కున వరద గూడు కోసం కళ్ళు చూసి చూసి విసిగిపోతా వుండాయి. భరోసా లేని బతుకయ్యి పోయింది...ఎండిన బీళ్ళ మధ్య పచ్చటి ఇగుళ్ళ కోసం రైతులు ప్రాణాలు పణంగా పెడతావుండారు. వట్టిపోయిన బావులు... బోర్లు... ఎండిపోయిన చెరువులు... కుంటలు... కాల్వలు, అడుగంటిన భూగ ర్భజలం... వెరిసి నలుగురికీ పట్టెడన్నం పెట్టే అన్నదాత నోట్లో మట్టికొట్టాయి. మట్టిశాపం... రైతు బతుకులో అలజడి... తడి...

నీరై... నిశీధి కన్నీరై... నిబిడాంధకా రపు హోరై... నీరవ నిశ్చేష్టాదృష్ట నీహా రికా ధారై...

కరిగి... కరిగి... అరిగి... అరిగి... నలిగి... రగిలి...

పగిలి... గుండె పగిలి... దోసిట్లో కన్నీటి ప్రవాహమై... ఒక దుఃఖ గీతమై... విషాదశోకమై... ఆలపించే ఈ నేల ఘోష...!

హిరణ్యా రాజ్యం... దీనికి మరో పేరే రేనాడు...

రేనాడు రాజ్యం... చరిత్ర పుటల్లో చెర గని కీర్తి శిఖరం... రేనాటి సీమ...మబ్బు కరగని సీమ... సేద్యం చట్టుబండలై ఇనుప గజ్జల తల్లి నాట్యం చేసే వట్టిళ్ళ లోగిలి సీమ... నారు పోసినోడు నీరు పొయ్యలేని సీమ... కరువు సీమ... వ్యవ సాయ కూలీలుగా కూడా బతకలేని దుర్భర దారిద్ర్యం మనుషుల్ని నగరాలకు, ఫ్యాక్టరీలకు తరిమేస్తుండే ఒకానొక హృద య విదారక దృశ్యం. క్షణం తీరిక లేదు. దమ్మిడీ ఆదాయం లేదు. చాలీచాలని బతుకులు. ఇప్పటి నుంచి కాదు... ఎప్ప ట్నుంచో... వేలాది సంవత్సరాలు... లెక్క లేనన్ని తరాలు... కరికాల చోళుడి కాలం... వాళ్ళతోనే వచ్చింది ఆ పేరు... అదే 'రేనాడు'. రేనాటి చోళులు నడిచిన నేల... ఏలిన నేల... పాలించిన నేల... మూడు తాలూకాలు.. కమలాపురం... ప్రొద్దుటూరు... జమ్మలమడుగు... కర్నూ లులోని కోయిలకుంట్ల తాలూకాలోని కొన్ని భాగాలు... కలిపి ఏడువేల గ్రామాలుండే మండలం... ఇన్నుంటే తూర్పుకు రాజం పేట తాలూకా పొత్తపడికాడికి. పడమట కర్నాటకలోని తుంకూరు జిల్లా పావుగడ తాలూకాలోని నిడిగల్లు, ఎరిగల్‌వాడి వైపుకు...! ఇదంతా రేనాడు. దీనికి ఒకానొక రాజు కరికాల చోళుడు. రేనాటి చోళుడు- రాజులకే రాజు- రారాజు. వీరాధి వీరుడు. కొట్టురా తొడ, తిప్పురా మీసం. ఎండిపోతాండే పొలాలు... నీళ్ళ కోసం పడిచస్తాండే బీడు భూములు... ఆకులు రాలిపోయి అల్లాడుతుండే చెట్లు... చేమలు... గింజలు కూడా లేకుండా దు ఖ్ఖించే రైతులు... డొక్కలెండి పోతాండే

జీవాలు... భయంకర దృశ్యం! యాడ చూసినాడు...? ఏంజేసినాడు...? ఎంత పనికి పూనుకున్నాడు... పైపైన పోతాండే కావేరి నదికి కళ్ళెం వేయాలని జూసినాడు. నదిని తిప్పుకుంటే నాగరికత నిర్మాణ మౌతుందని కల కన్నాడు. నీళ్ళకోసం పరి తపించాడు. నీళ్ళు తిప్పుకుంటే రేనాడులో రత్నాలు పండుతాయి. వజ్రాలు మొలకె త్తుతాయి. హారాల లెఖ్ఖన గింజలు విర గకాస్తాయి. రైతుల కడుపులు నిండు తాయి. జీవాల డొక్కల్లో జీవం నిండు తాది. జనం కోసం... జనంలో జీవం కోసం... జీవజలం కావాలి... జలం... జలం... సాగిపోతండే కావేరిని మళ్ళించు కోవాలి. పైన పోతాండే జలమాతకు పగ్గా లేసి రేనాటి దిక్కుకు పారించుకోవాలి... పాలించుకోవాలి. సాగించుకోవాలి... సాగులు చేసుకోవాలి... ఎన్నెన్ని కలలు కన్నాడు. సాధ్యం కాలేదు. శత్రువైనా లొంగుతాడు గానీ నది లొంగుతుందా? అందుకే పెన్నమ్మ... పెన్నానదీ మాతను నమ్ముకున్నాడు. ఆ తల్లి స్వర్ణయుగం చూపించింది. కమలాపురం తాలూకా పెద్ద చప్పలి రాజధానిగా పరిపాలన సాగింది.

ఈ హిరణ్య ప్రాంతంలో రైతులు సింహాల్లాగా బతికినారు. రైతులంటే 'మేమే' అనేటట్లు మీసాలు తిప్పుకొని తిరి గినారు.

తోకను వీపుపైన చుట్టు తిప్పి ఎడమ వైపు నిలబడిన అసమాన పౌరుష, పరాక్ర మాలను చాటే సింహము రేనాటి చోళుల రాజలాంఛనమైంది.

వీరి మొదటి శాసనం కలమళ్ళ గ్రామంలో వేయించినారు. 'ఎరికల్ ముత్తురాజు' బిరుదముతో ధనుంజయ వర్మ వేయించిన మొదటి తెలుగు శాసన మిదే! ఇది ఆరవ శతాబ్దం నాటిది.

ప్రొద్దుటూరు దగ్గర పెన్నానది ఒడ్డున రామేశ్వర ఆలయాన్ని 'పోర్ముఖ రామ' బిరుదుతో పుణ్యకుమారుడు నిర్మించాడు.

అత్తిరాల దగ్గరి త్రేతేశ్వరాలయం కూడా రేనాటి చోళులే నిర్మించారు.

ఈ రేనాటి ప్రాంతాన్నే ప్రాచీన కాలంలో మహారాజవాడి, మార్జవాడి అని కూడా పిల్చినారు. జనాల్లో నిలబడిన పేరు మాత్రం 'హిరణ్య రాజ్యమే'.

★ ★ ★

ప్రియురాలు ముంతాజ్ కోసం పాల రాతి సమాధి కట్టించడానికి షాజహాన్ వుండాడు... చెట్టు నుంచి రాలిపడే ఆపిల్ కాయను చూడడానికి న్యూటన్ వుండాడు... రాజుగారి కిరీటం బరువును స్నానాల గదిలో కనుక్కోవడానికి ఆర్కిమె డిస్ వుండాడు... జిరాఫీ మెడ ఎందుకం తగా సాగిందో విశ్లేషించడానికి డార్విన్ వుండాడు... ఆడపిల్లలవైపే అబ్బాయిలం దరూ ఆశగా ఎందుకలా చూస్తారో చెప్ప డానికి ఫ్రాయిడ్ వుండాడు... బ్రిటిష్‌వా రిని క్విట్ ఇండియా పేరుతో తరమడానికి మహాత్ముడుండాడు.. వీళ్ళందరి గురించి మాకెందుకు...?

ముసిల్ది కట్టించిన సద్దిమూట భుజాన వేసుకొని చిరుగుల చొక్కా తొడుక్కొని జీవాల్ని తోలుకుంటూ ప్రతిరోజూ సూర్యో దయాన్ని చూడడం... ఎండిపోయిన చెరువు గట్టున మోడువారిన వేపచెట్టు నీడలో ఎర్రకారంతో మధ్యాహ్నన కడుపు నింపుకోవడం... ఇలాగే మా నాన్న చేసే వాడు... వాళ్ళ నాన్న చేసేవాడు... ఇప్పుడు నేను చేస్తున్నాను. రేపు నా కొడుకు చేస్తాడు. మేమిలా అజ్ఞాతవాసం లోనే వుండిపోతాం... మమ్మల్ని ఏ కొలం బస్ కనిపెట్టలేడు... మా కరువు చెరు వును ఏ వాస్కోడిగామా గుర్తించలడు...

ఇక్కడ మనిషొకటి తలిస్తే, విధి మరో

గుండుసూది నుంచి రైలుబండిదాకా..

ఒకసారి దక్షిణాఫ్రికాలో మహాత్మాగాంధీ ఓడ ప్రయాణం చేస్తున్నారు. ఆయనను విమర్శిస్తూ తాను రాసిన సుదీర్ఘ రచనను ఓ ఆంగ్లేయుడు ఇచ్చాడు. గాంధీజీ దానిని పైపైన చూసి, కాగితాలకు గుచ్చిన గుండుసూదిని మాత్రం పెట్టెలో భద్రపరచారు. కాగితాలను అక్కడే పడవేశారు.

"గాంధీ! వాటిని చదవండి. అవి చాలా ముఖ్య విషయాలు" అన్నాడతను.

"మీరేమీ బాధపడకండి. ముఖ్యమైన దానిని ఇప్పటికే భద్రపరిచాను" అంటూ బదులిచ్చారాయన.

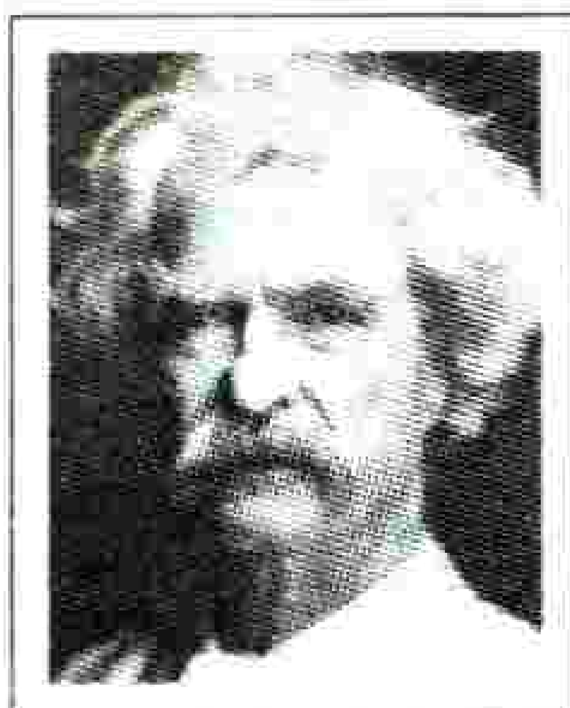
కందిరీగ భాష

సుప్రసిద్ధ నిఘంటుకర్త డాక్టరు జాన్సన్‌ను ఒక చేపలు పట్టే స్త్రీ దుర్భాషలాడింది. అటువంటి వాటిని తిరిగి ఆమెపై ప్రయోగించలేని ఆయన తీవ్ర స్వరంతో ఇలా అన్నారట. "నువ్వొక నామవాచకానివి. విశేషణానివి, క్రియా విశేషణానివి.."

ఆ మత్స్యభామినికి అక్షరం ముక్కరాదు. ఆ మాటలన్నీ కందిరీగల్లా గుచ్చుతున్నట్లు భావించి "అమ్మలారా అయ్యలారా, ఆ పెద్ద మనిషి నన్ను ఎట్లా తిడుతున్నాడో చూడండి" అంటూ వాపోయిందిట.

సాలీడు శకునం

మార్క్‌ట్వైన్ మిస్సోరి నుంచి పత్రిక తెస్తున్న రోజులలో ఒక పాఠకుడు వ్యంగ్యంగా ఇలా రాశాడు. "నాకు పత్రికలో సాలీడు కనిపించింది. ఇది శుభ సూచకమా, అశుభ సూచకమా?"

అందుకు ఆయన ఇచ్చిన జవాబు "మా పత్రికలో సాలెపురుగు కనిపించడం శుభశకునం కాదు, అశుభమూ కాదు. నిజానికి సాలీడు మా పత్రికను చూస్తోంది.. ఏ వ్యాపారీ ప్రకటన ఇవ్వలేదా అని మాత్రమే. అలా ప్రకటన ఇవ్వని వ్యాపార సంస్థను చేరుకొని తలుపులకు అడ్డంగా గూడుకట్టుకొని సుఖంగా కాలం గడుపుదామని అది భావిస్తోందేమో.."

గులాబి-ముళ్లు

ఆంగ్ల కవీశ్వరుడు జాన్‌మిల్టన్ అంధత్వం ప్రాప్తించగానే ఒక స్త్రీని వివాహం చేసుకున్నారు. అయితే ఆమె గయ్యాళిగా తయారయింది. కానీ, ఆయన స్నేహితుడైన డ్యూక్ ఆఫ్ బకింగ్‌హామ్ ఆమెను 'గులాబి' అని పిలిచేవారు. మిల్టన్ పరిహాస పూర్వకంగా వ్యాఖ్యానిస్తూ "నేను రంగులకు సంబంధించిన నిర్ణేతను కాను. మరి నీవన్నది నిజమేనేమో. ప్రతిరోజూ ముళ్లస్పర్శ అనుభవిస్తున్నాను" అన్నారు.

ఆ విధంగా ముందుకు

ఒకసారి బ్రిటిష్ రాజనీతివేత్త విన్‌స్టన్ చర్చిల్ రైలు తప్పిపోయారు. అందుకు ఆయన సతీమణి బాగా కలవరపడ్డారు. అప్పుడు చర్చిల్ ఆంతరంగిక కార్యదర్శి ఆమెను ఊరడించేందుకు ప్రయత్నిస్తూ చెప్పాడు. "విన్‌స్టన్ ఎంతో గొప్పవారు. ఆయన ఎప్పుడూ ముందుకు వెళ్లేందుకే రైలుకు అవకాశం ఇస్తారు."

కటి తలుస్తుంటుంది.

అందుకే మా ఊర్ని ప్రపంచపటం నుంచే బహిష్కరించినట్లుంటాది...

ప్రపంచమంటే నగరాలు... పట్టణాలు మాత్రమే కాదు. కొండల్లో... లోయల్లో... అడవుల్లో... అనాగరికులు కూడా ఎంతో మంది వున్నారు. వాళ్ళ జీవితాలు ఎలా వున్నాయి?

ఒకపూట తిండి గింజలు కూడా దొరక్క ఆకలి చావులు చచ్చిన వాళ్ళు...

అప్పుల బాధలకు తాళలేక ఆత్మహత్యలు చేసుకున్నవాళ్ళు...

నేల తల్లిని నమ్ముకొని కరువు కుంపటి నెత్తికెత్తుకున్నవాళ్లు...

పొట్ట గడుపుకోవడానికి పూనా వ్యభిచార గృహాలకు అమ్ముడైన అమ్మాయిలు...

కల్తీ విత్తనాల మోసం... గిట్టుబాటు ధర కూడా రాక నిరాశ... ఇలా ఎందరో జీవితాలు ఒక ఆట... ఎప్పుడు ముగిసిపోతుందో తెలియని ఈ నాటకం పేరే జీవితమా...!

మా జీవితాలు అపశ్రుతులు
మా జీవితాలు వక్రరేఖలు
మా జీవితాలు తీరని శాపాలు
ఎందుకో తెలుసా?

మేము ఆకాశం నుంచి చినుకుల కోసం ఎదురు చూసేవాళ్ళం!

ఇదిగో మా ఊర్లోకి వస్తున్నారా! అయితే పెన్నమ్మకు నిండుగా మదిలోనే నమస్కారాలు చేసుకొని నాతో రండి...

ఇలాగే... ఈ కాలిదోవ వెంబడే... ఈయేటి గట్టుమీద వుండే శాసనం సూడండి...

ఏమని చెక్కినారు...? ఎండకు ఎండి... వానలకు తడిసి అక్షరాలు కన్పించడం లేదుకదూ...!

"ఈ యేరు సాగనియ్యక యవ్వండు ఖిలం సేసును, ఈ ధర్మమునకు యవ్వరు తప్పినాను... తమ తల్లితండ్రుల వారణాశిన కుతికలు కోసిన పాపాలపోదురు. గంగావతిలోను గంగెవును చంపిన పాపాన పోదురు. శుణుక మాంసం సుర శేవించిన పాపాన పోదురు. పంచమహాపాతక సంయుక్తుండగును"

ఇది శాసనం.

యేరును ఎవరూ అడ్డుకోకుండా రేనాటి రాజులు వేసిన శాసనమిది.

ఇప్పుడు యేరుని ఎవరూ అడ్డుకోలేరు. పెన్నమ్మ ఎండిపోయింది. మా ముఖాన కరువును కొట్టి తన దారిన తాను పోయింది. ఇప్పుడు నది లేదు... నదిలో తడిలేదు... శాసనం మాత్రం వుండాది, యేటి గట్టున అక్రమంగా ఇసుకను తరలిస్తున్న ట్రాక్టర్లను చూస్తూ!

4

నడిరాత్రి ఉలిక్కిపడి కలవరంలోంచి మేల్కొని జూసుకుంటి. ఒళ్ళంతా చమటలు పట్టి వుండాయి. తెల్లారితే శ్రీరామనవమి. ఒంటిమిట్టకు పోవాల. పోయి గెల్సాల. గెల్సి సూపియ్యాల. ఆడ్నె కోదండ రాముడు వుండాడు గుడిలో. ఆ సామీ మహత్యం సూపీకపోతాడా... నన్ను అప్పుల్లోంచి గడ్డకేయకపోతాడా... నా కుటుంబాన్ని కాపాడకపోతాడా... తుండుగుడ్డతో చమట తుడుసుకుంటా

లేస్తి. గాట్లోకి పోయి ఎద్దుల్ని చూసు కుంటి.

మామూలుగైతే ఎప్పుడూ యింతగా దుఃఖపడింది లేదు. కానీ నీలకంఠం గుర్తుకొస్తే రొంచెపు యాడలేని తనకలాటై తాది గుండెలో.

ఏంచేసి సచ్చేది?

గతిలేక ఊర్లో అప్పుజేసిన పాపానికి ఆ పాయికారి నాయాల్తో మాటలు పడాల్సి వచ్చె. ఎట్టైనా గానీ వాడి బాకీ తీర్చాల. దుడ్లమూటే వాడి ముఖానా యిసిరి కొట్టాల. తాకట్టులో వుండే భూమి యిడి పించుకోవాల. అయినా నేనేం జేసేది?

నమ్ముకున్న నేల నిట్టనిలువునా ముంచుతాదని ఎప్పుడు కలగంటి?

పోసిన గింజలు పోసినట్లు ఒట్టి పోతాంటే పచ్చని పైరు ఎట్టా లేస్తాది?

ఈ ఆకాశం రవ్వంతైనా జాలి జూపి స్తాంటే కదా! నాలుగు సినుకులు కురిపిస్తే నలబై పుట్ల ఒడ్లు రాశిపోసే నా కొడుకుని.

ఏదీ చినుకు రాలిందేది?

పెట్టిన పెట్టుబడి గూడా రాకుండా మానాల్ని, ప్రాణాల్ని కూడా పణంగా పెట్టి ఆడతాండమే ఈ జూదం, ఆ నేల తల్లికి తెల్సి సస్తాందా?

ఆ మోడాలకు అర్థమైతాందా?

ఎప్పుడూ మూగిమీదేసుకొని ఏం ఎరగ నట్లు వుండడమే తప్ప దాన్లకేం తెలుసు?

మా యబ్బకాలంలో ఊర్లోనే పెద్ద రైతులం.

మా కింద ఎందర్నో బతికించేటోళ్ళం. సేయి సాచి అడిగినోళ్ళకు లేదనకుండా పుట్లు పుట్లు దానమిచ్చేటోళ్ళం.

పోయింది... పోయింది...

ఆ వైభోగమంతా పోయింది...

ఇదే ఈ నేలే... ఈ భూమే... ఈ గడ్డనే...

మా జీవితాల్ని మింగింది.

ఎట్లా బతికినోళ్ళం...

ఎట్లా బతుకుతాండం...

ఈ దినం యింగోడి దగ్గరికి కూలీగా ఏంటికి పోవాల్సివస్తాంది?

వద్దు... వద్దు... ఈ జీవితం వద్దు...

భయంతో... చమట కారిపోతాంది... ఒంట్లో సన్నని అలజడి... గెల్సాల... గెల్సితీరాల...

ఎద్దులు బాగుండాయి... నా జాతకమే బాగాలేదు...

దగ్గరకిపోయి ఎద్దుల్ని తడిమి సూసు కుంటి.

గుండెకేదో హాయి. రవ్వంత ప్రశాం తత.

పందెంలో ఓడిపోకుండా గెల్సాల.

గెల్సి నన్ను నా జీవితాన్ని నిలబెట్టాల.

ఎద్దులు మెడ విదిల్చాయి. గంటలు గుళ్ళో మోగినట్లు సవ్వడి జేసినాయి.

అయినా గుళ్ళో శ్రీరాములోరు వుండారు.

సామి గెలిపీక పోతాడా...

ఏం గెలిపిస్తాడో ఏమో...

ఊర్లో వాళ్ళు ఏందో అన్నారని మహా తల్లి సీతమ్మ గారినే అడవులకు పంపి నోడు...

అయినా ఆయన్ను దేవుడనే అన్నారు కదా!

అవన్నీ నాకెందుకు? రేపు బండలా గుడు పోటీల్లో నా ఎద్దుల గెల్సాల.

అది సాలు సామీ!

నా కడుపుకు తిన్నా, తినకున్నా

ఎద్దుల్ని పోషించుకుంటా వుండాను. ఒక్కొక్క దానికి దిన్నం మూడు కేజీల ఉలవలు, పది కేజీల జొన్నలు, రెండు కేజీల రాగులు, ఆదివారాలప్పుడు మసాల పెట్టిన మాంసం ముద్దలు, కోడిగుడ్లు, నూగులపిండి పెట్టి పెంచుతాండను. రేత్తి రిపూట దిన్నం అరటిపండ్లు, తమలపా

కులు కూడా.

ఎన్ని పెట్టినా ఎద్దులు పచ్చి జొన్నగడ్డి అంటే ఇష్టంగా తింటాయి.

బాగుండే రోజుల్లో బాగా పంటలు పండేటప్పుడు, వానలు సరిగ్గా కురిసే రోజుల్లో అన్నీ సమకూర్చి పెట్టెటోన్ని. ఇప్పుడు కూడా ఇట్నే సాకాలంటే నాకు యాడైతాది. దీన్ల పోషణకే సగం అప్పులై నాయి. మిగతా సగం భూమి తల్లి మింగింది. పచ్చగడ్డి యాడలేస్తాది... జొన్నగడ్డి... ఎట్లవస్తాది... యాన్నుంచి వస్తాది...

ఎద్దుల్ని నిమిరి చూసుకుంటి.

నా రెండు కళ్ళు- పంచప్రాణాలు- నా ఎద్దులు.

పొలంలోకి దిగినాయంటే రోజుకు ఆరేడు ఎకరాలు సునాయాసంగా దున్నే స్తాయి. నాలుగు టన్నుల బరువైనా అవ లీలగా లాగిపారేస్తాయి.

బండ లాగుడు పోటీల్లో ఎంతటి బరు వైన రాతి దూలాన్ని అయినా ఈడ్సి నా పరువును నిలబెడతాయి.

ఆ నమ్మకం నాకుంది.

కాకపోతే నిన్న సాయంత్రం పొలంకాడ వలపట ఎద్దు వీపుమీద కాకి వాలి వుండడం జూస్తి. దగ్గరికి పోయి పరిశీలన జేస్తి. పుండు ఏదో లేసుంది. అప్పటిక ప్పుడు యాపాకు నూరి పసురు చేసి పట్టించాను. అదే రొంత దిగాలుగుంది. అయినా పోతిరెడ్డిపల్లెకాన్నుంచి సదాశివా రెడ్డి ఎద్దులుగాని రాకుంటే బాగుండుననిపి స్తాంది. కాస్త అటిట్లైనా ఆ ఎద్దులు రంగంలో నిలబడగలవు. అదే కొంచెం భయంగానూ వుంది. ఆ మధ్యన నంద లూరు మండలం టంగుటూరు కాడ శ్రీహ రజత్ ఖాదర్‌వలి ఉరుసునాడు జరిపిచ్చిన బండలాగుడు పోటీలు ఎట్టెట్ట జరిగి నాయి... అనుకుంటే చాలు కాళ్ళూ, చేతులూ వణికిపోతాయి... చిట్టచివర్న ఆఖరిదశలో పోతిరెడ్డిపల్లె ఎద్దులు తగ్గి నాయి కాబట్టి సరిపోయింది. లేకుంటే మొదటి బహుమతి నాకు ఎక్కడొచ్చివుం డేది?

మళ్ళీ ఇప్పుడు అట్టాటి పరిస్థితే రాదు కదా! పైగా వలపట ఎద్దు అంత ఆరోగ్యం గానూ కన్పించడంలేదు. ఎద్దుపుండు గురించే ఆలోచిస్తుండాను. సూసి సూసి ఈ ఎద్దుల్ని అమ్ముకోవడం కూడా నాకిష్ట ముండదు. మా నాయన ఎంత కష్టపడి ఈ ఎద్దుల్ని కొన్నాడు. నేను పిల్లోడప్పుడు సేద్యం కోసం పులివెందుల సంతలో కొన్న ఎద్దులు.

మా నాయన రామిరెడ్డి.

మీసాలు దువ్వుకుంటూ బతికినోడు.

రామిరెడ్డి పంచాయితీకి వచ్చినాడంటే ఎట్టాటి సమస్య అయినా పరిష్కారమైపో యేది.

సీతాపురం కాన్నుంచి దిగువ గుట్టపల్లె కాడికి, ముదిరెడ్డిపల్లెకాన్నుంచి గండ్లూరు కాడికి వుండే భూములన్నీ సాగు చేసుకో మ్మని ప్రజలకు దానమిచ్చిన ధర్మదాత. ఆయన ఇష్టపడి కొన్న ఎద్దులు. సేద్యం పనులన్నీ ఒంటి చేత్తో జరిగిపోయేవి. దాన్లమీద పెట్టిన శ్రద్ధ కారణంగా అవి బాగా పుంజుకున్నాయి. శరీరం పెరిగింది. కండలు తిరిగినాయి. పోటీలకు తయారై నాయి. అప్పట్నుంచి అటు పొలం పను లకు, ఇటు పోటీలకు ఈ ఎద్దులే ఉపయో గపడతాండయి. కార్తీక మాసంలో ప్రొద్దు టూరి దగ్గరి రామేశ్వరంలో మొదటిసారి బండలాగుడు పోటీల్లో నెగ్గినాయి. పది వేల నూటా పదార్లు గెల్సినాయి. అప్ప ట్నుంచి దీన్లను ప్రాణం లెఖ్ఖన చూసుకుంటా వుంటిమి. వానలు పడక... కరువు కమ్ముకున్నాక.... భూములు మోసం జేయడం నేర్చుకున్నాక... పండిన

ముద్దాయి నిజాయితీ

కాలిఫోర్నియాలోని 'మోడెస్టో' అనే ఊరిలో డెబీ విట్‌లాక్(32) 1998 మార్చిలో బలాత్కారానికి గురయి, హతురాలైంది. ఆమెను గొంతుకోసి చంపారు. ఆమె తల్లి 59 ఏళ్ల జాక్ యూ ఆ హంతకుడ్ని ఎలాగైనా పట్టుకోవాలని కంకణం కట్టుకుంది. ఏటా డెబీ మరణించిన రోజున స్థానిక దినపత్రికల్లో ఆ హంతకుడి వివరాలు తెలిపినవారికి పదివేల డాలర్ల బహుమతినిస్తానని ప్రకటిస్తూ వచ్చింది. రోడ్డు పక్కన హోర్డింగుల మీద కూడా ప్రకటనలు వేసింది. అంతేకాక

కరపత్రాలను కూడా పిజ్జాహట్, పచారీ దుకాణాల్లో ప్రజలకు అందుబాటులో ఉంచసాగింది. యాభైకిపైగా టీవీ షోల్లో కూడా పాల్గొని, డెబీ హంతకుడిని తన తప్పు ఒప్పుకోమని కోరింది. డబ్బుకోసం ఆశపడి అనేక మంది ఇచ్చిన ఆచూకీలను కూడా ఆమె డిటెక్టివ్‌ల ద్వారా పరిశోధన చేయించిందికాని, ఉపయోగం లేకపోయింది.

తన కూతురు మరణించిన మూడేళ్లకు 'అమెరికాస్ మోస్ట్‌వాంటెడ్' అనే టీవీ షోలో, ఆరేళ్ల తర్వాత 'అన్‌సాల్వ్‌డ్ మిస్టరీస్' అనే టీవీ షోలో కూడా జాక్‌యూ పాల్గొంది. డెబీ హంతకుడికి శిక్షపడేదాకా తనకి ఊరట కలగదని ప్రేక్షకులకు చెప్పింది.

బ్రిటన్‌లో పుట్టి, మాక్‌డొనాల్డ్ అనే పైలట్‌ను వివాహం చేసుకుని అమెరికాకు వలస వచ్చిన జాక్‌యూకు ఈ విషయంలో భర్త సహకారం కూడా లభించింది. ఏటా తన కూతురు సమాధిని దర్శించినప్పుడల్లా, హంతకుడిని పట్టుకోవాలన్న ఆమె కోరిక ఇనుమడించసాగింది.

ఫ్యాక్టరీ కార్మికుడు స్కాట్ ఏవరి ఫిజెల్(27) ఆర్కాన్సాస్ రాష్ట్రంలోని ఫ్లిపిన్ అనే ఊరిలో 2007 జనవరి 7న పోలీసు స్టేషన్‌లోకి వెళ్లి, తనే డెబీని బలాత్కరించి చంపానని, మనస్సాక్షి తనను ఇబ్బంది పెడుతోందని ఒప్పుకున్నాడు. డెబీని కోల్పోయిన ఆమె తల్లి తనను కనుగొనేందుకు పడే తపనను గమనించాక, తన తప్పుని ఒప్పుకునేదాకా తన అంతరాత్మ ఊరుకోలేదని అతను తన వాంగ్మూలంలో పేర్కొన్నాడు.

అయితే పోలీసులు మొదట ఆ వాంగ్మూలాన్ని నమ్మలేదు. కానీ సరిగ్గా డెబీ మరణించిన రోజునే స్కాట్ మోడెస్టో పోలీసు శాఖ సార్జెంటుకు తన వివరాలు చెప్పాడు. అతడి నేరాలు రుజువయితే మరణశిక్ష పడే అవకాశం ఉంది.

'ఈరోజు నుంచి ఈ లోకంలో ఇద్దరు నిశ్చింతగా నిద్రపోతారు. ఒకరు జాక్‌యూ. మరొకరు నేను' అని ముద్దాయి స్కాట్ విలేఖరులకు చెప్పాడు.

గింజలకు కూడా గిట్టుబాటు ధర రాకుండా దళారులు మోస్తుండటం చూళ్లేక... వ్యవసాయం మానుకోలేక... అప్పులు తీర్చలేక... నడి పొలంలో గన్నేరు కాయలు నూరుకొని తాగినాడు నాయన...

గన్నేరు కాయలకు ఏం తెలుసు? రామిరెడ్డి దాన గుణం. సేవాతత్పరత. బలి తీసుకున్నాయి! నాయన పోయినాక అప్పులోళ్ళు రాబందుల తీర్న వచ్చి వాలినారు. సూటిపోటి మాటలు పడలేక సత్రంకాడి భూమి తాకట్టు పెడితిమి. చాల్లేదు. కొర్రపాడు దగ్గరి భూమి అమ్మితిమి. చాల్లేదు. కమలాపురం వెంకటరెడ్డి మామ ఇచ్చిన డబ్బూ మిగల్లేదు. మేం మాత్రం మిగిలినాం... ఎముకలగూళ్ళతో. అప్పు యింగా వుంది. నీలకంఠారెడ్డికి తీర్చాల్సిన బాకీ యింగా వుంది. ఇంటి చుట్టి కారం తిరుగుతాండడు. ఎట్టైనా బాకీ తీర్చాల. వాడి నోటికొచ్చినట్లు అంటాడు. ఈసారి బండలాగుడు పోటీల్లో వచ్చిన దుడ్లు వాడికియ్యాల వడ్డీ కింద జమ చేసుకొమ్మని. సేద్యానికి చేసిన అప్పులు నాయన ప్రాణాన్ని గన్నేరుకాయలు మింగేటట్లు చేసినాయి. అమ్మ కాంతమ్మ, చెల్లెలు లక్ష్మి, నేనూ మిగిలాం. కూలికిపోతే కుండ కాలుతుంది. లేకుంటే ఎండ కాలుతుంది. కడుపు కాలుతుంది అనే పరిస్థితి వచ్చినప్పుడు కూడా అమ్మే మమ్మల్ని పెంచి పెద్ద జేసింది. చిన్నాయన ప్రతాపరెడ్డి మాకు అండగా నిలబడ్డాడు. ఇబ్బంది వచ్చిన ప్రతిసారీ 'నేనుండాలేరా... ఆ పని నేను చేస్తానని...' ముందుకొస్తాడు. చెల్లెలు లక్ష్మికి ఈ సంవత్సరమన్నా పెళ్ళి చేయాలి. యిప్పటికే దాని ఈడు పిల్లోళ్ళం దరికి పెళ్ళిళ్ళు అయ్యి బిడ్డలు కూడా పుట్టి వుండారు.

నాయన సచ్చిపోయిన కాన్నుంచి ఇంట్లో ఒక పండగలేదు. పబ్బం లేకుండా పోయింది.

అట్నే నెగ్గుకొస్తున్నాం ఇంటిని... జీవితాన్ని!

నాయన ఏం జేసినాడు? ఎంత పని చేసినాడు? చూడు...

సేద్యం మోసం చేస్తే గన్నేరుకాయలు నూరుకొని తాగితే అప్పులు పోతాయా?

నువ్వు లేవు నాయనా... అప్పులు తీర్చిన కాడికి తీర్చినా... యింకా చెల్లి పెళ్ళి చేయాల్సి వుంది...

ఇదేనా నాయనా? రైతు భారతం.. పైరుకు ప్రాణం పోయాల్సిన నువ్వు.... ప్రాణం తీసుకోవడం ఏంది..?

రోజులెప్పుడూ ఒకేలా వుండవు కదూ నాయనా...

ఇలా నాలో నేనూ ఎన్నిసార్లు దుఃఖించానో...!

గాట్లోని ఎద్దుల్ని మరోసారి తడిమి చూసుకుంటి. ఎత్తుగా బలంగా ఎంతో అందంగా కన్పిస్తాండయి. వలపట ఎద్దు రొంత మెత్తబడినట్లు వుండాది. కురుపుకు మళ్ళీ పసురు పట్టిస్తి. ఆడనే రొంచేపు కూర్చున్నాను, ఎద్దుల్ని సూసుకుంటా.

ప్రతాపరెడ్డి చిన్నాయన వచ్చినాడు.

"ఏరా... పాపోడా... నిద్రపోలేదా? " అడిగినాడు.

"లేదు... చిన్నాయన... పోవాలకదా ఒంటిమిట్టకు. ఎట్టైనా గానీ గెల్సాలా...." చెబితి ఆయన కళ్ళదిక్కు జూస్తూ.

ఆయన కళ్ళు కూడా ఎర్రగానే వుండాయి.

అర్థమైంది. బండలాగుడు పోటీల గురించే ఆయనా ఆలోచిస్తా నిద్రపోలేదని.

"గెల్చుతాయి లేరా... నాయనా... అట్టా యింగ అదే లోకంలో వుంటే ఎట్లా" - నా పక్కనే కూర్చుంటా అన్నాడు.

"ఏం జేసేది... చిన్నాయన... అంతా

బాగానే వుంది కదా... అని అనుకుంటా వుంటినికదా. ఆ వలపట ఎద్దుకు కురుపు ఏదో లేసింది... యాపాకు పసురు పట్టించిన... తీరా పోటీలో ఏదైనా ఇబ్బంది పెడతాదేమోననిపిస్తాంది... అదే దిగులు..." రొంత బాధగా అంటి.

చిన్నాయన కూడా లేసి వలపట ఎద్దుకు లేసిన కురుపును, దానికి పట్టించిన పసురును తడిమి చూసినాడు.

ఆయన ముఖంలో ఏదో అనుమానం.

నన్నుచూసి ఆ భావాన్ని బయటపడనీకుండా "అదేం కాదులేరా... దాని గురించి ఏం ఆలోచించాకు..." అన్నాడు బీడి ముట్టించుకుంటా.

"పోతిరెడ్డిపల్లె కాన్నుంచి సదాశివారెడ్డి గాడి ఎదులు పోటీకి వస్తాయంటావా?" అని అడిగితి.

"అదే నేనూ ఆలోచన చేస్తాండ. ఆ కొడుకు పోటీ అంటే యాడ విడిచి పెడతాడు. ఆ ఎద్దుల పియ్యి తీస్తేనా! మంచి రోషగాడు. రానీ... ఎంతకాలం పోటీకొస్తాడో... యాదో ఒకనాడు వేటకొడవలితో నరికి పారేస్తా..." అన్నాడు కోపంగా చిన్నాయన.

"ఊరుకో... మనకెందుకు.. గెల్చుకుంటే గెల్చుకుంటాడు... నరుక్కోడాలు... నాశనమవ్వడాలు... మనకేంటికి?" అంటి, సముదాయిస్తా.

అయిపోయిన బీడిని కాలికిందేసి తొక్కి ఆర్పినాడు చిన్నాయన.

"బయలుదేరుదామా... చిన్నాయన ఒంటిమిట్టకు. మనం ఆటికి పోయేసరికి తెల్లారుతాంది" అని అంటిపైకి లేస్తా.

అట్నేలేమని తలూపినాడు.

నేను ఎద్దుల దగ్గరికి బయలుదేరితి.

★ ★ ★

ఒంటిమిట్ట...

కోదండరాముడు.. ఎత్తైన ఆలయం.. చూసేంత ఎత్తుగా... యాడ సూసినా రంగు కాయితాలు కట్టినారు. సందడి సందడిగా ఉంది..

ఏకశిలపై సీతారాముల విగ్రహాలు చెక్కిన పీఠం గర్భగుడిలో ఉంది... అందుకే దీన్ని ఏకశిలా నగరమని కూడా పిలుస్తారు.

మూడు ఎత్తైన గోపురాలకు హనుమంతుని బొమ్మతో వుండే కాషాయరంగు జెండాలు... ముఖ్పై రెండు శిలాస్తంభాలకు చుట్టిన రంగురంగుల కాయితాలు... ఈ గుడి ఇప్పటిది కాదు.. విజయనగర రాజుల కాలం నాటిది. పొత్రపి చోళులు కూడా దీనికి విశాలమైన ఆవరణాన్ని కట్టించినారు.

ఇక్కడున్న మూలవిరాట్ 'రఘునాయకుడు - శ్రీరాముడి' విగ్రహాన్ని జాంబవంతుడు ప్రతిష్టించాడు. పెద్ద చెరువు పక్కనే ఉంది. పెన్నానది ఈ ప్రాంతానికి ప్రధాన నీటి ఆధారంగా వుంటోంది. దత్త మండలాలను పాలించిన వీర బుక్కభూపాలుని కుమారుడైన రెండవ హరిహరరాయలు రాజ్యపాలనలో ఇది తీర్చిదిద్దబడింది. చెరువు కట్ట వెంబడి హనుమంతుడి జెండాలు రెపరెపలాడతాండయి. నిజంగా అయితే రాముడి కాళ్ళ దగ్గరే హనుమంతుడి బొమ్మ వుంటాది. కానీ ఒంటిమిట్టలోని కోదండరాముడి గుడిలో హనుమంతుడి విగ్రహమే కన్పించదు. మరి ఈ జెండాలేందో అనుకుంటి. అయినా జనం

కొత్తగాలి...

కన్నవారికన్నా
కట్టుకున్న వారి విలువెక్కువ
అమ్మపాలు కన్నా
డైరీ పాలధర తక్కువా?

– ఈతకోట సుబ్బారావు, నెల్లూరు

ఈ సంగతిని పట్టించుకునే స్థితిలో యాడుండారు.... యాడ... అదో... ఆడ... అక్కడ... మైదానం కాడ! అవును.... అడనే కదా... బండలాగుడు పోటీలు. యాడాడనుంచో జనం పుట్ట పగిలివచ్చిన చీమల మాదిరి నిండిపోయి వుండారు. జనం... జనం... జన సముద్రం...

చెట్లమీద... గోడమీదకెక్కి చూస్తాం డరు...

నేనూ... చిన్నాయన... ఇద్దరమూ ఎద్దుల్ని తోలుకొని మైదానం మధ్యలోకి చేరుకుంటిమి.

అన్ని ఎద్దులు వచ్చిండాయి.

ఔ... దాన్లలో వుండాయి పోతిరెడ్డిపల్లె ఎద్దులు కూడా. పగ్గాలు పట్టుకొని వుండే సదాశివారెడ్డి కళ్ళు ఎగరేసి నవ్వినాడు, నన్ను జూసి.

నేనూ కళ్ళు ఎగరేసి నవ్వితి.

మా చిన్నాయన రోంత కోపంగా వాడి కేసి చూసినాడు.

వాడు ముఖం తిప్పుకున్నాడు.

తప్పెట్లు మోగుతాండాయి.

కొమ్ములు ఊదుతాండరు. చిందులేస్తాం

డరు.

జనం గోలగోలగా ఈలలు వేస్తాండరు. రంగులు ఎదజల్లుకుంటాండరు.

ముందుగా నీలిపల్లెకు చెందిన వెంకట్రా ముడి ఎద్దులు దిగినాయి బరిలోకి. దాన్లకు సగంలోనే బరువైంది. తర్వాత త్రిపురపురం నాగిరెడ్డి ఎద్దులు రంగంలోకి దిగినాయి. అవి కూడా సగంలోనే ఆగిపో యినాయి.

జనం అల్లరి ఎక్కువైంది.

నాటు సారా తాగిన ఉప్పలపాడు వీరయ్య ఎద్దులు కలివిడిగా కొంతసేపు ఊపుపైన లాగడం మొదలెట్టినాయి గానీ మధ్యలోనే దాన్లకు మైకం కమ్మింది. నిల్చి పోయినాయి. ఆ తర్వాత యర్రగుంట్ల జయరాముడి ఎద్దులు లెస్సగా వుండి పుంజుకున్నాయి. పుంజుకొని... పుంజు కొని... సగం దూరంలో గింజుకోవడం మొదలెట్టినాయి. తర్వాత తాడిపత్రి రమ ణారెడ్డి ఎద్దులు సిద్ధమైనాయి. పదైదు నిమిషాల్లో నాలుగు చుట్లు చుట్టుకొని బరువై కూలిపోయినాయి. అట్నే రాజం పేట సుబద్రమ్మ ఎద్దులు గూడా ఐదో చుట్టుకారంలో చతికిల బడినాయి. ఇక

మిగిలింది నా ఎద్దులు. తర్వాత పోతిరెడ్డి పల్లె సదాశివరెడ్డి ఎద్దులు.

జనం కేరింతలేస్తాండరు.

పలకలు మోగుతాండయి. దూరంగా జనమెక్కి వుంటే చెట్టొకటి కొమ్మ విరిగి పడింది.

నిర్వాహకులు పోయి సర్ది వచ్చినారు.

పోటీ మళ్లీ మొదలైంది.

పోతిరెడ్డిపల్లె ఎద్దులు రోసంతో ముందుకు దూకినాయి. సదాశివరెడ్డి మీసాలు దువ్వినాడు. పదైదు నిమిషాల్లో ఎన్ని చుట్లు చుట్టుకొస్తారో అని అందరూ ఆసక్తిగా చూస్తాండరు. బండకట్టినారు...

'మొదటి చుట్టు'... రంగంలోకి దిగిన ఎద్దులు పూర్తి చేసినాయి. జనం ఈలలేస్తాండరు. రంగులు జల్లుకుంటుండారు.

'రెండవ చుట్టు... మూడవ చుట్టు'... కూడా పూర్తి చేసినాయి.

తప్పెట్లు మోగుతాండయి.

సై... సై... సై... ఎద్దులు రై... రై... రై... అంటూ బండను లాగేస్తాండయి.... అదే ఊపుతో 'నాలుగు... ఐదు.... ఆరు... ఏడు' చుట్లు చుట్టినాయి. ఇంగ ఒక్క అడుగు కూడా దాన్లకు ముందుకు పడలేదు. ఆడ్నే కుప్పకూలినాయి.

పదైదు నిమిషాల సమయమూ పూర్తయ్యింది. నాకైతే ఊపిరాడడం లేదు. చిన్నాయన దిక్కు జూస్తి.

నా భుజం తట్టినాడు ధైర్యంగా!

ఎద్దుల్ని తోలుకొని మధ్యలోకి పోయినాడు.

సదాశివుడ్ని భుజాలమీద కూర్చోబెట్టుకొని ఎగురుతాండరు వాళ్ల ఊరి జనం.

రంగులు జల్లుకుంటూ వుండారు.

మా ఊరిజనం కేకలేస్తాండరు.

తప్పెట్లు మోగిపోతాండయి. ఎద్దులు మెడ విదిల్చినాయి. గంటలు మోగినాయి. అచ్చం ఆ కోదండరాముని గుళ్లో మోగినట్టే!

రై... రై... రై...

సై... సై... సై... ఎద్దులు లాగుతాండయి.

నల్లరాతి బండ ఎద్దుల వెనుక సాగిపోతాంది.

నేను రాయి తీర్న చూస్తోండిపోతి.

ఎద్దులు... పందెంతో... రోసంతో... పౌరుషంతో...'మొదటి... రెండవ... మూడవ...నాల్గవ చుట్లు' చుట్టుకున్నాయి. 'ఐదవ... ఆరవ... చుట్లు' జరిగేటప్పుడు జనంలో ఉత్సాహం మరింత ఎక్కువైంది. నరాలన్నీ బిగుసకపోయి... గొంతు చించుకొని అరుస్తాండరు. ఏడవ చుట్టలోకి... తిరిగినాయి ఎద్దులు.

సై... సై... సై... రై... రై... రై... వలపట ఎద్దు కురుపు నుంచి నెత్తురు కారుతోంది.... అట్నే తోలుతాండడు చిన్నాయన. 'దేవుడా... గెల్సాలా... రాములోరు సామీ... నా ఎద్దులు గెల్సాలా... గెల్సాలా... ఆ నీలకంఠం నా కొడుకు బాకీ తీర్చాలా... గెల్సు సామీ... గెల్సు... మనసంతా అదే దిగులు.

వలపట ఎద్దు అట్నే యీడుస్తానే వుంది. నెత్తురు కారుతాంది.

పదైదు నిమిషాలు అయితాంది. ఎద్దులు ఎనిమిదో చుట్టుకారం పూర్తి జేసినాయి. పలకల శబ్దం ఆకాశాన్ని అంటుతాంది. మా ఊరిజనం... మా చిన్నాయన్ను భుజాన ఎత్తుకొని చిందేస్తిమి.

రంగులు జల్లుకుంటిమి.

పోతిరెడ్డి పల్లె సదాశివారెడ్డి తలొంచుకొని అన్నుంచి ఎద్దులు తోలుకొని పోయినాడు. నూట పదైదు అడుగుల దూరాన్ని ఎనిమిది చుట్లు చుట్టి పదైదు నిమిషాలకు పూర్తి చేసిన మా ఎద్దులకు మొదటి బహుమతి ప్రకటించినారు నిర్వాహకులు... నన్నుపోయి తీసుకోమన్నాడు

చిన్నాయన.

చిన్నాయన వలపట ఎద్దుకు ఆకు పసరు కట్టుకోవడానికి గుడ్డను తయారు చేసుకున్నాడు.

నేను పోయి వాళ్ళిచ్చిన బంగారు గొలుసు, పదివేల నూటపదార్లు తీసుకొచ్చి నాను.

మా ఊరిజనం సంబరంగా చిందులేస్తాండరు. వలపట ఎద్దుకు కట్టు కట్టడం పూర్తి అయింది.

మైకులో రెండవ బహుమతి కింద పోతిరెడ్డి పల్లె సదాశివారెడ్డిని పిలుస్తాండరు గానీ దాన్ని తీసుకోవడానికి ఎవరూ రాలేదు.

మేము ఆ శ్రీరాములోరి దర్శనాన్ని మళ్ళా యింగోసారి చేసుకొని అన్నుంచి ఊరికి బయలు దేరినాము.

వలపట ఎద్దు కుంటుతా నడుస్తాంది. ఆకు పసురు అయితే కట్టినామే గానీ నెత్తు రైతే కారతానే వున్నింది చిన్నగా.

చిన్నాయన నాటుసారా తాగినాడు. తూగుతా తూగుతా నడుస్తాండడు.

మా ఊరిజనంతో పాటుగా సంతోషంగా అడుగులు పడుతున్నాయి. అమ్మ, చెల్లెలు గుర్తొచ్చినప్పుడల్లా ఒళ్ళంతా పులకించి పోతాంది.

★ ★ ★

సాయంకాలానికంతా ఊరుకు చేరుకుంటిమి.

అమ్మా, చెల్లెలు ఎదురొచ్చినారు.

బిందెలతో నీళ్లు దారెంబడి పారినాయి. ఊరి జనం నీళ్లతో స్వాగతం పలికినారు.

ఇంటికాడికి పోయినాంక పసుపు కుంకాలతో హారతిచ్చినారు.

బంగారు గొలుసు తీసి చెల్లెలి చేతికిచ్చాను. సంతోషపడింది. అమ్మ మురిసి పోయింది.

"బంగారు గొలుసు యియ్యడం కాదు... చెల్లెలికి బంగారమట్ట మొగుడ్ని జూసి ఆ మూడు ముళ్లు కూడా ఆ చేత్తోనే కానీ నాయనా..." చెప్పింది అమ్మ ప్రేమగా.

"అట్నే లేమ్మ... వస్తాండే సంక్రాంతి నాటికంతా బంగారమట్ట మొగుడ్ని వెతికి రాజవైభవంగా పెళ్లి చేస్తాగానీ..." అని జెప్పితి నవ్వుతా.

"ఎప్పుడూ మీకు నాపెళ్లి గురించేనా..." అంటూ చెల్లెలు లక్ష్మి యింట్లోకి సిగ్గుపడతా పరిగెత్తింది.

అమ్మా, నేనూ నవ్వుకుంటా వుంటిమి. ఇంతలో ఆ పక్క వసరాలో పండుకొని వుండే చిన్నాయన...

"ఔ... పాపోడా... అమ్మి పెళ్ళి సంకు రాత్రికంతా జరిగిపోవాలా... నా సామి రంగా... పెళ్ళికి పలకలు మోగాల... నాటు సారాయి పారాల... నేను జగ్గినక తొక్కాల.... బై... బై... ఐదు ఆడలా..." పండుకొనే ఎగుర్తాండడు తాగిన మైకంతో.

"ఔ... యింగా రోంత తాగి రావాల్సింది... ఆ ఎగరడం జూడు"- లోపల్నుంచే ఎగతాళిగా అంటాంది లక్ష్మి.

"నువ్వొక్కడివే ఎగుర్తావా ఏంది సిన్నాయనా... నేనూ జగ్గనక తొక్కనా... ఏంది..." అని దండానికి ఆరేసిన తుండు గుడ్డ నెత్తికి తలపాగాలాగా చుట్టుకొని అడుగులు వేయడం ప్రారంభించితి. మాయమ్మ నన్ను జూసి ముసిముసిగా

కొత్తగాలి...

చెరువు కన్నెపిల్లై
తళుకుల చీరకట్టి
సూర్య నమస్కారం చేస్తోంది

-యలమర్తి అనూరాధ,
పెనుగొండ, తూ.గో.జిల్లా

నవ్వుతాంది లోపల్నుంచి. లక్ష్మి కూడా వచ్చింది.

"సరిపోయినారు... ఇద్దరూ. నువ్వు నడియింట్లో ఎగురుకుంటా.. సిన్నాయన పండుకొనే ఎగురుతా..." అనింది. నేను ఎగరడం యింగరోంత ఎక్కువ జేస్తి. అమ్మతో పాటూ లక్ష్మి నవ్వడం మొదలు పెట్టింది.

"ఎగిరింది చాలుగానీ... పాండి అన్నం తిందురుగానీ" అమ్మ లోగాయింట్లోకి నడిచింది.

నేనూ లోపలికి నడిస్తి.

"ఏరా... పాపోడా... తినను పోతాం డవ! ఆ ఎద్దులకింత గడ్డన్న వేసిపో..." అన్నాడు సిన్నాయన వసారాలోంచే.

ఔ... మర్చిపోయిన. నెత్తి గీరుకుంటా గాటి దిక్కుకుపోతి.

ఎద్దులకు గడ్డి ఏసి, వలపట ఎద్దుకు యింగరోంత ఆకు పసురు పూస్తి కురుపుకు. ఎద్దులు బాగా అలిసిపోయివుండాయి. రెండు బిందెలు నీళ్లుపోసి... యింగ యింట్లోకి బయలుదేరితి.

పల్లెంలో అప్పుడే సంగటి పెట్టివుంది అమ్మ. ఎఱ్ఱకారం, మొట్టికాయల కూరాకు జేసింది.

"ఈ కూరాకేందో కనుక్కోన్న... నేను జేసింది" అంటా చెంబుతో నీళ్ళు తెచ్చి పెట్టింది లక్ష్మి.

నెత్తిన ఒక మొట్టికాయ చేతి వేళ్ళు మడిచి టఫ్‌మని యిచ్చినా- సరదాగా!

'దీన్నేమంటారు తల్లీ!' అని అడుగుతా. నెత్తి రుద్దుకుంటా అమ్మ దగ్గరికి పోయింది లక్ష్మి. నాకు నవ్వు ఆగలేదు.

"బాగా కుదిరిందా?"- అని అనింది అమ్మ కూడా, నాతో నవ్వు కలుపుతూ.

"తల్లీ... కొడుకులిద్దరూ ఒక్కటే"- అనింది బుంగ మూతి పెట్టి అమ్మ భుజం మీద తలపెట్టుకుంటూ లక్ష్మి.

బయట ఎవరో వచ్చిన శబ్దమైంది. వసారాలోని చిన్నాయన లేసి జూసినాడు.

"రేయ్... పాపోడా... నీలకంఠమయ్య వచ్చినాడు..." అన్నాడు.

అట్నే చేయి కడుక్కోని బయటికి పోతి. ఔ... నీలకంఠం వచ్చివుండాడు.

నీలకంఠం...

పెద్దిరెడ్డి నడిపి కొడుకు...

మా నాయన అప్పుజేసింది పెద్దిరెడ్డి కాడ. నిజానికి పెద్దిరెడ్డికి యిచ్చిన భూమంతా మాదే. 'ఏంలేదు సామీ...' అని కాళ్ళా వేళ్ళా బడితే మా నాయన ఇచ్చింది.

అవన్నీ మర్చిపోయి- అప్పుడెప్పుడో యిచ్చిన ఇరవైవేల కోసం తిరుగుతావుం

ఫటాఫట్ పఠాభి చతురోక్తులు

ఛందో బందోబస్తుల్ని ఫట్‌ఫట్‌మని తెంచేసిన శక్తి పఠాభిది. ఆయన పూర్తి పేరు తిక్కవరపు పట్టాభిరామిరెడ్డి. ఆయన జయంతి ఫిబ్రవరి 19న. ఈ సందర్భంగా ఆయన 'ఫన్నులు,' చతురోక్తుల్లో కొన్ని మీకోసం..

- ★ వేసినా తీసినా బాధ కలిగించేవి పన్నులు
- ★ దంతికన్నా వదంతి పెద్దది
- ★ పొగాకు.. పగాకు

బంగారం - సింగారం

కొన్ని దేశాల కరెన్సీల విలువ ఒక్కోసారి సంక్షోభ సమయంలో ఆ కరెన్సీని ముద్రించిన కాగితం అంత కూడా ఉండదు. కానీ బంగారం విషయంలో ఎన్నడూ ఇలా జరగదు. చెక్కు చెదరని విలువ బంగారానికి మాత్రమే ఉన్నదని దుబాయ్‌లోని వరల్డ్ గోల్డ్ కౌన్సిల్ ఓసారి చెప్పింది. ఇది అక్షర సత్యమని, ద్రవ్యోల్బణాన్ని సైతం తట్టుకునే స్థోమత ఒక్క బంగారానికే ఉందని గణాంకాలు కూడా చెబుతున్నాయి. 1950లో 10 గ్రాముల బంగారం ధర 99 రూపాయలుంటే, 1992లో 4300లకు చేరింది. అంటే నలభైరెండేళ్లలో దాదాపు 43 రెట్లు పెరిగింది. నేటి ధర సుమారు 12వేల రూపాయలు.

బంగారానికి 'అంతర్జాతీయ కరెన్సీ' అనే మారుపేరు ఉంది. ఏదేశమైనా అత్యవసర పరిస్థితిలో బంగారపు నిల్వలను కరెన్సీగా మార్చుకోవడం జరుగుతుంటుంది. గతంలో మన దేశంలోని చంద్రశేఖర్ ప్రభుత్వం 20 టన్నుల బంగారాన్ని యూనియన్ బ్యాంక్ ఆఫ్ స్విట్జర్లాండ్‌లో తాకట్టుపెట్టి, 470 కోట్ల రూపాయలు పొందితే ప్రతిపక్షాలు గొడవ చేశాయి. ఆపత్సమయంలో బంగారాన్ని అమెరికా, ఆస్ట్రేలియా, ఇటలీ తదితర దేశాలు కూడా మనలాగే తాకట్టుపెట్టాయి.

మనదేశంలో బంగారం ఉత్పాదన సంవత్సరానికి ఒక టన్ను మాత్రమే. కాని మన రిజర్వ్‌బ్యాంక్‌లో నాలుగువందల టన్నుల బంగారం నిల్వవుంది. ఇంకా ప్రజల దగ్గర వివిధ రూపాల్లో ఏడువేల టన్నులకు పైగానే బంగారం ఉంది. ప్రపంచంలో బంగారానికి అధిక డిమాండ్‌గలది భారతదేశంలోనే. ప్రపంచవ్యాప్తంగా నేటికి లక్షటన్నులపైనే బంగారం ఉందని అంచనా. దీనిలో 36వేల టన్నుల బంగారం వివిధ అంతర్జాతీయ సంస్థల్లో, సెంట్రల్ బేంకుల్లో ఉంది. మరో ఇరవై వేల టన్నుల బంగారం నాణేలు, కడ్డీల రూపంలో ఉంది. స్విట్జర్లాండ్‌లో 2600 టన్నులు, రష్యాలో 2000 టన్నుల బంగారం ఉంది. ప్రపంచంలో ఎక్కువ బంగారం ఉన్న దేశాలు జర్మనీ, అమెరికా. అత్యధిక బంగారాన్ని ఉత్పత్తిచేసే దేశం దక్షిణాఫ్రికా.

1970లో అన్నికాలాల రికార్డుగా ఇక్కడ వెయ్యి టన్నుల బంగారం ఉత్పత్తి జరిగింది. దక్షిణాఫ్రికాలో ఓ వ్యక్తి రోడ్డుమీద నడుస్తుంటే బూటుకి తగిలి పైకి లేచిన రాయి తళతళ మెరుస్తూ కనబడింది. దాన్నిబట్టి అక్కడ బంగారు గనులున్నాయని, కనుక్కొని తవ్వకాలు జరిపారు. ఇప్పుడక్కడ 900 అడుగుల లోయలో బంగారం తవ్వకాలు సాగుతున్నాయి. అక్కడి గనుల్లో 25వేల మైళ్ల సొరంగాలు ఉన్నాయంటే అవి ఎంతపెద్ద గనులో ఊహించవచ్చు. ఒక ఔన్సు బరువుగల బంగారం ఉత్పత్తికి మూడు టన్నుల ఖనిజం

తవ్వాల్సివుంటుంది.

ప్రపంచంలో క్రీ.పూ. 560 నాటికే కొన్ని బంగారు నాణేలు లభ్యంకావడంతో బంగారం తయారీ అప్పుడే మొదలయివుంటుందని కొందరు ఊహిస్తున్నారు. బంగారు నగలు అధికంగా తయారయ్యే దేశం ఇటలీ. తర్వాతి స్థానం భారతదేశానిదే.

ప్రపంచ బంగారం వ్యాపార రాజధాని దుబాయ్. ఇక్కడికి బంగారం దిగుమతై భారత్, ఇరాన్, సౌదీ అరేబియాలకు తర్వాత ఎగుమతి అవుతుంది. 1992లో అత్యధిక బంగారం కొన్న దేశం చైనా. ఆ దేశప్రజలు 350 మెట్రిక్ టన్నుల బంగారం కొన్నారు. చేతిలో డబ్బుపడగానే బంగారం కొనడం మంచిదనే అభిప్రాయం నెలకొంది.

కొత్తగాలి...

నింగి బాలుడికి
ఎన్నిరకాలో
మేఘాల ఆటబొమ్మలు

-మాధవీ సనారా, అనకాపల్లి

డాడు. నిజానికి మా నాయన ఊరికే యిచ్చిన భూమి విలువే లక్షల్లో వుంటాది. పెద్దిరెడ్డికి నిజానికి మమ్మల్ని ఆ డబ్బు అడగడం ఇష్టంలేదు. అయినా ఆ ముసిలోడి మాటలు ఆ ఇంట్లో ఎవరింటారు?

ఆయనకింత సంగటి పెట్టడమే కష్టమై పోతాంది వాళ్లకి. పెద్దిరెడ్డి సంపాదించిందంతా మూడు భాగాల లెఖ్ఖన వేసుకొని అన్నదమ్ములు ముగ్గురూ పంచుకున్నారు.

పెద్దోడు పిచ్చిరెడ్డి. అదో- సీతాపురం కాడుండే రేగడి పల్లెలో పెళ్లి చేసుకున్నాడు. ఎప్పుడూ ఆ దిగువ కొండకాడ కూర్చొని పేకాట ఆడుకుంటా వుంటాడు. తండ్రి యిచ్చింది అయిపోయింది. యింగ మామగారు ఇస్తాండేదే ఖర్చు పెట్టుకుంటా బతుకుతా వుండాడు. ఇద్దరు బిడ్డలు. ఇద్దరూ ఆడ బిడ్డలే. ఆ దిగులు యిప్పుడు యింగ రోంత ఎక్కువైంది. అందుకే మధ్యాహ్నమప్పుడు కూడా ఇంటికి పోకుండా పేకాడతాంటడు.

యిక మూడోవాడు- సుబ్బారెడ్డి. పాటూరు మండలంలో పెళ్లి జేసుకున్నాడు. మామ చచ్చిపోతే ఆ ఊరికే ఇల్లరికం పోయి ఆస్తి పాస్తులు తన పేరుమీదకు సరిజేసుకున్నాడు. మొన్ననే పొలం గట్టుపై నుంచి కాలు జారితే చికిత్సకోసం మళ్ళీ ఊరికొచ్చివుండాడు.

ఇదిగో యిప్పుడు మా ఇంటి ముందు నిలబడిన నీలకంఠం. పెద్దిరెడ్డికి నడిపి కొడుకు. లేని అలవాటు లేదు. అందుకే ఎవరూ పిల్లను కూడా యివ్వడానికి ముందుకు రావడం లేదు. పొలం పనులకు పోయిన ఆడోళ్ళ చేయి పట్టుకొని చాలాసార్లు తిట్లు తిన్నోడు. అప్పుడెప్పుడో పెద్దిరెడ్డి యిచ్చిన అప్పుల్ని వసూలు చేసుకొని తినడం యిప్పుడు చేసుకుంటున్నాడు.

ఇంట్లోకొచ్చి జేబులోని పదివేల నూటాపదార్లు తీసుకొని పోయి నీలకంఠం చేతిలో పెట్టినాను.

లెక్క పెట్టుకున్నాడు. "నూటాపదార్లు వడ్డీ కింద వుండని. ఇరవై వేలలో పది వేలు అందినట్లు. యింగ పదివేలు ఎప్పుడిస్తావ్!" అని అడిగినాడు తడబడుతూ.

వాడినోట్లోంచి సారా వాసన గుప్పుమంది.

"సంక్రాంతి కంతా యిస్తా!"- చెప్పినాను.

"యిస్తాంలే... ఏమన్నా ఊరొదిలి పోతాండమా... ఏంది? "- వసారాలోంచి గట్టిగా అన్నాడు చిన్నాయన.

"తాగి వుండాడా..? " అని అడిగినాడు చిన్నగా నీలకంఠం- లోపలికి జూస్తూ.

'ఔ...'నని తల ఊపితి.

త్వరత్వరగా అడుగులేసుకుంటా అన్నుంచి వెళ్ళిపోయినాడు నీలకంఠం.

నేను నవ్వుకుంటా లోపలికి వస్తి.

"ఏమంటాడు... వాడు మెట్టు దెబ్బలేమైనా కావాలంటున్నాడా... ఏంది" అని అడిగినాడు చిన్నాయన.

"నీకు తాగింది యిప్పుడే దిగదు గానీ రా రోంత కడుపుకు తిండి వేసుకొని మళ్ళీ పడుకుందువుగానీ సిన్నాయనా..." అని అంటి.

"నాకు ఆకలిగా లేదుగానీ నువ్వు తిను పోరా..." అని అన్నాడు మైకంతోనే

"రా చిన్నాయనా రోంత సంగటి తిని మళ్ళీ పండుకుందువు గానీ..." లోపల్నుంచి వచ్చి భుజం పట్టి పైకిలేపింది

లక్ష్మి.

చిన్నాయనా లేచినట్లే లేచి మళ్ళీ పండు కున్నాడు.

సాధ్యం కాక లక్ష్మి లోపలికి వచ్చేసింది. అమ్మ ఆలోచనలో పడ్డట్టుంది.

"సంక్రాంతి కంతా వాడికి పదివేలు ఎట్లి స్తావురా... నిదానంగా ఇస్తామని చెప్పి వుంటే ఏం? "- అని అడిగింది అమ్మ.

"ఎట్లోగొట్ట ఇస్తాలేమ్మా... అన్నీ అప్పుడే ఎందుకు ఆలోచిస్తావ్!" అంటి రోంత కోపంగా.

"నీ ఇష్టం వచ్చినట్లు జెయ్..."- అనింది అమ్మ.

"యిప్పుడేమైంది... యివ్వలేకపోతే... మన దగ్గర వున్నప్పుడే యిస్తామని చెప్తాను" -అని అన్నాను.

"ఆ మాటే చెప్పివుండాల్సింది నాయనా" - అనింది అమ్మ నచ్చ చెప్తున్నట్లు

"పోండనీలేమ్మా... అయిపోయింది గానీ..." అని లక్ష్మి జోక్యం చేసుకుంది.

"అన్నా... చెల్లెల్లు ఇద్దరూ ఎట్లైనా చేస్కోండి... నాకెందుకు గానీ"- అనింది అమ్మ పెదవి విరుస్తూ!

"మాయన్న అనుకుంటే సాధిస్తాడు... నువ్వేం దిగులు పడకులేమ్మా"- అనింది లక్ష్మి అమ్మ మెడచుట్టు చేతులు వేసు కుంటూ.

"వాడేం సాధిస్తాడో గానీ నన్ను మాత్రం బాగానే సాధిస్తున్నాడు..." అనింది అమ్మ వెటకారంగా నా వైపు చూస్తూ.

నాకు నవ్వు ఆగలేదు.

లక్ష్మి నవ్వడం మొదలుపెట్టింది. మా ఇద్దరి నవ్వు జూసి అమ్మకు నవ్వొచ్చింది.

బయట వసారాలోంచి సిన్నాయన...

"నేనూ సాధిస్తా చూడు.. బై... బై... ఐదు.. జెగ్గినక... జెగ్గినక... జెగ్జనక... జెగ్జనక...పలక దరువు పడాల... పడాల..." అంటాండడు తాగిన మైకంలో.

మా ముగ్గురికి నవ్వు ఆగలేదు.

తెల్లారింది.

ఎవరిదో ఆడ గొంతు వినపడతాంది. లేచి జూసిన. అమ్మతో మాట్లాడతాంది- రాజమ్మవ్వ. ఆ యవ్వది పక్కనుండే పల్లె గువ్వల చెరువు. చాలా మంచిది. మా కుటుంబమంటే ఎంతో ఇష్టం. తాత చంద్రన్న. ఒకప్పుడు బాగా బతికినోళ్ళు. అంతా పోగొట్టుకుని పాల వ్యాపారం చేసు కుంటా బతుక్కుంటా వుండారు.

చంద్రన్న తాత వయస్సులో వుండేటప్పుడు మంచి వేటగాడు. గువ్వల చెరువు కాన్నుంచి పాల కొండల్లోకి నాటు తుపాకి పట్టి వేటకు పోయేవాడు. మా నాయనకు మంచి స్నేహితుడు. అప్పుడ ప్పుడు మా అయ్యను కూడా అడవుల్లోకి పిల్సుకుపోయేవాడు. కుందేలు, కంజులు, పిట్టలు, అడవి పావురాళ్ళు, దుప్పులు వేటలో కొట్టుకొచ్చి విందు చేసుకొని తినే టోళ్ళు. వాళ్ళ సంబరం అంతా ఇంతా వుండేది కాదు. చంద్రన్న తాత ఎప్పుడు వేటకెళ్ళిన మా ఇంటికింత కూరాకు పంపే టోళ్ళు.

ఓసారి పల్లెలోకి ఎలుగుబంటి వస్తాం దని ఊరి జనం బయపడతావుంటే రాత్రికి రాత్రి పథకం వేసుకొని అడవిలోకి బయ లుదేరి పోయినాడు చంద్రన్న తాత. తీరా నడి అడివిలోకి పోయినాక ఎలుగుబంటే

ఆయన వెంటపడింది. చేతిలోని నాటుతు పాకి యాడనో పడిపోయింది. యింగేం చేస్తాడు... దానితో పోరాడినకాటికి పోరాడి అడవికి అగ్గిపెట్టి పారేశాడు. ఎలుగుబంటి గోళ్ళు వేసిన గాట్లు యిప్పటికీ ఆయన శరీరం మీద వుండాయి. మేము పిల్లోళ్ళప్పుడు దాన్ల గురించి అడిగితే - పెద్దపులితో పోరాడింటే అయిన గాయాలని చెప్పేవాడు. ఇప్పుడనుకుంటే నవ్వు వస్తాది. వయస్సు అయిపోయినాంక రాజమ్మవ్వనే సంసారాన్ని నడపకస్తాంది. బిడ్డలు లేని కుటుంబం. నాలుగు ఆవులుండాయి. దాన్లనే బిడ్ల లెక్కన చూసుకుంటావుండారు.

"ఏం అవ్వ... బాగుండావా...?" అని అడిగినా, రాజమ్మవ్వను పలకరిస్తూ.

"ఏం బాగోలే నాయనా... సందెకాడ రావాల్సిన ఆవులు కొండనుంచే రాలేదు... ఏనుగుల దిబ్బకాడుంటే పీరమ్మ మండపం దగ్గర వుండాయంటాండరు... యింగ నువ్వు బోయి తీసుకురావాల్సిందే"- బాధ్యత అప్పగిస్తా చెప్పింది.

మా ఊరిని ఆనుకొని వుండే చిలమకూరి ఏనుగుల దిబ్బమీద కన్పిస్తాది- 'పీరమ్మ మండపం.' దాన్నే 'గబ్బు మండపం' అని కూడా అంటారు. దానికి పెద్దకతే వుండాది. సభ్యసమాజం సిగ్గుతో తలదించుకునేలా చేసిన సంఘటన ఇక్కడే జరిగింది. అదో ఆ మండపం పక్కనే రేనాటి రాజు మహేంద్ర విక్రమవర్మ వేయించిన శాసనం కూడా వుండాది. ధనుంజయుని తర్వాత కుమారుడిగా ఈయన రాజ్యంలోకి వచ్చాడు. వ్యాకరణాది శాస్త్ర పారంగతుడు. ముదిత శిలాక్షర, నమరామ, చోళమహారాజ బిరుదాలు ఈయనకుండేవి.

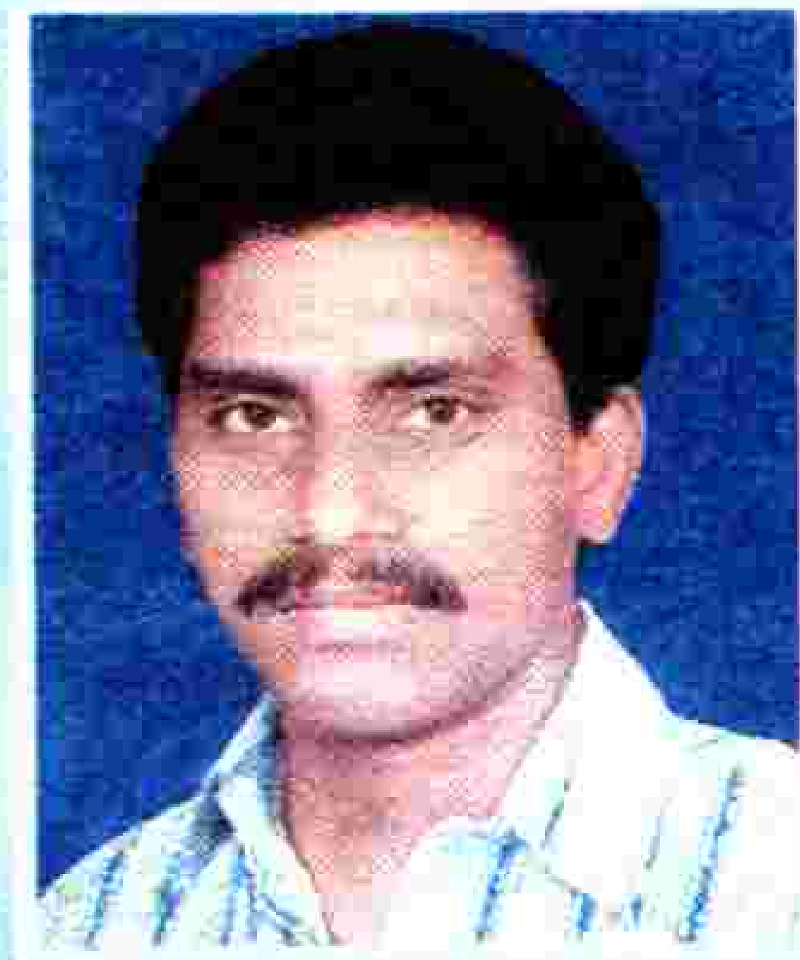
ఆ పాలనలో జరిగిందొక నీచం. ఏనుగుల దిబ్బ పల్లెకాడ వుండే కుటుంబం. పచ్చని కుటుంబం. మంచి సంసారం. ఒక భార్య, భర్త, కూతురు ముచ్చటగా ముగ్గురు. ఆత్మీయత నిండిన హృదయాలు. తల్లి పీలేరమ్మ. తండ్రి గంటన్న, కూతురు పీరమ్మ. పల్లెలో పచ్చని ఇల్లుగా బతికే పరువైన కుటుంబానికి వ్యవసాయం ఆధారం. కూతురు గజ్జలగుర్రం. అందాల బొమ్మ. పల్లెలోని సోమిరెడ్డి కన్ను ఆయమ్మి మీద పడింది. ఎట్లైనా గానీ అనుభవించాలని వ్యూహం పన్నాడు. గంటన్న పొలం పక్కనే తన పొలం. అదే అదనుగా భావించాడు. పొలంలో పని చేసుకుంటున్న పీరమ్మను అనుభవించాలనేది పథకం. కుదిరింది... ఓ రోజు మధ్యాహ్నమప్పుడు గడ్డివాముకింద ఆమె పండుకొని వుండే జాగాలోకి పోయినాడు సోమిరెడ్డి. 'వద్దు... వద్దు..' అని విదిలిచ్చుకుంటా వున్నా వినకుండా కంబళి కప్పి సెరిసినాడు. తీరా అంతా అయినాక సూసుకుంటే గడ్డివాము కింద పండుకొని వున్నింది - పీరమ్మ కాదు! తల్లి పీలేరమ్మ.

ఆమె అవమానం భరించలేక రివ్వున ఆడుండే బావిలోకి దూకి ఆత్మహత్య చేసుకొంది. కాలుజారి బావిలో పడి సచ్చిందని లోకాన్ని నమ్మించినాడు సోమిరెడ్డి. తల్లి లేని కుటుంబమైంది. భారమంతా ఆయమ్మి పీరమ్మపైనే పడింది. రోజులు గడుస్తానే వుండాయి.

ఓ రోజు కన్నకూతురు పీరమ్మ స్నానం చేస్తుండగా, బిత్తల వుండే ఆమె శరీరం తండ్రి గంటన్న కంటపడింది. ఆయమ్మి మీద మనసైంది. కోరిక రోజురోజుకు రెట్టింపు కావడం మొదలైంది.

పైకి చెప్పలేక... లోపలికి దిగమింగుకోలేక ఓ రోజు నడిరాత్రి పీరమ్మను లేపి తన మనసులోని మాట చెప్పినాడు గంటన్న. 'తను పండించిన పంటమీద తనకు హక్కు వుంటుందా? వుండదా?'

వెన్నెల వాన కురిసిన వేళ...

వేంపల్లి గంగాధర్

'నేల దిగిన వాన' నా మొదటి నవల. నన్ను నవలా సాహిత్యంలోకి కూడా తీసుకొచ్చిన 'చతుర'కి ముందుగా అభినందన చందనాలు. ఇంతకుముందు నా కథ 'నెత్తుటి మాన్యం' విపుల కథల పోటీలో బహుమతి పొందడం ఎంతో ఉత్తేజాన్నిచ్చింది. గత నవంబరు 'విపుల'లో ప్రచురితమైన నా మరో కథ 'ఉరుసు'కు కూడా నందలూరు కథానిలయం రాష్ట్రస్థాయి పురస్కారం ప్రకటించింది. వివిధ పత్రికలు నిరుడు ప్రచురించిన కథలన్నింటిలో ఈ కథ ఉత్తమమని, తెలుగు కథానిక శతజయంతి ఉత్సవాల్లో భాగంగా ఈ ఎంపిక చేశామని సంస్థ తెలిపింది. ఇప్పుడు రాయలసీమ కథాసాహిత్యంపై పరిశోధన చేస్తున్నాను. 'యామయ్య సామి గుర్రం' నేను రాసిన తొలి కథ. న్యూఢిల్లీకి చెందిన కథాసంస్థవారి జాతీయస్థాయి పోటీలో నా రెండో కథ 'శిలబండి' బహుమతి గెలుచుకుంది. జాతీయస్థాయిన మరో సంస్థ నిర్వహించిన పోటీలోనూ నా 'కొలిమిమాను' కథకు ప్రథమ బహుమతి లభించింది. ప్రస్తుతం 'దేవరశిల' కథల సంకలనం విడుదలకు సిద్ధమవుతోంది. నా మరో సంకలనం 'మొలకల పున్నమి'కి గుంటూరు శేషేంద్రశర్మ ముందుమాట రాయడం తీయని జ్ఞాపకం. ఇప్పటిదాకా నావి నాలుగు పుస్తకాలు ప్రచురితమయ్యాయి.

చిరునామా: **వేంపల్లి గంగాధర్**, 4/432/ఎ, వివేకానందనగర్, కడప.

అనే ప్రశ్నకు పీరమ్మ ఏం జవాబు చెప్పగలదు? కోరిక తీర్చమని కాళ్లు పట్టుకున్నది కనతండ్రే అయినప్పుడు ఆ కూతురు ఎలా కాదనగలదు? - అందుకే ఆ అందాల భరిణే... అపరంజి బొమ్మ... గజ్జల గుర్రం... పీరమ్మ గత్యంతరంలేక తండ్రి కోరిక తీర్చక తప్పలేదు.

తను ఇచ్చిన శరీరాన్ని తనకే అర్పించడానికి పూనుకుంది. ఆ రోజు నుంచి మొదలైంది... అలా సాగుతూనే వుంది కాలంతో పాటూ! తండ్రి-కూతురు కలిసి సాగిస్తున్న ఈ రాసక్రీడను కనిపెట్టిన పల్లెలోని ఇరుగు-పొరుగువాళ్లు వారిని ప్రత్యక్షంగా పట్టుకొని రాజు మహేంద్ర విక్రమవర్మ ముందు నిలబెట్టారు. సంఘటన వివరాలు తెలుసుకొని మహేంద్రవర్మ ఆశ్చర్యపోయాడు. ఇలాంటి సంఘటన పునరావృతం కారాదన్న ధ్యేయంతో ఆ తండ్రి కూతుళ్లను సజీవంగా సమాధి చేయాలని ఆదేశించాడు.

అంతేకాదు ప్రజలు ఈ సంఘటన మరచిపోకుండా వుండేందుకుగాను వీరిని ఏనుగుల దిబ్బమీద ఎత్తైన ప్రదేశంలో సమాధి చేయించి కట్టడం నిర్మించారు. దీన్నే పల్లెలో అందరూ 'గబ్బు మండపం' అని పిలుస్తారు. కూతుర్ని చెరిపిన సమాధిగా దీన్ని ఇప్పటికీ చెప్పుకుంటారు. అక్కడే శాసనం వొకటి కన్పిస్తుంది. "ఈ తప్పు చేస్తే ఇదే శిక్ష" అని రాయబడిన శాసనమది.

"అయితే తప్పిపోయిన ఆవులు ఏనుగుల దిబ్బ కాడుండే పీరమ్మ మండపం కాడ వుండాయంటావా... అవ్వా!" - అని అడిగితి మంచం గుంజకు తగిలించిన చొక్కా తొడుక్కుంటా.

"ఔ... నాయనా... పొద్దు వస్తాంది...

యింగైనా లేసి బయలుదేరు..." చెప్పింది ఆత్రంగా రాజమ్మవ్వ.

"నాకు ఏదైనా ప్రయోజనం వుండాల కదా!" అడిగితి కళ్లు ఎగరేస్తూ.

"ప్రయోజనం ఏముంది... మాకు ఏమైనా పిల్లాజల్లా... వున్నిందంతా మీకిచ్చి పోయేటోళ్లమే... ఆ ఆవులు కూడా నీకు కావాలంటే తెచ్చుకో... వద్దనుకుంటే పండుకో మంచంలోనే" - అనింది రాజమ్మవ్వ ఎగతాళిగా.

"భలే... చెప్పినావు లేవ్వా, పొద్దున్నే" అని అంటి నవ్వుకుంటా.

"రేయ్... త్వరగా పోయిరాపో... ఆవులు ఆడన్న వుండాయో లేదో..." అనింది అమ్మ ఆదేశిస్తున్నట్లుగా.

ఏనుగుల దిబ్బ వైపుకు బయలుదేరితి. ఇసుకపల్లి దాటినాక ఆ ఏటిగడ్డన మేకలు కాసుకునే ఆంజనేయులు కనపడినాడు. దగ్గరికి పోయి కూర్చోని ఆవుల విషయం అడిగితి. "ఔ... పీరమ్మ మండపంకాడ వుండాయి" అని చెప్పినాడు- గొడ్డలి నూరు కుంటా!

ఆ గొడ్డలి అప్పటికే ఎంతో పదునుగా వుంది. దాన్ని యింగా పదును పెట్టాల్సిన అవసరం ఎందుకొచ్చిందో అడగాలనిపించింది. 'ఇంకా పదును పెడితే గొడ్డలి అరిగిపోయి పిడి మాత్రం మిగులుతాది'- అని అంటి ఎక్కిరిస్తూ.

"సరేలే... ఇదేం పదును... వాళ్ల గొడ్డళ్ళు చూస్తే యింకేమంటావో..." అని అన్నాడు ఆంజనేయులు.

"వాళ్లవంటే ఎవరివి? " అడిగితి తెలుసుకోవాలనే ఆత్రంతో.

"ముందు ఆవులకాడికి పోయి రాపో... తర్వాత చెప్తాను" అన్నాడు వాడు.

"చెప్పురా... సామీ..." అని బతిమాలినట్లు మళ్లీ అడిగినాను.

"పాలకొండల్లో ఎర్రచందనం సెట్లు, అదే... ఎర్ర కొయ్య లేదూ ఆ మాన్లు కొడితే మానుకు ఐదొందలు ఇస్తారు. ఇప్పుడు మనూర్లో కూలోళ్ళందరూ ఇదే చేస్తాండరు..." చిన్నగా చెప్పినాడు వాడు.

"నిజంగానా!"- అడిగితి ఉత్సాహంగా.

"అమ్మ తోడు... సత్యం చెప్తాండ... మాను నరికితే ఐదొందలు నీ జేబులో పడినట్లే... చేసుకునేటోడికి చేసుకునేంత" ఈసారి రోంత గట్టిగానే చెప్పినాడు వాడు.

"నేనూ... రావచ్చా"- అడిగినాను.

"ఎందుకు రాకూడదు... నీ గొడ్డలి నువ్వు తెచ్చుకో... మాను కొట్టేది కష్టమైతే చెప్పు... దుంగల్ని సంచిలో పెట్టిస్తారు. రాయచోటికాన్నుంచి మదనపల్లెకు, ఆన్నుంచి మదరాసోళ్లకు అందజేస్తే నీకు వేలల్లో లెక్క అందుతాది"- చెప్పినాడు ఆంజనేయులు బ్రహ్మరహస్యం.

నిజంగా ఆ క్షణం ఆంజనేయులు దేవుని లెక్కనే కన్పించినాడు. "పనిలోకి పిల్సుక పోతావా? "- అని అడిగితి.

"నువ్వు రావాల్నే గానీ ఈ రేత్తిరికే పిల్సుకపోతా"- అని జెప్పినాడు.

"మాటికంతా మంచి గొడ్డలి తీసుకొని గువ్వల చెరువు కాడికి వస్తే ఆడుండే మోరీకాడ నేనుంటా. నిన్ను పన్లోకి పిల్సుకపోతాను" నాకు హామీ కూడా ఇచ్చినాడు వాడు.

ఆంజనేయులు ఇచ్చిన ఆనందంతో త్వరత్వరగా చిలమకూరు జేరుకొని ఆడ కొంతసేపు విశ్రాంతి తీసుకొని ఏనుగుల దిబ్బ ఎక్కితి. ఆడుండే 'పీరమ్మ మండపం' దగ్గరే నాలుగు ఆవులు దిగదాలగడ్డి మేస్తా వుండాయి.

దిగదాల... అదో పాత చెరువు... నేలంతా తడితడిగా వుండాది. గడ్డి పచ్చగా మనిషెత్తు పెరిగి వుండాది. ఆవులకు మేసేంత వుండాది మేత. అందుకే ఇవి ఆన్నుంచి యిక్కడికి వచ్చేసింది. నేను

కూడా మూడు మోపుల గడ్డి కోసి ఒక్కో మోపు ఒక్కో ఆవుకు కట్టుకొని, ఇంకో మోపు నెత్తికి ఎత్తుకొని అన్నుంచి బయలు దేరినాను.

వచ్చేటప్పుడు ఇసుకపల్లె కాడ ఆంజనే యులు కోసం చూసినాను.

వాడు కన్పించలేదు.

నేను త్వరత్వరగా ఇంటిదారి పట్టినాను.

ఆవుల్ని చూడగానే రాజమ్మవ్వ సంతోష పడింది.

"మా నాయనే... ఎండకొస్తివి కదా కొడుకా..." అంటా గడ్డిమోపు దించుకొని పైటతో నుదుటి చమట తుడిసింది.

నాకైతే ఎప్పుడెప్పుడు రాత్రి అవుతుందా పనిలోకి జేరి మాను నరికి ఐదొందలు సంపాదించాలా... అనే వుండాది.

సంక్రాంతికంతా ఆ నీలకంఠానికి యివ్వాల్సిన పదివేలు వాడి ముఖానా కొట్టాల.

అమ్మకిచ్చిన మాట ప్రకారం చెల్లెలు లక్ష్మి పెళ్లి రంగరంగ వైభవంగా చేయాలి.

ఇట్లా ఆలోచనల్లో వుండగానే వర్షాల కోసం ఊర్లో కప్పదేవర చేయాలని రచ్చ బండ కాడ తీర్మానించినట్లు తెలిసింది. ఊర్లోని పెద్దోళ్ళంతా మధ్యాహ్నా వేళకంతా కప్పదేవర చేయడానికి సిద్ధమైపోయినారు.

★ ★ ★

"వానదేవా ఓ వానదేవా

కప్పమ్మ నీళ్ళాడే కాలవెండిపాయె వాన దేవా ఓ వానదేవా ఇగనన్న కురిపించు జగమేలు ఓ తండ్రి వానదేవా ఓ వాన దేవా..." అని పాటలు పాడుకుంటా పెద్ద మ్మవ్వ మా ఇంటికాడికి వచ్చింది. మా అమ్మ, రాజమ్మవ్వ, లక్ష్మి అందరూ రచ్చ బండ కాడికి బయలుదేరిపోయినారు. ఇది ఆడోళ్ళు చేసే ఉత్సవం కాబట్టి నేను దూరంగా నిలబడి చూస్తూ వుంటి. ఊర్లోని ఆడోళ్ళందరూ రచ్చబండ కాడికి వచ్చినారు. ఉత్సవానికి ఏర్పాట్లు మొదలై

కొత్తగాలి...

నేలమీద
ఈ చుక్కలేంటి?
ధరలు తన్ని తగిలేశాయిగా!

–చిమ్మపూడి, హైదరాబాద్

నాయి.

ఒక గోంద్రు కప్పను తెచ్చినారు. అది ఎగిరెగిరి పడతాంది. అయినా దాన్ని బల వంతంగా దారంతో కట్టేసినారు. దానికి పసుపు పూసినారు. కుంకుమ జల్లినారు. పసుపులద్దిన గుడ్డలో బెట్టి, పొడవాటి రోక లికి నడుమన కట్టినారు. అదేమో లోపల తనకలాడతాంది. మొత్తుకుంటాంది. రోక లిని అటువైపు కొందరు, ఇటువైపు కొందరు పట్టుకొని మోసుకుంటా ఇలిల్లా బయలుదేరినారు.

"పన్నెండు పరగణాలు వానదేవుడా
పంటల్లు పండాలి వానదేవుడా
పన్నెండు ధాన్యాలు వానదేవుడా
పంట చేలు పండాలి వానదేవుడా
మా కడుపు నిండాలి వానదేవుడా
పేదసాద బతకాలి వానదేవుడా
చేటంత మబ్బు పట్టి వానదేవుడా
చెరువంత నిండాలి వానదేవుడా
తూరుపున మొయిలేసి వానదేవుడా
తుళ్ళి తుళ్ళి కురవాలి వానదేవుడా
మూడు రోజుల యెండ వానదేవుడా
ముప్పై రోజుల ముసురు వాన
దేవుడా..." పాడతాంది పెద్దమమ్మ.

ముసురు... యాడుంది... యా పక్క కమ్ముకుంది...

ఏది... సినుకు ఏది...సుక్కన్న..ముక్క న్న..యాడుంది...

రవ్వంతైనా ముసురు కునింది యాడుంది...

మోడం మోసం నా కొడుకుది... ఊరిస్తాది....

ఊగిస్తాది... ఉపాయం పన్ని ఉరుము కుంటాది...

మెరుపు తీర్న మెరిసి కురిపించినట్లు జడిపిస్తాది...

గబ్బు మోడం... గబ్బు మోడం.. ఉండేటట్లే వుంటాది.

ముసురు ముసుగులో ఉరితాడు అవుతాది...

ముసురు.. కమ్ముకోదు...

ఈ నేల మీద... ముసురు కాదు... ఉసురు...

అవును ఉసురే... తీస్కో వానదేవుడా... మా ఉసురు పోస్కో... మట్టితో ఎగజల్లుకో... తగిలిచ్చుకో... థూc..!

నీ పాడె మీద పోసుకో... ముసురు... ఉసురు.. వానదేవుడా... యాడుండావు సామీ..కాస్త ఉచ్చన్నా పొయ్యి.. ఖ్యాకరిచ్చి ఇంత ఎంగిలన్నా యెయ్యి.. సామీ!

ఆకాశంలోని అన్ని మోడాలు కుర్సలేవు. కొన్ని ఒట్టి కడుపుతో కొట్టుక పోతాంటయి. ఇంకొన్ని బంకమన్ను తీర్న అతక్క పోయింటాయి. కొన్ని ఆన్నాన్నే తనకలాడ తాంటయి. అయినా ఏ మోడం నీడా నేల మీద పడదు... సాలెగూళ్లలో చిక్కుకున్న పురుగుల మాదిరి నీడలన్నీ పెనగలాడ తాంటయి...

కప్పదేవర... దేవర సాగిపోతాంది... పెద్దమ్మవ్వ పాటలమీద పాటలెత్తుకొని పూనకం వచ్చి ఊగిపోతాంది... కప్పకావడి ఇంటింటికి తిరుగుతాంది... అందరూ ఎవరికి తోచిన కాడికి వారు గింజలు వేస్తాండరు జోలెలో.

సగందావలో రాజమ్మవ్వ ఎత్తుకొంది పాట...

"వానదేవుడా... వయ్యారి దేవుడా...

నీకు సిగ్గన్న లేదేమీ వానదేవుడా...

సిన్న సినుకన్న కుర్సవేమీ వానదేవుడా...

నువ్వెట్ట దేవుడైతివి వానదేవుడా...

మా కప్పమ్మ బాధనన్న సూడు దేవుడా...

మా కన్నీళ్లు తుడ్సవయ్య వానదేవుడా..,

మాపంటల్ని పండనివ్వు వానదేవుడా...

మాబతుకుల్ని నిండనివ్వు వాన దేవుడా..."

ఆ అవ్వతో పాటుగా అందరూ అదే ఎత్తుకున్నారు.

ఇంటింటికి తిరిగి తిరుపమెత్తిన గింజలన్నీ పరమాన్నం చేసి చెరువుకాడికి వచ్చినారు. అక్కడ గట్టుమీద వానదేవుడికి నైవేద్యం పెట్టినారు. ఇంగ ఆటికి కూడా కప్పదేవర అయిపోలేదు. మోసుకొచ్చిన కప్ప కావడిలోని పసుపు గుడ్డను విప్పినారు. దాంట్లోని గొండ్ర కప్పను నీళ్ల లేని చెరువులోకి విడిచి పెట్టినారు. దాని చుట్టూ గుంపుగా చుట్టుకున్నారు. నోటికొచ్చిన మాటలన్నీ పాటలుగా జేసుకొని తప్పట్లు తట్టుకుంటా- 'లబలబమని' నోరు కొట్టుకుంటూ కేరింతలు కొడతాండరు ఆడోళ్లంతా. ఇదంతా నేనూ దూరం నుంచి చూస్తూ ఉండాను. కానీ నా మనస్సంతా రాత్రి పాలకొండల్లో ఎర్రకొయ్య కొట్టడానికే ఉవ్విళ్లూరుతాంది.

చెరువుల్లో నీళ్లు ఎండిపోయినప్పుడు, వర్షాలు పడనప్పుడు, నీళ్లులేని పరిస్థితులు ఏర్పడినప్పుడు కప్పకావిడి కట్టి కప్పదేవర చేస్తే వర్షాలు కురుస్తాయనేది ఒక నమ్మకం. ఆ నమ్మకంతోనే వీళ్లు ఇదంతా చేశారు.

ఆశ...

ఒకే ఒక్క ఆశ...

చినుకు కుర్సకపోతుందా అనే ఆశ...

చిరుగింజైనా మొలవకపోతుందా అనే ఆశ...

బతుకులు బాగుపడకపోతాయ అనే ఆశ

ఆకాశంకింద మనం వున్నామనే ఆశ..

మన కన్నీళ్లకు నీళ్లు కురుస్తాయనే ఆశ ఆ ఆశ...

ఊర్లకు ఊర్లు రైతుల శ్వాస...

ఎవరికి తెలుసు మబ్బుల భాష...

కప్ప కావడి ఆశ... కప్ప దేవర ఆశ...

చివరికంతా నిరాశ...

మబ్బులు కమ్ముకోలేదు.

మోడాలు విచ్చుకోలేదు.

మెరుపులూ అల్లుకోలేదు.

ఉరుములు ఉడికించలేదు.

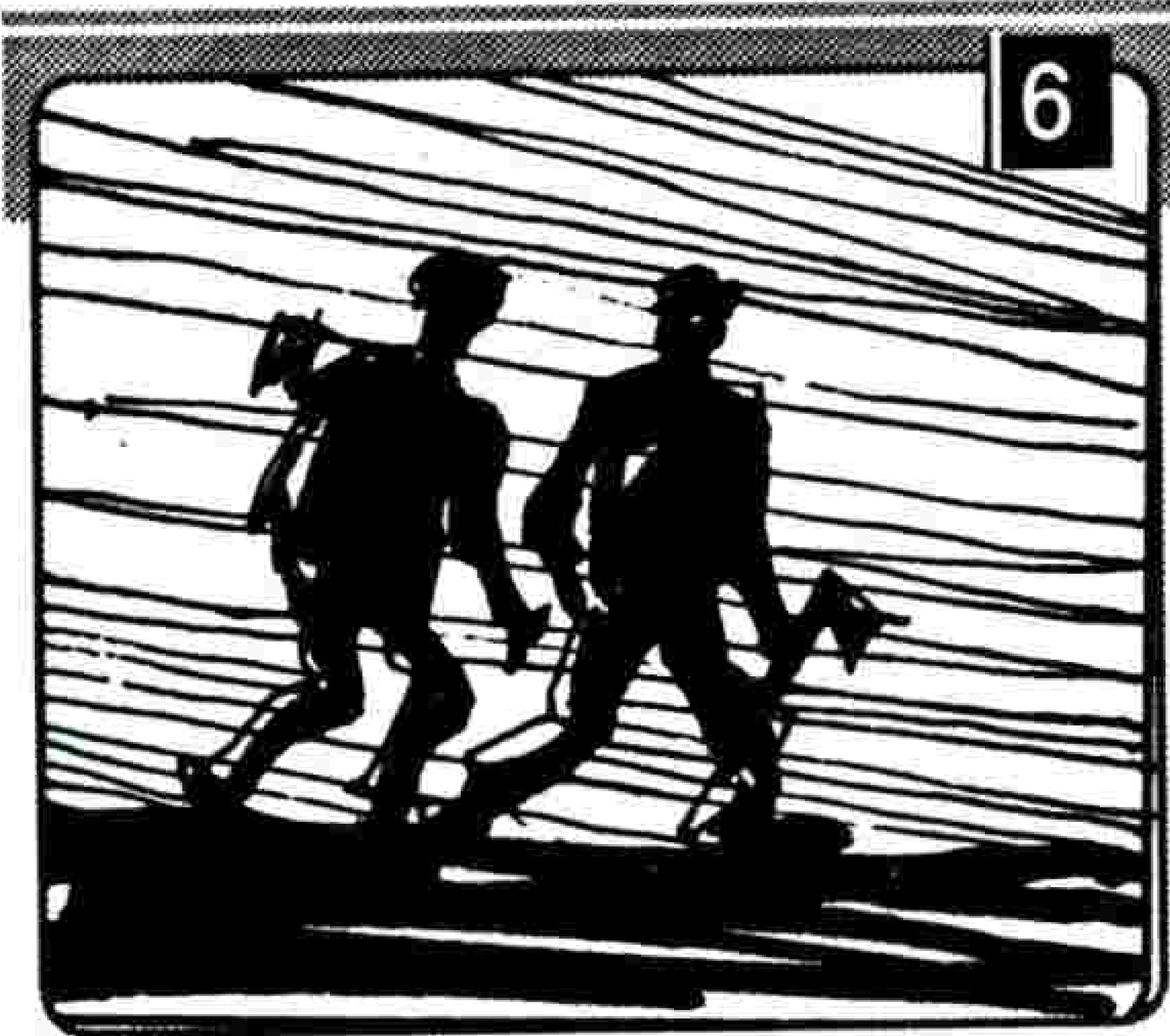
చినుకులూ కుర్సలేదు.

మొలకలూ మొలవలేదు.

ఏంలేదు... ఆశంతా... నిరాశ

ఇంత కప్పదేవర జరిగినా వానలు పడ లేదు. అందరూ దిగాలు పడ్డారు.

నేను పదునైన గొడ్డలి భుజాన వేసుకొని గువ్వల చెరువు వైపుకు అడుగులు వేయడం మొదలు పెట్టాను.

చీకటి దారి పట్టాను.

నడక సాగిపోతోంది. ఆకాశంలోని చుక్కలు మెరిసిపోతాండయి. కొండదారికి దగ్గరయ్యేకొద్దీ ఈదురుగాలి ఎక్కువైంది. కాలిబాట గుండా యింగరోంత వేగం పెంచి మోరి కాడికిపోతి. ఆడ్నే గొంతు కింద చేతులు పెట్టుకొని నా కోసం ఎదు రుచూస్తా వుండాడు ఆంజనేయులు.

"గొడ్డలి తెచ్చుకున్నావా? " - అడిగినాడు వాడు. భుజానవుండే ఆయుధం జూపిస్తి- "పద...యిట్నే బిరబిరా పైకెక్కి పోదాం"- అని పాలకొండల్లోకి గువ్వల చెరువు మీదుగా దారి పట్టినాడు.

నేనూ వాడి వెనకాలే నడుస్తాండ. వాడు అప్పుడప్పుడూ- బద్రం అనో, జాగ్రత్తనో, చూస్కోని ఎక్కు అనో అంటానే వుండాడు.

నేను నా పాటికి కొండ ఎక్కుతానే ఉండాను. రెండు గంటలు అట్నే పైకెక్కిన తర్వాత- గొడ్డళ్ళ మాన్లను నరుకుతాండే శబ్దం వినపడసాగింది. కంపసెట్లు, ముళ్ళ పొదలు కాళ్ళకు గీసుకపోయాయి. అట్నే అడ్డం ఎక్కినాం. పైన నలుగురు ఎర్ర కొయ్య సెట్లు కొడతాండరు. ఆంజనే యుల్ని చూసి నవ్వినారు. నా దిక్కు అను మానంగా జూసినారు. నాకు రోంత భయ మేసింది.

అయినా నా చేతిలోనూ గొడ్డలి వుంది కదా! వాళ్ళు కొట్టే సెట్ల పని ఆపి మా దగ్గ రికి వచ్చినారు.

అందరం ఆడనే విశాలంగా వుండే బండ మీద కూర్చోంటిమి.

చల్లగాలి పెడతాంది. "ఒక మంచి సైజు ఎర్రకొయ్య కొడితే నీకు ఐదొందలు వస్తాది. ఎర్రకొయ్య అంత సులభంగా ఏమీ తెగదు. నీలాంటి మంచి యవ్వ నంలో వుండే పిల్లోడు బాగా పనిజేసి కొడితే రెండు రోజులకు ఒక మాను చేసు కోవచ్చు నీకిష్టమైతే మాతో చేరు. లేకుంటే మానై. బయట యాడా మా గురించి చెప్పకు"- అన్నాడు ముఖానికి చేతి రుమాలు కట్టుకున్న మొదటి వ్యక్తి.

మిగతా ముగ్గురు ఏమీ మాట్లాడలేదు గానీ ముఖానికి చేతి రుమాల కట్టుకునే వుండారు. ఆంజనేయులు నావైపు చూసి నాడు- నా సమాధానం ఏమిటన్నట్లు. నేను గొడ్డలి తీసుకొని పైకి లేస్తి. నాతో పాటూ అందరూ లేసినారు. మా మధ్య యిక మాటల్లేవు. అడవంతా గొడ్డళ్ళ శబ్దమే విన్పిస్తోంది. హే... హే... హే... హే... దెబ్బమీద దెబ్బ. సన్నని ఎర్రని కొయ్య ముక్కలు ఎగిరెగిరి పడతాండయి. రెండు, మూడు గంటలు ఆగకుండా కొట్టే సరికి పిడికిళ్ళు బిగుసుకపోయాయి. రెక్కలు ముక్కలయ్యాయి. చేతి వేళ్ళు తీయడానికి కూడా రావడం లేదు. గస... గస... గస... ఎగదోస్తాంది... గుండెల్లో! కండలు కరుగుతాండయి... సగం మాను కొట్టడం పూర్తయ్యింది. యిక ఈ రోజుకు లాభం లేదు. గొడ్డలి పైకెత్తడానికి కూడా ఓపిక లేదు.

శరీరం సహకరించడంలేదు.

"అలవాటు లేని పనికదా. మొదట్లో రోంత కష్టంగానే వుంటాది. చెయ్యంగ చెయ్యంగ గొడ్డలి సేతికొస్తాది. పని అల వాటైతాది. అంతదాక గస ఎక్కువే వుంటాది"- చెప్పుకస్తాండడు ఆంజనే యులు.

నాలో కసి పెరిగిపోతాంది.

అందరి సేతుల్లోని గొడ్డళ్ళు పని చేసు కొని పోతాండయి.

నేనేమో ఊరికే కూర్చొని చూస్తుండాను.

నిన్నటి నుంచి కొడతాండే ఆంజనే యులు గాడి చెట్టు పూర్తయ్యింది.

ఎర్రకొయ్య ముక్కలు ఎనిమిది భాగాలు చేసినాడు.

నాకు చిర్రెత్తుకొచ్చింది.

ఆడుండే పెద్దబండని నేను యింతసేపు కొట్టిన సగం పూర్తయ్యిన ఎర్రకొయ్య చెట్టు పైకి దొర్లించినాను.

ఆ రాయి దొర్లుకుంటా పోతాంది...

కొత్తగాలి...

కల్లంలో వరి కుప్పలు..
ధాన్య శిశువుల్ని
కనడానికి సిద్ధమైన
మాతృమూర్తులు

-గుండాన జోగారావు, సింహాచలం

పోతాంది... పోతాంది... వేగం పుంజు కుంది...

అట్నే... ఆ పక్కకే... ఎర్రకొయ్య మాను దిక్కుకే... పోతాంది... పోతాంది...

సరిగ్గా సగంలో నేను వదిలేసి వచ్చిన చోట తగిలింది.

తగిలిన మరుక్షణం పెద్దశబ్దం చేసు కుంటా భళ్ళున మాను రెండు ముక్కలై కొండ కిందకి జారిపోయింది.

నాలో ఎందుకో కసి.

'బాగుంది... మిగతా సగం కొట్టే పని లేకుండా విరిగిపోయిందనుకున్నావేమో... ఒక్కోసారి మాను మధ్యలోకి చీలిపోయే ప్రమాదం కూడా వుంది. అప్పుడు ఆ కొయ్య ఎందుకూ పనికిరాదు. తెలుసా? " - నిదానంగానే చెప్పాడు మొదటి వ్యక్తి.

నేను త్వరత్వరగా కిందకెళ్ళి మాను జూస్తి. సరిగ్గా సగానికే విరిగివుంది. హమ్మయ్య! అనిపించింది. అదే నిలువుగా చీలిపోయివుంటే యింతసేపు పడిన శ్రమ వృథా అయ్యేది.

చేతిలోని గొడ్డలి మరోసారి పైకి లేచింది ఆనందంతో.

మరో గంటలో విరిగిపడిన మాను పది దుంగలుగా తయారైంది.

"డబ్బులు ఇప్పుడే కావాలా? " అడిగాడు మొదటి వ్యక్తి.

ఔనన్నట్లు తల ఆడించాను.

"మరి నీకూ..." అడిగాడు ఆ వ్యక్తే ఆంజనేయులు వైపు చూస్తూ.

ఔనన్నట్లు వాడూ తల ఆడించాడు.

ఇద్దరికి చెరి ఐదొందలు చేతిలోకి వచ్చాయి.

యింగ అన్నుంచి బయలుదేరాం. మళ్ళీ రేపు రాత్రి వస్తాం అని చెప్పి!

గువ్వల చెరువు మోరీ కాడికి వస్తానే ఎదురుగా వచ్చింది రాజమ్మవ్వ ఆవుల్ని తోలుకుంటా. వాళ్ళ ఊరు అదేకదా!

నాకు కాళ్ళూ చేతూలు ఆడలేదు.

ఏం చెప్పాలో తెలియలేదు.

మాటలు తడబడతావుండాయి.

సేతిలోని గొడ్డలి పక్కనుండే పొదలోకి విసిరేసినాను. ఆంజనేయులు నా దిక్కు భయంభయంగా చూస్తాండడు.

"ఏం నాయనా పాపోడా... ఈడవుండావు? ఏంటికొచ్చినావు? ఎప్పుడొచ్చినావు?"

ఆయవ్వ ప్రశ్నలడుగుతానే వుంది.

నాకేం జవాబులు చెప్పాలో అర్థం కావడంలేదు.

ఆయవ్వ కళ్ళలోకి కూడా చూల్లేక ముఖం కిందకి దించేసుకుంటి.

"నువ్వు మాట్లాడరా" అంటి ఆంజనే యులు గాడి పిర్రను గిచ్చి.

"ఆఁ...కు కు... కు... కుందేలు కోసం వచ్చినాం లేవ్వా..." అన్నాడు వాడు తడ బడే మాటలతో వణికే కాళ్ళతో.

"ఓరి... నాయాల... కుందేలు కోసమా... ఆ మాట చెప్పివుంటే మీ చంద్రన్న తాతను కూడా వేటకు పంపింటు కదా!" అనింది ఆయవ్వ సంబరంగా.

ఆయవ్వ నవ్వుతాంటే నాకు నరాలు తెగి పోతాండేటట్లుంది.

"పాండి... యింగ ఈడనే కదూ మనిల్లు. యింత సంగటి తిని పోదురు గానీ" అనింది.

అవ్వ వెనకాలే బయలుదేరితిమి.

చంద్రన్న తాత నులకమంచం మీద కూర్చోని వుండాడు.

నన్ను చూస్తానే లేచి కౌగిలించుకు న్నాడు.

"ఏరా... అబ్బీ... బాగుండావురా?

కొత్తగాలి...

ఒక సంగీతం విద్యార్థి అంటాడు
'సరిగమపదని'
ఒక ట్రాఫిక్ కానిస్టేబుల్ అంటాడు
'సరిగ పదమని'

–దీవి వల్లభాచార్యులు, నెల్లూరు

నిన్న మీ అవ్వ వచ్చింటే నువ్వు ఈ రోజు వస్తాండవా? రా కూకో..." అని నులకమంచం పైన కంబళి పర్సినాడు.

"అబ్బి.. కుందేలు వేటకొచ్చినాడంట"- చెప్పింది ముసిల్ది.

"వీడికి అన్నీ నా బుద్ధులే... తాత పేరు నిలబెట్టురా పాపోడా..." అన్నాడు మీసం దువ్వుకుంటా చంద్రన్న తాత.

అడవిలో దిన్నం వేటకుపోయే ఈరన్న మామ దగ్గరికి పోయి కుందేలు యిప్పించు కొచ్చింది అవ్వ.

"యిప్పుడేంటికి లేవ్వా... ఇంటికి పోవా లగానీ' అని అంటి.

"పోదువులేరా... అబ్బీ... నీ కోసమే కదా ముసిల్ది అడవి కుందేలు యిప్పిచ్చుకొచ్చింది"- అన్నాడు తాత.

మధ్యాహ్నం సంగటి, కుందేలు కూరాకు చేసింది అవ్వ.

ఆడనే తిని బయలుదేరినాం.

యాడజూసినా పంట పొలాలన్నీ ఎండిపోయి వుండాయి. నల్లరేగడి నేల కరువు కోరల్లో పడి సుక్క నీళ్ళు కూడా లేకుండా తడారిపోయి... తడారిపోయి... ఎడారైపోతాంది!

★ ★ ★

"తాధిమి తకధిమి తోల్బొమ్మా.. దీని తమాస సూడవె కీల్బొమ్మా..

దీని తమాస సూడవె మాయ బొమ్మ ఆటమ్మా పాటమ్మా

జగమంతా బొమ్మ లాటమ్మా తలాంగు తకధిమి తోల్బొమ్మా

తోం తకతై తకతై మాయబొమ్మ"-

చేతిలోని గుడ్డ బొమ్మతో లక్ష్మి "ఊర్లోని చిన్న పిల్లోళ్ళందర్ని కూర్చోబెట్టుకుని తమాషా ఏందో చేస్తాంది. ఇరుగు-పొరుగు నుండే అమ్మలక్కలంతా చుట్టూ జేరి నవ్వుకుంటా వుండారు. 'బంగారు పాప కత చెప్పక్క' అడుగుతాండరు పిల్లలు.

నన్ను చూడగానే లక్ష్మి ముఖం తిప్పుకుంది.

"అదిగో వచ్చాడు రాక్షసుడు. వాడి భరతం పట్టాలి. మనమిప్పుడు..." అంటూ గుడ్డ బొమ్మతో నాపై దాడి కొచ్చింది లక్ష్మి.

అమ్మ నన్ను తిట్టడం మొదలు పెట్టింది. రాత్రంతా చెప్పా పెట్టాకుండా వెళ్ళిపోయినందుకు ఇద్దరికీ కోపం. అర్థమైంది.

చూద్దును కదా ఆంజనేయులు నా పక్కన లేడు. దార్లో మధ్యలోనే పారిపోయాడు. ఇదంతా చూస్తూ ఆమె కూడా నవ్వుతాంది. ఆమె... ఆమె... ఆమె... అమ్మ పక్కనే కూర్చొని వుంది.

ఆమెను గురించి సంగతులేవీ తెలీవు.

అయితే ఆమె గొంతు పరిచయం.

ఆమె... కాంచన.

ఒక బిడ్డ, మొగుడ్ని వదిలేసి వచ్చిందని అంటారు. చూస్తే అలాంటి రకం మనిషి కాదని మాత్రం అర్థమవుతాది.

నిజంగానే ఆమె గొంతు కాంచనమే. బంగారాన్ని రాగంతో... సర్వంతో జతచేసి పల్లవింపజేస్తే ఆమె పాటవుతుంది. అంతటి మహత్తు దాగుండేది ఆమె వెన్నెల పాటల్లో.

ప్రొద్దున్నంతా పొలం పనికి పోతాది. బిడ్డను విడిచి క్షణమైనా వుండేది కాదు. వేదాల్ని, చరిత్ర పుస్తకాల్ని బాగా తెలుసు

కున్న మనిషి.

తన గురించిన వివరాలు కూడా ఎవరికీ చెప్పుకోదు. ఆమె పరిచయం అయినాక మరింత లోకం దగ్గరైంది నాకు. ఆమె సన్నిధిలో మనిషితనం తెలిసివచ్చేది. మానవత్వం గుండెల నిండా వుండేది. పండేది. ఆమె... కాంచన... కాంచన... వెన్నెల పాటల కెరటం... కాంచన...!

ప్రతిరోజూ

సాయం సంధ్య వేళ

పసిపిల్లను నిద్ర పుచ్చడానికి వుయ్యాల ఊపే తల్లిపాట వేపచెట్టు నుంచి వీచే చల్లటి గాలితో పాటూ నన్ను తాకుతుంది. పాత గాయాల్ని... జ్ఞాపకాల్ని తట్టి లేపు తుంది. ఆ రాగం... ఆ పాట... ఒక లయబద్ధమైన స్వరమై... బాల్యానికి వరమై... ఒకచోట సన్నగా... మరోసారి గట్టిగా... మాటల పదాలన్నీ పాట రూపమై ఆమె నోటి నుంచి... కీచుగొంతు నుంచి కీకారణ్య జీవితాన్ని ఛేదించే లేలేత పాదాల అడుగుల తడి తపనల్ని గుర్తు చేస్తుంది... ఈ ఊరి చివర్నుంచి ఆ మొదలు వరకూ అందర్ని ఒకేసారి నిద్ర పుచ్చడానికి ఆమె పూనుకుందేమో అనిపిం చేది. ఆకాశం కూడా ఆమె పాటకు నేల పైకి దిగి వచ్చేది. నక్షత్రాలదారుల్లో వెండి మబ్బుల సవ్వడి వినిపించేది. ఆమె పాట శోకమో - శ్లోకమో అర్థమయ్యేది కాదు!

కానీ... ఆమె రాగం జీవితాన్ని ధ్వనిం చేది!

ఆమె పాట ప్రార్థనలా వుండేది. ఒక్కో సారి ఆ పాట ప్రళయంలా వుండేది.

ఆమె వెన్నెల పాట విన్న ప్రతిసారీ మంచు కురిసినట్లో... మంటలు రేగినట్లో అర్థం కాని స్థితిలోకి నెట్టేసేది.

ఆమెను అర్థం చేసుకోవడానికి ప్రయ త్నించినప్పుడు గుండె బరువెక్కేది.

ఆ రోజు ఎప్పటిలాగా ఆమె అందుకున్న ఒకానొక పాత వెన్నెలపాట వింటుండాను. "రాళ్ళు మాట్లాడే వేళ..." అని అందు కుంది. పాట సాగిపోతాంది ఒక ప్రవా హంలా! ఆగలేదు. నదుల్ని... వాగుల్ని... వంకల్ని... కొండల్ని... గుట్టల్ని... దాటు కుంటూ సుడిగాలిలా సాగుతోంది. ఆమె పాటంతా అయిన తర్వాత తీరిగ్గా అడి గాను... 'నిజంగా.. రాళ్ళు మాట్లాడే వేళ ఉందా? ' అని. 'వుందని'- తల ఊపింది.

'ఎప్పుడు? '- ఆశ్చర్యంగా అడిగాను.

'నడిరాత్రి శూన్య ఘడియల్లో రాళ్ళు మాట్లాడుకుంటాయి. పాటలు పాడుకుం టాయి. ఏడుస్తాయి. మొత్తుకుంటాయి. రాయి జన్మనుంచి విముక్తం చేయాలని ఆ పరమాత్ముణ్ని ప్రార్థిస్తాయి. అప్పుడు రాళ్లకు బరువుండదు. పత్తి సెండు తీర్న మెత్తగా వుంటాయి. అప్పుడే రాళ్లను యాటికైనా మార్చుకోవచ్చు ఎంత ఎత్తు కైనా తీసుకపోవచ్చు.." చెప్తాంది- ఆమె గంభీరంగా!

ఆశ్చర్యపోయాను.

"నిజమా? "- మళ్లీ రెట్టించి అడిగాను.

"నిజమే"- చెప్పింది మరింత స్థిరంగా!

"అయితే రాళ్లగుట్ట ఎక్కి పరీక్షగా చూద్దామా? " అడిగితి.

"నీకు నమ్మకం లేకుంటే నడిరాత్రి శూన్య ఘడియల్లో ఆ రాళ్ల గుట్టపై

పైకెక్కి చూడు" చెప్పింది జవాబుగా.

"నువ్వూ నాతో రావా" ప్రశ్నించాను.

"నేను నాబిడ్డను వదిలి యాటికి రాను" చెప్పి అరుగు మీద నిద్రపోవడానికి సిద్ధపడింది వూయల్లోని బిడ్డను ఊపుతూ! నేనాడి నుంచి వచ్చేశాను.

★ ★ ★

ఒక్కొక్క ఘడియకు ఒక్కో పండురాల్చే కాలవృక్షం కతలు కాన్నుంచి అరవై ఎనిమిది మహా తీర్థాలను తిప్పుకొచ్చే మహా వృక్షాలకాడికి ఎన్నెన్నో కతల్ని తన వెన్నెల పాటల్లో చెప్పుకొచ్చేది.

ధనికులూ... పేదవాళ్లూ... బానిసలూ... బానిస యజమానులూ... ఇలా తయారుకాని కాలం ఒకటుండేది... ఆ కాలంలో ఎప్పుడు కావాలని రైతులు పిలిస్తే అప్పుడు పొలం ముంగిటి కొచ్చి వర్షాలు కురిపించి పోయే మేఘాలుండేవి. రైతంటే వాటికి ప్రాణం. రైతుకోసమే తమని పరమాత్ముడు పంపాడని మేఘాలు ప్రకటించేవి. రైతుకూ, మేఘాలకు మధ్య ప్రేమాభిమానాలుండేవి.

ఊర్లన్నీ ఏకమైవుండే కాలం. జనమంతా కలిసి మెలిసి వుండేకాలం. ఏ కులమూ లేదు. ఏ మతమూ లేదు. ఎవరికీ భూమి సొంతం కాదు. అందరూ సమానం. అందుకే ఆ రోజుల్లో భూమి సస్యశ్యామలం. రైతులంతా కష్టించి భూమిని సాగులోకి తెచ్చుకొనేవారు.

ఒకరు ఎక్కువ కష్టం.

మరొకరు తక్కువ కష్టం పడేవాళ్లు కాదు. అందరిదీ సమాన శ్రమ. ఆ ఏకత్వం మేఘాలకు నచ్చేది. ఆ సంఘటితం నచ్చేది. అందుకే రివ్వున వచ్చేవి. పొలాలపైన మేఘాల పందిరి వేసేవి. గుత్తులు గుత్తులు మోడాలు అల్లుకొనేవి. పాటలు పాడేవి. చిందులు వేసేవి. పంటకు ఏ ఘడియలో నీళ్లు అవసరమో ఆ క్షణమే వర్షాన్ని కురిపించేవి. బాధ్యతగా రైతు భాగ్యాన్ని చూసేవి. ఎక్కడా నేల మీద పంట ఎండిపోయేది కాదు. నీళ్లు లేవని బాధ పడేవాళ్లు వుండేవాళ్లు కాదు.

అందరూ సమానం- అందరం సమానంగా కష్టపడదాం- పండిన ధాన్యాన్ని సమానంగా పంచుకుందాం- అని జనమంతా ఒక్కటై బతికే బంగారుకాలం. అన్ని చేతులూ శ్రమించి నేలపై బంగారు పంటను పండించే పసిడికాలం... ఊర్లకు ఊర్లు కలిసి మెలిసి వుండిన కాలం... ఆకాశం కింద నేల తల్లి పచ్చని విశ్వరూపం దాల్చే కాలం...

ఏమైంది...

అట్లాటి కాలం ఎటుపోయింది? ...

రైతు పిల్సినప్పుడు రెక్కలు కట్టుకొని వాలి వానల్ని కురిపించే మేఘాలెందుకు మనిషిమీద పంతం పట్టినాయి?

వుంది... దానికీ వుంది కత....

అంటూ కాంచన మరో వెన్నెలపాట అందుకునేది.

"మోడాల కాలాల్లో ఎన్నెలా
బంగారం పండేది వన్నెలా
బతుకు పచ్చంగా పూసేది ఎన్నెలా
ఊర్లన్నీ ఒకటయి ఎన్నెలా
జనమంతా కలిసుండి ఎన్నెలా
రాజహంసల కాలం ఎన్నెలా
మల్లెమనసుల కాలం ఎన్నెలా
ఏమైంది ఎన్నెలా... ఏమైంది ఎన్నెలా...
బలవంతుడు పుట్టాడు ఎన్నెలా
బలహీనుణ్ని తొక్కాడు ఎన్నెలా
నేనిక్కడ ఎన్నెలా - నువ్వక్కడ ఎన్నెలా
నాది ఇది ఎన్నెలా - నీది అది ఎన్నెలా
నువ్వు కష్టపడు ఎన్నెలా
నాకు తెచ్చిపెట్టు ఎన్నెలా
మేఘాలు బూసినాయి ఎన్నెలా
మేఘాలు వెనక్కి నడ్సినాయి

ఎన్నెలా..."

కాంచన వెన్నెల పాట ప్రవాహమై సాగిపోతాంది.

మనిషి గురించి తెలుస్తాంది. ఎలా వుండే మనిషి ఎలా తయారయ్యాడో తెలి సొస్తాంది.

మనిషి దర్శనం ఆవిష్కారమౌతాంది.

జనమంతా కలిసి కష్టపడి పండించిన ధాన్యం పంపకం కాడ మోసాలు చోటు చేసుకుంటా వచ్చినాయి. తాను బలవంతు డనని తలచినోడు బలహీనుడి భాగాన్ని లాక్కోవడం మొదలు పెట్టినాడు. తిరగ బడి ఎదిరించిన వాడ్ని చిత్రహింసలు పెట్టడం నేర్చుకున్నాడు. బలహీనుల కడు పుకొట్టి వాళ్ల ధాన్యాన్ని దోచుకునే బలవం తులు ప్రతి ఊర్లోను తయారైనారు. ఇక ఊర్లకు ఊర్ల మధ్య సయోధ్య కూడా పోయింది. పోయింది...మనిషితనం పోవడం మొదలైయింది. ఉమ్మడి కష్టం పోయింది... బలహీనుల చేత నిర్బం ధంగా పని చేయించుకునే కాలం పుట్టింది... బానిసల కాలం వచ్చింది... బానిస... బానిస... ఈ పదం వింటేనే గుండె వణుకుతాది. శరీరం పదురు తాది... బలహీనుడి బతుకు బానిస బతు కైంది... మోసం చేయడం నేర్చుకున్న ఆ బలవంతుడే ధనవంతుడైనాడు. ఆ ధన వంతుడే రాజ్యవంతుడైనాడు. బీదవాళ్లను గుడిసెల్లోకి నెట్టేసి ధనవంతుడు కొండబం డల మీద నివాసాలను ఏర్పరచుకున్నాడు. తనకంటూ ఒక స్థానం నిర్దేశించుకు న్నాడు.

చివరకి... చిట్ట చివరికి... యింతకాలం దేవుడ్ని చూసి భయపడమని చెప్పిన వాడు.. తనే దేవుడని ప్రకటించుకున్నాడు.

బీదవాళ్ల గుడిసెలు తిండిగింజల కోసం వెతుక్కుంటూ వుంటే అతగాడి స్థావరం ధాన్యాగారంగా మారిపోయేది. బీదవాళ్లు ధాన్యం కోసం వాడి దగ్గర బానిస బతుకు బతకాల్సి వచ్చేది.

అలా... అలా...

పేదలు భూమిపైన తమకున్న హక్కును క్రమక్రమంగా కోల్పోయారు.

తమకు న్యాయవాటాగా రావాల్సిన ధాన్యాన్ని కూడా దయాదాక్షిణ్యాల మీద సంపాదించుకోవాల్సిన పరిస్థితి ఏర్పడింది.

తిండిగింజల బాకీ పేరుతో పేదల్ని హింసించడం, వేధించడం మొదలైంది. యేళ్లకు యేళ్లు ఊడిగం చేసే బానిసల్లా పేదలు అణచబడ్డారు.

నర (క) లోకం

నరలోకం, నరకలోకం. ఈ రెంటికీ మధ్య తేడా 'క'. నర పక్క 'క' అక్షరం చేరి నందునే, నరక అయింది. అంతేకానీ, నరకలోకమంటూ లేదు అంటూ చమత్క రించారు పఠాభి.

అంత్యప్రాసల మోజును ఆయన మొదటి నుంచీ పెంచుకున్నారు. బుర్రల చెక్కించేది ఆటొక్రసీ, బుర్రల లెక్కించేది డెమోక్రసీ.. అనడంలోనూ ధ్వనించేది వ్యంగ్యమే.

బీదల్ని, వారి కష్టాన్ని, వారి తిండిగింజల్ని, వారి భూముల్ని లొంగదీసుకుని భూస్వామిగా అవతారమెత్తాడు బలవంతుడు. కొందరు లేనివాళ్లు. కొందరు ఉన్న వాళ్లు. రెండు వర్గాల సమాజం ఏర్పడింది.

తరచూ ఈ రెండు వర్గాల మధ్య పోరాటాలు, గొడవలూ, అల్లర్లు చోటు చేసుకుంటూ వచ్చాయి.

ఉన్నవాళ్లు లేనివాళ్లను అసహ్యించుకునే వాళ్లు. లేనివాళ్లు ఉన్న వాళ్లను ద్వేషించే వాళ్లు.

ఇలా... ఇలా... మనుషుల మధ్య దూరం పెరుగుతూ వచ్చింది.

ఇదంతా ఆకాశం చూస్తూనే వుంది.

మనిషిలో వస్తున్న ఈ మార్పును చూళ్లేక తనలో తాను గుంభనంగా దుఃఖించేది.

పేదల బాధలు చూళ్లేకపోయింది. భూస్వాములకు బుద్ధి చెప్పడం కోసం, మళ్లీ మనిషిలో మంచితనాన్ని నింపడం కోసం ఆకాశం కూడా తన వైఖరి మార్చుకొంది.

ఇప్పుడెన్ని ప్రార్థనలు చేసినా మేఘాలు రావడం లేదు. రాజహంసలు ఆకాశంలో విహరించే కాలం పోయింది. ఘడియల్లో చినుకులు కురిపించే మోడాలు పోయాయి. మనిషిని అసహ్యించుకొని బంగారుకాలం వెళ్లిపోయింది...

ఆకాశంలో సూర్యుడు ఉదయించడం కోసం రాత్రంతా మనిషి దేవుడ్ని ప్రార్థించే ఒకానొక ప్రాచీన కాలం నుంచి ధనవంతుడికి నిత్యం పూజలు చేయడం... వాడి దగ్గరే బానిస బతుకు... వారి మోచేతి కింది నీళ్లు తాగుతూ... నీచంగా... వాడి కాళ్ల కింద కుక్కిన పేనులా... ఇలా మనిషి బతుకు తయారైంది!

ఈ అంతరార్థంతో ఒక్కోరోజు ఒక్కో వెన్నెల పాటను కాంచన విన్పించేది. ఊర్లోని జనమంతా ఆమె పాటల్ని ఆసక్తిగా వినేవాళ్లు.

ఆమె పాటలు విని ఆడోళ్లు దుఃఖించేటోళ్లు. ఆ బంగారమట్ట రోజులు ఎట్లా పోయినాయోనని విచారపడేటోళ్లు.

మగతోడు లేని కుటుంబమైనా కాంచనకు మా ఊర్లో మంచి గౌరవం యిచ్చేటోళ్లు. ఆమె తన పంచప్రాణాల్ని బిడ్డమీదే పెట్టుకొని జీవించేది. అప్పుడప్పుడు వస్తే మా ఇంటికి మాత్రం వచ్చేది.

చిన్నాయన ఎద్దుల్ని తోలుకొని పొలం కాడికి పోయినాడని తెల్సింది. నేనూ పొలంకాడికి బయలుదేరాను.

★ ★ ★

వలపటి ఎద్దుకు ఆకు పసురు పట్టిస్తాండడు చిన్నాయన.

కొంత దూరంలో ఉండగానే నన్ను జూసినాడు.

"ఏరా... పాపోడా రాత్రంతా యాటికి పోయినావు?

ఓ మాట చెప్పిపోయింటే ఏమి? " అని అడిగినాడు కోపంగా.

"గువ్వల చెరువు కాడుండే రాజమ్మవ్వగారింటికి పోయింటి చిన్నాయన"- జవాబిస్తి చిన్నగా. రొంచేపు ఆ మాటా ఈ మాటా మాట్లాడుకున్న తర్వాత ఎద్దుల విషయం వచ్చింది.

"వలపట ఎద్దు మెత్తబడింది. ఏంజేద్దామంటావు? "

అడిగినాడు సిన్నాయన నా అభిప్రాయం తెల్సుకోవడానికి.

"ఈ సేద్యాల్ని నమ్ముకొనే దానికంటే దీన్లను అమ్ముకోవడమే మంచిదనిపిస్తాంది..." అంటి బాధగానే.

"నువ్వు అనేది భూమి గురించా... ఎద్దుల గురించా..." మళ్లీ అడిగినాడు చిన్నాయన.

"రెండింటి గురించి"- అరుగుమీద కూర్చుంటూ సమాధానమిస్తి.

"బాగుంది... నీమాట తీరు... అన్నీ అమ్ముకొని ఏం చేయాల? ఎట్లా బతకాలో అది గూడా చెప్పు"- అన్నాడు నా పక్కనే ఆయనా కూర్చుంటూ.

"అదే ఆలోచిస్తావుండాను" అని జెప్తి.

"సరే ఆలోచించి నాకే చెప్పు. అంతదాక అమ్ముకోవాలనేది, గిమ్ముకోవాలనేది పెట్టకు. సంక్రాంతి తర్వాత అట్టాంటి ఆలోచన జేద్దువుగానీ..." అన్నాడు బీడీ ముట్టించుకుంటా చిన్నాయన.

'సరే'నని తల ఊపినాను.

నీలకంఠానికి కట్టాల్సిన పదివేలు, లక్ష్మికి సూడాల్సిన సంబంధాల గురించి కూడా మాట్లాడుకుంటిమి. వీరబల్లి దగ్గరుండే మాధవరెడ్డి వాళ్ళ సంబంధం బాగుంటాదని చెప్పినాడు సిన్నాయన. అట్టయితే రోంత త్వరగానే ఆ సంబంధం విషయం సూడమని జెప్పినాను. డబ్బు గురించి ఆలోచించకు. యాడైనా అప్పు జేసైనా మన పనులు పూర్తి చేసుకుందాం అని కూడా అంటి.

ఇద్దరం ఎద్దుల్ని తోలుకొని ఇంటిదారి పడ్తిమి. పక్కూరికి పనివుండి పోతాండమని రాత్రికి రానని జెప్పి ఆంజనేయులుతో పాటూ గువ్వల చెరువుకు పయనమైతి. అది మొదలు నాల్గురోజులు ఇంటికి కూడా పోకుండా ఎర్రకొయ్యను కొట్టడంలోనే నిమగ్నమయ్యాను. పొద్దునా, మధ్యాహ్నం, రాత్రి మూడు పూటలా గొడ్డలిపనే.

ఒక్కటే కసి- నీలకంఠం గాడికి అప్పు కట్టాల. లక్ష్మి పెళ్లి జెయ్యాల.

కండలు కరిగి చమటై పోతాండయి. బొట్లుబొట్లుగా తడిసిపోతాంది- వెచ్చగా- శరీరం!

ఆంజనేయులు వాళ్ళింట్లోన్నుంచే దిన్నం సంగటి ముద్దలు తెచ్చిపెట్టినాడు.

రెండురోజులు ఎర్రకొయ్య దుంగల్ని మదరాసు దిక్కు పోతాండే రైలు బండిలోకి చేర్చడం కూడా జేసినాను. రైల్లో వచ్చే వాళ్ళ ఏజంట్ దాన్లను రహస్యంగా పెట్టుకొని తీసుకొని పోయేవాడు.

వారం రోజులు ఇంటిముఖం కూడా చూల్లేదు. ఎర్రకొయ్యల కష్టం... పోలీసులకు చిక్కితే జైలు బతుకే. రహస్యంగా జెయ్యాల.

వారానికి పడిన కష్టం పదివేలు చేతికి అందినాయి. నీలకంఠంగాడి బాకీ తీర్చి వేయవచ్చు. భోగిపండగ రోజుకంతా ఇస్తానని బదులు తీసుకున్నాడు ఆంజనేయులు.

సరేనని పదివేలూ ఇచ్చితి.

ఆరోజు అడవికి మదనపల్లి నుంచి ఎర్రకొయ్య ఏజెంటు కూడా వచ్చినాడు. వాడి పేరు-ఇస్మాయిల్. ఎత్తుగా వుండి, గుబురు గడ్డం పెంచుకొని వుండాడు. పైన పొడవాటి కుర్తా. నోట్లో ఎప్పుడూ సిగరెట్. ఒకటి అయిపోతే యింకొకటి వెలిగిస్తావుండాడు. కోట్లు సంపాదించుకొన్నాడని ఆంజనేయులే చెప్పినాడు.

ఇస్మాయిల్ ఎర్రకొయ్య వ్యాపారం గురించి చెప్పడం మొదలు పెట్టినాడు- 'ఇది ఖరీదైన కొయ్య. ఈన్నుంచి మీరు దుంగల్ని కనుమలోపల్లి రైల్వేస్టేషన్ కాడికి తీసుకొస్తే మన ఏజెంట్లు రైళ్ళలో వస్తావుంటారు. గూడ్సుబోగీలు వస్తావుంటాయి. సరుకు వేసుకొని దాన్లలోకి

కొత్తగాలి...

విను వీధుల్లో
పార్టీల పతాకాలు...
పాతాళంలో
నైతిక విలువలు!

-జి.జి. ప్రసాద్, కొత్తగూడెం

కొత్తగాలి...

మగువ
వెలిగిపోతోందట!
మగాడు చిందిస్తున్న
'యాసిడ్' తుంపర్లలో!

—సుందరి, విశాఖపట్నం

దుంగల్ని చేర్చి కప్పేయ్యండి. ఆ రైలు మదరాసు కొచ్చినాక దాన్లను బయటకు మేం తెచ్చుకుంటాం' అని వాడికి అలవా టైన యాపారం చెప్పినాడు.

సరేనని చెప్పి మేము ఇంటికి బయలు దేరినాం. ఇంటికి పోయినాముంటి అమ్మ తిడతానే వుంది. లక్ష్మి కూడా అలిగి మాట్లాడ్డం లేదు. పక్కూరి ప్రసాదు పని మీద తిరప్తి పోవాల్సి వచ్చిందని చెప్పేస రికి రోంత కోపం తగ్గించుకున్నారు. కానీ సిన్నాయన మాత్రం నా మాటలు నమ్మి నట్లు కనపడలేదు.

కాలం అట్నే గడిసిపోసాగింది.

★ ★ ★

"తుమ్మీద తుమ్మీద నల్ల తుమ్మీద
తుమ్మీద కండ్లన్ని దూలాల మీద
మాయన్న కండ్లన్ని మరదళ్లమీద
మరదలికి లంచము ఏమిస్తివన్నా
చీరిస్తివా- నారిస్తివా- చిరి గంధమి స్తివా-
అలక నీల్లిస్తివా- ఆకు తోటిస్తివా-
పూసిన ఇల్లిస్తివా- పూల తోటిస్తివా..." అంటూ

పాటలు పాడుకుంటూ గొబ్బిళ్ళు తట్టు కునే ఆడపిల్లోళ్ళందరూ వెంటబడినారు. ఈ సంక్రాంతి వస్తాందంటే ఇదే సావు. దుడ్లకోసం, నూకలకోసం యాడబడితే ఆడికి రావడం... వెంటబడడం... తిట్టు కుంటా వచ్చినాడు ఆంజనేయులు నాకా డికి.

"ఏం జరిగిందిరా?"- అని అడిగితి.

వాడ్ని నేను కూడా ఇబ్బంది పెడతా.

"ఊర్కో సామీ, వాళ్ళతో సచ్చీచెడి వస్తాంటే నీ పరాచికాలొకటి"- అన్నాడు ముఖం తిప్పుకుంటా.

నాకు నవ్వొచ్చింది.

"ఆడపిల్లోల్ల గొబ్బీలకు యిన్ని దుడ్లు అయినా యిచ్చినావా లేదా..." అన్నాను.

"పండుగపూట యివ్వకుంటే వాళ్ళు ఊరుకుంటారా... ఏంది?"- జవాబిచ్చాడు వాడు.

అవును... పండగ...

సంక్రాంతి పండగ... కాంతి పండగ... ఊరికి ఉషస్సుల సంబరాన్ని మోసుకొచ్చే పండగ... ఊరు ఊరంతా అంబరాన్ని తాకే సంబరమైతాంది... సూర్యభగవా నుడు ఉత్తరాయణంలోకి అడుగు పెట్టే సమయం... ధనూరాశి నుండి మకరరాశి లోకి సంక్రమణం చేస్తాడు...

ఈ విధంగా ఒకరాశిలోంచి మరొక రాశి లోకి మారడాన్నే సంక్రమణం అంటారు... భోగి... సంక్రాంతి... కనుమ అని మూడు రోజుల పండుగ ఇది.

ఊరంతా ఉత్సవం తీర్న తయారవు తాంది. యాడజూసినా సందడి సందడిగా వుండాది. ఇళ్ళకు తెల్లసున్నాలు కొట్టుకుం టాండరు. సుట్టు ప్రక్క ఊర్లల్లోని వాళ్ళ వాళ్ళందర్ని పిల్చుకున్నారు. పల్లెల్లో జీవాన్ని పోసే పండుగ సంక్రాంతి.

బాగా ధాన్యం పండితే ఎంత ఘనంగా జేసుకోవాల్సిన పండగ.

ధాన్యం... యాడ పండింది...?

కరువుకాటుకు పంట యాడ సేతికొ చ్చింది...?

అయినా జనం పండుగ జేసుకుంటాం దరు...

పంటలు లేకపోయిన పండుగ...

నీళ్ళు లేకపోయిన... నిలువ నీడ లేక

పోయినా పండగలొస్తానే వుంటాయి...

అప్పో... సొప్పో తెచ్చుకొని పండగలు జరుపుకోవడానికే జనం తయారైతాండరు...

అలవాటు పడ్డారు...

కరువును భరిస్తున్నట్లే... కన్నీళ్ళను సహిస్తున్నట్లే!

తెల్లారితే భోగి పండుగ.

ఆంజనేయులు తన కాడుండే పదివేల రూపాయలు కూడా తెచ్చిచ్చినాడు. ఈ డబ్బు నీలకంఠానికి అప్పు కింద కట్టేయాలి. యిక కట్టాల్సిన అప్పులు ఏవీ వుండవు. పండుగ అయిపోయినాంక ఎద్దుల్ని అమ్మేయాలి. ఆ వచ్చిన డబ్బుకు జతగా మాధవరం కాడుండే బూమి కూడా అమ్మేసి లక్ష్మి పెళ్ళి ఘనంగా జేయాల. మంచి సంబంధం కుదిరితే ఎంత త్వరగా అయినా పెళ్ళి చేసేయ్యాలనే వుంది.

ఆలోచనలు ఇలా సాగుతూనే వుండాయి.

"ఆలోచించుకోలేన్నా... ఎట్టా కావాలనుకుంటే అట్టా అయితాది... తెల్లారే వస్తాను... భోగిపండుగ కదా... ఆ రచ్చబండకాడ మంట వేయాలి... ఇంటి కాడ్నేవుండు వచ్చి లేపుతా!" - అని జెప్పి ఆంజనేయులు వెళ్ళిపోయినాడు.

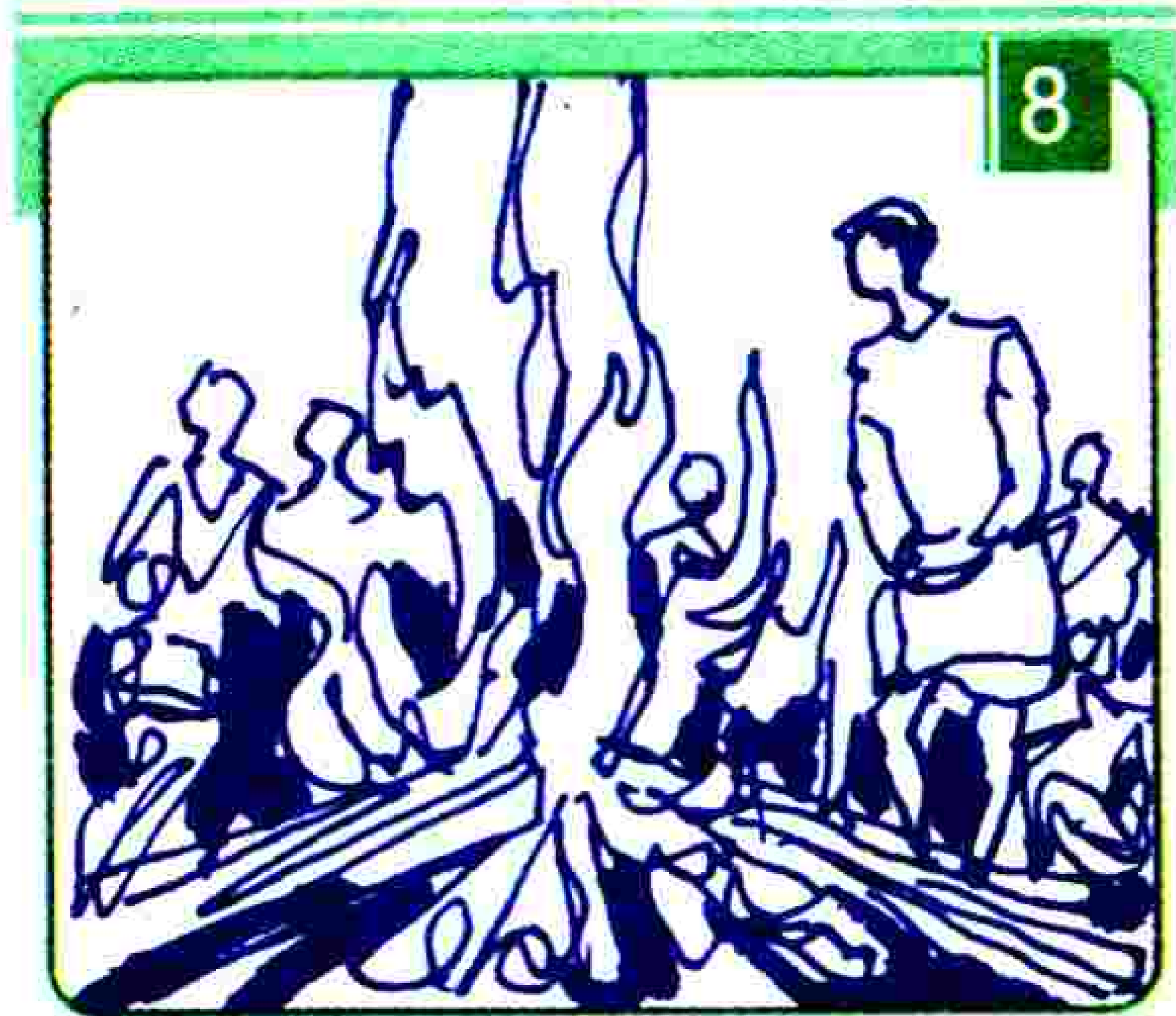
నాకు ఆలోచనలు అట్నే వస్తాండయి. లక్ష్మి పెళ్ళిలోగా ఎర్రకొయ్య చెట్లు బాగా కొట్టి యింగా రొంత డబ్బు సంపాదించుకోవాల. కుదిరితే ఎర్రకొయ్య దుంగల్ని మోసుకొని రహస్యంగా మద్రాసోళ్ళకు అందజేసే పని కూడా చేయాల. ఇట్లా ఆలోచిస్తానే నిద్రలోకి జారుకుంటి. పడుకోగానే కలలు కమ్ముకున్నాయి..

కలలు... కలలు... అలవికాని కలలు... అలల్లా... అలల మధ్య దాగిన వలల్లా... ఒడ్డునుకోసే కెరటాల్లా... చీకటి కోణాల దారుల్లో ప్రాణ ప్రవాహాల ఘోష... ఏ అర్థాన్నో పలికించాలని రెప్పల రెక్కలు పదేపదే కొట్టుకమిట్టాడతాయి... ఈ భూముల కలలన్నీ తడారిన ఎడారి గొంతులాగే వుంటాయి... నోళ్ళు విచ్చుకున్న ముళ్ళజెముళ్ళే అవుతాయి. కరువు రాగం పాడతాయి... బాధ పలికినప్పుడు మాటలు కూడా కరువౌతాయి... కనురెప్పల్లోని బిందువులు అరచేతుల్ని తడిపినప్పుడు ఆ దృశ్యం.. అచ్చం మా బీడు భూమిలాగే వుంటాది. నెర్రెలు విచ్చుకున్న నేలగానే కనపడతాది.

'ఛా... ఛా...' అర్థం పర్థం లేకుండా ఏవేవో నీడలు కలలు కలలుగా కనుపాపల లోతుల్లో దృశ్యాలై గుచ్చుకుంటాండయి.

నడిరాత్రి నిద్రలోంచే లేచి కూర్చొంటి. అందరూ నిద్రపోతావుండారు. లేచి కుండలోని మంచినీళ్ళు ముంచుకొని తాగివచ్చి మళ్ళీ పండుకుంటి.

8

తెల్లారింది.

ఆంజనేయులు వచ్చాడు. ఊర్లో వాళ్ళు భోగిమంట రచ్చబండకాడ వేసినారు పోదాం... రమ్మన్నాడు.

ఇద్దరమూ కలిసి ఆడికి పోతిమి. మా వెనకాలే చిన్నాయనా వచ్చినాడు రచ్చబండ ప్రక్కన పెద్దమంట మండుకుంటా వుండాది. ఊరి జనమంతా ఆడ్నే

వుండారు. కంపకట్టెలు, తడికెలు, దంట్లు, పాత చాటలు, పొరకలు, గంపలు, బుట్టలు, తట్టలు అన్నీ మంటల్లో రగులు కుంటా వుండాయి. పిల్లోళ్ళందరూ 'భోగే... భోగే... భోగే' అని అరుస్తావుం డారు. అందరి ఇళ్ళల్లోని పాత చెత్తసామా న్లన్ని తెచ్చి మంటలోకి విసిరేస్తావుండారు.

మా ఇంటి ముందు లక్ష్మి, అమ్మ ఇద్దరూ కల్సి రంగురంగుల రథం ముగ్గు వేస్తావుండారు. అదే దావలోనే దూసుకొని వస్తాంది నీలకంఠంగాడి కోడె... దూరంగా. దాని కొమ్ములు కూడా పదునుదేలి వుండాయి. ఎర్రదుమ్ము రేపు కుంటా కొమ్ముల్ని విదిలించుకుంటా రివ్వున పరిగెత్తుకొస్తాంది...

నేను భోగిమంటకాన్నుంచి దావలోకి పరిగెత్తడం జూసి నా వెనుకే మా సిన్నా యన కూడా లేచి వచ్చినాడు.

అమ్మా, లక్ష్మి ఇద్దరూ ఇంట్లోకి ఉరికి నారు. ఆ కోడె నా వెంటపడింది. ఆ పక్క నుంచి సిన్నాయన పగ్గాన్ని లాగి పట్టుకొని యాపమానుకు బిగించి కట్టేసినాడు.

అయినా అది రోసంతో బుస పెడతానే వుంది. భోగిమంటకాడుండే జనమంతా కోడె సుట్టుకారం చుట్టుకున్నారు.

నేనే సర్ది పంపిస్తి.

ఇంటిముందు వేస్తాండే రథం ముగ్గు చెరిగిపోయింది. రోంతసేపుకు నీలకంఠం వచ్చినాడు.

"ఎవడ్రా నా కోడెను కట్టేసినోడు..." అని ఎగురుకుంటా వచ్చె.

"ఎవరైతే ఏం గానీ... ఊరిమీదకు ఇట్టా యిడిసి పెడితే ఎట్లా... దీనికి వట్ట కొట్టించి పెట్టుకో..." హెచ్చరిస్తా చెప్పి నాడు సిన్నాయన. జనమంతా మళ్ళీ గుమికూడినారు.

"నా కోడె కత నేను జూసుకుంటా... ముందు మీరు ఇయ్యాల్సిన అప్పు కట్టండి..." నిలదీసి అడిగినాడు నీల కంఠం.

సిన్నాయన నా దిక్కు జూసినాడు.

నేను వెంటనే ఇంట్లోకెళ్ళి పెట్టెలోని పది వేలు తెచ్చి నీలకంఠంకి యిచ్చాను పౌరు షంగా.

"ఇంగోసారి కోడె ఇట్లా ఊరిమీద పడితే అది మళ్ళీ నీ దగ్గరికి తిరిగి మాత్రం రాదు..." గదమాయించినాడు సిన్నా యన. నీలకంఠం ఆన్నుంచి తలొంచుకొని వెళ్ళిపోయినాడు. వాడి మనుషులు కోడెను విడిపించుకున్నారు. రచ్చబండ దగ్గర భోగి మంట మండుతానే వుంది. మాదిగోళ్ళ కొండయ్య ఇంతలో తప్పెట తీసుకొని వచ్చినాడు. ఆడ మండే సెగకు పలక తిప్పుకొని దరువు కొట్టడం మొదలు పెట్టి నాడు.

కొండయ్య... తప్పెట కొడితే సుట్టుపక్క పదారు పల్లెలకాడికి వినపడతాది. తప్పెట మోగుతానే వుంది.

అందరమూ ఆడ్నే సెగ దగ్గరే కూర్చొం టిమి. ఆ తప్పెట శబ్దానికి ఆంజనేయులు అడుగు వేయడానికి సిద్ధమయ్యాడు. నేను గట్టిగా ఈల వేస్తి. అది జూసి చుట్టుపక్క వుండే జనంలోని పిల్లోళ్ళు కూడా ఈలలు వేసిరి. కొండయ్య సెగకు తప్పెటతిప్పి కొడతాండడు. ఆంజనేయులు... 'ఐదు... ఐదు... జెగ్గినక... జెగ్గినక' అని అడుగు వేస్తాండడు.

ఆంజనేయులతోపాటూ చిన్నాయన కూడా ఎగురడంతో జనమంతా సంబ రంగా చూస్తాండిరి. చెరిగిపోయిన రథం ముగ్గును సరిచేసి వేస్తాంది లక్ష్మి. ఆడ్నే కాంచన వేయడానికి కూడా చెల్లికి సాయంగా రంగులు కలుపుతాంది. దూరంనుంచే నన్ను చూసింది. నేను నవ్వాను. తాను కూడా సన్నగా నవ్వింది. ఆంజనేయులు తలపాగా చుట్టుకొని చిందే

స్తాండడు. కొండయ్య్ర పలక జోరందు కుంది. రచ్చబండ రావిచెట్టు మీద వాలిన కోయిల కూడా 'కుహు కుహు' రాగాలతో పాటందుకుంది. ఆడనే అంతసేపట్నుంచి ఊర్కే కూకొనివుండే మల్లన్న పాటెత్తుకు న్నాడు...

"పోతావు ఎర్రపిల్ల కట్టకిందకి
పోతావు ఎర్రపిల్ల గుట్టకిందకి.
బారెడెత్తు గడ్డికోసి ఒత్తి ఒత్తి గంపకేసి
ఎత్తలేక ఎనక్కి పడితే
కపిలతోలె సిన్నవాడు- కాలికొద్ది కదిలి వచ్చి నడుముపట్టి పైకిలేపి- వీపుతట్టి మన్నుతుడిసి
నెత్తికెత్తి సాగనంపె
నల్లచీర తెల్లరైక కోరకొప్పు మొగలిరేకు
గల్లుగల్లు కాలిమెట్లు సూసినోడు గుల్ల గుల్ల
సందకాడ వామి దొడ్లో"

మల్లన్న పాడే పాటకు అడ్డం తగుల్తా ఆంజనేయులు అందుకున్నాడు... "బై... బై... వామిదొడ్లో... వామిదొడ్లో" అని ఎగుర్తా అడుగేస్తావుండాడు.

"వామిదొడ్లో... వామి దొడ్లో" అని జన మంతా గొంతు కలిపినారు, బండ మీద ఆ వారన కూర్చొని వుండే సీతారాముణ్ని చూస్తా. వాడు తల పట్టుకొని కూర్చు న్నాడు. ఔనుమరి... దిన్నం సందెకాడ పాపమ్మతో ఆ దిగువన వుండే కల్లం కాడి వామి దొడ్లో కల్సుకునేది వాడేకదా. నవ్వులే నవ్వులు. ఆడ్నే నవ్వుతానే కాల మంతా గడిచిపోయింది.

భోగి స్నానాలు అయ్యాయి. మధ్యా హ్నంపూట కొట్టాలపల్లె పెద్దరెడ్లు దానమి చ్చిన దేవరెద్దుల ప్రదర్శన జరిగింది. వాళ్ళు తిరుమల శ్రీవేంకటేశ్వర స్వామి పేరుమీద రెండు ఎద్దులు ఇచ్చినారు. వాటిని గంగమ్మ దేవళంకాడుండే నరసిం హులు మేపుతా వుండె. వాటిని గువ్వల చెరువు కాన్నుంచి వచ్చిన పన్నెండు దేవరె

కొత్తగాలి...

పు'కార్లు'
నడపడానికి
సెన్సు
సైన్సు
'లైసెన్సు'
అక్కర లేదు!!

-కందాళై రాఘవాచార్య, నిజామాబాద్

ద్దులతో పాటుగా కలిపి ఊరేగింపు చేసి నారు. ఎవరికి ఉండేకాడికి వాళ్ళు దానం ఇచ్చినారు దాన్లకు. గంగమ్మ దేవళం కాడనే దేవరెద్దుల్ని వరసగా నిలబెట్టి బస వన్న ప్రదర్శనలు కూడా చేయించినాడు నరసింహులు. ఆ ప్రదర్శన అందర్నీ ఆక ట్టుకుంది. దేవరెద్దుల్ని చుట్టుపక్క పల్లెల్లో కూడా తిప్పుకొచ్చినారు. సాయంత్రం కావ చ్చింది. ఆవు సాంగెం మొదలు పెట్టి నారు. నరసింహులు దేవరెద్దుల్ని ఒక పక్కన కట్టేసినాడు. ఆవును మధ్యలోకి తెచ్చినాడు. దానికి పూజ చేసినారు ఆడోళ్ళు. హారతులిచ్చినారు. టెంకాయ తీర్థం చల్లినారు. పసుపు కుంకాలు దిద్ది నారు. గంగిరెద్దుల్ని ఆడించుకునే రామా పురం వీరబద్రయ్య ఆవును ఇంటింటికి పోయి తిప్పుకొచ్చినాడు. అందరూ ఆ ఆవుకు హారతులిచ్చి పూజలు చేసినారు.

ఊరంతా తిప్పుకొని వచ్చినాక ఆ గంగమ్మ తల్లి ముందు నిలబెట్టినారు. అసలు కత యింగ ఆడ్నే వుంది.

ఆ ఆవు ఉచ్చలు పోసిందంటే వానలు పడ్తాయంట. లేకుంటే ఈ సంవత్సరం కూడా వర్షాలుండవు. వానలు పడ్తాయా... లేదా... అని తెల్సుకోవడానికి ప్రతి సంవ త్సరమూ మా ఊర్లో ఈ ఆవు సాంగెం చేసేటోళ్ళు. కొంతకాలంగా మానేసినారు

ఎట్లా వానలు పడ్డం లేదులే అని.

ఇదిగో ఇప్పుడు పండగ పూటన్న చేయాలనే ఉద్దేశంతోనే ఈ కార్యక్రమం ఏర్పాటు చేసినట్లు వుండారు. జనమంతా ఆసక్తిగా చూస్తాండరు. గంగమ్మ తల్లి ఎదురుగా నిలబెట్టిన ఆవు, బొమ్మతీర్న నిలబడి వుండాది.

అందరూ అది ఉచ్చలు పోస్తాదా... లేదా... అని ఉత్సాహంగా చూస్తాండరు. గంగిరెద్దుల వీరబద్రయ్య డోలు మోగుతానే వుంది. ఆవులో ఉలుకూ- పలుకూ లేదు. బెల్లం కొట్టిన రాయి తీర్న అది ఆడ్నే నిలబడిపోయి దిక్కులు చూస్తా వుంది...

'యింగ లాభం లేదుగానీ... దీన్ని పక్కకు తీసుకొని పోండి' అన్నాడు నిరాశగా నరసింహులు. ఆవు ఉచ్చలు పోయలేదనే సంగతి అప్పుడే ఊరంతా పాకిపోయింది. ఊరేకాదు చుట్టుపక్క పల్లెలకు కూడా. ఉదయం నుంచి ఉత్సాహంగా కేరింతలు కొట్టిన జనం ఆవు ఉచ్చలు పోయలేదన్న సంగతి తెలుస్సుకున్నప్పటి నుంచి దిగాలుపడ్డారు. అందర్లోనూ బాధ.

ఈసారి కూడా వానలు రావా...

చినుకులు కుర్సవా...

మనకు కన్నీళ్ళు తప్ప... నీళ్ళు వుండవా...

అందర్లోనూ ఒకే దుఃఖరాగం...

ఎవరి పాటికి వాళ్ళు గంగమ్మ దేవతల కాన్నుంచి వెళ్ళిపోయినారు. ఆ దినమంతా బాధతోనే గడిచిపోయింది. తెల్లారింది. సంక్రాంతి పండుగ. అయినా చేసుకోవడానికి ఎవరికి మనస్సు ఒప్పుకోవడం లేదు.

చిన్నాయన మాత్రం ప్రొద్దున్నే లేచి ఎద్దుల్ని కడిగి శుభ్రం చేసినాడు. కొమ్ముల్ని జివిరి మెరిసే రంగుకాయితాలు అతికించినాడు. బులుగు రంగు నీళ్ళల్లో కలిపి ఎద్దుల శరీరానికి పూసినాడు. ఎద్దులు మెర్సిపోతా వుండాయి.

లక్ష్మి, అమ్మ ఎద్దుల కోసం ఉప్పుచెక్క దంచుతా వుండారు. మామిడి, మర్రి, భాగి, సుంకురేసుల, రేళ చెట్ల బెరడు చెక్కలు తెచ్చి దంచి ఉప్పురాళ్ళతో పాటుగా పశువులకు తినిపిస్తారు. ఇది తింటే పశువులు ఆరోగ్యంగా వుంటాయని నమ్మకం.

సంక్రాంతి పండగంతా పల్లెలో పశువుల పండగే. కళకళలాడే సందడంతా పశువులదే. ఎడ్లపందాలు, బండ్లపందాలు, కోడి పందాలు, ముగ్గులు, గొబ్బిలు, హరిదాసు పాటలు... ఇంతులూ... పూబంతుల సందడితో వసుధ పులకిస్తుంది... ముత్యాల ముగ్గుల్లో గొబ్బెమ్మల కొత్త అందాలు... గాలి పటాల మెరుపులు.. ధరణికి పండువెన్నెల తెస్తుంది... పండగ పూట ఆనందవేళ బంతిపూలు కిలకిల నవ్వుతాయి...

అయినా ఇవన్నీ ఇప్పుడెక్కడుండాయి...? పల్లెల్లో పండగలు చేసుకునే టోళ్ళు యాడుండారు? అయినా పల్లెలు పచ్చగా యాడుండాయి? పల్లె పచ్చగా పండి ఎన్నాళ్లైంది.. ఎన్నేళ్లైంది? కరువు పల్లెను కబళించిన తర్వాత దాన్నుంచి పండగ యాడ బయట పడింది? కరువు పంటను, రైతునే గాక మన పండగల్ని, వేడుకల్ని, ఆటల్ని, పాటల్ని మొత్తంగా సంస్కృతినే మింగింది. పనులన్నీ పూర్తయినాక మధ్యాహ్నమప్పుడు లక్ష్మి వచ్చి మాటలు పెట్టుకుంది. ఆ మాటా ఈ మాటా మాట్లాడుకున్నాక పొడుపుకత ఒకటి వేస్తాను విప్పమని చెప్పింది. 'సరే ప్రయత్నిస్తాలేమ్మా' అనంటి.

"ముక్కు మొగమూ లేని పక్షి, ముప్పయ్యారు గుడ్లు పెట్టె, డెబ్బయ్యారు సుట్లు దిరిగె, ఇరవయ్యారు పిల్లలు లేపే- దీని అర్థమేంది? " అని అడిగింది కులాసాగా.

నిజంగా నాకు జవాబు తెలుస్తే కదా "జవాబు చెప్తాను గానీ... నాకు ఏంటి లాభం" అని అడిగినాను. పండక్కి అమ్మ జేసిన రవ్వలడ్డు తెచ్చిస్తానని చెప్పింది.

మనకు జవాబు వచ్చిసస్తే కదా!

"పోనీ నేను జవాబు చెప్తాను... నాకేంటి లాభం" అడిగింది లక్ష్మి.

'మంచి మొగుణ్ని తెచ్చి పెళ్ళి చేస్తాను' అని చెప్పాను.

"అందుకే నీతో మాట్లాడను" అని లేచి వెళ్ళిపోయింది వసారాలోని అమ్మదగ్గరికి. నేను కూడా లక్ష్మి వెనుకనే వెళ్ళాను. లక్ష్మి నాకు వేసిన పొడుపు కతనే అమ్మనూ అడిగింది. అమ్మ కూడా తెలియదంది.

"ఇద్దరికీ కడుపు నిండిందా? చెప్పండి" అని అడిగింది లక్ష్మి.

అలాగేనని అమ్మ, నేనూ ఇద్దరమూ ఒప్పుకున్నాం. "కుమ్మరి సారె" గట్టిగా అరిచింది లక్ష్మి.

"అబ్బా... మర్చిపోయానే" అనింది అమ్మ.

"చూశారా.. ఇద్దర్ని నేనే ఓడించాను" గర్వంగా కళ్ళు ఎగరేస్తూ చూసింది లక్ష్మి.

నాకేం అన్పించలేదు.

ఇప్పుడు నాన్న కూడా మా మధ్య వుండి వున్నింటే ఎంత బాగుండోననిపించింది. రెండు కన్నీటి బొట్లు కనురెప్పల్లోనే తడిగా తగిలాయి.

"ఆ పక్క ఈ పక్క బండరాతి మిట్ట. నట్ట నడుమాన చిత్రాంగి యేరు. ఆ యేరు దాటాక సింగనమల కోన. ఆ కోన లోపల శివలింగ మండపం. ఆడుండే దేవుడికి పూలంటే ఇష్టం. గన్నేరు పూలంటే ఆ శివుడికి ప్రాణం"- ఈ కత తెలుసునా మీకు? అని అడిగింది లక్ష్మి. తెలీదు అని చెప్పింది అమ్మ.

"ఇప్పుడొద్దు గానీ... తర్వాత చెబుదువులే... సిన్నాయన వస్తాండడు... రవ్వ లడ్లు త్యాపో..." అని అమ్మ అనే సరికి లక్ష్మి ఇంట్లోకి పరుగు పెట్టింది.

వీరబల్లి సంబంధం గురించి చిన్నాయన అమ్మ దృష్టికి తెచ్చినాడు. ముందు అబ్బిని మీరిద్దరూ పోయి సూసిరాండి అని చెప్పింది అమ్మ.

ఇంట్లోంచి లక్ష్మి వస్తాంటే నేనే మాట మార్చి- "నీకు ఇట్టాటి పొడుపు కతలు, గన్నేరు పూల కతలు ఎట్లా తెలుస్తాంటయి? "- అని అడిగితి.

"కాంచనక్క అన్నీ చెప్తాది" అనింది లక్ష్మి రవ్వలడ్డు సేతికిస్తా.

"బాగుందారు స్నేహితురాళ్లు ఒకరికొకరు" అని అంటి ఎగతాళిగా.

"అట్లైతే... నువ్వెందుకు జెప్పించుకున్నావు? రాళ్లు కరిగే వేళ... పాట కత"- అని అడిగింది లక్ష్మి.

"అవును మర్చేపోయానే తల్లీ... రాళ్ల గుట్ట పైకెక్కి ఆ రాళ్లు కరిగే ఘడియల్లో దాన్ల కతేందో సూడాల"- అని అంటి. లక్ష్మి నవ్వడం మొదలు పెట్టింది. అందరూ నవ్వులు కలిపారు.

★ ★ ★

సాయంత్రం పూట ఆంజనేయులు వచ్చినాడు. ఎర్రకొయ్యల పనికి నాల్గురోజులు రానని జెప్పినాను. "వీరబల్లి పోతాండ. లక్ష్మి సంబంధం విషయం మాట్లాడి రావాల. మొన్న కొట్టి వచ్చిన ఎర్రకొయ్యల దుంగలు కొన్ని ఆ దిగదాల కలింకాయల సెట్ల పొదల్లో పెట్టి వచ్చినాను. దాన్లను కూడా వాళ్లకు అప్పగిచ్చి సొమ్ము తీసుకురమ్మని పురమాయించినాను. పెళ్లికి మదరాసు ఏజెంటుగానీ, ఇస్మాయిల్‌గానీ ఏద్దైనా ఆర్థిక సహాయం చేస్తారేమో కనుక్కోమని కూడా చెప్పినాను. "సరే నేను మాట్లాడతా"నని జెప్పి ఆంజనేయులు వెళ్ళిపోయినాడు.

నేను ఎద్దులకాడ పని చేస్తాండేటప్పుడు కాంచన వెన్నెలపాట మొదలుపెట్టింది. లీలగా ఆ పాట వినపడతాంది.

"రాళ్లు కరిగే వేళ వెన్నెలా
లోకాలు నిద్దరోతాయి ఎన్నెలా
ప్రకృతి పాలించేకాలం ఎన్నెలా
పస్తులు ఎవరుండిరి ఎన్నెలా
నక్షత్రాల ఆకాశం ఎన్నెలా
పరిచిన పంచాంగం ఎన్నెలా
కుమ్మరి చక్రం పుట్టింది ఎన్నెలా
లోకమంతా కదిలింది ఎన్నెలా..."

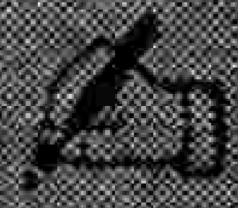
-ఇలా సాగిపోతాంది ఆ పాట.

నా ఆలోచనల్లో నేనుండాను. వలపట ఎద్దుకైన కురుపు మానడం లేదు. ఆకు పసరు పని చేస్తాందో లేదో అర్థం కావడం లేదు. ఇంట్లో తిండి గింజలు అయిపోవచ్చి నాయి. వడ్లమూట తీసుకొని రైస్‌మిల్‌కు పోయి ఆడించుకొని రావాల. ఆ రైస్‌మిల్ ఆడాలంటే కరెంటు వుండాల. అది ఎప్పుడుంటాదో ఎవరికి తెలుస్తాది...

గూట్లో తగిలించిన అద్దం పైన వాలిన పిచ్చుక తన ముఖం తాను చూసుకొని ముక్కుతో పొడుస్తాంది. టప్‌టప్ మంటా శబ్దం వస్తానేవుంది. లక్ష్మికి ఆ శబ్దమంటే విసుగు. అద్దంతో నిజానికి లక్ష్మికే ఎక్కువ అవసరం.

ఈ మాటే నేను అమ్మతో అంటే "ఆడపిల్లలు అంతేలేరా...!" అని నన్ను మందలిస్తుంది.

నాకు అద్దంలో ముఖం చూసుకోవాలంటే భయమేస్తుంది. అంతరాత్మ కన్పిస్తే లోపలి మనిషి పలుకరిస్తే జవాబు ఇవ్వలేనితనమూ భయపెట్టవచ్చు. చర్మం అంతరాల లోతుల్లో ఎండుటాకుల ధ్వని భరించడం చాలా కష్టం... అద్దంలో ముఖం చూస్కోవడం కంటే అద్దాల తలుపుల్లోని బొమ్మగానైనా వుండడం నయమనిపిస్తుంది... కరగడం తెలియని మంచు గడ్డలాగా జీవితకాలాన్ని దువ్వుకోవాలి...

కొత్తగాలి...

శబ్దించే
హృదయరాగం
మౌనం

-బద్ది నాగేశ్వరరావు,
అనకాపల్లి

ఇలా ఆలోచనల్లో వుండగానే అద్దం మీద వాలిన పిచ్చుక చేసే శబ్దం ఆగిపోయింది.

చూశాను. పిచ్చుకను తోలి అమ్మ అద్దాన్ని తిప్పించి పెట్టి వెళ్లిపోయింది.

అవును, ఇంకో శబ్దం కూడా ఆగిపోయింది. కాంచన పాటల శబ్దం...

ఏమైందో తెలియదు. బహుశా బిడ్డ నిద్రపోలేదేమో!

కాంచన- రేణిగుంట దగ్గర వుండే సుబ్రమణ్యశాస్త్రి కూతురు. శాస్త్రిగారు మంచి వారు. సాయిబాబా గుడిలో వుంటారు. వేదవేదాంగాలు చదివినవారు. ఆయన కూతురు కావడమే కాంచన అదృష్టమని చెప్పాల. అల్లుడు సోమశేఖరం ఒక రోడ్డు ప్రమాదంలో చనిపోతే కూతురు మానసిక పరిస్థితి దెబ్బతినింది. ఆ ప్రాంతం నుంచి దూరంగా తీసుకెళ్లడం వల్ల కాంచన పరిస్థితిలో మార్పు రావచ్చునని చెప్పడంతో మా ఊరికి తీసుకొచ్చారు. కొంతకాలం బాగానే పట్టించుకొని చూశారు. ఒక్కగానొక్క కూతురి పరిస్థితి ఇలా తయారవ్వడం చూల్లేక వాళ్లు కూడా మంచాన పడ్డారు. కాంచన ఇప్పటికీ మానసికంగా సరిగ్గా వున్నట్లు కనపడదు. అందుకే ఆమె సంధ్య వేళ వెన్నెల పాటల్ని ఆలాపిస్తూ ఉంటూంది.

ఇంతలో అమ్మ పరుగు పరుగునా నా దగ్గరికి వచ్చింది.

ఒళ్లంతా చెమటలు పట్టివుండాయి.

"రేయ్... పాపోడా... రా... రా... నాయనా... ఆ పిల్ల సచ్చిపోతాది... పొయ్యి కాపాడు... కాపాడు" గట్టిగా అరుస్తాంది. నాకేం అర్థం కాలేదు.

తాగుబోతు.. వైస్రాయి

తక్కువ రాసి ఎక్కువ పేరు పొందారు పఠాభి. తనది భావకవిత్వం కాదని, అహం భావ కవిత్వమని చెప్పుకొన్నారు. 'నాకు

విచిత్రంబగు భావాలు కలవు; నా కన్నులం దున టెలిస్కోపులు, మయిక్రాస్కోపులున్నవి' అంటూ చమత్కారం గుప్పించారు. ఆ రచనాశైలికి మరో ఉదాహరణ: సారాయి త్రాగినవాడు షరాయి ఊడిపోతున్నా వయిస్రాయినని అనుకుంటాడు!

"ఏం జరిగింది... ఏం జరిగిందమ్మా!" అడిగా ఆత్రం కొద్దీ.

"లక్ష్మికి ఏదైనా ప్రమాదమా... యాడుంది" అడిగితి మళ్లీ నేనే.

"కాంచన... కాంచన..." అనుకుంటూ మళ్లీ అమ్మ బయటకు పరిగెత్తింది.

నేను అమ్మకంటే ముందు కాంచన ఇంటికాడికి ఉరికెత్తినాను.

బయట జనం చుట్టుకొని వుండారు. లక్ష్మీ కూడా ఆడ్నే వుంది.

ఆడుండే సీతమ్మవ్వ గట్టిగా అరుస్తాంది...

అందర్ని పక్కకు జరిపి లోపలికి జూస్తి...

"ఆ పాయికారి నా కొడుకు... బంగారమట్ట పిల్లను చెర్సినాడు కదరా... నాయనా!"- సీతమ్మవ్వ రెండు సేతుల్తో నెత్తికొట్టుకుంటూ ఏడుస్తాంది. లోపల... కాంచన... ఒంటిగా మూలన కూర్చుని ఏడుస్తాంది. రైక చినిగిపోయి... చీరె నలిగిపోయి... జుట్టు చెదిరిపోయి... పడిపడి ఏడుస్తాంది. చేతులకు, కాళ్లకు దోక్కపోయి నెత్తురొస్తాంది. నోట్లో కుక్కిన గుడ్డ... ఎంత పైశాచికత్వం...

ఒంటరిగా ఆడది వుందని తెలిస్తే ఇంతేనా... గదికేసిన తలుపు తెరుచుకొని, తాగిన మైకంతో పడ్తా లేస్తా బయటకొచ్చినాడు నీలకంఠం. జనమంతా చుట్టుకొని వుండారు.

"పాడు నా కొడుకు... పండగపూట సెర్సి సచ్చినాడు... వీడి దూం తగల..." ఎవరో జనంలో తిడతాండరు. ఇంకొందరు ముఖాన ఎంగిలి మూస్తాండరు.

బిగుసుకున్న పిడికిలితో నీలకంఠం కడపులో ఒక దెబ్బ పడింది. 'అమ్మా?' అంటా బయట అరుగుమీద పడినాడు. మళ్లీ పైకి లేపినాను. ఈసారి దెబ్బ ముఖానికి పడింది. పళ్ళల్లోంచి నెత్తురొస్తాంది. వాడు తాగిన మైకంలోనే ఉండాడు. ఈసారి ఎవరు కొట్టారో తెలీదు గానీ వాడి భుజం నుంచి కూడా రక్తమొస్తాంది. అమ్మ వచ్చి నన్ను పట్టుకొంది. "వద్దు నాయనా... యింగవాడ్ని యిడిసిపెట్టు" అని అడ్డుకుంటాంది.

అయినా వాడ్ని విడ్సి పెట్టాలనిపించ

లేదు. బహుశా కాంచన మీద నాకున్న అభిమానం కావచ్చు. ఈసారి మళ్ళీ పైకి లేపాను.

కడుపుకు రోంత కింద మర్మస్థానంలోనే ఒకే ఒక దెబ్బ పడింది.

"అమ్మా!" ప్రాణం పోయేంత బాధతో వాడు అరిచినాడు.

అరుగు మీదనే వాడ్ని పండుకోబెట్టినారు. నన్ను వాడికి దూరంగా లాక్కొని పోయినారు. ఎవరు చూసినా 'దారుణం... దారుణం' అని అనుకుంటా కాంచన దగ్గరికి పోతావుండరు. పాపం... కాంచన... ఒంటరిగా!

అనంతమైన ఆకాశానికి, విస్తారమైన సముద్రానికి మధ్య ఇంద్ర ధనుస్సులా... ఒక మంచు కొండకు, ఒక మండేకొండకు మధ్య వంతెనలా... అలకు అలకు మధ్య అలజడిలోని ఆర్ద్రతలా... రెండు మహా సముద్రాల మధ్య నిర్మించిన వారధిలా... రెండు అగ్ని పర్వతాల మధ్య ప్రవహించే పవిత్రనదిలా ఉండే కాంచన...

వెన్నెల పాట కాంచన...

వెలుగుల పాట కాంచన...

"రాళ్ళు కరిగే వేళ" అంటా దిన్నం పాట లందుకునే కాంచన... నిస్సహాయంగా... కన్నీటి ప్రవాహం మధ్యలో... గుండె పగిలేలా రోదిస్తూ... ఆ దృశ్యం చూల్లేకపోతున్నాను. ఆమె బిడ్డ ప్రశాంతంగా లక్ష్మి భుజం మీద తలపెట్టుకొని నిద్రపోతా వుంది...

"రాళ్ళు కరిగే వేళ ఎన్నెలా
రాగాల కోయిల ఎన్నెలా
మూగపోయింది ఎన్నెలా
సంకు రేత్తిరి నాడు ఎన్నెలా
ఊపిరి లేని నిశ్శబ్దం ఎన్నెలా
ఊరు వల్లకాడైంది ఎన్నెలా"

-అని ప్రకృతి పాడతా ఈదురుగాలి వీస్తోంది.

ఇవాళ రాత్రి
కన్నుల్లో కలలు లేవు
కన్నీళ్ళు తప్ప!

9

ఉదయాన్నే రచ్చబండ కాడ పంచాయితీ మొదలయ్యింది. గ్రామపెద్ద పాండు రంగారెడ్డి వచ్చి కూర్చొన్నాడు. కాంచన ఇంటికాడ్నే ఊయల కట్టే యాప సెట్టుకు రాత్రంతా కట్టేసిన నీలకంఠాన్ని కూడా పంచాయితీకి తీసుకొచ్చినారు.

కాంచన మా ఇంట్లోనే వుండాది. "ఏరా... మీ నాయన ఎట్టా బతికినాడో నీకు తెల్సునా... అట్టాటి మహానుభావుడి కడుపున ఎట్టాటోడివి పుట్టినావురా... గబ్బు నాయాల... యాన్నుంచో మనూరికి వచ్చిన ఆడపిల్లకు మనమిచ్చే గౌరవం ఇదేనా... కడుపుకు దిన్నం సంగటి తింటా వుండవా... ఇంగేమన్నా తింటా వుండావా... ఇప్పుడు ఆ పిల్ల బతుకు ఎట్టానో జెప్పు..." గ్రామపెద్ద నీలకంఠాన్ని తిడతా వుండాడు.

"తాగిన మైకంలో చేసిన పొరపాటు పెద్దయ్యా..." తలొంచుకొని చెప్పినాడు నీలకంఠం.

"కొడ్తా కొడకా... మెడ్తో... ఒక ఆడపిల్ల బతుకు పాడు చేసి... మళ్ళా మారు మాట్లాడతావా... తాగిన మైకంలో నీ తల్లినో, చెల్లినో పట్టుకుంటావా... చెప్పు...

కొత్తగాలి...

ఆ శవం కాలడం లేదు...
అమెరికా కొడుకు రాలేదని కాదు!
తను పెంచిన చెట్టునే
కట్టెలుగా కొట్టి...
తనకే చితిగా పేర్చారని!

– లోగిశం లక్ష్మీనాయుడు, సింహాచలం

ఆ పిల్ల మీద నీకు ఎప్పట్నుంచో గురి వున్నట్లే ఉంది... దిక్కులేని పిల్ల జోలికి పోను సిగ్గుందా లేదా...!"

గ్రామపెద్ద మళ్ళీ తిట్టినాడు.

నీలకంఠం తలొంచుకొని నిలబడి ఉండాడు.

"నేను ఈ పంచాయితీని బట్టి ఊరి బహిష్కరం కూడా చేయవచ్చు నీకు. కానీ నాకు మనసొప్పక ఒక తీర్పు ఇస్తాండ. ఆ పిల్లను నువ్వు పెళ్ళి చేస్కోవాల. ఆ పిల్లకు వుండే బిడ్డను కూడా నువ్వే సాకాల. నిన్ను పెళ్ళి చేస్కోవడం ఆ పిల్లకు ఇష్టం లేకపోతే లక్ష రూపాయలు డబ్బు చెల్లించాల. లేదా అంత ఖరీదు భూమినైనా రాసివ్వాల! ఇది నా తీర్పు. ఏమంటావు? " అని గదమాయించి అడిగినాడు నీలకంఠం వైపు కోపంగా చూస్తూ!

'అట్నే' అన్నట్లు తలూపినాడు నీలకంఠం. కాంచన అభిప్రాయం ఏమిటో కనుక్కోమని అమ్మకు చెప్పినాడు గ్రామపెద్ద. అమ్మ కాంచన దగ్గరికి పోయింది.

అమ్మతో పాటూ వెనుక నేను కూడా పోతి. కాంచన ఏడుస్తావుంది. అమ్మ జరిగిన పంచాయితీ తీర్పు అంతా చెప్పింది.

"నాకూ వాడితో పెళ్ళీ వద్దూ... వాడి డబ్బూ వద్దూ... నేను మా ఊరికి వెళ్ళిపోతాను" - అని బిడ్డను ఎత్తుకొని బయలుదేరబోయింది.

అమ్మ ఆపింది. జరిగిందేదో జరిగిపోయింది. "నీకూ ఒక మగతోడు వుంటే బాగుంటాది. పెళ్ళీ చేస్కోమ్మా. వాడు ఈసారి పొరపాటు చేస్తే పంచాయితీ వాడ్ని బతకనివ్వదు. ఆలోచించు..." చెప్పింది అమ్మ కాంచనను కూర్చో బెట్టి.

నాక్కూడా అమ్మ నిర్ణయమే సరైందనిపించింది. పెద్దిరెడ్డికి సుట్టుపక్క పల్లెల్లో క్కూడా మంచి పేరుంది. సమస్యంతా నీలకంఠం దగ్గరే ఉంది. వాడు తాగుబోతు. తాగిన మైకంలో కాంచనపైన ఏదైనా ప్రమాదం తలబెడతాడేమోనని నా అనుమానం.

కాంచన మౌనంగా తలొంచుకొని పైట కొంగుతో కన్నీళ్ళు తుడుచుకుంటోంది. "చెప్పమ్మా... నీ అభిప్రాయం ఏందో..." అడిగింది మళ్ళీ అమ్మ.

"మీ ఇష్టమమ్మా!" చెప్పింది.

అమ్మ అన్నుంచి పైకి లేచింది.

ఇద్దరమూ పంచాయితీ కాడికి వచ్చినాం. సంగతి చెప్పింది అమ్మ. గ్రామ పెద్ద కూడా సంతోషించినాడు.

"త్వరలోనే ముహూర్తం పెట్టిస్తా"నని చెప్పినాడు గ్రామపెద్ద.

నీలకంఠం సరేనన్నాడు. పంచాయితీ పూర్తయ్యింది.

★ ★ ★

ఈ సంఘటనతో కనుమ పండుగ వాతావరణం కూడా పల్లెలో కన్పించకుండా పోయింది. కాంచన మా ఇంట్లోనే వుంటోంది. వీరబల్లి సంబంధం చూస్కోని రాను చిన్నాయన పోయివుండాడు. అందరం ఆయన కోసమే ఎదురుచూస్తా వుండాము.

ఇంతలో నీలకంఠం తండ్రి పెద్దిరెడ్డి చిన్నగా నడుసుకుంటా ఇంట్లో కొచ్చినాడు. పెద్దాయన. మంచంవేసి కూర్చోబెట్టినాము. మంచినీళ్లు తాగినాడు. నాయన చనిపోయినాంక ఆయన రావడం ఇదే

మొదటిసారి.

"వాడు నాకు పుట్టినందుకు బాధపడుతూ వుండాను. పరువంతా దీసినాడు. ఇట్టాటోడ్ని నేను పుట్టించినానుకుంటాం టేనే అసహ్యం వేస్తాంది. వాడు చేసిన పాయికారి పని చూడు... ఆ అమ్మాయిని చూసిపోదామని వస్తి!" - చెప్పినాడు వణుకుతావుండే స్వరంతో పెద్దిరెడ్డి.

అమ్మపోయి కాంచనను తీసుకొచ్చి ఆయన ముందు నిల్చోపెట్టింది.

కాంచన పెద్దాయన కాళ్ళకు నమస్కారం చేసింది.

"బంగారమట్ట అమ్మాయి. దేవుడు చూడు ఎట్టాటి రాత రాసినాడో. మనం ఎన్ని కలలు కని వీళ్ళను పుట్టిస్తామో వీళ్ళకు తెలుస్తాందా? నీలకంఠంగాడు ఎప్పుడూ తాగే వుంటాడు. వాడ్ని నువ్వే మనిషితీర్న జెయ్యాల. మనకు దేవుడిచ్చిన కాడికి అదే తిని బతుకుదాం..." చెప్పాడు పెద్దిరెడ్డి.

లోపల్నుంచి బిడ్డ ఏడుపు శబ్దం వినపడగానే కాంచన పరుగు పరుగున లోపలింట్లోకి నడిచింది. పెద్దిరెడ్డి తల పట్టుకొని కూర్చొన్నాడు.

"దీన్నే కదూ... విధి రాత అంటారు"- అన్నాడు అమ్మదిక్కు జూస్తూ.

అమ్మ మౌనంగా నిల్చొని వుంది.

"కులంగాని పిల్ల. ఒక బిడ్డకు తల్లి. నా ఇంటి కోడలవ్వాలని రాసిపెట్టి వుంటే ఎట్లా తప్పించుకుంటాం. ఎట్టా జరగాలని రాసి పెట్టి వుంటే అట్నే జరగనిలే... కాదనను... కానీ ఒక్క మనవి... పెళ్ళి వేడుకగా జరపడం బాగుండదనిపిస్తాంది... ఆ అమ్మాయికి అన్యాయం చేయాలని కాదు. మంగళసూత్రం గుడికాడ కట్టిస్తా. కోడలిగా మనింటికి వస్తే చాలు... మీరేమంటారు? " అని అన్నాడు పెద్దిరెడ్డి.

"మేము అనేది ఏముందయ్యా... ఆ అమ్మాయి ఇష్టం"- చెప్పింది అమ్మ.

"మీరు కూడా ఆలోచించండి. మీకు ఎట్లా న్యాయమనిపిస్తే అట్లే చేయండి. నాకు అన్పించినదేదో మీకు చెప్పిన. మీ ఇష్టం... ఆ పిల్ల ఇష్టం..." చెప్పి మళ్ళీ చిన్నగా బయలుదేరినాడు పెద్దిరెడ్డి.

'తోడు రమ్మాంటావా అయ్యా...' అని అడిగితి.

'నా ఊర్లో నాకేం తోడురా... నేను పోతాలే'- నవ్వుతా చెప్పినాడు పెద్దిరెడ్డి.

సందుదాంక వదిలి వచ్చినాను.

లక్ష్మి ఎద్దులకు గడ్డి వేస్తాంది.

అమ్మ కాంచనతో మాట్లాడతాంది.

సిన్నాయన వచ్చినాడు.

వసారకాడ్నే కూర్చోబెట్టుకొని జరిగిన సంగతులన్నీ చెప్పినాను.

ఆయన గుండె బరువెక్కింది. కళ్ళల్లో నీళ్ళు తిరిగినాయి.

'ఔరా... పాపోడా మిట్టసేనుకాడికి వస్తానే రాజీగాడు జరిగిన విషయాలన్నీ చెప్పినాడు. బాధపడినాను. ఇట్టా జరుగుతాదని ఎవరం అనుకుంటిమి..." సంచి ఆడ్నే పెట్టి ఇంట్లోకి నడ్సినాడు.

సిన్నాయన్ను చూస్తానే కాంచన ఏడుస్తాంది.

"మేమంతా వుండాంలేమ్మా... ఏం కాదు..." గట్టిగా ధైర్యం చెప్పినాడు సిన్నాయన.

అట్నే రోజులు గడిచిపోతావుండాయి.

ఒకరోజు ముహూర్తమేదో కుదిరింది. గ్రామపెద్ద, పెద్దిరెడ్డి, నీలకంఠం ముగ్గురూ కల్సి వచ్చినారు. గంగమ్మ గుడికాడ్నె మూడు ముళ్ళు వేయించినారు కాంచన మెడలో. ఊర్లో ఎవరికీ తెలీకుండానే పెళ్ళి జరిపించేసినారు. బిడ్డను ఎత్తుకొని కాంచన పెద్దిరెడ్డి ఇంటికి వెళ్ళిపోయింది కోడలిగా!

★ ★ ★

కొత్తగాలి...

ఆకాశంలో
పచ్చని పైరు
చిలుకల గుంపుతో!

-అనురాధ రామకృష్ణ, నెల్లూరు

కాంచన పోయిన తర్వాత-

అమెతోపాటు వెన్నెలపాట కూడా వెళ్ళి పోయింది. నీలకంఠంతో పెళ్ళి అయినాంక ఆమె గొంతు విప్పి మాట్లాడింది కూడా చాలా తక్కువ. ఎప్పుడూ నాలుగు గోడల మధ్యనే వుండేది. తాగుబోతు భర్తతో అలాగే నెట్టుకొచ్చేది. ఎప్పుడైనా పొరపాటున కన్పిస్తే చూపుల్తోనే మాట్లాడేది. కనురెప్పల మాటున దాచలేని భావాలెన్నో దాగి వున్నాయి చూపుల్లోనే. చూపులు కూడా నటిస్తాయి... కొన్నిసార్లు చూస్తున్నట్లు... మరికొన్నిసార్లు చూసినా చూడనట్లు... చూసీ రాలిపోయినట్లు... వేచి విసిగిపోయినట్లు... చూడకుండా కనుపాపల్లో దాక్కోవడమై చూపులకు తెలుసు... చూపులు శూన్యాన్ని కూడా కొలుస్తాయి.

★ ★ ★

వీరబల్లి సంబంధం గురించి సిన్నాయన సంగతులన్నీ చెప్పినాడు. అబ్బి మంచి పిల్లోడు. పేరు క్రిష్ణారెడ్డి. తండ్రి మాధవ రెడ్డి. ఊర్లో పలుకుబడి వుండేటోళ్ళు. ఇద్దరు ఆడపిల్లలు కూడా వుండారు. పెద్దోడు క్రిష్ణారెడ్డే. ఆడపిల్లలిద్దరికీ పెళ్ళిళ్ళు అయినాయి. క్రిష్ణారెడ్డికి సంబంధాలు చూస్తా వుండారు. తెల్సినోళ్ళ కాడ కూడా ఆ కుటుంబం గురించి విచారిస్తి. అందరూ మంచిగానే చెప్తాండరు. అయితే ఆ కుటుంబంమీద ఒక మచ్చ వుండాది. క్రిష్ణారెడ్డి చిన్న చెల్లెలు ఆడయాడో పట్నంలో సదువుకునేటప్పుడు వేరే కులానికి చెందిన డేవిడ్ అనేటోడ్ని ప్రేమించిందట. నీ సదువు వద్దు... పాడూ వద్దు... అని మాధవరెడ్డి బలవంతంగా ఆ పిల్లను సదువు మాన్పించినాడు. అయినా ఆ పిల్ల ఆ డేవిడ్‌గాడినే కలవరిస్తా వున్నింది. అట్నే జ్వరంతో నెలన్నర మంచంలోనూ పడింది. అయినా మాధవరెడ్డి ఒప్పుకోలేదు.

ప్రేమా... గీమా అని నా దగ్గర చెప్పకండని తెగేసి చెప్పినాడు మాధవరెడ్డి. ఆ పిల్లకు ఎవర్తోనేనా పెళ్ళి చేస్తే యింగ ఆ డేవిడ్‌ను మర్చిపోతాదని అనుకున్నాడు. అదే తడవుగా కోడూరు ప్రభాకరరెడ్డి కొడుకు ఆనందరెడ్డికిచ్చి నిశ్చితార్థం జరిపించినాడు.

ఆనందరెడ్డి పేరుమీద కోడూర్లో ఆకు తోటలుండాయి. ఆదాయం వచ్చే వ్యాపారం. ఒక్కగానొక్క కొడుకు. అందుకే రోంత పథకం ప్రకారం ఆ పిల్ల మనసు మార్చి సంబంధం కుదుర్చినాడు. బంధువులు కూడా సంతోషించినారు. పెళ్ళికి పత్రికలు పంచే కార్యక్రమం జరుగుతాంది. ఆ పిల్లకూడా పెండ్లి పత్రికలు పంచతావున్నింది. తన సదువుకునే కాలేజీలో కూడా పత్రికలు పంచిరాను పట్నానికి పోయింది. పోయిందేగానీ మళ్లీ తిరిగి రాలేదు. పత్రికలో వేయించిన ముహూర్తానికే అదేరోజు పట్నంలోని చర్చిలో డేవిడ్‌ని పెళ్ళి చేసుకొంది. పెండ్లి పత్రికలు పంచనుపోయి ఇష్టపడిన మనిషిని పెళ్ళి చేసుకునింది ఆ పిల్ల ఈ రకంగా!

మాధవరెడ్డి మండిపడినాడు. పరువంతా మంటగలిపిందని ఆ పిల్లను తిట్టిన తిట్టు తిట్టకుండా తిట్టినాడు. ఆ రోజు నుంచి ఈ రోజువరకు ఆ ప్లిలకు వీళ్ళ కుటుంబానికి మధ్య మాటలు కూడా

లేదు. కానీ... ఆ పిల్ల అభిప్రాయమే నిజమయ్యింది. మొగుడు డేవిడ్ మంచి స్థితిలో వుండాడు. తనను నమ్మివచ్చిన పిల్లను పువ్వుల్లో పెట్టుకొని చూస్కొంటూ వుండాడు. మంచి అత్తా, మామ కూడా ఆ పిల్లకు. ఆ పిల్ల చేసింది తప్పు ఏముంది?

అయినా పల్లెల్లో బతికిన మొరటు మనిషి మాధవరెడ్డికి అంత విశాల హృదయం యాన్నుంచి వస్తాది? ఆ కుటుంబం గురించి విచారిస్తాంటే ఈ విషయం చెప్పినారు అని సిన్నాయన చెప్పినాడు.

ఓ రోజు నేనూ, అమ్మ, సిన్నాయనా ముగ్గురమూ వీరబల్లికి పోయి క్రిష్ణారెడ్డిని చూసిరావాలని బయలుదేరినాం. ఇంటి కాడ లక్ష్మికి తోడుగా గువ్వలచెరువుకాన్నించి రాజమ్మవ్వను పిలిపించినాం.

సగం దావలోకి పోయినాంక ఆంజనేయులు ఎదురొచ్చినాడు. పలకరించాను. మర్నాడు పుష్పగిరికాడ బండలాగుడు పోటీలు జరుగుతాయని చెప్పాడు. మంచి వార్తనే విన్పించినాడు. సంతోషపడ్తిమి. కొంత పక్కకు తోడ్కొనిపోయినాడు. ఎర్ర కొయ్య కొట్టేటోళ్ళను పోలీసులు వెతుకుతుండారని చెప్పినాడు. జాగ్రత్తగా వుండమని కూడా సలహా ఇచ్చినాడు. మొన్న రాత్రి అరణ్యంలో ఇస్మాయిల్‌తో మాట్లాడినాను. పెండ్లికి సాయం చేస్తాననే అన్నాడు. మరి నిజంగా చేస్తాడో... లేదో అని చెప్పినాడు ఆంజనేయులు.

ఎర్రకొయ్యను కొట్టెవాళ్ళకోసం పోలీసులు వెతుకుతా వుండారని తెలియంగానే నాతో భయం పట్టుకుంది. అయినా ధైర్యంగానే వున్నట్లు కనపడతా ఆంజనేయుల్ని పంపించినాను.

వీరబల్లికి పోయినాంగానీ క్రిష్ణారెడ్డి ఇంటికాడ లేడు. సదువు పనిమీద పట్నానికి పోయినాడని చెప్పినారు. వాళ్ళ నాయన మాధవరెడ్డితో మాట్లాడినాం. ఇల్లు చూసినాం. పాతమిద్దె. ఒకప్పుడు బాగా బతికిన కుటుంబమని అర్థమైతాంది. మాధవరెడ్డి భార్య సుశీలమ్మ. మూగిమనిషి. మాటలు రావు. అయినా చేతులు తిప్పితిప్పి సైగలు చేస్తాది. ఆమె భాష ఇంట్లో అందరూ బాగానే అర్థం చేస్కుంటా వుండారు. మాధవరెడ్డికి వచ్చిన ఆస్తులన్నీ ఆమె ద్వారా వచ్చినవే. ఆస్తులకు ఆశపడే మూగి అయినా ఆమెను పెళ్ళి చేసుకున్నాడు. మరి ఆమె భాషను లక్ష్మి అర్థం చేస్కోగలుగుతుందో... లేదో... అనిపించింది. మేమింట్లో వుండగానే పట్నానికి పోయిన క్రిష్ణారెడ్డి కూడా దిగినాడు. చూస్తిమి పిల్లోడ్ని. 'బాగానే వుండాడు' అనింది అమ్మ.

లక్ష్మిని చూడను వాళ్ళను కూడా రమ్మని చెప్పి ఆన్నుంచి బయలు దేరినాం.

★ ★ ★

పుష్పగిరిలో జరిగే బండలాగుడు పోటీలకు ఎద్దుల్ని సిద్ధం చేసుకుంటిమి. ఆంజనేయులు కూడా వస్తానని చెప్పినాడు. పుష్పగిరిలో శ్రీలక్ష్మి చెన్నకేశవ వైద్యనాథేశ్వర స్వామి బ్రహ్మోత్సవాలు జరుపుతా వుండారు. అందుకోసమే ఆడ బండలాగుడు పోటీలు నిర్వహిస్తున్నట్లు చెప్పారు. రేనాటి చోళుల కాలంలో కట్టిన ఆలయమే అక్కడుండేది.

తెల్లారింతర్వాత నేనూ, ఆంజనేయులూ ఇద్దరమూ పుష్పగిరికి బయలుదేరినాం.

సిన్నాయనకు జ్వరమొస్తాంటే నేనే వద్దని చెప్తి. ఆయనేమో 'ఏమైతాది... వస్తాననే' అన్నాడు. అమ్మ కూడా వద్దని చెప్పడంతో బలవంతంగా ఇంటికాడ్నే నిలబడినాడు. సిన్నాయన తోడు లేకుండా బండలాగుడు పోటీలకు పోవడం ఇదే మొదటిసారి.

పుష్పగిరి...

పినాకిని తీరానుండే చిన్న గ్రామం.

దీన్ని 'పంచనది సంగమం' అని కూడా పిలుస్తారు. పాపాఘ్ని, కుందూ, వక్కల, మాండవ్య నదులన్నీ ఈ పెన్నా నదిలోనే సంగమిస్తాయి. ఈ నది మా ప్రాణం. మా జీవం. ఇది ఎండిపోతానే మా భూములకు జీవం పోయింది...

ఇక్కడే నది వుండేది.

వాగులు... వంకలు... నీటి సవ్వడులతో అలా అలా ముందుకు సాగుతూ...

గలగలా పారే పాటల దరువులా... పంట పొలాల్లో పల్లవించేది. పచ్చని విశ్వరూపం చూపించేది. అమ్మ... మన పెన్నమ్మ... పెన్నానది. బీడు భూములకు ప్రాణం పోసేది. రైతు జీవితాలతో మమేకం అయ్యేది. కష్టాల కన్నీళ్ళను తుడిచేది. రైతుల ఆశలు... ఆకాంక్షలు అన్నీ ఆ పినాకిని తల్లే.

ఏదీ... యాడుంది... ఎండిపోయి... కనుమరుగైంది!

పుష్పగిరికి చేరుకున్నాము. రంగరంగ వైభవంగా ఆలయాన్ని అలంకరించి వుండారు. చుట్టూ కొండలు, కోనలు, ప్రకృతి సౌందర్యం, ప్రశాంత వాతావరణంలో చెన్నకేశవ స్వామి ఆలయం... ఎద్దుల్ని ఊర్లోనే కట్టేసి దైవదర్శనం చేసుకొని వచ్చినాం.

గుడినుంచి వస్తాంటే దావలో పోతిరెడ్డి పల్లె సదాశివారెడ్డి కన్పించినాడు. నవ్వుతా నేనే పలుకరించాను.

"పోటీకి వచ్చినావా...? " అడిగినాడు.

ఔనని అన్నాను.

నవ్వి ముందుకెళ్ళిపోయినాడు.

అక్కడే యేటి గట్టున కొద్దిసేపు తిరిగి పోటీలు జరిగే ప్రదేశానికి చేరుకున్నాం. చుట్టుపక్కవుండే పల్లెల నుంచి పెద్ద సంఖ్యలో జనం తరలివచ్చారు.

ముందుగా ఉప్పలపాడు ఎద్దులు రంగంలోకి దిగినాయి. పదైదు నిమిషాలకు ఐదు రౌండ్లు వేసినాయి.

తర్వాత నందలూరు ఎద్దులు ముందుకొచ్చినాయి. అవి కూడా ఐదు రౌండ్లకే వెనుతిరిగినాయి. వాటి తర్వాత పొద్దుటూరు సుబ్బరాజు ఎద్దులు ఆరు రౌండ్లు వేసినాయి.

జనం వేసే ఈలలతో ఆ ప్రదేశమంతా దద్దరిల్లి పోతాంది.

ఇంతలో దైవదర్శనం చేసుకొని సదాశివరెడ్డి కూడా ఆడికి జేరుకున్నాడు.

తన ఎద్దుల్ని సిద్ధం జేసుకుంటా వుండాడు. తర్వాత నా ఎద్దుల వంతు వచ్చింది.

బండను లాగడం మొదలైంది. పరిస్థితి మధ్యలోనే అర్థమైంది. ఎద్దులు లాగలేక పోతావుండాయి. ఆంజనేయులు వలపట ఎద్దు దిక్కు నిలబడి కేకలు వేస్తావుండాడు.

ఎద్దులు కష్టపడతావుండాయి.

లాభం లేదు.. ఏడవ రౌండ్ అయితానే ఎద్దులు నిలబడి పోయినాయి.

సదాశివరెడ్డి నవ్వుతావుండాడు. తర్వాత తన ఎద్దులతో రంగంలోకి దిగినాడు. చూస్తాండగానే బరువు కాకుండా ఐదు రౌండ్లు పూర్తయినాయి. అదే ఊపులో ఆరు... ఏడు... ఎనిమిది రౌండ్లు పూర్తి చేసినాయి. పోతిరెడ్డిపల్లె ఎద్దులు మొదటి స్థానంలో నెగ్గినట్లు నిర్వాహకులు ప్రకటించినారు. రెండవ స్థానంలో వచ్చినాయి నా ఎద్దులు. మొదటి స్థానం నుంచి రెండవ స్థానంలోకి పడిపోవడం ఇదే మొదటి సారి. అయినా వలపట ఎద్దుకు లేసిన కురుపు సలుపుతానే వుంది దానికి. ముందుకు కదలడమే కష్టంగా వుంది.

మొదటి బహుమతి కింద పదివేల నూట పదార్లు తీసుకొని మీసం తిప్పినాడు

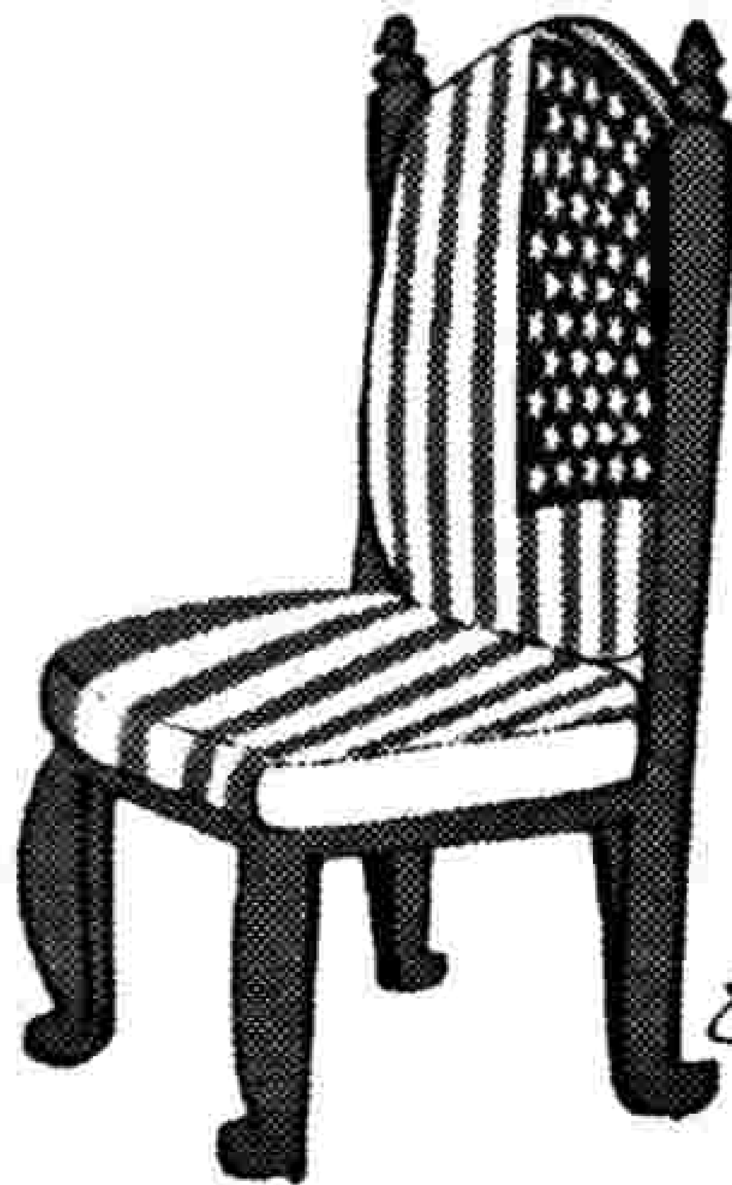
అమెరికన్ అధ్యక్షుల గురించి...

ఇటీవలే అమెరికా అధ్యక్ష ఎన్నికలు జరిగాయి. దానికి సంబంధించిన అనేక వార్తలు దినపత్రికల్లో వచ్చాయి. అమెరికా అధ్యక్షుల గురించిన కొన్ని తమాషా విషయాలు:

✦ వైట్‌హౌస్‌లో వివాహం చేసుకున్న ఏకైక అధ్యక్షుడు గ్రోవర్ క్లీవ్‌లాండ్. 21 ఏళ్ళ ఫ్రాన్సిస్ ఫోల్సోమ్‌ని జూన్ 2, 1886లో 22వ అధ్యక్షుడైన క్లీవ్‌లాండ్ వైట్‌హౌస్‌లో వివాహం చేసుకున్నాడు.

✦ గ్రోవర్ క్లీవ్‌లాండ్‌కి మరో రికార్డ్ కూడా వుంది. ఓసారి అధ్యక్షుడిగా ఎన్నికై కొంత విరామం తర్వాత మరోసారి అధ్యక్షుడైన ఘనత అతడిదే. 1885 నుంచి 1889 దాకా 22వ అధ్యక్షుడిగా ఆ తర్వాత 1893 నుంచి 1897 దాకా 24వ అధ్యక్షుడిగా ఆయన పనిచేసాడు.

✦ యుద్ధ సమయంలో ఎన్నికైన తొలి అమెరికా అధ్యక్షుడు హేరీ ట్రూమన్. ఎఫ్.డి రూజ్వెల్ట్ ఏప్రిల్ 12, 1945న మరణించగానే రెండో ప్రపంచయుద్ధాంతంలో ట్రూమన్ అమెరికా అధ్యక్షుడయ్యాడు. అలాగే టెలివిజన్‌లో కనబడి, ప్రజలని ఉద్దేశించి మాట్లాడిన తొలి అమెరికా అధ్యక్షుడు కూడా ఆయనే.

✦ ట్రూమన్‌కి మరో రికార్డ్ కూడా ఉంది. గత 50 ఏళ్ళలో డిగ్రీ లేని అధ్యక్షుడు ఆయనే. అంతకు ముందు ఏభై ఏళ్ళ దాకా ఎన్నికైన ప్రతి అమెరికా అధ్యక్షుడికి కాలేజీ డిగ్రీలున్నాయి.

✦ బిల్‌క్లింటన్ అమెరికా అధ్యక్షుడయ్యే దాకా అతిచిన్న వయస్కుడైన అధ్యక్షుడు థియోడర్ రూజ్వెల్ట్. తన 42వ ఏట రూజ్వెల్ట్ అమెరికా అధ్యక్షుడయ్యాడు. ఎన్నికల ద్వారా కాక తను వైస్‌ప్రెసిడెంట్‌గా ఉండగా, అప్పటి అధ్యక్షుడు విలియమ్ మేక్‌కిన్‌లే హత్యకు గురవడంతో అధ్యక్షుడయ్యాడు. ఎన్నికల ద్వారా అతి పిన్నవయస్సులో అమెరికా అధ్యక్షుడయింది బిల్ క్లింటన్ కి మునుపు జాన్ ఎఫ్ కెన్నడీ తన నలభై మూడో ఏట.

✦ అతి వృద్ధుడైన అమెరికా అధ్యక్షుడు రోనాల్డ్ రీగన్. మొదటిసారి ఎన్నికైనప్పుడు ఆయన వయసు 69, రెండోసారి ఎన్నికైనప్పుడు 73.

✦ అమెరికా అధ్యక్షుడైన తొలి నటుడు కూడా రొనాల్డ్ రీగనే.

✦ ఎన్నికలలో పోటీ చేయకుండా, అమెరికా ఉపాధ్యక్షుడైన వ్యక్తి గెరాల్డ్ ఫోర్డ్. ఆనాటి ఉపాధ్యక్షుడు స్పైరో అగ్న్యూ పన్నులను ఎగ్గొట్టాడన్న నిందవల్ల 1973లో రాజీనామా చేస్తే, అప్పటి అధ్యక్షుడు రిచర్డ్ నిక్సన్ గెరాల్డ్ ఫోర్డ్‌ని ఉపాధ్యక్షుడ్ని చేసాడు.

✦ రెండుసార్లకంటే ఎక్కువసార్లు అమెరికా అధ్యక్షుడయింది ఫ్రాంక్లిన్ డి రూజ్వెల్ట్. 1933 నించి 1945 దాకా నాలుగుసార్లు రూజ్వెల్ట్ అమెరికా అధ్యక్షుడిగా ఎన్నుకోబడ్డాడు.

✦ 1951లోని 22వ అమెరికన్ రాజ్యాంగ సవరణతో అమెరికా అధ్యక్షుడిగా ఎవరైనా రెండుసార్లకు మించి పోటీ చేయకూడదని తీర్మానించారు.

✦ జాన్ ఆడమ్స్, అతని కొడుకు జాన్ క్విన్సీ ఆడమ్స్ అమెరికా అధ్యక్షులుగా పనిచేసిన తొలి తండ్రీ కొడుకులు. ఆ తర్వాత ఆ ఘనత జార్జి హెచ్.డబ్ల్యు.బుష్, తర్వాత ఒబామాకు ముందున్న జార్జి డబ్ల్యు బుష్‌లది. అమెరికా అధ్యక్షులుగా పని చేసిన మలి తండ్రీ కొడుకులు.

✦ తొలిసారిగా టి.విలో కనబడి, డిబేట్‌లో పాల్గొని అమెరికా అధ్యక్ష పదవికి పోటీ చేసిన అభ్యర్థులు జాన్ ఎఫ్ కెన్నడీ, రిచర్డ్ నిక్సన్‌లు.

సదాశివారెడ్డి. జనం ఆనందంతో కేకలు వేస్తావుండారు. రెండవ బహుమతి కింద ఐదువేల నూటాపదార్లు ఇచ్చారు. ఆంజనేయులు పోయి తీసుకొని వచ్చినాడు. బయలుదేరబోతూ వుండగా సదాశివారెడ్డి మా ఎద్దుల దగ్గరికి వచ్చినాడు.

"మీ చిన్నాయన బాగుండాడా..." అని అడిగినాడు.

"లేదు... జ్వరం వస్తాంటే మేమే వచ్చినాం..." జవాబిచ్చాను.

"ఏంది... సంగతి" అడిగినాడు సదాశివారెడ్డి.

"ఎద్దుల్ని అమ్మాలనుకుంటా వుండాము. నువ్వు తీసుకుంటావేమో చెప్పు"- అని అడిగితి.

"నువ్వు చెప్పేది నిజమేనా? "- అనుమానంగా నా వైపు చూస్తా అన్నాడు.

"నిజమే... ఇష్టమైతే చెప్పు"- మళ్ళీ అన్నాను.

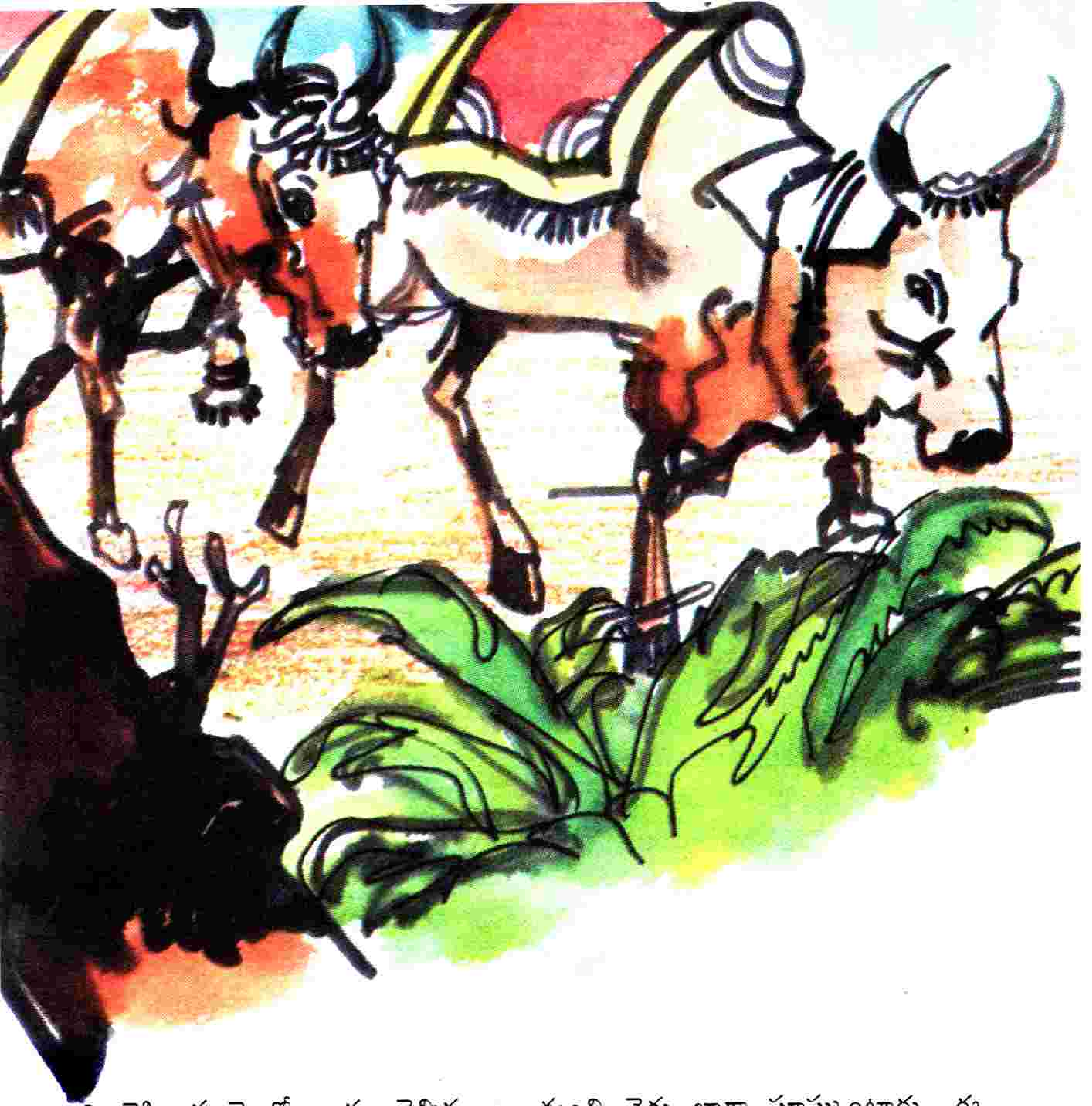
"ఎంత కమ్ముతావు? "-

"రెండూ కలిపి అరవై వేలు"- చెప్పాను.

"మాట తప్పకూడదు..."- సూటిగా నా కళ్ళల్లోకి చూస్తా అడిగినాడు.

"చాతనైతే డబ్బులు పెట్టి ఆ మాట అను"- సూటిగానే జవాబిచ్చాను.

"ఇదిగో పదివేలు... ఒప్పందం కింద దీన్ని వుంచు.. నాల్గురోజుల్లో యాభైవేలు మీ ఊరికొచ్చి డబ్బిచ్చి తోలుకపోతాను.."

అని చెప్పి పందెంలో వాళ్ళు గెల్చిన ఆ డబ్బును నా చేతిలో పెట్టి వెళ్ళిపోయి నాడు. ఆంజనేయులు నావైపు చూస్తావుం డాడు- ఆశ్చర్యంగా!

అక్కడ్నుంచి బయలు దేరాం ఊరికి.

★ ★ ★

“మనసులేని మనుషుల కంటే మన సుండే మూగ జీవాలే మంచివిరా...” అమ్మ ఎద్దుల మీది అభిమానంతో అంటాంది.

“వుండనీలేమ్మా...! ఆ వలపట ఎద్దుకు కురుపు కూడా మానడం లేదు. ఎంతకాల మని చూడాలి. ఈ ఎద్దుల పోషణ సాధ్యం యాడ అయితాది? కనీసం మనం అమ్మేస్తే వాళ్ళు అయినా వీటి మంచి చెడు బాగా సూస్కుంటారు. ఈ డబ్బు వుంటే లక్ష్మి పెళ్లికి ఉపయోగప డ్తాది”... అరుగు మీద కూర్చోని నా మన సులోని మాట చెబ్తి.

ఇంతలో నీళ్ళకు పోయిన లక్ష్మి ఇంట్లోకి వచ్చింది. ఖాళీ బిందెలు... నీళ్ళు ఎక్కడా రావడం లేదు. రచ్చబండ దగ్గరుండే బోరు పని చేయడం మానేసింది. పైన సందు చివరుండే బోర్లోనూ నీళ్ళు లేవు.

నేనూ, చిన్నాయన చెరి రెండు బిందెలు తీసుకొని నీళ్ళ వేటకు బయలు దేరినాం. తిరగడమే తప్ప ఎక్కడా సుక్కనీళ్ల జాడ కన్పించలేదు.

కొత్తగాలి...

జగతిని
వెలిగిస్తున్నాడు రవి
జన హృదయ గీతిని
నిలదీస్తున్నాడు కవి

—కలియుగం హుమయూన్ సంఘీర్, హైదరాబాద్

ఎంత ఎండలొచ్చినా రచ్చబండ దగ్గరి బోర్లో నీళ్ళుండేవి. ఇప్పుడు అది కూడా ఎండిపోయింది. ఇంకేముంది... ఊరి బయటుండే గంగమ్మ దేవళం కాడుండే రాతి బావి దగ్గరికెళ్లి నీళ్ళు తెచ్చేసరికే బాగా అలసిపోయాం.

★ ★ ★

ఊర్లో తాగడానికి కూడా మంచి నీళ్ళు లేని పరిస్థితులు ఏర్పడ్డాయి. ఊరిని ఆను కొని ప్రవహించే అమ్మ... మన పెన్నమ్మ... తల్లి... వట్టిపోయింది. గలగ లల సవ్వడి లేదు...

కలకలలాడే కాంతీ లేదు... మనిషిలోని కల్మషానికి జంకి ఆ తల్లి ఇసుక రేణువు ల్లోకి యింకిపోయింది... పోయింది... తనతోపాటూ ఈ నేల నాగరికతనూ తన వెంట పెట్టుకొని పోయింది...

తల్లి... పెన్నమ్మ... నదీమతల్లి... మాలో మమేకమైన నది... జీవనది కాక పోయినా మా జీవనం కోసం... మా జీవి తాల్లో వెలుగుల్ని పూయించడంకోసం మా గడ్డను పునీతం చేస్తూ సాగేది. పడమర న్నుంచి తూర్పుకు... ఉపనదుల్ని, వాగుల్ని... వంకల్ని కలుపుకుంటూ ఒక ప్రవాహమై సాగేది...

కొండాపురం దగ్గరి ఇరుకైన గుట్టలను చీల్చుకొని గండికి చేరేది.. ఆన్నుంచి ప్రొద్దుటూరు, కమలాపురం, చెన్నూరు, కడప, సిద్ధవటం మీదుగా రైతుల గొంతుల్ని, భూముల్ని పండిస్తూ తడు పుతూ... సోమశిల చేరేది. ఆ పినాకిని తల్లి ఎండిపోయింది. మాకు ఏడుపును మిగిల్చి కరిగిపోయింది.

నందికొండకు ఉత్తరంగా- స్కందగిరి కొండల్లో పుట్టి గాలివీడు కాన్నుంచి నంది మండలం మీదుగా ఆది నిమ్మాయి పల్లె కాడ పెన్నమ్మలో కలిసే ఉపనది పాపాఘ్ని. ఏదీ ఆ తల్లీ ఎండిపోయింది.

నంది కొండల్లోనే పుట్టి ముచ్చుకోట కాడ పాలకొండల మధ్యనుంచి పార్నపల్లె లోయకు చేరి జమ్మల మడుగు దగ్గరి వెంకయ్య కాలువను తాకి గండ్లూరు దిగు వన పెన్నమ్మతో చేతులు కలిపే చిత్రావతి తల్లీ ఏమైంది... రైతుమీద అలిగి ఇటు రావడమే మానుకుంది.

బుక్కాపురం ఎర్రమల కొండల్లో పుట్టి సగరాజు పల్లెకు ఆగ్నేయ దిశలో పెన్నమ్మను చేరే కందూ కనుమరుగై మమ్మల్ని కష్టాల పాలు జేసింది. ఆ తల్లికి మా మీద దయయాడిది?

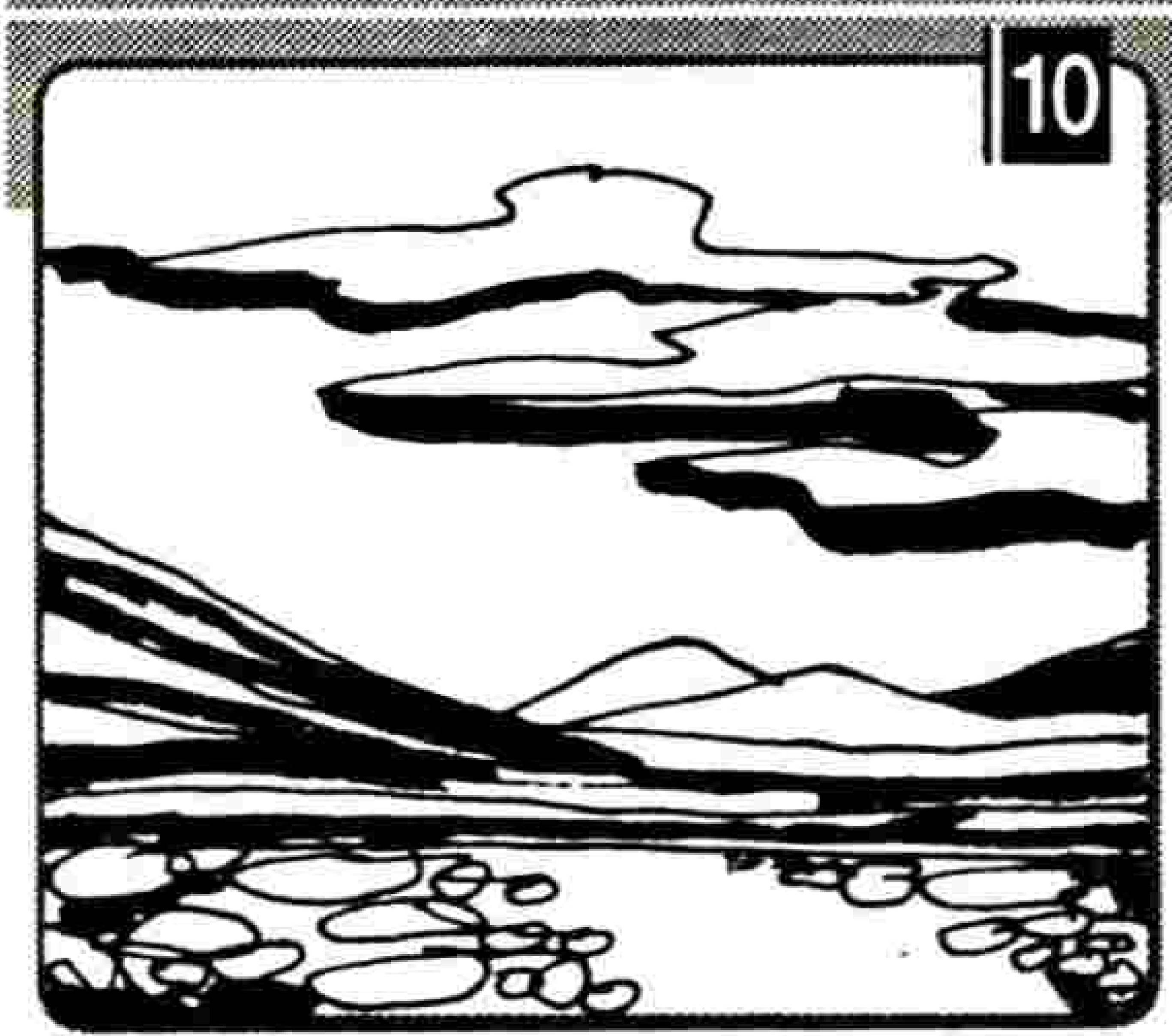
అదో నల్లమల కొండల్లో గిద్దలూరు కాడ పుట్టి తంబళ్ళ పల్లె కాన్నుంచి చెంగు చెంగున దూకుతా వచ్చి సిద్ధవటం కాడ పెన్నమ్మను చేరే సగిలేరు ఏమైంది? నిన్ను నమ్ముకొని బతికేటోళ్ళం కదా నదీ మతల్లి మా మీద నీకు కోపమెందుకో చెప్పు? నీ మనసులోని మర్మం ఏమిటో విప్పు!

కర్నాటకంలోని కోలారుకాడ పుట్టి రాయవరపు దిగువుండే పింఛాలో కల్సి ఆన్నుంచి చెయ్యేరుకు చేరే తల్లి బాహుదా ఎందుకు పగపడ్తివి తల్లి... రైతు చేసిన నేరమేమి... రైతు చేసిన పాపమేమి?

కొండలు... గుట్టలు చీల్చుకొని వాగులు... వంకలు... ఉపనదులతో గల గలలు పారే ప్రవాహమయ్యే పెన్నమ్మ... నీ ఆనవాళ్ళు ఏవమ్మ? నీ అడుగు జాడలు ఏవమ్మ...

"ఊర్లూ... పల్లెలు... నీటికోసం అల్లాడి పోతావుండాయి. నమ్ముకున్న నది నట్టేట ముంచింది. నడియేట్లో ఎఱ్ఱమట్టి సుళ్ళు తిరుగుతావుండాది. సుడిగాలులు దుమ్ము కొట్టుకుంటా పైకి లేస్తాండయి. ఎండలు ముదిరేకొద్దీ ఊర్లోని బావులు కూడా ఎండి పోవడం మొదలు పెట్టినాయి.

చినుకుల తడికోసం ఆకాశానికేసి చూసే వాళ్ళకు ఆకాశం అంతు కూడా దొరకడం లేదు. నల్లమబ్బు మోడాలు... పట్టిందీ లేదు. చినుకు కురిసిందీ లేదు. ఆకాశం ఒట్టిపోయింది. కానీ మా ఆశలే... శ్వాసగా మార్చి ఎదురుచూస్తావుండాము.

చుట్టుపక్క నూటా పదారు పల్లెలవాళ్లు వానల కోసం దేవర్లు చేయాలని నిర్ణయించినారు. నమ్ముకున్న నది మోసం చేశాక... నమ్ముకున్న ఆకాశం ముఖం తిప్పుకున్నాక... కుర్సాల్సిన నల్లమబ్బు మోడాలు రాజ్యమిడిసి పోయినాక... మనిషి దేవర్లు తప్ప ఏం చేయగలడు?

ఎన్ని కరువులొచ్చినా... ఎంత ఎండ కురిసినా గంగమ్మ తల్లి దేవళం కాడుండే రాతిబావిలో మాత్రం నీళ్ళు వుంటాండయి. యిప్పుడు సుట్టు పక్కల నూటాపదారు పల్లెలోళ్లకు ఆ బావినీళ్ళే దిక్కు అయ్యాయి. ఎంతెంత దూరం నుంచో ఆ బావికాడికొచ్చి నీళ్ళు తీసుకొని పోతావుండారు.

ఆ తల్లి ఆ గంగమ్మతల్లి దయ పెడతాంది. ఆ తల్లి దీవెనలతో, ఆ తల్లి మహిమతో, ఆ తల్లి శక్తితో నీళ్ళు రాతి బావిలో నిలబడి వుండాయి.

అందుకే ఆ గంగమ్మ తల్లికి దేవర చేయాల... నీళ్ళు.. నీళ్ళు... నీళ్ళు.. గుక్కెడు నీళ్ళు.. ఎంతకష్ట మొచ్చింది? గంగమ్మ తల్లీ కాపాడు... నువ్వే కాపాడాలమ్మ తల్లీ... ఇదిగో చేస్తాండం దేవర..? దేవర... జనమంతా ఏకమైనారు. 'ముందు కడవ సాంగెం జరపాల... అప్పుడే ఆ తల్లి కనికరిస్తాది...' చెప్పినాడు నరసింహులు.

ఊర్లో దక్షిణం వైపునే వుండాది గంగమ్మ దేవళం. దానికి రోంత ఏటి గట్టున రాతి బావి ఉంది. అక్కడే కడవ సాంగెం చేయాలని నిర్ణయించినట్లు చుట్టు పక్క పల్లెల్లో దండోరా వేయించినారు.

కడవ సాంగెం చేస్తే వానలు పడే అవకాశం కూడా ఉందో లేదో తెలుస్తాది. అప్పుడోసారి ఆవుసాంగెం చేసినప్పుడు గంగమ్మ తల్లి నోరు విప్పలేదు.

ఎవరికీ పూనకం పూనలేదు.

నిలబెట్టిన ఆవు కూడా రోన్ని కూడా ఉచ్చలు పోయకుండా శిల తీర్న అట్నే నిలబడి పోవడంతో జనమంతా నిరాశ పడినారు. ఇప్పుడు కడవ సాంగెం మీదనే అందరూ ఆశలు పెట్టుకొని వుండారు.

గంగమ్మ దేవళంలో కసువులు కొట్టినారు. పేడతో లోపల అలికినారు. ముగ్గులేసినారు. మామిడాకుల తోరణాలు కట్టినారు. గంగమ్మ తల్లికి కొత్త గాజులు తొడిగినారు. కళ్ళు, కోరలు వెండివి అమర్చినారు. చుట్టూ యాపాకు పర్చినారు. ఆ తల్లి మెర్సిపోతాంది.

అలవి కాని జనం దేవళం చుట్టూ చేరినారు.

'గంగమ్మ తల్లి దేవర... గంగమ్మ తల్లి దేవర...

గరడ సేవల మీద గంగమ్మ దేవర...
కరుణించు మా తల్లి గంగమ్మ
కురిపించు మా తల్లి గంగమ్మ'
పలకలు మోగుతా వుండాయి.

బహు చమత్కారి

సమ్‌థింగ్ డిఫరెంట్ అంటారే.. ఆ లక్షణమే పఠాభి రచనల్లో ఉంటుంది. దాన్ని గుర్తించి ప్రయోగశీలి, ప్రతిభాశాలిగా కొందరు పొగడితే; మరికొందరు ప్రలాపిగా తిరస్కరించారు.

ఎంఏ లిటరేచర్ చేసేందుకు నెల్లూరు నుంచి కోల్‌కతాకు వెళ్లినపుడు ఆయనకి 19 ఏళ్లే! అక్కడి నగర జీవితాన్ని 'రాత్రి పడింది బ్లూ అండ్ బ్లాక్ ఇంకులాగా' అంటూ కళ్లకు కట్టించారు.

ఆయన 'ఫిడేలు రాగాల డజన్'ను చలం ఇలా అక్షరీకరించారు- డజను దెబ్బలు, అర డజను పూలు, వేయి కన్నీటి చుక్కలు, నూరు వెక్కిరింపుల నాలికలు, దిక్కుదిక్కుల పకపకల్-వెకవెకల్!!

కొమ్ములు ఊదుతా వుండారు. జీవాలు తెగుతా వుండాయి. ఆ తల్లికి పూజలు చేస్తా వుండారు. పసుపు కుంకాలు జల్లుతా వుండారు. మాదిగోళ్ల తప్పెట్లు జెగ్గినక తొక్కుతాండయి. గరుడ సేవల మీద గంగమ్మ దేవర...

నరసింహులు మంత్రాలేవో గట్టిగా పలుకుతా దేవళంలోంచి బయటకు వచ్చినాడు. హారతి ఇచ్చినాడు- అడ్నే నిలబడి ఉండే జనానికి. ఇంతలో ఎవరో కొత్త కుండ తీసుకొచ్చి నరసింహులుకు అందిచ్చినారు. దాని కంఠానికి వేప ఈనెలు కట్టినారు. ఆ ఉత్త ఖాళీ కుండను తీసుకొని నెత్తిన పెట్టుకొని గంగమ్మ దేవళం చుట్టూ మూడుసార్లు తిరిగి కుండకు పసుపు కుంకాలతో పూజలు చేసినాడు. మళ్లా తీసుకొని కుండ నెత్తిన పెట్టుకొని రాతి బావి కాడికి బయలుదేరినాడు నరసింహులు.

జనమంతా కూడా రాతిబావి కాడికి పరుగు పెట్టినారు.

కుండ నిండా తొనకకుండా నీళ్ళు తీసుకొని బయటికి వచ్చినాడు. దాన్ని మళ్లీ నెత్తిమీద పెట్టుకొని గంగమ్మ దేవళం చుట్టూ మూడుసార్లు తిరిగి ఆ తల్లి ఎదురుగా వేసిన ముగ్గు మధ్యన కుండను నిలబెట్టినాడు. బయట జోరుగా పలకలు మోగుతానే వుండాయి. జీవాల తలలు తెగి పడతానే వుండాయి.

ఆడోళ్లు కొంతమంది దాని చుట్టూ చేరి పాటలు ఎత్తుకున్నారు.

'గంగమ్మ తల్లి దేవర...
గరడ సేవల మీద గంగమ్మ తల్లి దేవర
వానల్ని కురిపించు గంగమ్మ తల్లి
కష్టాల్ని తొలగించు గంగమ్మ తల్లి...'

కీసు గొంతుతో వాళ్ళు పాడే పాటనే జనమందరూ అందుకొని పాడతాండరు. బోనాలు పట్టినోళ్లు ఆ మెతుకుల్ని గంగమ్మ కుంకంతో కలిపి ఎదజల్లుతాండరు... జంతువును నరికిన తర్వాత దాని ముంగాలును నరికి దాని నోట్లోనే అడ్డంగా పెట్టిన జీవాల తలలు గంగమ్మ దేవళం ముందర కుప్పలు కుప్పలుగా వుండాయి.

జనమందరి దృష్టి గంగమ్మకు ఎదురుగా పెట్టిన కుండపైనే వుంది.

నేనూ, ఆంజనేయులూ, సిన్నాయనా అందరం ముందు నిలబడి ఉత్సాహం కొద్దీ చూస్తావుండాము.

ఆడోళ్లు నిలబడిన దిక్కున కాంచన కూడా నిలబడి ఉంది. నన్ను చూసిందో... లేదో... మరి... చూసీ... చూడనట్లుందో...!

గంగమ్మ తల్లికి ఎదురుగా పెట్టిన కుండ చిన్నగా తిరగడం మొదలు పెట్టింది. దాంట్లోంచి ఆ కుదుపులకు ఎన్ని నీళ్ళు బయటకు పడిపోతాయో దాన్ని బట్టి ఎంత వర్షం కురుస్తాదో అంచనా వేస్తారు.

కుండ తిరగడం ఆగిపోయింది. నిండు కుండ నీళ్లు ఎట్లా తెచ్చినవి అట్లే వుండాయి.

నరసింహులు మంత్రాలు చదవడం ప్రారంభించాడు. ఒక చేత్తో కుంకుమ చల్లుతా మరో చేత్తో హారతిచ్చాడు గంగమ్మకు. కుండ తిరగడం మొదలు పెట్టింది. మళ్లీ అందర్లో ఆసక్తి పెరిగిపోతాంది. కుండ నుంచి నీళ్లు బయట పడలేదు. రొంత సేపటికి తిరగడం ఆగిపోయింది. నరసింహులు నుదుటికి చమటలు పట్టి వుండాయి.

'తల్లీ గంగమ్మ.. కనికరించు తల్లీ...' జనంల్లోంచి ఎవరో గట్టిగా అర్సినారు.

నరసింహులు ఏదో పురమాయించినాడు. మేకపిల్లను దేవళంలోకి తెచ్చినారు. గంగమ్మకు పూజలు చేస్తానే వుండారు. మేకపిల్ల మెడకు యాపాకు కట్టి వుండారు. పసుపు కుంకాలతో గంగమ్మకు పూజ చేసిన కుంకం ఎదురుకొని పిడికిలికి తీసుకొని మేక పిల్లకు పట్టిచ్చినారు.

అది మొత్తుకుంటా వుండాది.

బయట కొమ్ములు, పలకలు మోగిపోతా వుండాయి. నరసింహులు మేకపిల్ల గొంతును నోటికి కర్సుకున్నాడు. అది మొత్తుకుంటాంది. అట్నే రొంతసేపు తనకలాడి... తనకలాడి ప్రాణాలు విడిచింది.

నోటి నిండాకు రక్తంతో నర్సింహులు ఉగ్రుడై వుండాడు. స్పృహ తప్పి పడిపోతావుండాడు. అట్నే నిలదొక్కుకొని మంత్రాలు సదువుతాండడు తడబడతానే.

కుండ మళ్లీ తిరగడం మొదలుపెట్టింది. నిండుకుండ ఎట్టుండేది అట్నే వుండాది. నీళ్ళు పడ్డం లేదు.

అందర్లో నిరాశ, నిస్పృహ. విసుగు.

బయట ఎవరికో గంగమ్మ పూనింది. యాపాకు తీసుకొని కొట్టుకుంటాంది. గట్టిగా మొత్తుకుంటాంది. కేకలేస్తాంది.

నరసింహులు కూడా దేవళంలో పూజ ఆపి బయటికి వచ్చినాడు.

కుమ్మరపల్లె సుబ్బమ్మకు గంగమ్మ పూనింది.

"ఏం తల్లీ యింగా నువ్వు శాంతించ లేదా? ఏం జెయ్యాల తల్లీ... నీ బిడ్డలం సల్లంగా చూడాల్సింది నువ్వే తల్లీ... పంటలు ఎండిపోయినాయి... యాడేగానీ సుక్క నీళ్ళు కూడా లేకుండా పోతాండయి... జూడు తల్లీ ఈ వినాశనం..." గుండె బాదుకుంటా చెప్పినాడు నరసింహులు.

"వినాశనం... విలయం... ప్రళయం... వస్తాది... వస్తాది... ఎందుకు రాగూడదు...? చెప్పండి... యాడుండాడు మనిషి...? కులాలు, మతాలు, కుతంత్రాలు, స్వార్థం, మోసాలు, పాపాలు ఎన్ని... ఎన్నెన్ని... మనిషి యాడుండాడు? సావండి... పోండి, థూ.. తగిలించుకొని పోండి..." శపిస్తాంది ఉగ్రమై గంగమ్మ పూనిన తల్లి.

"తల్లీ... శాంతించు... నీ బిడ్డలం... పొరపాట్లు జరిగివుంటాయి... మన్నించాల... శాంతించు..." అంటానే ఎదురుగా దున్నపోతును పెట్టి నరికించినాడు నరసింహులు.

నెత్తురు దేవళం లోపలికి కూడా చిమ్మింది. ఆ తల్లి పూనిక శాంతించిన ట్లుంది.

దేవళంలో గంగమ్మకు ఎదురుగా పెట్టిన కుండలోని నీళ్లు కొన్ని ఎగిరి నేల మీద పడ్డాయి.

ఆ తల్లి పలుకుతాంది... మళ్లీ...

"లోకమంతా పచ్చగా వుండాలనేదే నేను కోరుకునేది. మీ మనుషుల మధ్య ఏర్పడే దూరం చూస్తే బాధ ఏస్తాంది? కల్సి వుండండి... మీరందరూ మనుషులుగా వుండండి... హృదయాలు పెట్టుకొని బత కండి... ప్రకృతి మీకు తోడుగా వుంటాది... మోడాలే వచ్చి మీరు పిల్సిన ప్పుడు వానల్ని కురిపించిపోయే రోజులు వచ్చేంత గొప్పగా జీవించండి... జీవిం చండి..." పూనకం పట్టిన సుబ్బమ్మ కుప్ప కూలిపోయింది.

దేవళంలో పెట్టిన కుండలోని నీళ్లు సగా నికి పైగా నేల మీదకు ఎగిరి పడినాయి.

జనంలో సందడి... ఉత్సాహం... సంబరం... ఆనందం అంబరాన్ని తాకు తోంది.

"తెల్సుకుంటే సత్యమిది
తల్సుకుంటే సాధ్యమది"- చెప్పినాడు నర్సింహులు.

కొమ్ముల శబ్దాలు, తప్పెట పలకల మోగుతానే వుండాయి. చీకటైతాంటే ఎవ రికి వాళ్ళు జనమంతా ఆన్నుంచి బయలు దేరినారు.

★ ★ ★

ఉదయం పోతిరెడ్డిపల్లె కాన్నుంచి సదా శివరెడ్డి యాభైవేలు డబ్బు తీసుకొని వచ్చి నాడు. డబ్బులు సిన్నాయన చేతికి యిచ్చి నాడు.

అమ్మ లోన ఇంట్లో ఏడుస్తాంది.

లక్ష్మి వసారాలో స్తంభానికి ఆనుకొని పైటకొంగుతో కన్నీళ్ళు తుడుసుకుంటాంది.

ఎద్దులు మా కుటుంబంలో భాగంగానే వుంటూ వచ్చినాయి. వాటికి ఏరోజు తక్కువ చేసింది లేదు. మాకు ఎన్ని బాధ లున్నా... కష్టాలున్నా వాటిని నిర్లక్ష్యంగా వదిలేసింది కూడా ఎప్పుడూ లేదు.

అయినా ఏం జేసేది...

పచ్చగడ్డి యాడుంది? దాన్లకు ఆహారం యాడ్నుంచి తెచ్చిపెట్టాల..?

చిన్నాయన నన్నే పోయి గాట్లో కట్టేసిన ఎద్దుల్ని చూపించమన్నాడు... బాధగా.

దాన్లమీద పెంచుకున్న ఆప్యాయత అనురాగాలు నిజానికి నన్ను కూడా కట్టే స్తున్నాయి.

ఉండబట్టలేక ఏడ్చేశాను.

సదాశివరెడ్డి ఓదార్చాడు. "నువ్వు కూడా రావద్దులే... ఆన్నుంచి అట్నే నేనే తీసుకె ళ్తా" అని చెప్పాడు.

కన్నీళ్ళు తుడుచుకొని గాటి కాడికి పోతి. ప్రేమగా ఎద్దులు నావైపు చూసిన చూపుకు ప్రాణం పోయినంత పని అయింది.

సదాశివరెడ్డి ఎద్దులకు కట్టిన తాడును పట్టుకోబోతే కొమ్ములు విసిరినాయి.

మళ్ళీ ఇంకోసారి ప్రయత్నం చేసినాడు. లాభం లేకపోయింది. వాళ్ళ మనుషులే రోంత మొరటుగా చర్నాకోలా తీసుకొని గాల్లో విదిల్చేసరికే క్కొంచెం దార్లోకి వచ్చి నాయి.

నేనే వాటి దగ్గరికి వెళ్ళి తాడు విప్పి వాళ్ళ చేతికి యిచ్చినాను.

ఎద్దులు కదల్లేదు. ఆడ్నే నిలబడతాం డయి. లాగబోతే కొమ్ము విసురుతావుం డాయి.

నేనే వాటిని ఇంటికాన్నుంచి కాలిదావ వెంబడి గంగమ్మ దేవళం వరకు తీసు కొచ్చి అప్పగించి అక్కడ్నుంచి నేను వెనక్కి వచ్చేశాను.

ఈ సంఘటన జరిగిన తర్వాత రెండు

రోజులవరకు లక్ష్మి నాతో ఒక్కమాట కూడా మాట్లాడకుండా అలిగింది.

నేను పలకరించినా మాట్లాడ్డంలేదు.

ఎద్దుల్ని అమ్మి తప్పు చేశానా? అన్పించింది.

ఇదే విషయాన్ని చిన్నాయన్ను అడిగితి.

"అయిపోయిన విషయం ఎందుకు... జరగాల్సింది చూడు"- అన్నాడు కొంచెం చిరాకు పడుతూనే. చిన్నాయన ఇంకా ఎద్దులు పోయిన బాధలోనే వుండాడని అర్థమైంది.

★ ★ ★

ఆంజనేయులు వచ్చినాడు.

కొంతసేపు మాట్లాడిన తర్వాత మాటల మధ్యలో ఊర్లోన్నుంచి కువైట్ పోయిన ఖాదర్ బాష వచ్చినాడని చెప్తే వాడ్ని కల్సను వాళ్ళింటికి పోతిమి.

చిన్నప్పుడు ఇద్దరమూ సావాసగాళ్ళమే.

వాళ్ళమ్మ ప్రేమగా పలకరించి చెక్కకుర్చీ తెచ్చివేసింది. ఖాదర్‌బాష బాగా తయారైనాడు. మనిషి తెల్లగా, ఎత్తుగా, నున్నగున్నాడు.

"ఏంన్నా... బాగుండారు..." అని అడిగినాడు.

నన్ను చిన్నప్పటినుంచి అన్న అనే అంటాడు- గౌరవంగా.

ఆంజనేయుల్ని కూడా గుర్తుపట్టి పలకరించినాడు. ముగ్గురమూ మాట్లాడుకుంటా రచ్చబండ కాడికి వచ్చినాం.

కువైట్‌లో తన కతంత చెప్పుకొచ్చినాడు ఖాదర్.

"ఆడ నేను బేల్దారి పని చేస్తాండను. ఆజాద్ వీజామీద పోయింది. బాగానే గిట్టుబాటు అయితాంది. ఇంగ ఊర్లో వుండే అప్పుల్ని తీర్చుకోవాల" చెప్పినాడు.

ఖాదర్ వాళ్ళ తండ్రి అబ్దుల్‌బాషా. ఆరుఎకరాల పొలం వుంటే నాలుగు ఎకరాలు బీడుగా వదిలేసినారు. రెండు ఎకరాల్లో పంట వేస్తే నాలుగేళ్లుగా దిగుబడులు రాకుండా పోయినాయి వాళ్ళకు. ఏంచేస్తారు?

పంటకొచ్చే తెగుళ్లకు, వ్యవసాయానికే బయట సంపాదించింది కూడా పెట్టాల్సివచ్చేది. ఈ కరువుకు బలికావడం కంటే ఆ కువైట్‌కు వలసపోవడమే మంచిదనుకున్నాడు ఖాదర్ బాష. వీసాకు ఎనభైవేలు, కువైట్ వెళ్లడానికి ఇరవై వేలు, పైఖర్చులకు ఇరవై వేలు, మొత్తం లక్షా ఇరవైవేలు ఖర్చు పెట్టుకొని రెండేళ్ల క్రింతం ఊరు వదిలిపోయాడు. వెళ్లిన ఆరు నెలలకే పూరి గుడిసె ఇల్లు కాస్తా మేడలాగా తయారైంది ఇక్కడ. చెల్లెలు ఫాతిమాకు కూడా మంచి సంబంధం చూసి ఘనంగానే పెళ్లి చేసినాడు.

"ఇంకా ఏందన్నా... ఊరు విశేషాలు?" - అడిగినాడు ఖాదర్.

"ఏముంది... ఆ మధ్యన ఊర్లో గంగమ్మ దేవర జరిపినారు. ఆ తల్లి వానలు పడ్తాయని చెప్పిందేగానీ ఇంతవరకు చినుకు కుర్సలేదు..." అని చెప్తి.

"లక్ష్మికి పెళ్లి అయ్యిందా?"- అడిగినాడు ఖాదర్.

"ఇప్పుడు ఆ ప్రయత్నాల్లో ఉండాను" అన్నాను.

"త్వరగా కానీన్నా... నేను కూడా ఉండి చూసిపోతాను చెల్లి పెళ్లి..." - నా భుజం తడతా చెప్పినాడు ఖాదర్.

"పెళ్లెప్పుడు ఖాదర్..." అని అడిగినాడు

కొత్తగాలి...

విపణి వీధికి
ద్రవ్యోల్బణం
నా పేద బ్రతుక్కి
మరింత దరిద్ర నారాయణం

- శైలూషి, శ్రీకాకుళం

ఆంజనేయులు కన్ను కొడ్తా.

"అక్కడే ఒకమ్మాయిని చూస్కున్నాను. శ్రీలంక అమ్మాయి. పేరు సెల్వి. తెలివితేటలు బాగా వుండే అమ్మాయి. ఇదో ఈ వేలికి వుండే బంగారు ఉంగరం ఆ అమ్మాయి ఇచ్చిందే..." చూపించి నాడు ఉంగరాన్ని ఖాదర్.

మెరుస్తాంది.

"ఎలావుంది...?" అడిగినాడు ఖాదర్.

"మేము వున్నవి అమ్ముకుంటావుండాం. నువ్వేలేనివి సంపాదించుకుంటా వుండావు..." అన్నాడు నవ్వుతా ఆంజనేయులు.

"నువ్వు మారావు గానీ వీడు మార్లేదు... ఎప్పుడు మార్తాడో..." అన్నాడు ఖాదర్ సరదాగా!

"కువైట్ కు ఒకసారి నేనూ పోయొస్తే ఎందుకు మారను... ఏదో ఒక దేశం అమ్మాయితో బంగారు గండపెండరాలే చేయించుకొని మారి వస్తా..." - వెటకారంగా అన్నాడు ఆంజనేయులు.

అట్లా మాట్లాడుకుంటానే నవ్వుల్లో మునిగిపోయాం.

★ ★ ★

వీరబల్లికి పోయి పెళ్లి సంబంధం వాళ్లను పిల్చుకొని రమ్మని చిన్నాయన్ను అమ్మ పంపించింది.

నేను పొలంకాడికి పోవడానికి బయలుదేరేటప్పుడు ఖాదర్, ఆంజనేయులు వచ్చినారు. పెద్దుళ్లపల్లె దగ్గరికి అవి ఏవో పక్షులు వస్తాయని వాటిని చూసి వద్దాం... అనే ప్రతిపాదన పెట్టినారు. నేను రావడం కుదర్దని చెప్పాలనే వుంది. కానీ ఎప్పుడో రెండేళ్ల తర్వాత వచ్చిన ఖాదర్ కోసం తోడుగా పోయి రావాలనే నిర్ణయించుకున్నాను.

పెద్దుళ్లపల్లెకు ప్రతి సంవత్సరం అరే

బియా, సైబీరియా ప్రాంతాలనుంచి ఎర్రకాళ్లకొంగలు వస్తాయి. ఈ పక్షులు వచ్చిన ఏడాది కరువుండదని, పంటలు సుభిక్షంగా పండుతాయని ఆడుండే గ్రామస్తులు నమ్ముతారు.

పల్లెకు పోగానే సత్రం దగ్గర సుంకేశులమ్మ టీ కొట్టులో వేడివేడిగా టీ తాగిన తర్వాత మనస్సు నిమ్మలపడింది. ఎండ తీవ్రంగా వుంది. పక్షుల సమాచారం అడిగినాడు ఆంజనేయులు ఆమెను. ఆమె గుబురు చెట్లవైపు చేయి చూపించింది.

"పక్షులుండాయా? " మళ్లీ ప్రశ్నించాడు ఆంజనేయులు.

"వానలు యాడ పడినాయి.... చెరువులో చుక్క నీళ్ళు లేవు... అందుకే వలసపక్షులు రాలేదు"- బాధగా చెప్పింది ఆమె.

నిజమే... చెట్ల మీద పక్షులు కట్టుకున్న

గూళ్ళు బోసిపోయి వుండాయి. పచ్చని చెట్లు మోడుబారి వుండాయి. పక్షుల కిలకిలలతో అలరించే పెద్దుళ్ళపల్లె స్తబ్దంగా వుంది. పల్లెతల్లి మూగబోయింది. వందలాది పక్షులు పల్లెలో విహరిస్తాంటే పల్లెంతా పరవశించేది. కరువు దెబ్బకు పక్షులు రావడం మానేశాయి.

అక్కడ కూర్చోని మాట్లాడతావుండగానే ఆ పల్లెలో పనిచేసే గ్రామ సేవకుడు రాజారత్నం వచ్చినాడు టీ కొట్టులోకి. మమ్మల్ని చూసి పరిచయం చేసుకున్నాడు. ఆయన మరిన్ని వివరాలు చెప్పినాడు పక్షుల గురించి! దుర్భిక్ష పరిస్థితుల కారణంగా జీవం పోసే చెరువే బీడు వారిందని, వలస పక్షులతో పల్లెకు ఆత్మీయ సంబంధం వుందని, రాని పక్షులకోసం పల్లెపల్లెంతా చెమ్మగిల్లిన కళ్లతో ఎదురు చూస్తావుండాదని చెప్పినాడు- విషాదం నిండిన గొంతుతో! అక్కడ్నుంచి బాధగా, భారంగా కదిలాం.

రాజారత్నమే మమ్మల్ని వెనక్కి పిల్సినాడు. "దీనికి ప్రక్కనే మాధవరం పోడు అనే గ్రామం వుంది అక్కడ కబోది పక్షులుంటాయి. వెళ్ళి చూసి రండి"- అని చెప్పినాడు.

ఖాదర్ ఉత్సాహంగా "అక్కడైనా పక్షులుంటాయి. పోయి చూసి వద్దాం!" అన్నాడు.

పోక తప్పింది కాదు.

మేము అడిగిన వెంటనే మాతో రావడానికి రాజారత్నం కూడా అంగీకరించాడు.

కొంత కష్టపడిన తర్వాత ఆ గ్రామం చేరుకున్నాం. ఈ పక్షుల్ని మావుగువ్వలని పిలుస్తున్నారు.

"ఈ పక్షికి పగటిపూట కళ్ళు కనిపించవు. రాత్రివేళలో మాత్రమే ఆహారం కోసం పోతుంది" అని రాజారత్నం చెప్పాడు.

"పక్షి జాతుల్లోనే విభిన్నమైంది ఈ పక్షి. ఈ కబోది పక్షులు నివాసం వుండే గ్రామం కరువు బారిన పడదనే విశ్వాసం..." అన్నాడు రాజారత్నం మళ్లీ.

"ఊర్లో నీళ్ళు పుష్కలంగా వున్నాయా...? " అడిగాను ఆత్రంగా.

రాజారత్నం నవ్వి ఊర్కున్నాడు.

మేము బయలుదేరాం అక్కడ్నుంచి!

★ ★ ★

ఉదయం నిద్రలేచి చూసేవరికి ఇంట్లో ఎదురుగా కాంచన...

చూసింది- మాట్లాడలేదు.

చూశాను- నేనూ మాట్లాడలేదు.

ఎందుకో- ఇద్దరికీ తెలియదు!

అమ్మ చెప్తాంది... "లెయ్‌రా... పాపోడా.. చిన్నాయన వీరబల్లి నుంచి పెళ్లి సంబంధం వాళ్లను పిల్చుకొని వస్తాడు. ఏర్పాట్లు చూడు!"

"అవును... మర్చేపోయాను. లక్ష్మికి పెళ్లి చూపులు కదా!"

కాంచన లక్ష్మిని ముస్తాబు చేస్తాంది.

లక్ష్మి నిజంగానే లక్ష్మీకళతో వెలిగిపోతాంది. అందాల భరిణే... గజ్జల గుర్రం... మా లక్ష్మి అచ్చం గుడిలోని లక్ష్మీదేవిలానే వుంది. నా దిష్టే తగిలేతట్టుంది.

మేము ఏర్పాట్లలో వుండగానే చిన్నాయన పెళ్లి వాళ్లను పిల్చుకొచ్చినాడు.

అందరి పలకరింపులు అయినాయి.

కొద్దిసేపు తర్వాత లక్ష్మిని తీసుకొచ్చి పెళ్లి వాళ్ళముందు కూర్చోబెట్టింది కాంచన.

క్రిష్టారెడ్డి లక్ష్మిని చూశాడు. ప్రశ్నలేవీ అడగలేదు.

పెళ్ళివాళ్ళకు కావలసిన ఏర్పాట్లన్నీ కాంచన లక్ష్మితో చేయించింది.

అమ్మాయి నచ్చిందో... లేదో కనుక్కునే విషయం చిన్నాయనకే అప్పగించాను.

మాటల మధ్యలో మాధవరెడ్డిని చిన్నాయన అడిగాడు. దానికి ఆయన ఊరికిపోయిన తర్వాత కబురు పెడతామని చెప్పాడు.

కానీ క్రిష్ణారెడ్డి కల్గజేసుకొని 'అమ్మాయి నాకు నచ్చింది. నా అభిప్రాయం ఇది. ఇక్కడే చెప్తున్నాను'. అని అన్నాడు.

నాకు కొంత ధైర్యం వచ్చింది. ఈ విషయం నేనే అమ్మకు వెంటనే పోయి చెప్పాను. ఎంతోగానో సంతోషించింది.

లక్ష్మి సిగ్గుపడి కాంచన వెనక్కు వెళ్ళి దాక్కుంది.

★ ★ ★

'ఈ పిల్లకి అప్పుడే పెళ్ళి కళ వచ్చింది' అనింది కాంచన. 'నువ్వు కూడా ఏంటక్కా!' - వెనుక నుంచే నడుం గిచ్చింది సిగ్గు పడుతూ లక్ష్మి.

"కాబోయే మొగుడితో ఏకాంతంగా మాట్లాడాలని వుందేమో చెప్పు... మాట్లాడిస్తాను" - అంది కాంచన కళ్ళు ఎగరేస్తూ!

"నీకు ఆయన నచ్చాడు... ఆయనకు నువ్వు నచ్చావు కదా. మాట్లాడుకుంటే తప్పేంలేదు... అయితే పోట్లాడుకోకండి"- చెప్పింది కాంచన సరదాగా.

"మాట్లాడకోవడమైనా... పోట్లాడుకోవడమైనా అన్నీ పెళ్ళి తర్వాత"- జవాబిచ్చింది లక్ష్మి.

అక్కడే వున్న నేను-

"నా చెల్లెలు.. నాలాగే ఆలోచిస్తాది" అన్నాను కాంచన వైపు చూస్తూ.

కాంచన మూతి తిప్పి నవ్వింది.

ఇంతలో చిన్నాయన పిలిస్తే నేను బయటికెళ్ళాను. "బయలు దేరుతాం! అంటున్నారు వీళ్ళు" అన్నాడు.

"అమ్మాయి నచ్చింది అన్నారు కదా. ఆ... కట్నాలు, లాంఛనాల విషయం కూడా మాట్లాడావా.." అన్నాను.

"అమ్మను కూడా పిల్వు. ఆ విషయాలు కూడా మాట్లాడుకుందాం" అన్నాడు చిన్నాయన. అమ్మ వచ్చింతర్వాత ముగ్గురమూ మాధవరెడ్డి దగ్గరే కూర్చొని వీటి ప్రస్తావన తీసుకొచ్చాం.

"మీ కుటుంబం గురించి నాకు తెలుసు. రామిరెడ్డి ఊర్లో ఎట్లా బతికేటోడో కూడా తెలుసుకుంటి. పెళ్ళి మా వీరబల్లిలోనే ఇంటి కాడ పెట్టుకుంటాం. కనీసం రెండు లక్షలైనా మీ నుంచి ఇవ్వండి. బంగారం మీ ఇష్టం..." చెప్పినాడు కుదురుగా మాధవరెడ్డి.

"ఇప్పటికిప్పుడు రెండు లక్షలైతే మా దగ్గర లేవు. తెలుసు కదా... పంటలు ఈ కరువుకు యాడ పండుతాండయి? అయినా ఎట్లానో గట్టా ఇవ్వడానికి ప్రయత్నిస్తాం. పెళ్ళికి ముహుర్తాలు మీరే పెట్టించి కబురు చేయండి..." చెప్పినాడు చిన్నాయన.

"అలాగే ... వెళ్ళొస్తాం!" - చెప్పి బయలుదేరినాడు మాధవరెడ్డి. పక్క గదిలోంచి క్రిష్ణారెడ్డి, వాళ్ళమ్మ, వాళ్ళ బంధువులు కూడా మాధవరెడ్డి వెనకాలే కదిలినారు. వాళ్ళందరూ వెళ్ళిపోయిన తర్వాత కాంచన కూడా వెళ్ళడానికి సిద్ధమయ్యింది. వండిన వంటలు ఒక కవరులో పెట్టి ఇచ్చింది అమ్మ. "అప్పుడప్పుడైనా సాయంత్రం పూట మా ఇంటికి వస్తావుండు లక్ష్మీ" - అని చెప్పి కాంచన కదిలింది.

"ఉన్నట్లుండి రెండు లక్షలంటే ఎట్లా

కొత్తగాలి...

దాని బ్రతుకెంత అనుకోకు
మనసుతో చూస్తే
గడ్డిపువ్వూ ఆహ్లాదాన్నిస్తుంది

– ప్రతాప వెంకట సుబ్బారాయుడు,
సికింద్రాబాద్

వస్తాయి? " అమ్మ బాధపడ్తా వుండాది.

"డబ్బులు ఏముంది... మంచి సంబంధం వచ్చింది... కష్టమో... నష్టమో... మన తిప్పలు మనం పడి పిల్ల పెళ్ళి ఘనంగా చేయాల" - అన్నాడు చిన్నాయన.

"పోనీ ఎక్కడైనా భూమి అమ్మేద్దామనుకుంటే ఈ కరువు కాలాల్లో ఎవరు కొంటారు? " అని చిన్నాయనే మళ్ళీ ఆలోచన చేస్తా అన్నాడు.

"నా దగ్గరుండే కొంత బంగారం అమ్మండి. ఎద్దులు అమ్మింతర్వాత వచ్చిన అరవై వేలకు దీన్ని కలిపి మొత్తం సరిపోతాదేమో చూడండి" - సలహా ఇచ్చింది అమ్మ.

"ఇంత కరువు కాలంలోనూ రెండు లక్షలు అడిగితే యాడ తెచ్చి ఇస్తారంట... ఈ పెళ్ళి నేను చేసుకోను" - కోపంగా వచ్చి అనింది లక్ష్మి.

"చిన్న పిల్లవు... నీకెందుకు మా విషయాలు. లోపలి కెళ్ళు. మేం పెళ్ళి చేస్తాం.. చేస్కో, అంతే!" చెప్పింది గదమాయిస్తూ అమ్మ. తలొంచుకొని లోపల కెళ్ళింది లక్ష్మి.

"ఎక్కడైనా అప్పు తీసుకొని ముందు పెళ్ళి జరిపిద్దాం. తర్వాత మన కష్టమేదో మనం పడి వడ్డీతో సహా అప్పు తీర్చుకుందాం" నా అభిప్రాయం చెప్పాను.

"డబ్బుల విషయం గురించి ఇంగ ఆలోచించింది చాలు. ఏదో ఒకటి చేద్దాంలే.." అని చెప్పి చిన్నాయన బయటికెళ్లాడు.

నేను కూడా లక్ష్మిని ఓదార్చడం కోసం లేచి ఇంట్లోకి నడిచాను.

"వాళ్ళు డబ్బు మనుషులైతే వాళ్ళింటికి నేను కోడలుగా వెళ్లనన్నా..." అనింది లక్ష్మి కన్నీళ్ళతో.

"ఊరుకో... ఏడ్వడం ఎందుకు? మనల్ని డబ్బు అడిగింది మాధవరెడ్డే కదా. క్రిష్ణారెడ్డి మంచోడు. నువ్వంటే ఇష్టమని అక్కడే చెప్పినాడు కదా!" అన్నాను తన మనసు మారుస్తూ.

బయట వాకిట్లో ఎవరో వచ్చిన అలికిడి అయింది. తొంగి చూశాను. ఆంజనేయులు నన్ను పిలుస్తా వుండాడు. బయటకు నడిచాను.

★ ★ ★

పెళ్ళి సంబంధం వాళ్లు అడిగిన రెండు లక్షల కట్నం గురించిన విషయం ఆంజనేయులకు చెప్పాను. "ఎర్రకొయ్య పనికి పోవాలంటే పోలీసుల భయం వుండాది. ఎట్లైనా గానీ ఈ రెండు, మూడు వారాలు సరిగ్గా పని చేయగలిగితే కొంతవరకైనా మనం డబ్బు సంపాదించుకోవచ్చు. ఏమంటావు? " అన్నాడు ఆంజనేయులు. ఇట్లా మాట్లాడుకుంటా గంగమ్మ దేవళం దగ్గరికి చేరుకున్నాము.

అక్కడ సరిగ్గా రాతిబావి కాడ జనం... జనం... బిందెలు తీసుకొని గుంపులు గుంపులుగా తోసుకుంటా, కొట్టుకుంటా, తిట్టుకుంటా బావిలోని నీళ్ళకోసం వందల మంది జనం... ఎగబడతా వుండారు. ఆ దృశ్యం చూసిన తర్వాత గుండె కరిగింది. నీళ్ళ కోసం జనం పరితపిస్తా వుండారు. నూటాపదారు పల్లెలకు ఒకేఒక్క బావి. ఆ గంగమ్మ తల్లికి దయ యాడ కల్గుతాంది. "చూడన్నా ఉదయమెప్పుడో వచ్చినాం. ఆ పల్లెల్లా, ఈ పల్లెల్లా దొబ్బుకుంటా పట్టుకుంటా వుండారే గానీ మాకు ఒక బిందైనా నీళ్ళు ఇస్తాండరా...? " పాపం ఎవరో ఒక ఆడమనిషి వచ్చి అడిగింది. నా మాట కాదనకుండా అంత జనంలోనూ ఆంజనేయులు తోసుకుంటా పోయి నీళ్లు తెచ్చిచ్చినాడు.

"కనీసం ఈ ఒక్క బావిలోనైనా ఈ మాత్రం నీళ్ళు వుండాయంటే అది కూడా ఆ గంగమ్మ తల్లి పుణ్యమే..." జనంలో

ఏభై ఏళ్ళనాటి అద్దె!

షికాగో నగరంలోని హోటల్ పామర్ హౌస్‌కి 1947లో కొత్తగా వివాహమైన, మిల్వాకీ ప్రాంతానికి చెందిన లారీ (31), మరియం జోరెన్ స్టైన్ (29) హనీమూన్‌కి వెళ్ళారు. అక్కడ రోజుకి అద్దె 10 డాలర్లు. తమ వివాహమైన 50 ఏళ్ళ తర్వాత తిరిగి వారిద్దరూ అదే హోటల్‌కి తమ పెళ్ళిరోజున వెళ్ళారు. ఇప్పుడు కూడా వారికి ఛార్జ్‌చేసింది రోజుకి 10 డాలర్లు మాత్రమే. దాని ఒకరోజు అద్దె ఇప్పుడు 1600 డాలర్లు! ఏభైఏళ్ళ క్రితం తమ హోటల్లో బసచేసినవారు ఆనాటి రసీదుని చూపిస్తే, అప్పట్లో వారు చెల్లించిన అద్దెకే నేడు కూడా గదిని ఆ హోటల్ తమ సర్వీసస్ ప్రమోషన్‌లో భాగంగా ఇస్తుంది.

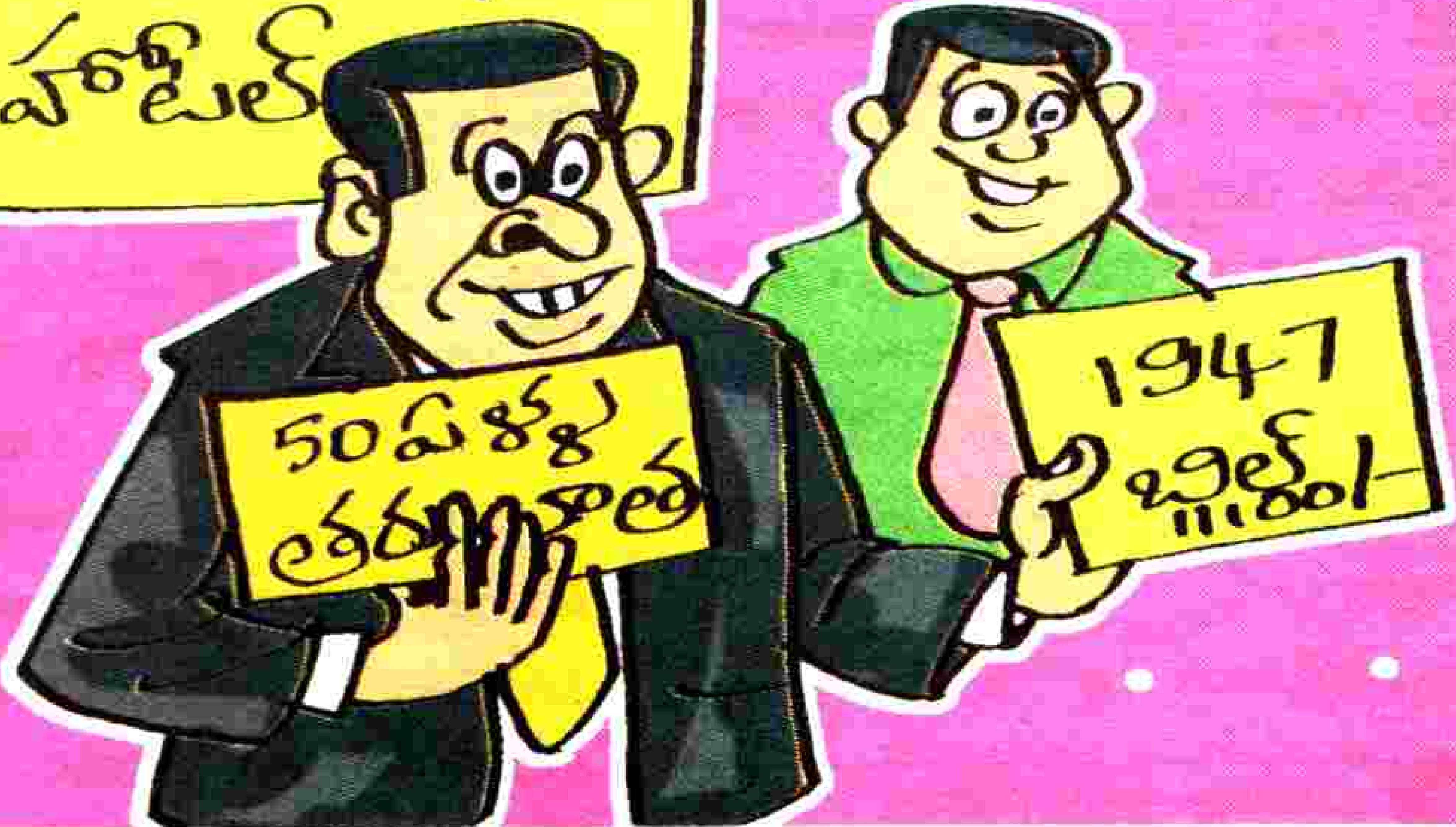

ఈ హోటల్ ఇప్పటికి 137 సంవత్సరాలుగా నడుస్తోంది. 1871లో స్థాపించిన ఈ హోటల్ 54 ఏళ్ళ తర్వాత 1925లో ఈ పాలసీ అవలంబించింది. గత 25 ఏళ్ళలో కేవలం పదిమందే ఈ ప్రయోజనాన్ని సద్వినియోగం చేసుకున్నారు అని హోటల్ ప్రతినిధి కెన్ స్టైస్ చెప్పాడు.

పామర్‌హౌస్ ప్రకటనలో 'చక్కగా ఫైర్ ప్రూఫ్ చేయబడ్డ అమెరికాలోని ఒకే ఒక హోటల్' అన్న వాక్యం ఉంటుంది. షికాగో నగరాన్ని అగ్నిదేవుడు కబళించాక ఆ నగరంలో 1871లో కట్టిన అతిపెద్ద హోటళ్ళలో ఒకటి పామర్‌హౌస్. అతిపెద్ద గదులు, ఆకర్షణీయమైన అలంకరణలు ఆ హోటల్ ప్రత్యేకతలు. పామర్‌హౌస్‌లోని బార్బర్ షాప్‌లో వెండి డాలర్ నాణాలని గోడలకి అతికించారు.

81 ఏళ్ళ లేరీ ఆ 10 డాలర్లు కూడా చెల్లించలేదు. అతని 12 ఏళ్ళ మనవడు తన తాతయ్యకి బహుమతిగా ఆ హోటల్ అద్దెని చెల్లించాడు. ఇప్పుడు ఆ హోటల్ హిల్టన్ గ్రూప్ ఆఫ్ హోటల్స్ ఆధ్వర్యంలోకి వెళ్ళినా వారు ఈ పాలసీని మార్చలేదు. దాని పేరిప్పుడు పామర్‌హౌస్ హిల్టన్. షికాగోలోని గ్రాంట్‌పార్క్, ఆర్ట్ ఇన్‌స్టిట్యూట్ ఆఫ్ షికాగో, మిలీనియం పార్క్, నేవీ ఫైర్ షాపింగ్‌మాల్‌లు ఈ హోటల్ నుంచి కాలినడకకి వెళ్ళేంత దూరంలోనే వున్నాయి. అంటే అన్నింటికీ దగ్గరగా ఉన్న సెంటర్‌లోనే హోటల్ ఉందనేది స్పష్టం.

ఎవరో అంటాండరు. నీళ్ళకొచ్చిన పల్లెపిల్లో ళ్ళందరూ యేటి గట్టున ఇసుకలో కూర్చోని ఆటలాడుకుంటా వుండారు. పాటలు పాడుకుంటా వుండారు.

"చెమ్మ చెక్క చెమ్మచెక్క
చేరడేసి మొగ్గా
అట్లు బోయంగ- ఇట్టు రాయంగ
రత్నాల చెమ్మచెక్క- రంగు లేయంగ
ముత్యాల చెమ్మ చెక్క- ముగ్గులేయంగ
సుబ్బరాయుని పెండ్లి సూసివత్తారండి
చెంద్రాయుని పెండ్లి చేసి వత్తాం రండి
ఈనే పుల్లలు పట్టకరారా- కుందేలిగా
ఆకు వక్కలు పట్టకరారా- కుందేలిగా"

పిల్లలు ఆటలు చూసి నవ్వుకుంటా వుండగానే దేవళం కాడికి నరసింహులు వచ్చినాడు. తలుపులు తెరచి శుభ్రం చేసి నాడు. అక్కడే నీళ్లకొచ్చిన ఆడోళ్ళతో కసు వులు కొట్టించినాడు. ముగ్గులేయించి నాడు. నన్ను చూసింతర్వాత నవ్వుకుంటా వచ్చి బావికాడ్నే అరుగుమీద కూర్చొ న్నాడు.

మర్నాడు గంగమ్మ తల్లికి రోకలిసాంగెం ఏర్పాటు చేస్తాండేటట్లు చెప్పినాడు.

"రోకలి సాంగెమా? "- ఆశ్చర్యంగా అడి గినాడు ఆంజనేయులు.

"అవును... దీని వలన ఎంత కాలంలో మనకు వానలు కురుస్తాయో, అసలు కురిసే ఉద్దేశ్యం దాన్లకు వుందో లేదో తెలు స్తాది"- అని చెప్పినాడు నర్సింహులు.

ఆ రోజు తప్పకుండా దేవళం కాడికి వస్తామని చెప్పినాం.

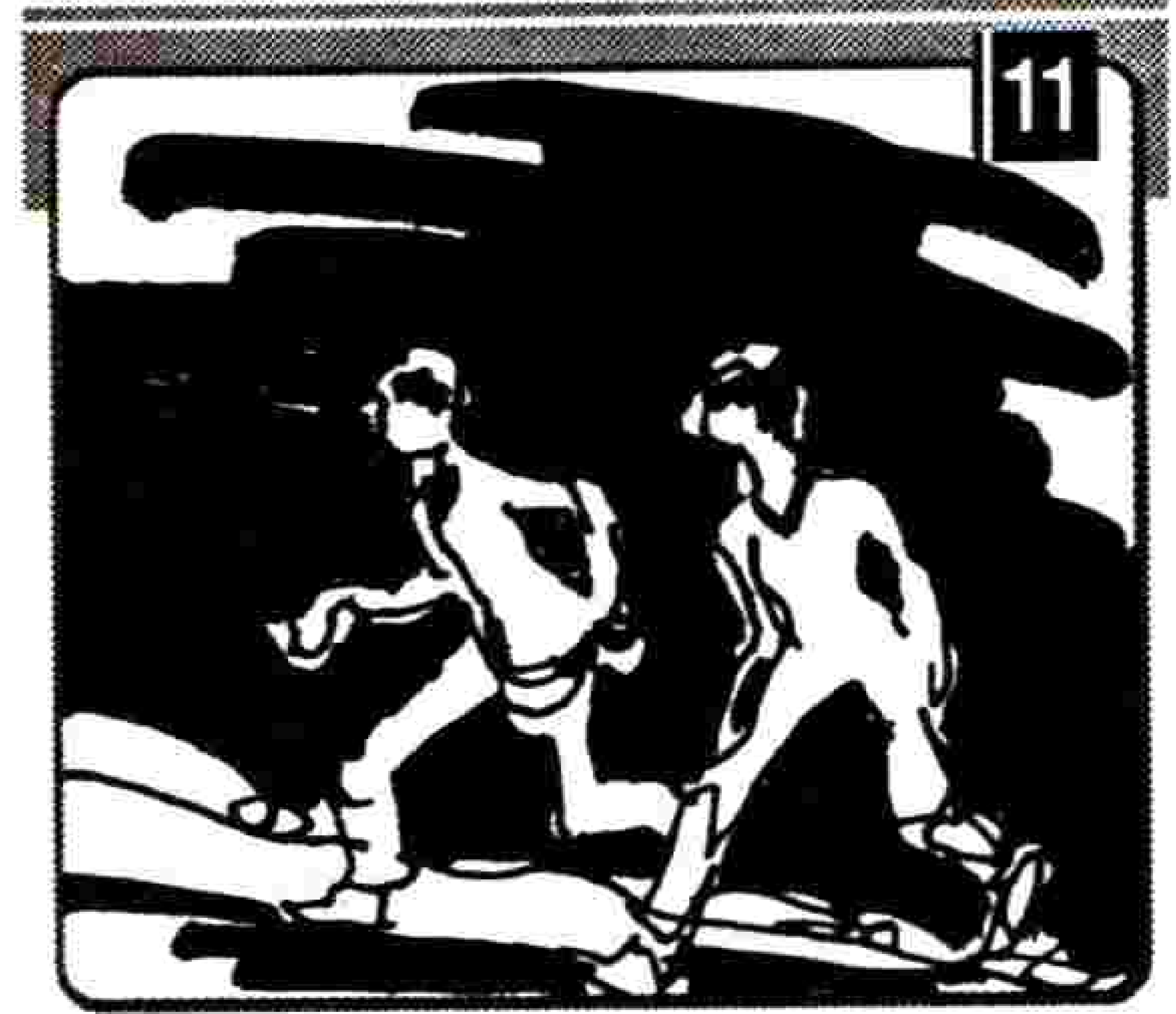
"రాతి బావిలో కూడా నీళ్ళు తగ్గిపోతా వుండాయని... ఇంకొన్ని రోజులు వానలు కుర్సకపోతే జనం పరిస్థితి ఏమౌతాదో.." నని ఆందోళన పడ్తావుండాడు నర్సిం హులు.

రాతిబావికాడ నీళ్ల కోసం యుద్ధమే జరుగుతున్నట్లుండాది.

ఈ హిరణ్యా నేలపై ధాతు కరువు... గంజి కరువు... డొక్కల కరువు తర్వాత మళ్లీ ముంచుకొస్తున్న ప్రమాదం ఏదో కన్పిస్తున్నట్లే వుండాది.

ఇదంతా ఒక భయంకర సంఘర్షణగానే అన్పిస్తోంది...

నర్సింహులుకు చెప్పి ఆన్నుంచి బయలు దేరాం.

చీకట్లైతాంది.

"గువ్వల చెరువు ఎర్ర కొయ్యల దగ్గరికి పోదామా... వద్దా..." అడిగినాడు ఆంజనే యులు.

"సరే... లక్ష్మి పెళ్లికి డబ్బులకు ఇబ్బం దిగానే వుంది కదా! పదా పోదాం" అంటి.

పోలీసుల సంగతి అనుకుంటే కాళ్లూ చేతులూ వణుకుతా వుండాయి.

దిగదాల వుండే కాలిదావ గుండా రహ స్యంగా పోతావుండాం. మిట్టమీద ఏదైన అలికిడి అయితే చాలు భయమేస్తా వుండాది. రెండు... మూడు గంటలు పడ్తా లేస్తా పాలకొండల రాళ్ళలో నడ్చిన తర్వాత ఆ స్థావరం కాడికి చేరుకున్నాం.

నడి అరణ్యంలో కీచురాళ్లు మొత్తు కుంటా వుండాయి. గాలికి ఆకులు ఊగినా దిక్కులు చూస్తా వుండాము. ఎర్ర చందనం చెట్లనుంచి వచ్చే చల్లటి గాలికి శరీరం పరవశిస్తా వుంది... ఎర్ర బంగా రంగా గుర్తింపు పొందిన ఎర్రకొయ్యకు

ప్రపంచ వ్యాప్తంగా డిమాండ్ వుంది. లక్షల్లో ధర పలుకుతాది. రాతి నేలలు వుండే కొండ ప్రాంతాల్లో, గులకరాళ్ల నేలల్లో ఈ చెట్లు లేస్తాయి. ఇది ఈ గడ్డ మీద తప్ప ఈ భూమ్మీద ఇంకెక్కడా కన్పించదు. దీన్లకు ఇంకో ప్రత్యేకత ఏంటంటే ఈ ఎర్రకొయ్యను ఏళ్ల తరబడి నిల్వ ఉంచినా వీటికి చదలు పట్టదు. మట్టిలో పూడ్చి పెట్టినా ఈ కొయ్య నాణ్య తలో మార్పుండదు. అందుకే ఈ ఎర్ర కొయ్యకు లక్షల్లో వ్యాపారం జరిగేది. ఆ మధ్యన ఎర్ర కొయ్యల పనికొచ్చినప్పుడు ఈ సంగతులన్నీ ఇస్మాయిల్ చెప్పినాడు.

"రేపట్నుంచి ఎర్ర కొయ్యల పని వారం రోజులవరకు మానేద్దాం. అడవిలోకి ఎవరూ రావద్దు. పోలీసులు తిరుగుతా వుండారు. పట్టుకుంటే పి.డి. యాక్ట్ కింద పెట్టి జైల్లో వేస్తారు. పైగా ఇప్పుడొచ్చిన ఫారెస్ట్ డి.ఎఫ్.ఒ. మన మాట వినడం లేదు"- చిత్తూరు యాసలో చెప్పినాడు ముఖానికి చేతి రుమాలు కట్టుకుని ఉండే వ్యక్తి.

"ఈసారి మళ్లీ పని మొదలు పెట్టినా అది ఈ గువ్వల చెరువు కాడ కాకుండా భైరవగుట్ట దగ్గర వుంటాది. ఇక్కడ దొరికే ఎర్రకొయ్య క్వాలిటీ తక్కువ వుందంటా వుండారు జపాన్ వాళ్ళు"- చెప్పినాడు మళ్లీ అతనే.

"అవును భైరవగుట్ట అయితేనే మంచిది. దానికి చుట్టు పక్కన చాలా దూరం వరకూ ఊర్లు లేవు. మన కిబ్బంది వుండదు"- చెప్పినాడు కొయ్య కొట్టడానికి వచ్చిన మరో వ్యక్తి.

"ఈ రోజుకైతే ఏం పనిలేదు. ఆ పొదల్లో కొట్టి వేసిన ఎర్రకొయ్య దుంగలు ఇక్కడ్నుంచి ఆ కట్టకిందకి చేర్చుకుందాం. ఆ దావగుండా తెల్లారేటప్పుడు చీనీకాయల లారీ పోతాది. ఆ కాయల కింద వేసుకొని తరలించవచ్చు" చెప్పినాడు మరోవ్యక్తి.

కొత్తగాలి...

మనిషి మాంసాహారి
కుందేలు కూరగాయలు
తిన్నంత వాస్తవం
మనిషి మాంసాహారి
పులి గడ్డి మేసినంత వింత

- ఈతకోట సుబ్బారావు, నెల్లూరు

అందరం ఎర్రకొయ్య దుంగల్ని మోసేప నిలోకి దిగినాం.

భయం భయంగా వుండాది.

ఏ నిమిషంలో పోలీసులు వచ్చి పడ్తారో తెలీదు.

"ఏం భయపడ్తా వుండావా? "- అని అడిగినాడు ముఖానికి చేతిగుడ్డ కట్టుకొని వుండే వ్యక్తి. నిశ్శబ్దంగా వుంటి.

నేను మోసే దుంగలోంచి "ఆ కొయ్య తీసి పక్కన పెట్టు" అని ఆ మనిషే అన్నాడు.

"ఎందుకు? " ప్రశ్నించాను.

"దాన్ని కోడూరు కాడుండే నా మిత్రుడు సైదాచారికి ఇస్తే మంచి దేవుడి బొమ్మ చెక్కిస్తాడు"

"అక్కడ ఎర్రకొయ్య బొమ్మలోళ్ళు వుండారా? "

"చాలా మంది... బొమ్మలు చేసుకొనే బతకుతారు. వాళ్ళూ భయం భయంగానే బతుకుతా వుండారు"

"ఎందుకని? "

"ఈ పోలీసోళ్ళు వాళ్ళమీద కూడా పడ్తా వుంటారు. మేము స్మగ్లర్లం కాదు. అడవి మీద ఆధారపడి బతుకు వెళ్ళదీసుకొస్తుండే మామూలు మనుషులం అని మొత్తు కుంటూ వున్నా వింటుంటే కదా! ఏవో నాలుగు కొయ్యలు తెచ్చుకొని నాలుగు బొమ్మలు చేసుకొని బతుకీడుస్తాం అని అంటున్నా వినకుండా దిన్నం పోయి

కొత్తగాలి...

ముందుకు నడుపుతుంది
మనిషిని ఆశ
నరకానికి నెడుతుంది
దురాశ

- ఆర్.ఎస్. హైమవతి, చెన్నయ్

వేధిస్తా వుండారు" చెప్పున్నాడు ఆ వ్యక్తి.

"మేము కూడా బొమ్మలు చేయించుకోవచ్చా" అసక్తిగా అడిగినాడు ఆంజనేయులు.

"సైదాచారి బయటికొస్తే అందరమూ ఒక్కో బొమ్మ చేయించుకోవచ్చు" సమాధానమిచ్చాడు.

"బయటికి రావడం ఏమిటి? " అడిగాను అర్థంకాక.

"అవును పోలీసోళ్ళు మూసేశారు సైదాచారిని. కడపజైల్లో వేశారు"- చెప్పాడు.

"....అయ్యో ఎంతపని జరిగింది" ఆవేదన పడ్తా అన్నాడు ఆంజనేయులు.

"తరాలనుంచి వస్తాండే ఎర్రకొయ్య బొమ్మల కళను పూర్తిగా నమ్ముకోనూ లేక వదులుకోనూ లేక వాళ్ళూ బాధపడ్తావుండారు" భుజం మీద మోసే దుంగల్ని కింద పెడుతూ అన్నాడు ఆ వ్యక్తి.

కోడూరు లక్ష్మిగారిపల్లె ఎర్రకొయ్య బొమ్మలోళ్ళ గురించి మాట్లాడుకుంటూనే దుంగల్ని కట్టకిందకి చేర్చినాం.

కొద్దిసేపటికి దూరంగా ఏదో వాహనం వస్తున్న శబ్దం... ఏమై వుంటుంది...?

"పోలీసు జీపు శబ్దంలా వున్నట్లుందే..." అనుమానంగానూ, భయంగానూ అన్నాడు ఆంజనేయులు.

అంతే...!

అక్కడున్న అందరం ఒక్క ఉదుటున భయంతో దిక్కుకొకరంగా పరిగెత్తాం.

చెట్ల మధ్యనుంచి, పొదల మధ్యనుంచి వచ్చే వాహనాన్ని పరిశీలనగా చూస్తాంటి. నాతోపాటే పరిగెత్తుతూ వచ్చిన ఆంజనేయులు గసతో ఆయాస పడ్తా వుండాడు.

ఆ వాహనం దగ్గరగా వస్తోంది.

అది జీపు కాదు... లారీ!

పోలీసోళ్ళదో... ఫారెస్టోళ్లోదో... కాదు.

చీనీకాయలతో వస్తాండే లారీ.

వచ్చింది... దగ్గరగా... ఆ చెట్ల కాడికే...

కొద్దిసేపటికి ఆగిన లారీ దగ్గరికి ఆ పక్క రాళ్ళ దాపున దాక్కొని వుండిన మా మనిషి పోయి మాట్లాడినాడు.

వెనుకవైపు డోర్ తెరుచుకుంది.

పరిగెత్తిన అందరం అక్కడికి చేరుకున్నాం.

త్వరత్వరగా శక్తికొద్ది ఎర్రకొయ్య దుంగలు లారీలోకి చేర్చాము. దుంగలన్నీ వరసగా ముందువైపు పేర్చుకున్న తర్వాత వాటిమీద అనుమానం రాకుండా చీనీకాయలు పర్చినారు. మళ్ళీ దానిమీద కూడా ప్లాస్టిక్ కవరు కప్పినారు.

"చెక్‌పోస్టు కాడ జాగ్రత్త!" చెప్పినాడు మా మనిషి.

డ్రైవరు అట్నే లేమని తల ఊపినాడు. లారీ కదిలింది.

ముఖానికి చేతిగుడ్డ కట్టుకున్న మా మనిషితో డబ్బుల విషయం మాట్లాడినాను.

"ఇస్మాయిల్ రాగానే చెప్పి ఇప్పిస్తా"నని చెప్పినాడు. సరేననిచెప్పి వచ్చేశాం.

లారీ శబ్దం విన్నప్పుడు పరిగెత్తిన దృశ్యమే గుర్తుకొస్తాంది.

ప్రాణాలు అరచేతిలో పెట్టుకొని పరిగెత్తాం. అదే పోలీసు జీపు అయివుంటే పరిస్థితి ఎలా వుండేది?

"ఇంకెప్పుడూ ఈ ఎర్రకొయ్య కొట్టేపనికి రాను" అని చెప్పేశాను ఆంజనేయుల్తో.

పాలరాతి విగ్రహం లాంటి అందం ఆమెది. మనిషి మంచిదే కానీ.. కురూపుల్ని, వికలాంగుల్ని చూస్తే వికారం.. ఇలాంటి వాళ్లు ఎలా బతుకుతున్నారు? ఎందుకు బతుకుతున్నారు? అసలు తల్లిదండ్రులు ఇలాంటి పిల్లలనెలా సాకుతున్నారు? అని ఆశ్చర్యపోయే అమాయకత్వం. అలాంటి ఆమె అనూహ్యంగా కలలోనైనా తనెప్పుడూ వాంఛించని అనుభవాల్ని చవిచూసింది. ఏమిటా అనుభవాలు? అంతర్జాతీయ మహిళా దినోత్సవం సందర్భంగా అక్షరాక్షరంలో అమ్మప్రేమను, ఆర్ద్రతను రంగరించిన యర్రమిల్లి విజయలక్ష్మి **కౌముది** చదవండి

మార్చి చతుర లో మీకోసం...

★ ★ ★

ఊర్లో మరో రైతును కరువు బలి తీసుకుంది. రామప్పనాయుడు పొలంలో పురుగులకు కొట్టాల్సిన మందును కడుపుకు తాగినాడు. ఊరంతా దుఃఖంతో నిండి వుండాది. ఎక్కడ చూసినా రామప్పనాయుడి మాటే మాట్లాడుకుంటా వుండారు.

ఆదర్శ రైతుగా రెండుసార్లు గవర్నమెంటోళ్ళు రామప్పనాయుడికి సన్మానం కూడా చేసినారు. అట్టాటి రైతే ప్రాణాలు తీసుకున్నాడు. భార్య పార్వతమ్మ పడిపడి ఏడుస్తాంది.

ఆత్మహత్యకు కారణం ఏముంది?

నేలతల్లి మోసం చేసింది. పెట్టుబడి కోసం చేసిన అప్పులు పురుగుమందు డబ్బా అయినాయి. అప్పులు ఇచ్చినవాళ్ళు ఒత్తిడి తెచ్చినారు.

భార్య, ఇద్దరు అమ్మాయిలు... నాయుడు పోవడంతో ఆ కుటుంబం దిక్కులేనిదైంది.

నాలుగున్నర ఎకరాల పొలం వుంది. సొంతంగా కష్టించి పొలంలోనే సాగునీటి కోసం బావిని తవ్వాడు. రెండు రోజులు నీళ్ళుండినాయి. ఆ తర్వాత మళ్ళీ మాములే. వర్షాభావంతో బావి ఎండిపోయింది. పార్వతమ్మకు జబ్బు చేసింది. నాయుడ్ని ఇది మరింత కృంగదీసింది. కరువుతో కుటుంబ పోషణ బరువైంది.

బ్యాంకులు అప్పుడెప్పుడో ఇచ్చిన లక్ష రూపాయలు అప్పుకట్టాల్సి వుండాది. బయట మరో యాభైవేలు అప్పు చేసి

నాడు. పొలంలో మూడు బోర్లు వేయించి నాడు. రెండు బోర్లు నోట్లో దుమ్ము కొట్టి నాయి. ఒక బోర్లో మాత్రం కొన్ని నీళ్ళు పడినాయి. మొన్న ముదిరిన ఎండలకు అది కూడా ఖాళీ అయింది.

నాయుడుకు అప్పులోళ్ళ బాధ ఎక్కు వైంది. దిన్నం ఒకడొచ్చి అప్పు కట్టాలని వేధించడం ఆయనకు దిక్కుదోచని పరిస్థి తిని తెచ్చిపెట్టింది.

నేలతల్లిని నమ్ముకొని లక్షలాది రూపా యలు వ్యయంచేసి పంటలు సాగుచేనా డు. వర్షాభావం, కరువుతో పంటలు పండ కపోవడం, సాగుకోసం చేసిన అప్పులకు వడ్డీలు పెరిగిపోయి మోయలేని భారంగా మారడంతో వాటిని తీర్చే మార్గం కూడా లేకుండా పోవడంతో నాయుడు పొద్దున్నే పొలం కాడికి పోయి ఆడ్నే పురుగుల మందు తాగినాడు.

ఊపిరితిత్తుల వ్యాధితో బాధపడ్తా వుండే పార్వతమ్మ పొలం అమ్మి అప్పులు కట్టమని కూడా చెప్పిందట...

ఉన్న పొలం అమ్ముదామన్నా కొనేవారు ఎక్కడ?

నాయుడు వెళ్లిపోయినాడు గానీ ఆ కుటుంబం పరిస్థితి ఏమిటో ఎవరు పట్టిం చుకుంటారు? అప్పులు తీర్చే బాధ్యతకు తోడు కుటుంబ పోషణ భారం కూడా ఆ రైతు భార్యాపిల్లలపైనే పడింది. ఆ కుటుం బాన్ని చూస్తే గుండె తరుక్కుపోతుంది.

కర్మకాండ జరిగిపోయిన నాల్గవ రోజుకు బ్యాంకు నుంచి నోటీసు ఒకటి పార్వత మ్మకు అందింది. అది పొలం మీద నాయుడు తీసుకున్న లక్షరూపాయలు చెల్లించాల్సిందిగా వచ్చిన కాయితం.

ఆ రోజే బ్యాంకుకు పోయి తన భర్త నాయుడు పేరుమీద ఉన్న అప్పును తన పేరు పైకి మార్చుకొని వచ్చింది. ఆ రెండురోజులైతే ఊర్లో అప్పులిచ్చినోళ్లు ఊర్కున్నారేమోగానీ ఆ తరువాత పార్వత మ్మను కూడా పీడించడమే మొదలు పెట్టి నారు. ఆ తల్లి కంటినిండా నిద్రపోయింది లేదు. కడుపు నిండా తినింది లేదు. అట్నే తన ఇద్దరు కూతుళ్లను పోషించుకుంటా వస్తాంది.

అన్నదాత బతుకులో కరువు రేపిన అల జడికి మౌనసాక్షిగా మిగిలింది నాయుడు జీవితం.

అనారోగ్యంతో బాధపడ్తావుండే పార్వ తమ్మ అందుకే ఒక ఆలోచన చేసింది. ఈ అప్పులన్నీ చెల్లించాలంటే ఇప్పుడు తను చేయగల పని ఒక్కటేనని... పూనా సావి త్రిని పిలిపించింది.

పూనా సావిత్రి అంటే ఖరీదైన దేహ వ్యాపారానికి పెట్టింది పేరు. చుట్టుపక్క ల ఊర్లల్లోంచి అందమైన ఆడపిల్లలను పూనాకు పంపడం అక్కడ వ్యాపారం చేయడం... ఇలా లక్షాధికారిగా మారింది ఆమె.

"ఈ నేలకు కరువు కొత్తకాదు. వ్యభి చారం ఆడోళ్లకు కొత్తకాదు. ఇక్కడ ఆకలి చావులకు సచ్చేదానికంటే ఆడికి పోయి తను బతికి, ఇక్కడ తనవాళ్లను బతికించు కునే పనే మేలు. అయినా అరిగిపోయేది వుందా... తరిగిపోయేదుందా..? "అని అంటాది పూనా సావిత్రి, లోక జ్ఞాన మంతా తనకే తెలుసు అన్నట్లు.

పూనాలోని తన వ్యాపారం మూడు పువ్వులు, ఆరు కాయలుగా ఎదగడానికి సుగాలీ అమ్మాయిలకు ఎక్కువగా ఎర వేస్తావుంటాది. కానీ ఇప్పుడు పార్వతమ్మ బతకలేనితనంతో తన పెద్దకూతురు పూర్ణి మను పూనా సావిత్రి చేతిలో పెట్టడానికి నిశ్చయించుకుంది.

సాగునీటి ఊసేలేని రాయచోటి, సుడుం పల్లి, చిన్నమండెం, లక్కిరెడ్డిపల్లె ప్రాంతాలనుంచి ఎంతోమంది అమ్మాయి

లను పూనా ప్రాంతానికి పంపింది పూనా సావిత్రి. ఈ లైంగిక వ్యాపారం అందరికీ చేతినిండా పని కల్పిస్తోంది. అటు పోలీసు లకు కూడా పూనాలో అందాల్సిన ఆదాయం అందిస్తుంది. 'ఎప్పుడంటే అప్పుడు అమ్మాయి' అనే వ్యాపారం జోరుగా సాగిస్తోంది.

పూర్ణిమను తనతో పాటుగా తీసుకపో తున్నందుకు పార్వతమ్మకు అడ్వాన్సుగా నలభైవేలు కూడా ఇచ్చింది సావిత్రి.

ఏడాదిలోగా బ్యాంకుకు కట్టాల్సిన లక్ష రూపాయల అప్పును కూడా తానేతీర్చివేస్తా ననే హామీ కూడా ఇచ్చింది.

పూర్ణిమ... సావిత్రితో పాటూ పూనాకు ప్రయాణమయ్యింది.

ఊరుకాని ఊరులో మనసు, శరీరం కూడా వారిదికాని లోకంలోకి తన బంగారు కలల్ని ఇక్కడి నేల తల్లికి అంకితం చేసి... డెబ్బై శాతం కరువు ప్రాంతాల్లోని అమ్మాయిలు తెలిసీ తెలిసీ దిగే ఊబిలోకే పూర్ణిమ కూడా నడిచింది.

★ ★ ★

వీరబల్లినుంచి మాధవరెడ్డి మామ వచ్చి నాడని సిన్నాయన చెప్పినాడు.

రచ్చబండ కాన్నుంచి లేచి ఇంటికి పోతి. కుశల ప్రశ్నలైనాయి.

రెండు రోజుల్లో మంచి ముహూర్తం వుందని, మళ్లీ క్రిష్ణారెడ్డి పట్నంలో పని వెతుక్కోను పోవాల్సివుందని కాబట్టి ఇంత ముందుగా పెళ్లి పెట్టుకుంటాండమని చెప్పినాడు.

"రెండు రోజుల్లో పెళ్లి అంటే కష్టం కదా..? " అని ఆశ్చర్యంగా అంటి.

అమ్మ కూడా అదే అంది.

"మీరు పెళ్లి కూతుర్ని చేసుకొని అమ్మిని తీసుకొని వస్తే సరిపోతాది. కరువుకాలం కదా అని బంధువులను కూడా ఎవర్నీ పిలవడం లేదు" చెప్పినాడు మాధవరెడ్డి మామ.

కొత్తగాలి...

రంగుల ప్రపంచం
కరిగిపోతే మాత్రం
ఒక కల

– గరిమెళ్ల శ్రావ్యలేఖ,
రాజమండ్రి

"సరే" అనక తప్పలేదు మాకు.

ఇంట్లో వుండే డబ్బుకు బయట చిన్నా యన తెచ్చిన డబ్బు మొత్తం కలిసి లక్ష రూపాయలు ఇచ్చినాం. పెళ్లి ఖర్చులకి వాడుకోండి...

మిగతా లక్ష పెళ్లిలో ఇస్తాం అని చెప్పినాం.

"అట్నే లెమ్మని"- లక్షరూపాయలు తీసు కొని వెళ్లిపోయినాడు మామ.

పెళ్లి పనులు మొదలైనాయి.

లక్ష్మి పెళ్లి విషయం ముఖ్యమైన వాళ్లకు మాత్రం చెప్పినాము. పిండివం టలు తయారు చేయించినాము. కొత్తబ ట్టలు తీసుకొచ్చినాం.

భూమిని తాకట్టులో పెట్టి బ్యాంకు నుంచి లక్షరూపాయలు అప్పు తీసు కున్నాం. పనులన్నీ చకచక జరిగిపోయి నాయి.

నిజానికి ఈ పెళ్లి మా ఊర్లోనే జరిగి వుండాల్సింది. ఇక్కడ గత పదేళ్లుగా ఘనంగా ఒక్క పెళ్లి కూడా జరగలేదు. అందరినీ పిలిచి భోజనం పెట్టే స్తోమత లేక ఏ గుళ్లోనో ఆ మూడు ముళ్లు వేయిం చడమో, దూరంగా ఎక్కడైనా తమకు తోచిన వాళ్ల ఇళ్లలోనే పెళ్లిళ్లు ఏర్పాటు చేసుకోవడమో జరుగుతాంది. నీళ్లులేని చోట ఎవ్వరిమైనా ఏం చేయగలం?

కొంతమంది తెల్సినవాళ్లు మాత్రం లక్ష్మి పెళ్లికి మాతో కదిలారు. కాంచన, ఖాదర్, ఆంజనేయులు, చంద్రన్న తాత, రాజమ్మవ్వ... ఇంకొందరు మిత్రులు మా కుటుంబంతో కల్సి పెళ్లికి సిద్ధమయ్యారు.

నాలుగు ఎడ్లబండ్ల మీద వీరబల్లికి ప్రయాణమయ్యాం. చివరి బండిలో రాజమ్మవ్వ కూర్చునివుంది. ఆయవ్వ పాటలు బాగా పాడుతుంది. బండ్లు కొండదారి పట్టింతర్వాత ఆయవ్వ గట్టిగా గొంతెత్తింది.

"మల్లెలు మల్లెలు మా విరజాజులు
సొగసుకు చామంతి, రోజా పుష్పములు
అత్తరు పన్నీరు అమర్చియున్నదిరా చెలియా...
నీకొరకై కాచియున్నదిరా పెండ్లికుమారా
నలుగుకు రారా శ్రీ కృష్ణకుమారా..."

పాటలతోనే మా ప్రయాణం గడిచిపోయింది. కాంచన తన వెన్నెల పాట పాడుతుందేమోనని చూశాను. కానీ నా ఆశ నిరాశే అయింది. బండ్లు వీరబల్లి చేరినాయి. తెల్లారింది.

పెళ్లికూతురు ముస్తాబుతో లక్ష్మి అందంగా ఉంది. నలుగుపెట్టి హారతి ఇచ్చిం తర్వాత మండపంలోకి పూజారి పెళ్లికూతుర్ని తీసుకురమ్మన్నాడు.

తర్వాత పెళ్లికొడుకును కూర్చోబెట్టారు. మంగళసూత్రధారణ కూడా పూర్తయ్యింది.

దంపతులకు నలుగులు పెట్టి తాంబూలాలు ఇచ్చారు. ఇంట్లోకి మొదటిసారి తీసుకపోయేటప్పుడు పసుపునీళ్లతో పాటు ఎర్రనీళ్లు కలిపి కర్పూరం వెలిగించి దిష్టి తీసారు. జయమంగళం శుభమంగళం పాటలు పాడారు.

పెళ్లి సంతోషంగా జరిగింది.

జరిగిన లోటు ఏదైనా వుంది... అంటే నాన్న మామధ్య లేకపోవడమే! ఆ విషయం తలచుకోగానే గుండె బరువెక్కింది.

అడ్డుగోడల్ని బద్దలు కొట్టుకొని మనిషిగా బయటపడడం అంటే మాటలు కాదు... ఒక్కోసారి అంతఃకరణాన ఏ మూలనో దాగిన రహస్య హృదయాంతర విషాదం అగ్నిగుండమై... ద్వేషాగ్ని జ్వాలల్ని ప్రజ్వరిల్లిస్తుంటే ప్రచండ ప్రళయ ఝుంఝుమారుతాల్ని బయటకు తెలియకుండా గుప్పిట బిగించి కప్పుకోవడమూ అందరికీ సాధ్యమయ్యే సాహసం కాదు... దానికి దేహ పంజరం కావాలి... ఆత్మ అనే అల్మారా వుండాలి... ఏడేడు సముద్రాలకావల ఎత్తైన మర్రిచెట్టు తొర్రలోని పచ్చని చిలుకలో పదిలంగా మాంత్రికుడి ప్రాణం దాచినట్లు నిన్ను నీలో నిగూఢంగా వుంచగల పంజరం కావాలి...

నిన్ను నువ్వు పరమాణువులోని బ్రహ్మాండ విస్ఫోటశక్తితో నిర్మించిన యుద్ధనౌకను చేసుకోగలగాలి...

ఇసుకటెడారుల్లోనూ... ఇనుపగుళ్ళవర్షాల్లోనూ... యుద్ధక్షేత్రాల్లోనూ... పోరాడే దుర్భేద్యమైన శతఘ్నిలా నిర్మాణం కావాలి...

కన్నీటి కావ్యం అధ్యాయాలనిండా ఎంతకీ అర్థంకాని అభ్యాసాలే... అంతు చిక్కని అక్షరాల ఆర్తనాదాలే... అరణ్యాల దారిలో ఒంటరిగా వదిలేస్తాయి... అయినా పక్షిలా ఎగిరిపోవడానికి నేనేం పావురాన్ని కాను... పాడుబడ్డగూడును!

★ ★ ★

నాన్న... రామిరెడ్డి...

పొలంలో తెల్లారిందగ్గరినుంచి రాత్రి పొద్దుపోయేదాకా సేద్యం... స్వేదం... అంటానే గడుపుతావున్నాడు. చిన్నప్పుడు ఆడుకుంటా ఆడుకుంటా నాన్న దగ్గరికెళ్ళి ప్రేమగా ఆయన ఎత్తుకోగానే బుగ్గమీద ముద్దు పెట్టుకోవాలని వుండేది... కానీ చమట వాసన!

'నాన్న... నీ దగ్గర చమట వాసనొస్తుంది!'- అని గోముగా అంటే,

'అది ఈ నేలతల్లి ఇచ్చిందిరా...ఇంత కష్టపడితేగానీ మన కడుపులు నిండవ'ని ఆయన చెప్పేటప్పుడు కళ్ళల్లో వెలుగుతో కూడిన బాధ కన్పించేదికదా!

అమ్మ కోసం... నా కోసం... లక్ష్మి కోసం...

ముగ్గరి కోసం ఒక్కడు శ్రమపడేవాడు....

పండక్కి అందరికీ కొత్తబట్టలు కొనేవాడు. తనని తాను మరిచిపోయేవాడు. మైనం వొత్తిలాగా తాను కరిగిపోతూ ఆ వెలుగులో మమ్మల్ని పెంచాడు. 'మీరందరూ కొత్త గుడ్డలేసుకుంటే నేను వేసుకున్నట్లే కదా'- అని సంబరపడేవాడు... చూడు నాన్నా చెల్లిలక్ష్మి పెళ్ళి చేశాను. నువ్వు కూడా మా మధ్య వున్నింటే ఎంత బాగుండు నాన్న...!

మనస్సంతా నాన్న జ్ఞాపకాలే.

★ ★ ★

ఆకాశం నుంచి చినుకులు కుర్సడం లేదు. పాతాళం నుంచి గంగ పొంగటం

లేదు. కన్నీరు పాత కాదు... కరువు కొత్త కాదు...

ఇదిగో ఈ వ్యాపారాలే కొత్త.

ఎర్రకొయ్యల్ని అమ్ముకోవడం...

పూనాకు అమ్మాయిల్ని పంపడం...

ఇప్పుడు ఇసుక వ్యాపారం.... ! కనుగొనబడిన కొత్తదారులు!

రండి...ఇలా...నాతో ఈ యేటి గట్టున సిన్నగా సాగుదాం... ఇక్కడ ఈ బండ రాతి పక్కనుండే కాలిదావగుండా కిందకి దిగండి... ఇది ఒకప్పుడు బాగా బతికిన యేరు... ఎన్నెన్నో ఊర్లూ... యేర్లూ... కొండలు... కోనలు... వాగులు... వంకలు దాటుకుంటూ ప్రవహించిన జల గీతం... ఒక నాగరికతను పూయించిన సుజలధార... చరిత్రకు ప్రాణం పోసిన సువర్ణధార... నురగలు గ్రక్కుతూ... పర వళ్ళు తొక్కుతూ పరిమళించిన పెన్నమ్మ... పెన్నా నదీమతల్లి... ఎండిపోయిన తర్వాత... ఇసుక పర్రల్లోకి యింకిపోయిన తర్వాత... ఇసుకతోనే వ్యాపారం చేయడానికి మనిషి సిద్ధపడ్డాడు.

ఆ నదీమతల్లి గర్భాన్ని తవ్వి పోస్తాండరు. ఇసుక వ్యాపారం లాభసాటిగా మారింది. పెన్నమ్మను ట్రాక్టర్లతో అమ్ముకుంటావుండారు. ఒక నాగరికతను తరలించేస్తున్నారు.

ఎన్నెన్ని చూస్తున్నాం... కాలంకింద నలిగిన జ్ఞాపకాలను, మాసిపోని మనసు గాయాలను, కూలిపోయిన స్వేచ్ఛా శిఖరాలను, మారిపోయే మనిషి రూపాలను, పెరిగిపోతున్న పాపం నీడలను, రగిలిపోయిన బంధం భస్మాలను, చెరిగిపోయే దారుల గమ్యాలను, చెదలుపట్టిన స్మృతుల రేఖలను... ఎన్నెన్నీ... అడుగడుగునా అల్లిన పాము పడగల వలల్ని... కాటేసే కాలనాగుల విసపుకోరల్ని... ఆకాశాన్ని అందుకోవాలని ఆరాటపడిన రెక్కలు లేని పక్షుల్ని... కత్తుల్లా మొల్చుకొచ్చి కంకుల్లా రాలిపోయిన నినాదాల్ని... మోడులుగా మిగిలిన బీడు భూముల కరువు దృశ్యాల్ని... తెల్లబడ్డ తలల తపస్సుల్ని... తల్లడిల్లిన తల్లి తపనల్ని... తన్నుకపోయిన మట్టిపొరల్ని... తరలిపోతున్న ఇసుక అరల్ని...

ఇసుక వ్యాపారంలో రెండు చేతులా సంపాదించుకున్నాడు నీలకంఠం. నాలుగు ట్రాక్టర్లు... పట్నానికి ఇసుకను తరలించడంలో ఎప్పుడూ నిండుగా వుంటాయి... ట్రిప్పుకు మూడొందల లెఖ్కన తెల్లవార్లూ తిరుగుతా వుండాయి. నీలకంఠాన్ని చూసి... అతడు సంపాదిస్తున్న సంపదను చూసి... మానేపల్లి శ్రీనివాసులు కూడా ట్రాక్టరు పెట్టి పెన్నానదిలోని ఇసుకను పట్నానికి తరలించేపని మొదలు పెట్టినాడు.

నదిలో ఇసుక ఎంతవుంటే అంతగా భూగర్భ జలాలను నిల్వవుంచుకునే సామర్థ్యం దానికుంటుంది. దాన్ని ఎవరు గుర్తించినారు? ఎవరి లాభం వాళ్ళు చూస్కున్నారు.

ట్రాక్టర్ల శబ్దాలమధ్య ఊరు... దాని ఉక్కు పాదాలకింద నది విలవిలలాడుతూ నలిగిపోసాగాయి.

ఊర్లోని చెత్తాచెదారం కూడా నదిలోకి చేరింది. కొద్దిరోజులకే నది సాగే యేర్లో

కొత్తగాలి...

కరెంటు కంచె
గూర్ఖావాలా
అల్సేషియన్ కుక్కా
బతుకు భయం

—పాయసం సుబ్రహ్మణ్య మహర్షి, నెల్లూరు

కుప్పలు, తెప్పలుగా చెత్త పేరుకొని దిబ్బ తీర్న తయారైంది.

పెన్నమ్మ పరిస్థితి దయనీయమైంది. ఈ చుట్టుప్రక్కల ప్రాంతాల్లో వ్యవసాయానికి పెన్నమ్మ అండగా నిలిచింది.

నేడు అంతరించిపోతుంది.

ఇప్పుడు నదిలేదు....

నదిలో తడిలేదు...

రైతు గాజుకళ్ళలో కన్నీళ్లు లేవు...

ఇంట్లో తిండిగింజల్లేవు...

కల్లంలో మేపు లేదు..

గాటికాడ ఎద్దుల్లేవు...

మనిషిలోనూ మనిషి లేడు...!

★ ★ ★

ఊళ్లోకి మట్కా ఆట వచ్చింది. కొత్తగా వచ్చింది కాబట్టి జనానికి వింత. ఆడి చూద్దాం మన తలరాత ఎట్టుందో అనుకుంటా ఒక్కొక్కరూ వచ్చి డబ్బు కట్టడం... ఎదురుచూస్తా వుండడం జరుగుతోంది... ఆశల్లో విహరించి... విహరించి కలల్లో లక్షాధికారులగానో... కోట్లాధిపతులుగానో మునిగి తేలుతాండరు. కలలన్నీ కరిగిపోయినాక చూసుకుంటే వీళ్ళకు మిగిలేది అప్పుల తిప్పలే... సందుకొక మట్కా చీటీలు రాసిచ్చే బీటర్లు తయారైనారు.

ఆంజనేయులు కూడా మట్కా ఆటలో పండిపోయినాడు. తెల్లారితే ఏ నెంబరు వస్తాదో చార్టుపరిచి వెతుకుతా వుంటాడు. నువ్వు వేసిన నెంబరుకు గానీ మట్కా తగిలితే రూపాయికి ఎనభైరూపాయలు ఇస్తారు. కొత్త కొత్త పదాలు... నోరుగానీ తిరక్కున్నా జనం మాట్లాడతావుండారు. ఓపెన్, క్లోజ్, బ్రాకెట్ ఈ పదాల్నే మాట్లాడతాండడు ఆంజనేయులు నోరు తెరిస్తే. నాకేం అర్థంకాక ఆంజనేయుల్ని కూర్చోబెట్టుకొని ఓ రోజు అడిగితి. తెల్ల ముఖం వేసినాడు.

నాకు ఈ ఆట గురించి తెల్సుకోవాలని వుంది అనంటి.

"సరే సాయంత్రం కాడ... తాడిపత్రి కాన్నుంచి మా గురువు పడగలయ్య వస్తాడు. వాడైతే నువ్వు ఏమడిగినా చెప్తాడు..." అని తప్పించుకుంటా జవాబిచ్చినాడు.

సాయంత్రం అయితే ఆ పడగలయ్య వచ్చినాడేగానీ వాడు ఇంకేవో పదాలు మాట్లాడతా వుండాడు. రతన్ అంటాడు. డేమిలన్ తెలుసా అంటాడు. నైట్ మిలన్ అని కళ్ళు ఎగరేస్తాడు.

ఎవరికి అర్థమై సస్తాది?

"సున్నా నుంచి తొంభై తొమ్మిది అంకెల వరకుగల నంబర్లపై పందెం కాస్తారు. డబ్బులు తెచ్చే నెంబరు మాత్రం ఒకటే వుంటాది" అని చెప్పినాడు నాకు అర్థమయ్యేటట్లు ఖాదర్ వచ్చి.

కొంత అర్థం అయ్యింది. ఈమధ్య ఖాదర్ కూడా చీట్లురాసే బీటర్ పనిలో కూర్చుంటా వుండాడని తెల్సింది.

అందుకే అదే అన్నాను... "కువైట్ డబ్బంతా మట్కాకు పెట్టేవు!" అని

ఖాదర్ నవ్వి ఊర్కున్నాడు.

తర్వాత ఖాదరే ఈ మట్కాకు సంబంధించిన వివరాలు ఇంకొన్ని చెప్పినాడు.

"ఓపెన్ అంటే ముందు తీసే మొదటి నెంబర్. గంటసేపు తర్వాత క్లోజ్‌లో రెండో నెంబర్ తీస్తారు. ఈ రెండు నెంబర్లు వస్తే బ్రాకెట్ అవుతాది. ఏ నెంబర్ వచ్చినా డబ్బులొస్తాయి" అని చెప్పినాడు.

ఈ మట్కా మాయాజూదంలా కన్పిస్తాంది.

పాపం ఉదయమంతా కూలీనాలీ చేసుకొని బతికేటోళ్ళు రూపాయలు, రూపాయలు సంపాదించుకొని వచ్చి ఈ బీటర్లకు కట్టడం నేర్చుకున్నారు. ఈ డబ్బంతా తీసు

కొని ఆ రతన్‌గాడు ఎవడో కోటీశ్వరుడై పోతాండనిపించింది.

చీట్లు రాసిచ్చే ఖాదర్‌కు, ఆంజనేయు లకు కమీషన్ ముడుతోంది.

కానీ పచ్చని సంసారాల్లో ఈ మట్కా చిచ్చు పెడతాంది.

కొత్తగా బద్వేలుకాడ పెళ్ళి చేసుకొని వచ్చిన తిరుమలయ్య పెళ్ళాం నగలమ్మి మట్కా ఆడినాడు. ఏ నెంబరుకూ తగల లేదు.

నెలకే పెళ్ళి పెటాకులైంది.

సాయంత్రానికంతా ఏదో ఒక నెంబ రుకు డబ్బు కట్టడం... రాత్రంతా తగిలే నెంబర్ల కోసం ఎదురు చూడ్డం ఊర్లో జనా నికి శివరాత్రికి జాగారం చేసినంత పవి త్రంగా వుంటోంది.

కార్తీక పున్నమి పండక్కు వీరబల్లి నుంచి లక్ష్మి వచ్చింది. వచ్చినప్పటి నుంచి ఇల్లంతా సందడి సందడిగా వుండాది. లక్ష్మి రాకతో ఇంటికి కొత్త వెలుగు వచ్చి నట్లుండాది. అదే మాట సిన్నాయన కూడా అన్నాడు.

ఇంటి ముందు పెద్ద ముగ్గు వేసింది. సందెకాడ ముగ్గులో దీపాలన్నీ పెట్టింది. పల్లె జనమంతా మాములుగైతే బాగా వేడుకలు జరుపుకునే వాళ్ళే. ఇప్పుడు కాలం బాగాలేదు కాబట్టి ఎవరూ పూనుకో వడం లేదు.

మాటల మధ్యలో నాకో సంబంధం చూసినట్లు చెప్పింది. అమ్మాయిని చూడను వీరబల్లికి రమ్మని కూడా చెప్పింది.

"ఎక్కడ కుదుర్తాంది... బయట పొలం పనులు చూస్కోనే సరిపోతాంది" అని అన్నాను.

"అవన్నీ చెప్పొద్దు... నేను చెప్పినట్లు విను... నాతో పాటూ వీరబల్లికి రావా ల్సిందే" పట్టు బడుతున్నట్లు చెప్పింది.

ఇలా మాట్లాడుకుంటాండగానే చిన్నా

కొత్తగాలి...

అక్షరాలని
మథించా
భావమనే
సుధకొరకు

-ఎస్.శేషగిరి, హైదరాబాద్

యన అన్నాడు- "బ్యాంకోళ్ళు ఏందో కాగితం పంపినారు. మనం తీసుకున్న లోను కంతు కట్టాలనే అనుకుంటాను" అని.

ఔ... బ్యాంకులోను కట్టాల్సి ఉంది కదా! గుర్తుకొచ్చింది.

"పెళ్ళికిచ్చిన బంగారు నగల్ని ఇస్తాను తీసుకొని అమ్మి లోను కట్టేయండి" లక్ష్మి అమ్మకు చెప్పింది.

"అట్లాటి ఆలోచనలు చేయొద్దు. నీకు అత్తగారింటి కాడ విలువుండదు" అని లక్ష్మిని మందలించింది అమ్మ.

"పట్నంలో మీ ఆయన మంచి ఉద్యో గంలో స్థిరపడిన తర్వాత అప్పుడు మాకు ఏదైనా సాయం చేద్దువులేమ్మా..." అన్నాను లక్ష్మి నెత్తిమీద మొట్టుతూ...

"లక్ష్మీ బాగుండావా..." అంటూ లోప లికి వచ్చింది కాంచన.

చాలా రోజుల తర్వాత ఇదే కాంచనను చూడడం.

మనిషి చాలా సన్నబడింది. పాపను నడిపించుకుంటూ వచ్చింది.

లక్ష్మి పాపను ఎత్తుకొని ముద్దాడింది- "కాంచనక్క మనిషివి నల్లబడినావు. సన్న గైనావు. ఎందుకు దిగులు? ఆరోగ్యం బాగుందా?" లక్ష్మి ప్రశ్నల వర్షం కురిపిం చింది. "ఆరోగ్యం బాగానే ఉంది. బాగో లేనిది తలరాతే..." అమ్మపక్కన

కూర్చుంటూ అనింది కాంచన. లక్ష్మి నిశ్శబ్దమైంది.

"ఎప్పుడు వెళ్తున్నావు... పట్నానికి, మీ ఆయన దగ్గరికి..." కాంచన లక్ష్మివైపు చూస్తూ అడిగింది.

"ఈవారంలో వెళ్ళిపోతాను. అక్కడే మా ఆయనకు మంచి ఫ్యాక్టరీలో పని దొరికిందట... నేను వెళ్ళిన తర్వాత కబురు పెడ్తాను. నువ్వు కూడా ఓసారి రావాలి" అంటూ కాంచన పక్కనే కూర్చొంది లక్ష్మి.

వాళ్ళు మాట్లాడుకుంటూ వుంటే నేను బయటకు నడిచాను. నాతోపాటు బయటకు కాంచన కూతురు వచ్చింది అడుగులో అడుగు వేసుకుంటూ. ఎత్తుకొని ముద్దాడాను. నా భుజమంతా తడిపేసింది.

13

ఊర్లోకి రచ్చబండ దగ్గరికి పోలీసు జీపు వచ్చింది.

వాళ్ళు ఎందుకోసం వచ్చారో తెలీదుగానీ ఆ సమాచారం తెలుసుకొని అసలైన మనుషులంతా ఎవరి దారికొద్ది వాళ్ళు పరారైనారు.

పూనా సావిత్రి దొడ్డిదారి గుండా బయటపడి ఎగువ పల్లె దిక్కు నెత్తికి ముసుగేసుకొని పారిపోయింది.

దిన్నం ట్రాక్టర్లతో అక్రమంగా ఇసుక రవాణా చేసి లెఖ్క సంపాదించను మరిగిన నీలకంఠం అప్పటికప్పుడు యేటి దిక్కు నడ్చినాడు.

మట్కా చీటీలు రాసే ఖాదర్‌గాడు, వాడి స్నేహితులు ఊరు యిడ్చి పోయినారు బిరబిర.

పట్నం నుంచి నకిలీ విత్తనాలు తెచ్చి తక్కువ డబ్బుకు ఇక్కడ రైతులకు అమ్మే కోటయ్య...

అక్రమంగా చౌటిపల్లి దిక్కు భూముల్ని ఆక్రమించుకున్న పుల్లారెడ్డి... అధిక వడ్డీలకు రైతులకు అప్పులిచ్చి పీడించే మునిసుందరం...

కవ్వం కోన కాడ నాటుసారా కాంచే సుంకన్న....

ఎర్రకొయ్య కొట్టను అడవికి పోయేటోళ్ళు... అందరూ... ఎక్కడి దొంగలు అక్కడే... గప్‌చిప్ అయినారు.

ఊర్లోకి పోలీసు జీపైతే వచ్చింది గానీ దాని రాకతో యింతమంది ఊరుయిడ్చి పరుగులు పెట్టాల్సి వస్తాదని ఎవరూ అనుకోలా.

ఈ సంగతులన్నీ నాకు ఆంజనేయులే చెప్పినాడు. అట్టా జీపు రాగానే వాడు పరుగు పరుగున నాకాడికి వచ్చినాడు సంగతులన్నీ తెల్సుకొని. ఇదో ఇలా ఇద్దరమూ ఊరుయిడ్చి వీరాపురం వంక మోరీ కాడ కూర్చోవల్సివచ్చింది.

ఆ తర్వాత సాయంత్రానికి ఆ దావలో వచ్చేవాళ్లు ఎవరో చెప్పినారు. పోలీసులు వచ్చింది గంగమ్మ దేవళం కాడుండే రాతి బావి నీళ్ళు బిందెలతో తీసుకొనిపోనీకి. ఈ సంగతి తెల్సుకొని పడి పడి నవ్వుకున్నాం.

★ ★ ★

మొత్తం పద్నాలుగు గ్రామాలు ముంపు ప్రాంతాల కిందకి వస్తాండేటట్లు గవర్నమెంటోళ్లు ప్రకటించినారట. దాంట్లో మా ఊరితో పాటూ బంగారుపల్లె, కుడుమ

లూరు, చెండవాయి, కొత్తూరు, ఎగువపల్లె, బక్కయ్యపల్లె, రంగపల్లె, జాఫర్ సాహెబ్ పల్లె, శింగనవారి పల్లె, కొమ్మూరు, రంగాయపల్లె, రాచపల్లె గ్రామాలన్నీ ముంపు కిందకి వచ్చినాయి.

పెన్నమ్మ తల్లి ఎండిపోయింది. యాడా గూడా సుక్కనీళ్లు లేవు. మరి వీళ్లేంది ముంపు ప్రాంతాల్లో మా ఊర్లను చేర్చినారు. అందరికీ ఇదే అనుమానం. ఆశ ఏందంటే- నష్టపరిహారం ఇస్తారు కదా... అదే! సోమశిల ప్రాజెక్టు నెల్లూరు కాడ కట్టినారు. అది లేచేసరికి దాని వెనుక నీళ్ళకు ఈ పల్లెలన్నీ మునిగిపోతాయని చెప్పినారు.

మా ఊర్లో నడియేట్లో ఉండే చెత్తా చెదారం దిబ్బలన్నీ ఎక్కిరిస్తా వుండాయి. నష్టపరిహారం కోసం దిన్నం కడపకు పోవడం, ఆడ కలెక్టరు కార్యాలయం ముందు ధర్నాలు చేయడం.

మీ గ్రామాలు ఖాళీ చేయండి. మీకు వేరేచోట స్థలాలు ఇస్తాం అని చెప్పినారు.

అదో అక్కడే వచ్చింది మా ఊరోళ్ళకు, ఆ గవర్నమెంటోళ్లకు. నీళ్ళురానీ, నిప్పులు రానీ మా జాగా విడిసిపోయేదే లేదని చెప్పను తిరుక్కున్నారు.

ఈ ఊరు విడిస్తే మా ఉనికి పోతాదని చెప్పినారు. మా ఊపిరి పోతాదని చెప్పినారు. ఆర్థికంగా చితికిపోయిన వాళ్ళందరూ నష్టపరిహారం ఇస్తే ఖాళీ చేస్తామని అంటాండరు. ఊరిని ప్రేమించేటోళ్ళందరూ ఎట్టి పరిస్థితుల్లోనూ ఈ స్థలాన్ని విడిచిపోమని తెగేసి చెప్తావుండారు. ఊర్లో రకరకాల అభిప్రాయాలు అయినాయి. ముంపు సమస్య మా జీవితాల్లోకి కూడా చొచ్చుకొని వచ్చింది. నెదురుపల్లెను ఆనుకొని కొత్త స్థలాలను గవర్నమెంటోళ్ళు చూపిచ్చినారు. కొంతమంది ఆడికిపోను సిద్ధమైనారు. చాలామంది ఆడకూడా స్థలాలను తీసుకున్నారు గానీ యిక్కడ ఖాళీ చేయలేదు. నష్టపరిహారం లెఖ్ఖ కట్టడానికి అధికారులు వచ్చినప్పుడు గొడవలు అయినాయి.

ముంపు గ్రామాల్లో రైతులు భూముల్ని సాగుచేయకూడదన్నారు.

నమ్ముకున్న నేలలను వదలి వెళ్ళమన్నారు. ఈ సంఘర్షణ కొనసాగుతూనే వుంది...

దిన్నం వొక సర్వే పేరుతో ప్రజల్ని బయపెట్టడం మొదలు పెట్టినారు అధికారులు.

నష్టపరిహారం ఇస్తామని చెప్పి మోసం చేసేటోళ్ళు పుట్టుకొచ్చారు. ముంపువాసుల జాబితాల్లోంచి కొందరి పేర్లు తొలగించడంతో మళ్ళీ ఆందోళన జరుపుతావుండారు... ఇదంతా ముంపువాసుల గోడైంది. గొడవైంది. రెండు బృందాలుగా నందలూరు, అట్లూరు మండలాల్లో అధికారులు రీ సర్వే కూడా జరిపారు.

అయినా ప్రయోజనం ఏముంది? నష్టపరిహారాలు ఎవరికి అందినాయి? కట్టడాలకు వచ్చే పరిహారానికి గవర్నమెంటు నలభైరెండు శాతమే ఇస్తుందని చెప్పడంతో బాధితులు అర్థంకాని పరిస్థితుల్లో పడ్డారు. ముంపు గ్రామాలకు విడుదల చేసిన డ్రాఫ్ట్‌నోటిఫికేషన్ బాధితులను అయోమయంలో పడేసింది. ఇంకేం చేస్తాం? అందరం కలిసి ఎన్నికలను బహిష్కరించాం.

కొత్తగాలి...

కామం ఉంటుంది కళ్లలో
అది క్షణకాలం-కోరిక
ప్రేమ ఉంది-హృదయంలో
అది చిరకాలం-చేరిక

– వై.కె.మూర్తి, విజయవాడ

★ ★ ★

రంగసముద్రం కాన్నుంచి తోలుబొమ్మలాట ఆడించేటోళ్ళు వచ్చినారు. విరాట పర్వం కత చెప్పాలని మా వూరోళ్ళు పిల్స కచ్చినారు.

తోలుబొమ్మలాడిస్తే వానలు కురుస్తాయని నమ్మకం. దిన్నం రేత్తిరి పూట ప్రదర్శన జరిగేటట్లు పదారు రోజులు విరాట పర్వం చెప్తారు. మొదటిరోజు బొమ్మలాట మొదలైంది.

చినుకుల కోసం చిందు ఆడతాండరు.

వనపర్తి సోమూజీరావు గొంతెత్తి పద్యాలు ఆలపిస్తాండడు...

మధ్యమధ్యలో కేతిగాడు, బంగారక్క, జుట్టుపోలిగాడు నవ్విస్తావుండారు.

రెండురోజుల ప్రదర్శన అయింది.

చినుకులేదు.

నాలుగురోజుల ప్రదర్శన అయింది.

చినుకు కుర్సలేదు.

విరాటపర్వం సాగిపోతావుంది...

పాండవులు అష్టకష్టాలు పడ్తాండరు. మగధీరుడు అర్జునుడు ఆడవేషంలోకి మారాల్సి వచ్చింది... ఇలా సాగుతూనే బొమ్మలాట పూర్తయ్యింది. పదారు రోజుల కష్టం ఫలించలేదు. చినుకులు కుర్సలేదు.

మోడాలు కనికరించలేదు.

కళాకారులు నిరాశతో వెనుదిరిగినారు.

ఎండలు ముదిరిపోయినాయి.

వానలు వచ్చే పరిస్థితే కానరావడం లేదు.

సాగునీటి ఎద్దడి... నకిలీ విత్తనాలు... అప్పులకు వడ్డీలులాంటి వైపరీత్యాలన్నీ రైతులు కాస్తోకూస్తో మిగుల్చుకున్నదీ వారికి దక్కనీకుండా చేశాయి.

తినడానికి తిండిలేదు.

మరో పంట వేసేందుకు శక్తిలేదు.

జవసత్వాలు కూడగట్టుకొని సేద్యం చేయడం ఎవరికి చేతనైతాది?

మనిషి కష్టాల్లో కొట్టుమిట్టాడుతాండరు.

కరువు రైతుల ఉసురు తీస్తాంది...

కౌలుకు తీసుకున్న భూమిలో పంటలు రాక.... అప్పులు తీర్చలేక అవమానభారంతో... బొందలకుంట శివయ్య, ఇరవై ఎకరాలు కౌలుకు తీసుకొని సేద్యం చేసిన రామాపురం రవీంద్ర...ఆరు ఎకరాల భూమి కౌలుకు తీసుకొని టమోటా సాగు చేసి ధరలు పడిపోవడంతో సిద్ధారెడ్డి... ఇంకా... ఎందరో రైతులు ఒక్కొక్కరుగా ఆత్మహత్యలు చేసుకుంటా వుండారు.

ప్రభుత్వం ప్రకటించిన ఎక్స్‌గ్రేషియాల్లోనూ దళారులు ప్రవేశించారు.

అందిన చందమామ

చంద్రుడి గురించి రాయనివారెవరు? మూసపోసినట్లు ఎప్పుడూ ఒకే తరహా వర్ణనలే. దీనిని కాదని కొంగొత్త పోకడకు పరాభి తెరతీశారు. 'తగిలింపబడియున్నది జాబిల్లి.. చయినా బజారు గగనములోన; పయిన'అంటూ పాతకు గోరీ కట్టి, కొత్తకు భేరీ కొట్టారు.

శవాలమీద కాసులు ఏరుకోవడం మొదలు పెట్టినారు.

సొంత ఊళ్లో పనులు లేక.... "ఊళ్ళు వదిలి వలసలు పోవడం.... పరిస్థితి దుర్భరంగా మారింది. అందరూ పట్నానికి కదులుతాండరు.

ఊళ్లు పట్టిన రైతులు... ఊడిగం చేస్తేనే బతుకుల్లాగా జీవితం నడుపు కుంటా వుండారు.

గడుపుకుంటావుండారు.

★ ★ ★

నిన్నరాత్రి వద్దని చెప్తాంటే కూడా వినకుండా బయలుదేరిపోయిన ఆంజనేయులు భైరవగుట్టకాడ ఎర్రకొయ్య దుంగల్ని తరలించేటప్పుడు పోలీసులకు చిక్కినాడనే సంగతి ఊరంతా ప్రాకిపోయింది. ప్రమాదకర కార్యకలాపాల పి.డి చట్టాన్ని పెట్టినారని చెప్పినారు. ఈ చట్టం కింద అరెస్టు అయిన వారికి బెయిల్ రావాలంటే కనీసం ఆరునెలలు పడుతుందట. రాళ్ళమడుగుల్లో కూడా ఇస్మాయిల్‌ను పోలీసులు పట్టుకొని పి.డి. యాక్ట్ కింద జైల్లో వేసినారని తెల్సింది. స్మగ్లర్లు మదరాసునుంచి సింగపూర్ మీదుగా జపాన్‌కు ఎగుమతి చేస్తావుండారని కేసు పెట్టినారు.

ఆంజనేయుల వాళ్ళింట్లో విషాదం అలముకుంది. వాళ్ళమ్మ ఏడుస్తావుండాది. 'చూడు... నాయనా... నీ సావాసగాడు పోలీసులకు చిక్కినాడంట. వాడ్ని బయటకు తీసుక రా... నాయనా... నీకు చేతులెత్తి నమస్కరిస్తా... వాడు యింగెప్పుడూ ఇట్లాంటి పనులు జెయ్యడు...' అని ఏడ్చుకుంటా చెప్తాంది.

చిన్నాయనా, నేనూ ఇద్దరమూ పట్నానికి పోయి లాయర్‌తో మాట్లాడి వచ్చినాం.

ఆరునెలల వరకు ఏం చేయలేమని చెప్పినాడు లాయర్.

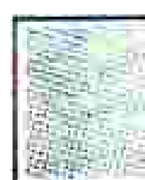
ఊర్లో పశుగ్రాసం కొరత ఏర్పడింది. బిడ్డల్లా సాకుతుండే పశువులను పస్తులుంచడం ఇష్టంలేక బాధతో రైతులు వాటిని కబేళాలకు తరలిస్తుండారు. ఎండ తీవ్రతకు పాడి పశువులు సరిగ్గా పాలు కూడా ఇవ్వడంలేదు.

ఎంతో కొంత ధర మాట్లాడుకొని పశువులను కబేళాలకు అమ్మడానికి రైతులందరూ ఇష్టపడతావుండారు.

కరువు దెబ్బకు సంప్రదాయ సేద్యం దూరమైపోయింది. వాణిజ్య పంటలు పెరిగినాయి. గ్రాసం కొరత ఏర్పడింది. పశువులకు మేత యింగ యాన్నుంచి వస్తాంది?

ఆ రోజుల్లో... ఆ బంగారు కాలాల్లో అయితే వర్షాలు పుష్కలంగా పడేవి. ఇరుకార్లు వరి సాగు చేసి వందల బస్తాలు పండించేవారు. నిత్యం ధాన్యాగారంతో ఇంటిల్లిపాది సంతోషంగా గడిపేవారు. పశువులకు పశుగ్రాసం కొదవ వుండేది కాదు. పాడి పశువులతో పల్లెలు కళకళలాడేవి.

కానీ నేడు భూముల్ని నమ్ముకొని బతికే రైతుల పరిస్థితి సాగునీరు లేక త్రాగునీరులేక విలవిలలాడే జీవితమైపోయింది. వరిసాగు లేదు. తినేందుకు నాలుగు గింజలు లేవు. అప్పులు జేసి బియ్యాన్ని కొనాల్సి వస్తాంది. ఇంతకాలం లోకానికి అన్నం పెట్టిన రైతు ఆకలితో మాడిపోతాండే విలయకరువు దృశ్యమిది. అందుకే గంగమ్మ గుడికాడ రోకలి సాంగెం చేయడానికి ఊర్లోవాళ్లు నిర్ణయించినారు. రోకలి సాంగెం జరుగుతోందని చుట్టుపక్క పల్లెల్లో దండోరా కొట్టించినారు. నిజానికి చాలా రోజుల క్రితమే ఈ సాంగెం జరగాల్సింది. దేవళాన్ని చూసుకొనే నరసింహులు ఆరోగ్యం బాగా లేకపోవడంతో వాయిదాలు వేస్తావచ్చినాడు. ఇప్పటికీ నర

కొత్తగాలి...

శాస్త్రం ఎప్పుడూ ప్రశస్తమే
అది చంపే అస్త్రం కాదు
చెడుకోసం దాన్ని వాడావో
జీవితానికి ఫలితం లేదు

– డా.అయాచితం నటేశ్వరశర్మ, కామారెడ్డి

సింహులు ఆరోగ్యమైతే బాగు కాలేదు. కానీ ఊర్లో రోజురోజుకు అరిష్టాలు అయితండయి. దీంతో ఎట్లైనాగానీ వెంటనే ఈ రోకలి సాంగెం జరిపించాలని తీర్మానించారు.

కరువు ఒకపక్క... మండిపోతాండే ఎండలు మరోపక్క రాతిబావిలో కూడా నీళ్ళు ఎండిపోవచ్చినాయి. అదే దిగులు అందరికీ పట్టుకుంది. చుట్టుపక్క పల్లెలందరికీ దిక్కు ఆ రాతి బావే. అది కూడా ఎండిపోతే ఎవరి ఉచ్చులు వాళ్ళు పట్టుకొని తాగాల్సిందేనని అనుకుంటావుండారు.

రాతిబావిలో నీళ్ళు భూమి పొరల్లో నుంచి రావు. బావిలోపల మొత్తం బండ వుంది. గట్టిరాయి బండమీదనే నీళ్లు ఊరతా వుంటాయి. ఈ రకంగా రాతి బండమీద నీళ్ళు ఊరడమంటే ఇది ఆ గంగమ్మ తల్లి మహిమేనంటారు. అందుకే ఈ నీళ్ళను పవిత్రంగా తీసుకపోతారు.

ఓసారి ముగ్గురాళ్ళ విజయమ్మ మొగుడితో కొట్లాడి ఈ బావిలో దూకాలని పరుగు పరుగున పోయింది. ఆ గట్టు మీదుండే గంగమ్మ తల్లి దగ్గరికి పోయి రెండు చేతులెత్తి మొక్కుకునింది. ఈ తాగుబోతు మొగుడితో కలిసి సంసారం చేయలేను. నన్ను నీతో తీసుకొనిపో తల్లీ. నా బిడ్డల్ని సల్లంగా కాపాడు... నేనూ నీకాడికే వస్తాండ... వస్తాండ... అని చెప్పి ఉరుకుతా పోయి రాతిబావి కట్టమీదకెక్కి మనసులో నిండుగా ఆ గంగమ్మ తల్లిని తల్చుకుంది.

ఇంగో ఆలోచన లేకుండా రాతిబావిలోకి కళ్ళు మూసుకొని దూకింది.

ఈ విషయం తెల్సుకొని ఊర్లోని జనమంతా రాతిబావి కాడికి చేరుకున్నారు. రాతిబావిలో నట్టనడుమున విజయమ్మ వుంది. మనిషి మునగలేదు, చావలేదు. అంత ఎత్తు పైనుంచి దూకిందే గానీ ఏంకాలేదు.

మనసులో తల్చుకున్న ఆ గంగమ్మ తల్లి ప్రాణాలు తీసుకుంటాదా...

జనమంతా ఆశ్చర్యపోయినారు. చూద్దురు కదా... తామర పువ్వుల తీగలన్నీ పెనవేసుకొని నులక మంచం తీర్న అల్లుకొని వుండాయి మనిషి కింద.

తామర పువ్వుల్లో దేవత తీర్న వుండాది బావిపై నుంచి చూసేటోళ్ళకు విజయమ్మ. అందరూ ఆ గంగమ్మ తల్లికి సేతులెత్తి మొక్కినారు.

ఇంకోసారి ఇదే రాతిబావిలో ఎవరో కావాలని కక్షకట్టి నీళ్ళను పాషాణం చేయాలని పథకం వేసుకొని వచ్చినారు.

బావికాడ నీళ్ళకోసం ఎవరూ లేనిది చూసుకున్నారు. తెచ్చిన విషం డబ్బాలోకి నీళ్ళు కలుపుకోను తాడు బావిలోకి యిడ్సినారు. పైకిలాగి చూస్తే నీళ్ళు రాలేదు. మళ్ళీ తాడు బావిలోకి యిడ్సినారు. ఈసారి కూడా నీళ్ళు బక్కెట్లోకి ఎక్కలేదు. ఇట్లనే నాలుగైదుసార్లు చేసినారు. అర్థం కాలేదు. ఇంగ అట్లనే విషం డబ్బాను బావిలోకి వేయాలని సిద్ధపడినప్పుడు అప్పుడే నీళ్ళకు ఎవరో వస్తాండే గజ్జల శబ్దమైంది. వాళ్ళు ఆ విషం డబ్బాలు ఆడ్నేవేసి పరుగు పెట్టి వెళ్ళిపోయినారు.

ఈ కత ఊర్లో అందరూ చెప్పుకుంటారు. ఇప్పటికీ రాత్రిపూట ఆ గంగమ్మ దేవళం కాడికిపోతే ఆ తల్లి గజ్జల శబ్దం వినిపిస్తావుంటాదని చెప్తారు.

ఆ తల్లి ఈ ఊరికి రక్షణ. ఆ రాతిబావికి రక్షణ. మంచి మనసుండే మనుషులందరికి రక్షణ.

అందుకే ఆ తల్లికి ఇప్పుడు రోకలి సాంగెం చేయాలని నిర్ణయించినారు. ప్రశస్తమైన వేడుక ఇది. ఆ తల్లికి చేసే సాంగెల్లో చివరిది. చిరస్మరణీయమైనది.

రోకలి సాంగెం చూడ్డానికి చుట్టుపక్క పల్లెల నుంచి జనం తండోపతండాలుగా వచ్చినారు. తప్పెట్లు మోగుతా వుండాయి. దేవళానికి యాపాకు కొమ్మలతో తోరణాలు కట్టినారు. దేవళం లోపల గంగమ్మ తల్లికి పసుపు కుంకాలు పూసినారు.

వెండి కళ్ళు, కోరలు పెట్టినారు. కొత్త గాజులు తొడిగినారు. నిమ్మకాయలు కోసి చుట్టుతా పర్సినారు. నిండు బోనం పట్టి వుండారు. బయట చిందు ఆడతా వుండారు. పులివేషాలు వేసినారు.

నరసింహులు రోకల సాంగెంకు దిగినాడు. రోకలికి పూజలు చేసినారు. బావి నీళ్ళతో దిష్టి తీసినారు. పసుపు, కుంకాలు పూసినారు. యాపాకు కొమ్మలు చుట్టినారు. ఆ రోకలి తీసుకొని దేవళం చుట్టు కారం మూడుసార్లు తిరిగినాడు నరసింహులు. ఆ తర్వాత రోకలి తీసుకొచ్చి ఆ తల్లిముందు ప్రతిష్టించినాడు. ఆ రోకలిపై భాగాన ఇత్తడి చెంబుతో నీళ్ళు ముంచి పెట్టినాడు.

గంగమ్మకు పూజలు చేస్తాండరు. టెంకాయలు కొడ్తా వుండారు. చెంబు తిరుగుతాంది. చెంబులోని నీళ్ళు కిందపడ్డంలేదు. జీవాల తలలు తెగుతా వుండాయి. చెంబులోంచి కొన్ని నీళ్లు కింద పడినాయి. అందరిలోనూ సంతోషం. ఆ తర్వాత మళ్ళీ మంత్రాలు ఎత్తుకున్నాడు నర్సింహులు. చెంబు తిరుగుతా తిరుగుతానే వుంది. సగం నీళ్లు కింద పడినాయి.

సంతోషం. అందర్లోనూ ఆనందం.

"ఈసారి మంచి వానలే వుండాయి. ఆ తల్లి ప్రత్యక్షంగా చూపించింది" అన్నాడు నర్సింహులు.

రోకలి సాంగెం పూర్తయ్యింది. చీకటవుతుంటే ఎవరి పాటికి వాళ్ళు పల్లెలకు బయలుదేరి వెళ్ళిపోయినారు.

నేనూ, సిన్నాయన ఇంటికి బయలుదేరినాం.

★ ★ ★

తెల్లారిం తర్వాత ఆంజనేయులు వాళ్ళ అమ్మ వచ్చింది. వాడ్ని కడప జైళ్ళో వేసినారు. పోయి చూసొద్దాం అని చెప్పింది. సరే... అని చెప్పి బయలుదేరినాను. జైలర్‌తో మాట్లాడింతర్వాత చూడను జైలు లోపలికి పోయినాం. ఆంజనేయుల్ని పిలిపించినారు. వాడ్ని చూడగానే ఏడ్చేశాను. వాళ్ళ అమ్మ అయితే అక్కడే కళ్ళు తిరిగి పడిపోయింది.

వాడు మనిషి బాగా పల్చబడ్డాడు. కళ్ళు లోతుల్లోకి వెళ్ళాయి. ఏడుస్తావుండాడు.

"నీ మాట ఆరోజు విన్నా బాగుండేది" అన్నాడు కన్నీళ్ళు తుడుచుకుంటూ.

"అయిపోయిందేదో అయిపోయిందిలే. బెయిల్‌కు చూస్తున్నామని" - ధైర్యం చెప్పినాను.

"జైల్లో కష్టంగా వుంది" అన్నాడు. ఇంతలో వాళ్ళ అమ్మ స్పృహలోకి వచ్చింది.

"బాబూ... అంజి... ఏందిరా నాయనా... ఏంజేసినావురా..? " అని గట్టిగా అరుస్తాంది.

వాడు తల వంచుకున్నాడు. వాళ్ళమ్మ వాడికి చాలా మాటలు చెప్తాంది.

కొంచెంలో తప్పిపోయింది ప్రమాదం. ఆరోజు నేను కూడా ఎర్రకొయ్య కొట్టనుపోయివుంటే నాక్కూడా ఈ జైలుగతే పట్టి వుండేది. ఆ గంగమ్మతల్లి పుణ్యంతో నేను ఆ విపత్తు నుంచి బయటపడ్డాననుకుం

టాను.

జీవితం విలువైంది కదా!

ఇలాంటి పనులు ఎందుకు చేయాల్సి వచ్చింది? ఇదో ఈ నేల తల్లి... గుప్పెడు గింజలు కూడా ఇవ్వకుంటే ఎవరైనా ఎటు పోతారు? ఏం తిని బ్రతుకుతారు?

ఎవరికి తోచిన దార్లలో వాళ్ళు వెళ్ళిపో తున్నారు. సక్రమ మార్గమా... అక్రమ మార్గమా అని ఎవరు ఆలోచిస్తాండరు. కడుపు నిండాలి... అంతే!

చివరగా వచ్చేటప్పుడు వాడడిగాడు- "ఉత్తరాలు రాస్తుండండి. వాటి కోసం నేను ఎదురుచూస్తుంటాను" అని బాధతో!

ఊర్లోకి చూస్తాండంగానే ఏవేవో వస్తాండయి.

ముందుగా ఇసుక అమ్మకోను నీల కంఠం ట్రాక్టర్లు పెట్టినాడు. అది లాభ సాటి వ్యాపారంగా మారింది. కువైట్ కు పోయి వచ్చిన ఖాదర్ కూడా ఒక ట్రాక్టర్ పెట్టినాడు.

పొద్దునా, రాత్రి తేడా లేకుండా ఇసుకను పట్నానికి అమ్ముకుంటా వుండారు.

ఇసుక ఉచితంగా దొరికే వస్తువు.

"లోడ్ చేసిందానికి కూలీల ఖర్చు రానూ పోనూ ఖర్చులు పెట్టుకొని ట్రాక్ట రును తిప్పకుంటావుంటే ఇంట్లో కూర్చోని వున్నా డబ్బులొచ్చి మన ముందు పడతా యి" ఖాదర్ చెప్పినాడు.

"మీరు అమ్మేది ఇసుకలాగా అన్పించ లేదు. ఒక నదిని అమ్ముకుంటావుండారు. ఒక నాగరికతను అమ్ముకుంటావుండారు. ఒక సంస్కృతిని అమ్ముకుంటా వుండారు..." అన్నాను ఆవేశంగా.

"ఏమోన్నా... నువ్వు దానికి ఏ పేరు అయినా పెట్టుకో... మేం బతకలేని నా కొడుకులం. ఇంతకంటే మాకు మార్గం కన్పించడం లేదు" అన్నాడు ఖాదర్.

నేను ఇంకేం మాట్లాడలేదు. ఖాదర్ కూడా నిశ్శబ్దంగా వుండిపోయాడు. ఆంజ నేయులు జైల్లో అడిగినట్లు చెప్పాను. వచ్చే ఆదివారం తాను కడపకెళ్తున్నట్లు అప్పుడు కల్సి వస్తానని చెప్పిన్నాడు.

మరో రెండు రోజులకు ఊర్లో కంకర కొట్టే మిషన్ పెట్టినారు. యేటికి ఆనుకొని వుండే రాళ్ళగుట్ట దగ్గర! దాని శబ్దానికి ఊరు ఊరంతా ఊగిపోతావుండాది. దుమ్ము, దూళి నిండిపోతుంది ముక్కుల్లో.

రాజంపేట దయాకర్‌రావు ఈ మిషన్ పెట్టుకున్నాడు. అంతకుముందు ఈ మిషన్ కోడూరు దగ్గరుండే గుట్టలపల్లి దగ్గరవున్నింది. అక్కడ నాణ్యమైన రాళ్ళు అయిపోయిన తర్వాత దయాకర్‌రావు మా ఊరును ఎంపిక చేసుకున్నాడు.

యేట్లో ఇసుకను ట్రాక్టర్లతో తరలిస్తుం డగా ఈ కంకరరాళ్ళను లారీలతో తరలి చడం మొదలు పెట్టినారు.

చిన్నప్పుడు మేం ఆడుకోవడానికి ఎక్కే అందమైనరాళ్ళ గుట్ట... రకరకాల పక్షులు వాలే గుట్ట... కొండనుంచి వచ్చే జీవాలకు నీడనిచ్చే రాళ్ళగుట్ట ముక్కలు ముక్కలై తాంది. రాకాసి కంకర మిషన్ ఎంత పెద్ద రాళ్ళనైనా కరకర నమిలిపారేస్తాంది.

చూస్తాండగానే మా ఊరికి తూర్పుది క్కునుండే ఎత్తైన పెద్దరాళ్ళ గుట్ట మాయ మైంది. పోయింది కొండ మాత్రమే కాదు. ఊరి ఉనికి కూడా! ఊరు బోసిపోయింది.

నిద్రలో కూడా నాకు కంకర మిషన్ శబ్ధమే విన్పిస్తావుండాది గుట్టల్ని మింగేస్తూ!

దయాకర్‌రావుకు పోటీగా నీలకంఠం ఊర్లోకి ప్రొక్లేనర్ తెచ్చి పెట్టాడు.

అదొక రాకాసి బల్లి. ఎంత పెద్ద గుంత లైనా తీస్తాది.

'దోపిడీదారు'

తెలుగు కవితల పేరడీలకు ఆద్యుడు, బాధ్యుడూ పఠాభే! ఆయన రచనలెన్నో సాహితీ సమరంలో ఫిరంగుల్లా పేలాయి. పద్యం-గద్యాలకు అంటుకట్టినా; కవితలతో తెలుగు-ఆంగ్లాలకు పొత్తుకలిపినా తనకే

చెల్లింది. సాహితీరంగంలోని అందరితో తాను ఉన్నానని చెప్పుకొన్నారు.'ఇంగ్లీషు భాషా భాండారంలో నుండి బందిపోటుం జేసి కావల్సిన మాటల్ను దోస్తాన'న్నారు.

అంతేకాదు, కవిత నా దయిత అని ఆనాడే నవీన ప్రయోగం చేశారు పఠాభి. నిజజీవిత దయిత స్నేహలత అనీ సగర్వంగా చాటుకున్నారు.

నీలకంఠం ప్రొక్లేనర్ కొనడం వెనుక పెద్ద కుట్రే వుంది.

ఇసుక తరలింపు కాడ దిన్నం కూలీలకు లోడ్ చేసిందానికి డబ్బులివ్వాలి. ఇప్పుడు ప్రొక్లేనర్ వుండడం వల్ల కూలీలందర్ని పంపించేశాడు.

ఇద్దరు ముగ్గుర్ని మాత్రం పనిలో పెట్టుకొని ప్రొక్లేనర్‌తో జరుపుకుంటా వుండాడు.

దాదాపుగా ఈ ప్రొక్లేనర్ దెబ్బకు యేట్లోని ఇసుకంతా పట్నానికి తరలిపోయింది. అప్పుడు ట్రాక్టర్లతో పోయేది. ఇప్పుడు లారీలకు పోతాంది. అంతే తేడా!

మా ఊరు బాగా అభివృద్ధి చెందుతా వుందని జనమంతా చెప్పుకుంటావుండారు. రాయి కన్పిస్తే దయాకర్‌రావు విడవడం లేదు. ఇసుక కన్పిస్తే నీలకంఠం వదలడం లేదు.

ఇద్దరూ ఊరి అభివృద్ధికి తోచినంత చేస్తానే వున్నారు. ఈ రకంగా! పొక్లేనర్ మా ఊరుని తవ్విపోయడం కోసమే కని పెట్టారేమో అనిపించింది.

నీలకంఠానికి పోటీగా దయాకర్‌రావు కూడా ఇంకో పొక్లేనర్ ఊర్లోకి దించాడు. ఇద్దరి మధ్య గొడవలు మొదలైనాయి. రచ్చబండ దగ్గరికి పంచాయితీకి వచ్చారు. పంచాయితీ పెద్ద ఒకర్ని ఉత్తరం వైపు, మరొకర్ని దక్షిణంవైపు యేట్లో ఇసుకను తోడుకోవడానికి అనుమతి ఇచ్చాడు. ఇద్దరూ కల్సి నదిలో ఇసుక కన్పించకుండా చేయడానికి తామూ చేయగలిగిందంతా చేస్తామని హామీ ఇచ్చి వెళ్ళిపోయారు. ఈ పంచాయితీకో నమస్కారం!

ఖాదర్ దిగువ పల్లెకుపోయే దావ దగ్గర సున్నం బట్టీలు రెండు ఏర్పాటు చేశాడు. తయారైన సున్నాన్ని పట్నానికి తీసుకెళ్ళడం... అమ్మడం మంచి వ్యాపారమైంది. మరో రెండు నెలలకే ఇంకో ఆరు బట్టీలు లేచాయి అక్కడే.

ఇంకేముంది? ఊరంతా దిన్నం పొగలోనే మునిగి తేలుతాంది.

మేమైనా నిద్రపోతాండం గానీ ఈ ట్రాక్టర్లు... లారీలు... ప్రొక్లేన్లు...కంకర మిషన్లు... సున్నం బట్టీలు నిద్రపోవడం లేదు... రేయింబవళ్ళు కష్టపడి ఊరికి ఉరి

పోస్తావుండాయి. జనమంతా తిట్టుకుంటా వుండారు. సగంమంది పట్నం డాక్టర్లు దోచుకుంటా వుండారు. చూస్తుండగానే ఊరు వల్లకాడైంది!

రచ్చబండ రావి చెట్టు ఎండిపోయింది.

ఊరంతా ఎర్రని దుమ్ము కొట్టుకొనిపోయింది.

పచ్చని చెట్లు ఏమీలేవు.

పచ్చని బతుకులు ఏవీలేవు.

ఊరు ఇప్పుడు దిష్టి బొమ్మతీర్న తయారైంది. అడవుల్లోని చెట్లు పోయినాయి. యేట్లోని తెల్లటి ఇసుకపోయింది. బొచ్చు పీకేసిన కోడిలా వుంది పెన్నమ్మ రూపం యిప్పుడు.

రాళ్ళ కొండలన్నీ పిండైనాయి. పక్షులు, పిట్టలూ, సున్నం బట్టీ పొగకు ఊపిరాడక సచ్చినాయి.

ఈ వాహనాల శబ్దాలకు అడవిలోని జంతువులూ, అరుదైన పక్షులు అన్నీ చెదిరి పారిపోయాయి.

కొద్ది రోజులకు మళ్ళీ రచ్చబండ దగ్గరికో పంచాయితీ వచ్చింది.

దయాకరరావు ఏదో ఫ్యాక్టరీ పెట్టబోతున్నాడు. దానికి నీళ్ళు కావాలి. స్థలం కావాలి. ఇది పంచాయితీకి కారణం.

ఫ్యాక్టరీ పెడితే కొందరికైనా మన ఊరోళ్ళకు పని దొరుకుతుంది. కాబట్టి ఎవరికీ అభ్యంతరం లేదు.

"నీళ్ళు ఎక్కడుండాయి?" అడిగినాడు గ్రామపెద్ద.

"గంగమ్మతల్లి రాతి బావిలో..."- చెప్పాడు చిన్నగా దయాకర్‌రావు.

"మరి స్థలం?"-

"అక్కడే దేవళానికి రొంత ఎడమవైపున"-

నీలకంఠం ఏమైనా అభ్యంతరం పెడ్తాడేమోనని చూస్తున్నాను.

నీలకంఠం- దయాకర్‌రావులు నిన్నరాత్రే పట్నంలో కల్సి స్వప్నాబార్‌కు వెళ్ళారని తెల్సింది.

పంచాయితీ ఎప్పటిలాగానే ముగుస్తుందనుకున్నాను.

కానీ ఎందుకో...

నిజమే... సగం జనం ఫ్యాక్టరీ వద్దని అభ్యంతరం చెప్తాపైకి లేచారు.

గ్రామ పెద్దలకు అర్థం కాలేదు.

"అయ్యా... ఇప్పటికే ఊరంతా ఊడ్చుకొని కనపడిన రాయీ, రప్పా, చెట్టు, గుట్టా, పుట్టా అన్నీ మింగుతా వుండారు వీళ్ళు. దాన్లవల్ల ఊర్లో వీళ్ళు తప్ప బాగుపడినోళ్ళు ఎవరూ లేరు. అయినా మేం జోక్యం చేసుకోవడంలేదు. చుట్టుపక్కల నూటా పదారు పల్లెలకు గొంతులు తడుపుకోను మిగిలిన ఒకే ఒక్కటి- రాతిబావి. దాన్నీ వీళ్ళ చేతుల్లో పెడితే ఆ గంగమ్మ తల్లీ క్షమించదు..." క్షుణ్ణంగా, అర్థమయ్యేట్లు నిదానంగా చెప్పినాడు ఆయుర్వేద మందులు చేసే వీరయ్య తాత.

ఆడుండే జనమంతా గట్టిగా చప్పట్లు తట్టినారు.

దయాకర్‌రావు రచ్చబండ దిగి సరసరా బయటకు వెళ్ళిపోయినాడు.

మర్నాడు మధ్యాహ్నమప్పుడు నేను వసారాలో పండుకొని వుండాను.

ఏదో శబ్దమైతే కళ్ళు తెరచి చూశాను. రక్తం బట్టల్లో కాంచన.. ఏడుస్తాంది. నాకు కాళ్ళూ చేతులూ ఆడడంలేదు.

"ఏం జరిగింది? ఏం జరిగింది?"- గట్టిగా అరిచాను.

నా అరుపుకు లోగా ఇంట్లో వున్న అమ్మ బయట కొచ్చింది.

కాంచన వాకిట్లోనే కుప్పకూలింది ఏడుస్తా!

అమ్మ భుజం పట్టుకొని అడుగుతాంది... "ఏం జరిగింది..?" అని.

"చంపేశానమ్మ వాడ్ని... చంపేశాను.

పీడపోయింది. ఎన్ని రోజులని భరించాలి వాడి చిత్రహింసలు. రోజూ తాగి వచ్చి నాలుగు గోడల మధ్య చితకబాదుతాడు. కాళ్ళతో తంతాడు. సిగరెట్లతో యాడంటే ఆడ కాలుస్తాడు అన్నిటిని భరిస్తా వచ్చి నాను. ఈ రోజు పాపను గొంతు నలిపి చంపబోయాడు. చూల్లేకపోయాను.. గడ్డ పారతో వెనుకనుంచి పొడిచాను..."

వెక్కివెక్కి ఏడుస్తాంది కాంచన.

నా గుండె ఆగిపోయినంత పనైంది.

కాంచన... కాంచన...

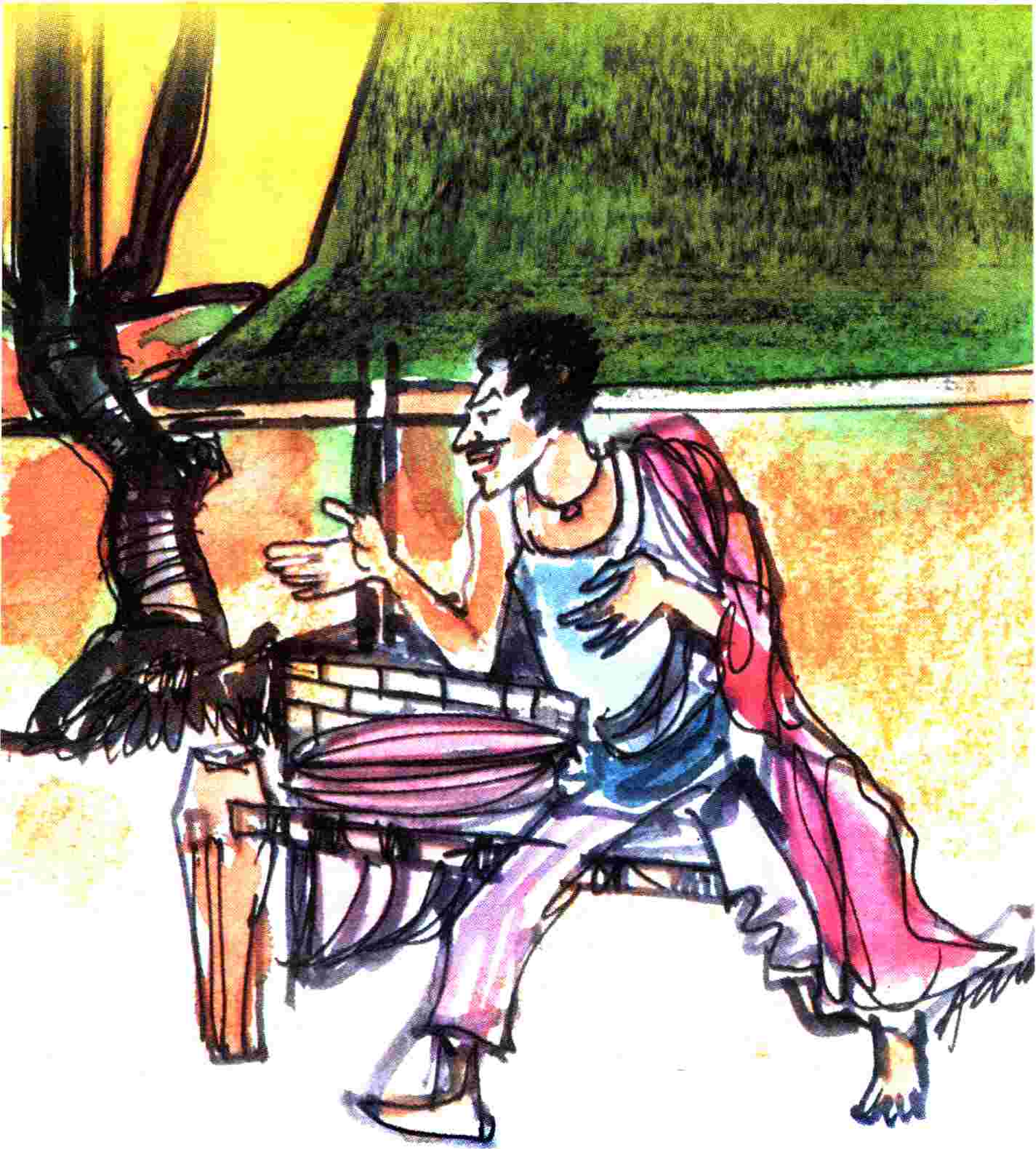
ఎప్పుడూ నవ్వుతూ కన్పించే కాంచన, వెన్నెల పాటల ప్రవాహం కాంచన.

ఇంతకాలం ఎంత క్షోభననుభవించింది! కనీసం బాధ ముఖంలోనైనా కన్పించ కుండా ఎలావుంటూ వచ్చింది?

కాంచనతో పాటు వచ్చిన పాప అమా యకంగా ఏడుస్తాంది.

నేను పాపను ఎత్తుకున్నాను.

అమ్మ కాంచనను ఓదార్చుతూ ఇంట్లోకి తీసుకెళ్ళింది. బయటన్నుంచి అంతా వింటున్న చిన్నాయన కళ్ళల్లోనూ కన్నీళ్ళు.

"ఏమైతుంది చిన్నాయనా?" అన్నాను ఆందోళనగా.

"ఏమైనా గానీ ఎదురు నిలబడదాం" అన్నాడు తెగింపుగా.

ఈ విషయం అప్పుడే ఊరంతా ప్రాకిపోయింది. ఖాదర్ వచ్చాడు. వీరయ్య తాత వచ్చాడు. ఒక్కొక్కరుగా ఆత్మీయులూ, మిత్రులూ అందరూ వస్తున్నారు.

ఈ విషయం అప్పుడే పోలీసులకు కూడా చేరిపోయింది.

జీపు వచ్చి మా ఇంటి ముందు ఆగింది. ఊర్లో ముందు పంచాయితీ చేసిన తర్వాత దాని ప్రకారం మీరు ఏ నిర్ణయం తీసుకున్నా మాకు అభ్యంతరం లేదని వీరయ్య తాత పోలీసులకు చెప్పినాడు.

అప్పటికప్పుడు రచ్చబండ దగ్గర పంచాయితీ మొదలైంది.

పంచాయితీకి నీలకంఠం తండ్రి పెద్ది రెడ్డి వచ్చాడు.

నీలకంఠం బంధువులంతా కాంచనదే తప్పని జైలుకు పంపాల్సిందేనని పట్టుపట్టారు.

కొత్తగాలి...

గోదావరి పోషణలోనే
అంతెత్తు ఎదిగాయనుకుంటా-
పాపికొండలు-
వాగువంకలతో 'నీరా'జనాలర్పించి
రుణం తీర్చుకుంటున్నాయి!

– పి.స్వర్ణకుమారి, రాజమండ్రి

కాంచన తను చెప్పుకోవాల్సిందంతా ఏడుస్తూ చెప్పుకుంది.

"అయినా ఒక మనిషిని చంపడం తప్పు కదా!" అన్నాడు సూటిగా గ్రామపెద్ద. కాంచన తలొంచుకుంది.

పెద్దిరెడ్డి చిన్నగా మాట్లాడ్డం మొదలుపెట్టాడు.

"ఈ అమ్మాయి చాలా మంచిది. ఎంత మంచిదంటే నీకు కొడుకంటే ఇష్టమా? కోడలంటే ఇష్టమా అంటే నేను ఈ అమ్మాయి వైపుకే పోతాను. నా కొడుకు చనిపోయినందుకు నాకు బాధగా లేదు. కాంచన ఇప్పటికీ మా ఇంటి కోడలే."- చెప్పి చిన్నగా నడుచుకుంటూ వెళ్ళిపోయాడు.

పెద్దిరెడ్డే పంచాయితీ తెంచేసిన తర్వాత పోలీసులు ఏం చేయగలరు?

పెద్దిరెడ్డితోపాటే బంధువర్గమంతా లేచి వెళ్ళిపోయింది.

పోలీసులు కూడా వెళ్ళిపోయారు.

కాంచన మా ఇంట్లోనే వుండాలని నిర్ణయం తీసుకుంది.

★ ★ ★

చీకటి చినుకు పెనవేసుకపోతోంది. రాత్రంతా ఒకే దుఃఖం వీడదు. జ్ఞాపకాలైన, గాయాలైన... స్మృతులన్నీ అలజడిగానే వుంటాయి. రెండు జ్ఞాపకాల మధ్య కూడా సంఘర్షణ వుంటుంది. పాతజీవితం మర్చిపోవడానికి కాంచన ఊర్లోని పిల్లలకు ట్యూషన్ చెప్తాంది.

మొదట్లో చెప్పనంది.

నేనే చెప్పగా చెప్పగా ఒప్పుకుంది.

మొదట్లో పదిమంది పిల్లలు వచ్చేవాళ్ళు ఇప్పుడు ఇరవైరెండుమంది అయినారు.

మా ఇంట్లోనే వసారాలో చెప్తుంది.

రోజులు గడుస్తూనే వున్నాయి.

మా ఊరికి విద్యావాలంటీరు ఉద్యోగం ఒకటి కేటాయిస్తే మహిళల కోటాలో కాంచనకు ఇచ్చారు. కాంచన ఇప్పుడు పంతులమ్మ అయ్యింది.

అమ్మకు తోడుగా వుంటుంది.

దయాకర్‌రావు అడిగితే పార్నపల్లె దగ్గర వుండే కొండరాళ్ళ భూమి అంతా అమ్మేశాము.

మొత్తం ఐదులక్షలు వచ్చాయి.

లక్ష రూపాయలు బ్యాంకు లోను తీర్చేశాము.

కాంచన మా ఇంటికి వచ్చిన వేళావిశేషం బాగుంది. మా జీవితాలు కూడా బాగుపడుతున్నాయి.

పాత జీపు ఒకటి తక్కువ ధరకు వస్తుంటే తీసుకున్నాను.

చిన్నాయన డ్రైవింగ్ చేస్తాడు. జీపు బాగా ఉపయోగపడ్తాంది. లాభంగా కూడా వుంటోంది. స్కూల్ బిల్డింగ్ కాంట్రాక్టు ఒకటి వస్తే నన్నే చేయమని చెప్పినాడు పెద్దిరెడ్డి.

ఇప్పుడు స్కూల్ బిల్డింగ్ కట్టించడం కోసం బేల్దారులతో పని చేయిస్తూ అక్కడే వుంటున్నాను. రోజులు గడుస్తూనే ఉన్నాయి.

ఉగాది పండక్కు లక్ష్మిని పట్నానికి వెళ్లి తీసుకొని రమ్మని కాంచన గుర్తు చేసింది.

జీపులో నేనే వెళ్లి దంపతుల్ని తప్పకుండా తీసుకొస్తానని చెప్పాను.

ఊర్లో కొద్దికొద్దిగా మార్పులు వస్తున్నాయి. ఖాదర్ సున్నం బట్టీల వ్యాపారం మానేసి మళ్లీ కువైట్ పోవడానికి సిద్ధమై

నాడు. దయాకర్‌రావు మా ఊరిని వది లేసి పార్నపల్లి దగ్గర వాలినాడు.

మా ఊరికి శనిపోయిందని జనం అను కుంటావుండారు. ఊర్లో బట్టీల పొగ పోయింది. ఇసుక త్రవ్వడం తగ్గింది.

ఊరికి మంచి రోజులు వస్తాండయి.

ఆ గంగమ్మ తల్లి కూడా కరుణించి చినుకులు కురిపిస్తే రైతులంతా పచ్చగా ఉంటారు కదా అనిపిస్తావుండాది.

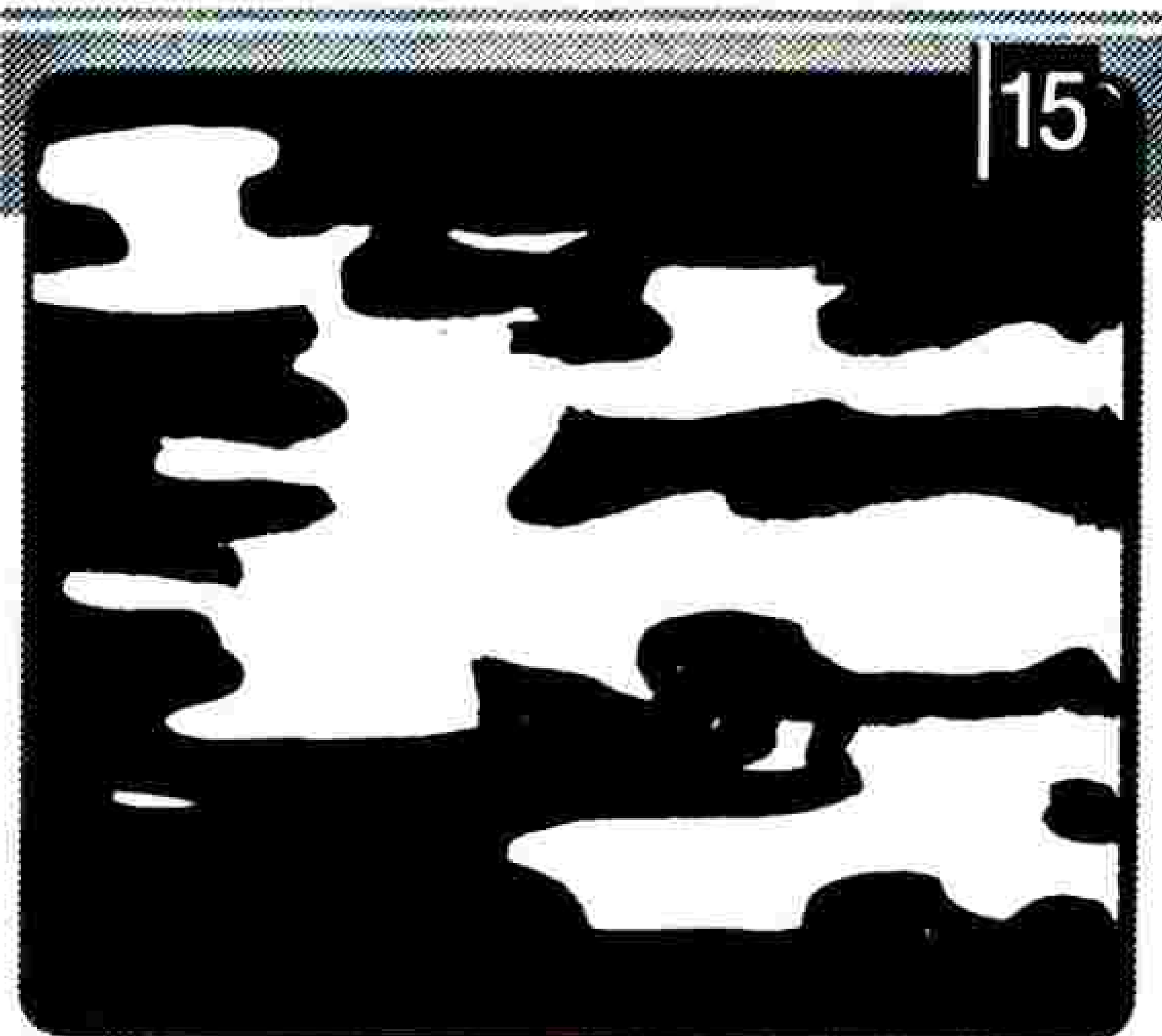
గంగమ్మ దేవళంకాడికి మొన్న పోయిన ప్పుడు త్వరలో చినుకులు పడ్తాయని తనకు అనిపిస్తావున్నట్లు నరసింహులు చెప్పాడు. ఆ మాట నిజమైతే ఎంత బాగుంటుందో!

ఆంజనేయులి కోసం లాయర్‌తో మాట్లా డాను. అన్నీ సరిగ్గా కుదిరినాయి. రెండు మూడు రోజుల్లో బయటకు వస్తాడన్నారు. నది ప్లాన్‌ను దగ్గర పెట్టుకొని ఈసారి సరిగ్గా రీసర్వే చేసి ఏఏ ప్రాంతాలు ముంపుకు గురవుతాయో చెప్పాలని ప్రభుత్వం అధికారుల్ని మందలించింది.

పూనా నుంచి పూర్ణిమ వచ్చింది.

మనిషి ఎర్రగా తయారైంది. బంగా రంతో మెర్సిపోతాంది. మాట్లాడిన తర్వాత మళ్లీ పూనాకు వెళ్లనని హామీ ఇచ్చింది.

ఊర్లో ఏమైనా సమస్యలున్నా నా దగ్గరికే మనుషులు వస్తాండరు. నాకు చేతనైన సహాయం చేస్తుండాను.

ఆకాశం... నీలాకాశం... నీళ్ల ఆకాశం... మా కన్నీళ్లు చూల్లేక... నీళ్లను... వాన నీళ్లను కురిపించడానికి పూనుకుంటున్నట్లే వుండాది... మబ్బు పడ్తాంది.

మోడాలు కమ్ముకుంటాండయి.

నల్ల మోడాలు... ఎర్ర రంగు ధూళిని చూళ్లేని మోడాలు... ఎప్పుడూ ఖాళీగా ఒట్టి కడుపుతో ఎగిరిపోతూ వుండే మోడాలు...

దుఃఖార్ణవ రాగంలో సంకెళ్ల సంగీతం విన్పించే మోడాలు...

సాలెగూళ్లలో చిక్కుకున్న పురుగుల్లా పెనుగులాడే మోడాలు...

ఎప్పుడూ ఎక్కడికో కదిలిపోయే మోడాలు... కనికరం చూపిస్తాండయి.

మోడం మోడం పెనేసుకొని మబ్బులు పందిరి వేస్తావుండాయి...

ఉరుములతో... మెరుపులతో... కలిసి జతలు జతలుగా... లతలు లతలుగా అల్లుకుంటా ఉండాయి.

ఆకాశమంతా వర్షించడానికి... నెమలి పించమెత్తి నర్తించడానికి... ప్రకృతిని పుల కింపజేయడానికి... నల్లమబ్బు మోడాలు కదిలే దృశ్యం... ఆకాశంలోకి దిగంతాల దిశగా చూస్తూ కొన్ని యుగాలు గడపా లనిపిస్తాంది.

చినుకులు కురిసేవేళ... జీపులో గువ్వల చెరువు దగ్గరున్నాను.

కాంచన గుర్తుకొస్తాంది. ఆమె వెన్నెల పాట గుర్తుకొస్తాంది. మనిషి మనస్సును పరిచయం చేసే ఆత్మీయత గుర్తుకొ స్తాంది.... ప్రవాహంలా సాగే ఆమె వెన్నెల స్వరం...

"మోడాల కాలాల్లో ఎన్నెలా
బంగారం పండేది ఎన్నెలా
బతుకు పచ్చంగా పూసేది ఎన్నెలా
ఊర్లన్ని ఒకటయి ఎన్నెలా

జనమంతా కలుసుండి ఎన్నెలా
రాజహంసల కాలం ఎన్నెలా
మల్లె మనుషుల కాలం ఎన్నెలా
ఏమైంది ఎన్నెలా....?
ఏమైంది ఎన్నెలా...? "

...అవును ఆరోజు దేవరప్పుడు గంగమ్మతల్లి పూని ఏం చెప్పింది...? "మోడాలే వచ్చి మీరు పిల్సినప్పుడు వానల్ని కురిపించి పోయేంత రోజులు వచ్చేంత గొప్పగా జీవించండి"... మరి ఆ రోజులు వస్తాయా?

ఇప్పటికైనా ఆ తల్లి కనికరించదా...

లోకమంతా పచ్చగా వుండాలని... మనుషుల మధ్య ఈ దూరాలు... తేడాలు... పోవాలని ఆ తల్లి ఆయాల అనింది. ఈ దూరాలు... రాచపుండ్లు....

★ ★ ★

నల్లవాడు ఎదురైనప్పుడు తెల్లవాడు చూసే ఓర చూపులో ఒక రాచపుండు వుంది. ఎప్పుడో ఇరవై ఏళ్ళ క్రితం ఆకలి బాధతో అన్నం కుండలు దొంగిలించిన నేరానికి ఎక్కడ దొంగతనం జరిగినా ఇప్పటికీ విచారణతో వేధింపబడే వీరయ్య వీపుకు అదో రాచపుండు... కుటుంబాన్ని పోషించాల్సిన తండ్రి కల్తీకల్లు తాగి చస్తే... మంచానపడిన తల్లి అనారోగ్యం చూడలేక... ఇద్దరు చెల్లెళ్లకోసం వేశ్య బతుకు అంగీకరించిన సీతాలు శీలానికి అదో రాచపుండు... ఊరంటే అందరూ అని కాకుండా ఊరి బయటకు కొన్ని ఇళ్ళను విసిరేసినప్పుడు ఎన్నెన్ని నల్లసముద్రాలు మౌనంగా రాచపుండ్లను భరించాయో...? అప్పు తీసుకున్నందుకు, అప్పు తీర్చినందుకు కూడా వేలిముద్ర వేసే గిరిజన గూడెం గుండెమీద చదువు రానితనం ఒక రాచపుండు... రాజుల వీపులకు పుట్టాల్సిన రాచపుండ్లు... రాజులు పోయాక, రాజ్యాలు పోయాక... రాజకీయంగా తయారయ్యాయి...

ఏ లేపనాలకు తగ్గని దశలో... ఏ ఔషధాలకు తలొంచని దశలో... పెరగడమే గానీ తరగని ఒకే దశలో... ఎన్నిసార్లు తల నరికినా పుట్టుకొస్తున్న ఒంటికొమ్ము రాక్షసుడిలా... ఎన్నెన్నో రూపాల్లో రాచపుండ్లు మొల్చుకొస్తూనే వున్నాయి...?

దేవుడా!

నువ్వంటూ వుంటే ఈ మనిషిని రక్షించు. ఈ ప్రపంచాన్ని రక్షించు.

కాలి బూడిదైపోతున్న నైతిక విలువల్ని పరిరక్షించు. దోచుకోవాలని చూస్తున్న మనిషి ఆలోచనల్ని మార్చు. సాటి మనిషికి సాయం చేసే విశాల హృదయం ఇవ్వు. నైతికంగా పతనమైన మనిషికి పవిత్ర ఆత్మను ప్రసాదించు. ఈ విలువల వత్తి ఆరిపోతే విశ్వమంతా గాడాంధకారం అలముకొంటుంది. అదే అసలైన ప్రళయం.

దయవుంచి అలాంటి ప్రళయం వద్దు తండ్రీ. జీవితం కొందరికి విలాసాల వేదు కవుతోంది. మరికొందరికి విషాదాల వలయం...

ఇలా కొందరి జీవితాలు శోకాక్షరాలతో లిఖించిన కన్నీటి గీతం ఎందుకవ్వాలి?

ఈ హెచ్చుతగ్గుల సమాజమెందుకు? వద్దు... వద్దు... వద్దు తండ్రీ!

మానవ సంబంధాల మధ్య అంతర్వాహినిలా ప్రవహించే ప్రేమను ప్రసాదించు...!

వీళ్ళకు గాఢమైన పరిపక్వతనందించు. కేవలం రక్త మాంసాలతో మాత్రమే వుండే మనిషి కాదు...

మనసు పొరలు చీల్చుకొని అరల మూలాల్లోని ఆత్మను ఆవిష్కరించే మనిషి...

అడ్డంకుల్ని తెగ్గొట్టుకొని అద్దంలా కన్పించే మనిషి...

ఎప్పుడూ ప్రకాశించే వెండి వెన్నెల్ని

దోసిట్లో చూసుకొనేలా... తనని తాను పగలగొట్టుకొని పాలరాతిగా మారిన మనిషి...

హృదయాన్ని తెరిచి ఒక పవిత్ర నదిని చూపించగల మనిషి...

ఒక్కడు... ఒక్కడు చాలు... దేవుడా...

అలాంటి మనిషిని సృష్టించు దేవుడా...

రెండు వందల ఆరు ఎముకల్ని పేర్చి- కూర్చి- మార్చి తీర్చిదిద్దిన మాంసపు ముద్దల కాయం లోపల పిడికెడు హృదయాన్ని పెట్టి ఒక మహా సముద్రాన్ని మోసే శక్తిని ఊపిరి చేసి పోసి... ప్రాణానికి ఒక గది కట్టి... పంజరంలో పెట్టి... అస్థిపంజరంలో ప్రతిష్ఠించి... పంజరం పగిలితే మనిషిలోని ఒక మహా సముద్రం పేలుతుందనే విషయం తుదివరకూ గుర్తుండేలా... చాలు... ఈ జన్మ అనుకొని తరించేలా... ఒక్క మనిషిని నిర్మించు తండ్రీ...!

"ఇది హిరణ్య రాజ్యం...

అంటే బంగారం పండే నేల.

రత్నాలు రాశులు పోసి అమ్మిన వజ్రాల గడ్డ. ఇక్కడ రైతంటే నేల తల్లికి ప్రాణం. పంచభూతాలు పరవశించేవి. నింగీ... నేలా... గాలీ... నీరూ... నిప్పు పరిమళించేవి. రైతును గుండెల్లో పెట్టుకొని చూస్కొనేవి.

ఈ బంగారు నేలమీద జన్మిస్తే చాలు వెయ్యి జన్మల తపస్సు ఫలించేది... తపస్సు... తపస్సు... జల తపస్సు...

...ఇలా ఆలోచనల్లో ఉండగానే చినుకులు కురవడం మొదలైంది... చినుకు... చినుకు తర్వాత చినుకు... ఒక్కొక్కటిగా నేల తల్లిని తడుపుతున్నాయి... పరిమళిస్తున్న మట్టి వాసన... తడారి... తడారి... ఎడారైన గుండెమీద వెచ్చటి చినుకులు... చినుకులు...

మబ్బుల్లో నీడల కోసం చూసే కళ్ళమీద చినుకులు... పాత చినుకులు ఎప్పుడో కురవాల్సిన చినుకులు... చిన్నగా చిన్నగా చినుకులు... వానైంది.

వాన... వాన... వాన... వరదైంది.

వరద... వరద... తుపానైంది.

పారతాంది... పారతాంది పెన్నమ్మ పారతాంది...

వర్షానికి తడిసిన యేటి గట్టుపైనుండే శాసనం గంభీరంగా చూస్తాంది.

ఆ రోజుల్లో... ఆ బంగారు కాలాల్లో... రైతు రాజుగా లోకాలు ఏలే కాలాల్లో... మట్టి మిద్దె వసారాలో దూలానికి జొన్న కంకుల గుత్తి తగిలించి తను పండించిన పంట వైభవాన్ని ప్రదర్శించే రోజుల్లోని మాధుర్యం కావాలి...

ఊరపిచ్చుకలు కిలకిల రావాల శబ్దం చేసుకుంటూ వసారాలో కట్టిన జొన్న కంకుల్ని పొడుచుకొని తింటూ వుండే దృశ్యం చూడాలి...

ఒక ప్రాచీన నాగరికతకు ప్రాణం పోస్తూ శాఖోపశాఖలుగా వ్యాప్తమై... పరివ్యాప్తమై... వొక హరిత లోకమై... అణువంత విత్తనం విస్తరించి అరణ్యమై... మహారణ్యమై... జనారణ్యమైన తర్వాత కూడా ఈ హిరణ్యరాజ్యంలో-

రాజహంసలు ఎగరాలి!

బంగారం పండాలి!! ©

మన తెలుగు... మనకు లభించిన వరం. మనమంతా కట్టుకున్న జీవన గోపురం. శిశువుల శరీర వికాసానికి అమ్మపాలు ఎలా దోహదంచేస్తాయో మన సమగ్రాభివృద్ధికి మాతృభాష అలా దోహదం చేస్తుంది. ఈ నెల *21న అంతర్జాతీయ* మాతృభాషా దినోత్సవం. ఇది సజీవ వారసత్వంగా, నిరంతర వసంతంగా నిలవాలనేదే మన ఆకాంక్ష. మనందరి అమ్మభాషకు, తెలుగు ప్రాచీనతకు పద్యాలు, శతకాలే సిసలైన సూచికలంటున్నారీ చిన్నారులు...

తేనెలొలుకు తెలుగు పలుకు

శతక సాహిత్యం ఓ కల్పవృక్షం. నిత్య జీవిత సత్యాలెన్నో ఇందులో చిన్నచిన్న పద్యాలు, తేట తెలుగు మాటల్లో కనిపిస్తాయి. చట్టాన్ని శాస్త్రం, హితాన్ని ఇతిహాసం, బుద్ధుల్ని పురాణం అందిస్తే, సుద్దుల్ని చెప్తుంది శతకం. గురువుల్లా బోధన, ఆత్మీయుల్లా పలకరింపు, శ్రేయోభిలాషుల్లా ప్రోత్సాహం, ఉత్తమ స్నేహితుల్లా సలహాలివ్వడం. ఇలా సదా సర్వదా శతధా.. సహస్రాధిక ప్రయోజనాలు. ఈ పద్య సంపదతో ఉచ్చారణ బాగుంటుంది, జ్ఞాపకశక్తి పెరుగుతుంది, భాషాజ్ఞానం విస్తరిస్తుంది.

పిల్లలకు తొలిగురువులు తల్లిదండ్రులే. తెలుగు మాట్లాడటం, చదవడం, రాయడం ముందుగా ఇంటినుంచే మొదలవాలి.

దీనికి ఉపాధ్యాయుల మార్గదర్శనమూ తోడైతే బాలల భవిష్యత్తు బంగారం. శతక ప్రతిభను గుర్తించి బహుమతులతో ఉత్సాహపరిచేందుకు హైదరాబాద్ వేదికగా ఈ మధ్య రాష్ట్రస్థాయి ప్రత్యేక పోటీలు ఏర్పాటయ్యాయి. తెలుగు భాషా మహోత్సవాల్లో భాగంగా సాంస్కృతిక శాఖ, కిన్నెర ఆర్ట్ థియేటర్స్ నిర్వహించిన ఆ పద్యపఠన కార్యక్రమానికి ఎందరెందరో బాలబాలికలు వన్నెతెచ్చారు. వయో విభాగాలవారీగా సాగిన నాలుగు స్థాయిల పోటీల్లో డి.హర్షవర్ధిని, డి.గోపాల్, కె.ఫణిభూషణ్‌రావు, కె.దీపిక ప్రథమ బహుమతులు సాధించి సాహితీ సుప్రసిద్ధుల ఆశీస్సులందుకున్నారు. వారినీ మీరూ ఆశీర్వదించండి...

పద్యం.... హృద్యం

కర్నూలు విద్యానగర్‌లోని మాంటిస్సోరీ పాఠశాలలో పదో తరగతి చదువుతున్నా. తెలుగు పద్యాలు చదవడమంటే చాలా ఇష్టం. నాకు 150కి పైగా పద్యాలొచ్చు. కృష్ణశతకం మొత్తాన్నీ వల్లించగలను.

వేమన, భాస్కర, భర్తృహరి తదితర శతకాల పద్యాలూ కంఠస్థమే. అన్నిటినీ ఒక్క తప్పులేకుండా రాయగలను కూడా. పలు పోటీల్లో ఇప్పటికే 15 బహుమతులు పొందాను. ఈటీవీ- 2 నిర్వహించిన పాటల పోటీలోనూ నేనే విజేతని. భాషా వికాస ఉద్యమ సంస్థ, రసమయి ఏర్పాటు చేసిన పద్యపఠనాల్లో కూడా ప్రథమురాలిని. సంగీతంమీద అభిరుచితో ఎన్నో పాటలకి స్వరకల్పనచేసి పాడాను. అమ్మ అనిత, నాన్న ఆనందరావు ఉత్సాహ ప్రోత్సాహాలతో ఇంకా ఎంతెంతో సాధించగలను.

—హర్షవర్ధిని

చల్లని మాట- చక్కని బాట

మాది మహబూబ్‌నగర్ జిల్లాలోని మద్దూరు మండలం. ఇదే ప్రాంతంలోని పెదిరిపాడు జిల్లాపరిషత్తు

ఉన్నత పాఠశాలలో ఎనిమిదో తరగతి చదువుతున్నాను. సొంత ఊరు చెన్నారెడ్డిపల్లి. అక్కడి తెలుగు ఉపాధ్యాయులు మురళీమోహన్ తొలినుంచీ నా వెన్నుతట్టేవారు. ఇప్పుడు ఇక్కడ అదే ప్రోత్సాహం శ్రీనివాస్‌సార్‌నుంచి అందుతోంది.

నాకు 80 దాకా పద్యాలు వచ్చు. పౌరాణిక నాటకాలంటే చాలా ఇష్టం. నాన్న నారాయణ 'నువ్వు ఇంకా ఇంకా బాగా చదవాలి' అంటుంటారు. ఆయన చల్లని ఆశీస్సులతోనే రాష్ట్రస్థాయిలో మొదటి బహుమతి పొందాను.

—గోపాల్

అన్నీ ఇష్టమే

నేను ఐదో తరగతి. మహబూబ్‌నగర్ జిల్లాలోని గద్వాలలో విశ్వేశ్వరయ్య ఉన్నత పాఠశాల విద్యార్థిని. నాకు 60కి

పైగా పద్యాలొచ్చు. కుమార, సుమతీ శతకాలంటే ఎంతిష్టమో చెప్పలేను. నాన్న రామ్మోహన్‌రావు రచయిత, గాయకుడు, ఉపాధ్యాయుడు. తెలుగు పుస్తకాలు చదవాలని, కవితలు-వ్యాసాలు రాయాలని ఎప్పుడూ నాతో అంటుంటారు. గద్వాలలోనే ఇదివరకు పద్యపఠన పోటీలు జరిగినపుడు మా అన్న కళ్యాణ్‌చక్రవర్తి బహుమతి పొందాడు. తను కూడా హైదరాబాద్ పోటీలకొచ్చి ప్రశంసాపత్రం అందుకున్నాడు. అన్నట్లు- పొడుపు, నీతికథలంటే కూడా మా ఇద్దరికీ ఇష్టమే.

—ఫణిభూషణ్‌రావు

నేనే ముందున్నా

మా ఊరు కర్నూలు. మాది మాంటిస్సోరీ ఉన్నత పాఠశాల. నేను మూడో తరగతి. హైదరాబాద్‌లో పద్యపఠన పోటీలలో నగదు

బహుమతి నాకొచ్చింది. నాన్న సుంకన్నకి పోలీసుశాఖలో ఉద్యోగం. ఎప్పుడు ఏ పోటీలకైనా నన్ను దగ్గరుండి తీసుకెళ్తారు. అమ్మ పద్మావతి కూడా ఎప్పుడూ నా వెంటనే ఉంటుంది. నేను నాలుగు శతకాల్లోని పద్యాలు చదువుతాను. చిన్నపిల్లల్లో నేనే మొదటగా ఉన్నానని మా బడి తెలుగు భాషాసమితి కూడా మెచ్చుకుంది తెలుసా.

—దీపిక

బంగారు బొమ్మ సోనాలి

పెళ్లయి, ఓ బిడ్డకు తల్లైనా ఆమె అందం చెక్కు చెదరలేదు.. పైగా ఇనుమడించింది. మొదట్లో మోడల్‌గా తన ప్రస్థానాన్ని ప్రారంభించి, తర్వాత అనేక హిందీ, తెలుగు, తమిళ, మరాఠీ, కన్నడ సినిమాల్లో నటించిన బహుభాషా నటి ఆమె. హిందీలో ఆగ్, భాయి, సర్ఫరోష్, జఖమ్, డూప్లికేట్, హమ్ సాత్ సాత్ హై, తేరా మేరా సాత్ రహే, అనాహత్ తదితర సినిమాలు ఆమె కీర్తి కిరీటంలో తాపడం చేసిన వజ్రవైఢూర్యాలు. ఇంతకీ తనెవరంటే- ఇంకెవరు అందచందాల సోనాలి బింద్రే. మురారి, ఇంద్ర, పల్నాటి బ్రహ్మ నాయుడు, శంకర్‌దాదా ఎంబీబీఎస్ సినిమాల్లో నటించి తెలుగు ప్రేక్షకుల హృదయాల్లోనూ తనకో ప్రత్యేక స్థానం సంపాదించుకుందామె. అందం, ఆరోగ్యం, జీవనశైలి గురించి ఆమె ఇలా చెబుతోంది...

✦ పోషక విలువలుగల ఆకుపచ్చని కూరగాయలు, ఆకుకూరలు, పండ్లు నా ఆహారంలో ఎక్కువగా ఉంటాయి. అలాగే తిండిలో ఆయిల్ ఎక్కువగా తీసుకోను. అదే నా ఆరోగ్య రహస్యం అనుకుంటాను. ఎక్కువ కాలరీలు పెంచే జంక్ ఫుడ్‌ని పూర్తిగా దూరంగా ఉంచుతాను.

✦ ఎక్కువగా నీరు తాగడం అలవాటు చేసుకోవాలి. తీసుకున్న ఆహారం జీర్ణం కావాలన్నా, చర్మానికి మెరుపు రావాలన్నా మంచినీళ్లే మంచి మందు. ఇక గ్యాస్‌తో కూడిన డ్రింక్స్‌ను తీసుకోను.

✦ నాది చాలా సున్నితమైన చర్మం. సూక్ష్మమైన తేడాలు సైతం దాన్ని చాలా ఇబ్బంది పెడతాయి. నిద్రలేచిన తర్వాత నా శరీరతత్వంబట్టి నాన్ మాయిశ్చరైజర్ సోప్‌తోనే మొహం కడుక్కుంటాను. ఎంత జాగ్రత్త పడితే చర్మం అంత చక్కగా నిగనిగలాడుతుంది. ఎప్పుడూ పొరపాటున కూడ మేకప్‌తో నిద్రపోను. పూర్తిగా తొలగించాకే నిద్ర. బేబీ ఆయిల్ తో దాన్ని వదిలించుకుంటాను.

✦ ప్రసవం తర్వాత ఒంట్లో పేరుకుపోయిన కొవ్వును తగ్గించుకున్నాను.

మాతృత్వం తర్వాత నా సౌందర్యం రోజు రోజుకూ వృద్ధి చెందింది. స్త్రీ నిజంగా అందంగా కనిపించేది మాతృత్వ మాధు ర్యాన్ని చవిచూసిన తర్వాతేనంటే అతిశ యోక్తి కాదు. దీంతో అద్దంలా మెరిసే అందాన్ని, వ్యక్తిత్వంలో మరింత దృఢత్వాన్ని సాధించుకున్నాను.

✦ మొదట్లో కొంచెం లావెక్కడంతో కాస్త ఇబ్బందిగా అనిపించింది. అయితే ప్రతిరోజూ మంచి శిక్షకుడి సమక్షంలో జిమ్‌కు వెళ్లి వ్యాయామం చేయడం, క్రమం తప్పకుండా మంచి ఆహారాన్ని తీసుకోవడం వల్లనే ఇదంతా సాధ్యమైంది. ఒకసారి శరీరంలో జీవక్రియలు వేగం పుంజుకున్న తర్వాత కొవ్వు కణజాలం తర గడం ప్రారంభిస్తుంది. ఆ తర్వాత క్రమం తప్పకుండా వ్యాయామం కొనసాగిస్తే ఫలితం తప్పక వస్తుంది.

✦ నాకు సైజ్ జీరో సాధించడంపై నమ్మకం లేదు. దానికోసం కడుపుమాడ్చు కోవడం కూడా మంచిది కాదు. నా సాధా రణ ఆహారపు అలవాట్లతోనే నేను సంతో షంగా ఉన్నాను.

✦ ఉత్తమ పుస్తకాల పఠనం కూడా మనసును ఆహ్లాదంగా ఉంచుతుంది. దీంతో శరీరంపై కూడా దాని ప్రభావం ఉండటంతో ఆరోగ్యం చక్కగా ఉంటుంది.

✦ ఓ గృహిణిగా అనేక విషయాల్లో తలమునకలవుతూ చాలా పనులను చేప ట్టడంద్వారా మానసికంగా సంతృప్తి పొందుతాను. తమ లక్ష్యాలు, వాస్తవజీవి తంలో ఎలాంటి పాత్ర నిర్వహించాల్సి వుందో సరిగ్గా అర్థం చేసుకుని ముందుకు పోవాలి. బాధ్యతారాహిత్యంగా ప్రవర్తిం చడం మన ఆలోచనా ప్రక్రియను, తద్వారా ఆరోగ్యాన్నీ దెబ్బతీస్తుంది.

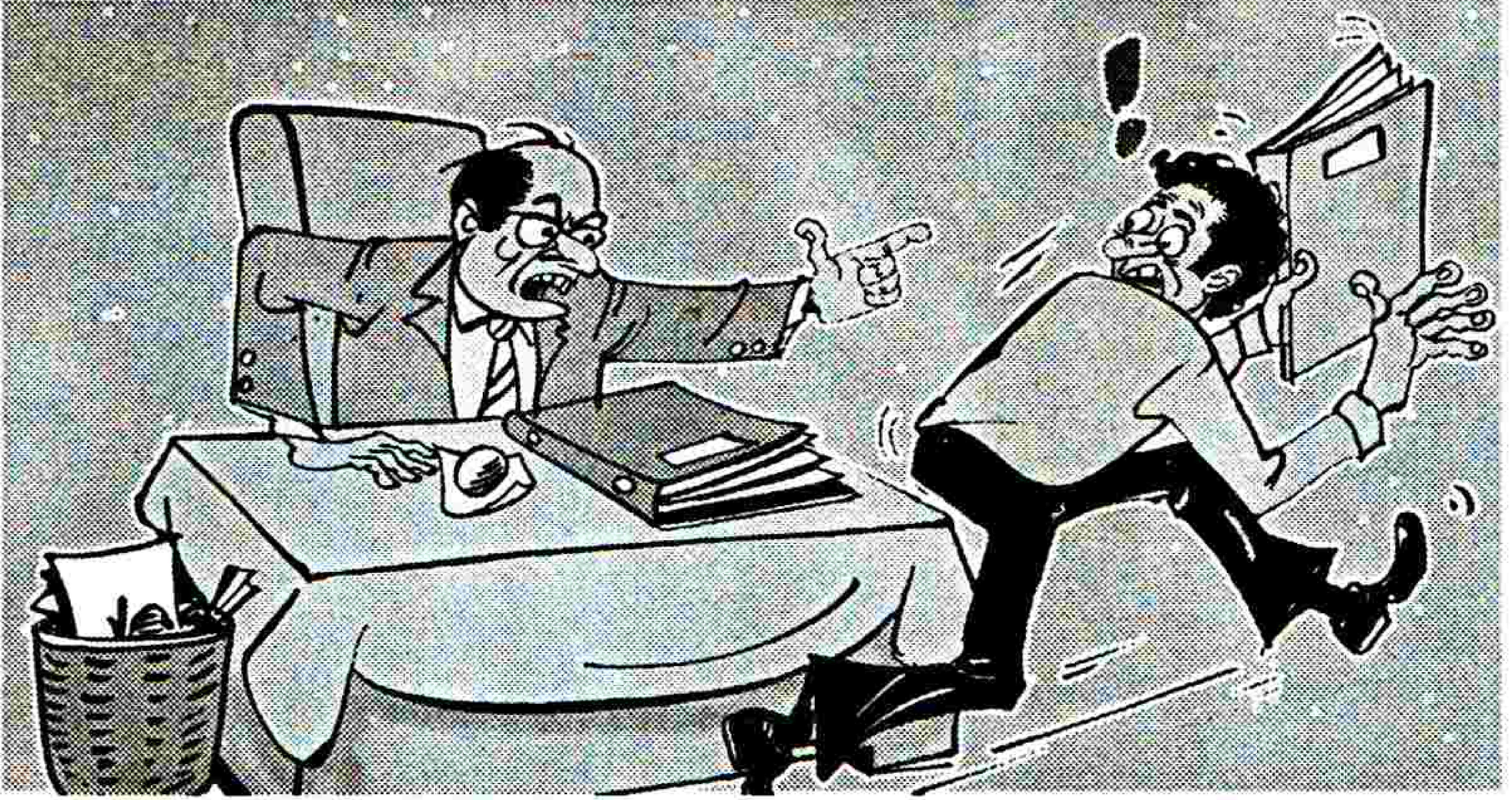
✦ దుందుడుకుగా, ఉడుకుమోత్తనంతో ఉండటం మన జీవితానికి మంచి చేయదు. అలాగనీ ఆత్మగౌరవాన్ని సైతం పణంగా పెడుతూ అనుక్షణం రాజీపడుతూ జీవితాన్ని గడపడం కూడా మనకు మేలు చేయదు.

– కేఆర్‌జీ

శిక్ష

చతుర కథలు

-బద్దిగం పాండురంగారెడ్డి

ఓ పెద్ద మందుల కంపెనీలో జనరల్ మేనేజరుగా ఓ యువకుణ్ణి అపాయింట్ చేశారు. అతడు వచ్చీ రాగానే ఆఫీసు పద్ధతుల్ని చాలావరకు మార్చేశాడు. జనరల్ మేనేజరంటే అందరికీ తగని భయమూ ఏర్పడింది. అప్పుడే చేరి పదిరోజులైంది.

ఓ రోజు- ముందు హాల్లో వేసి ఉన్న పొడుగాటి సోఫాలో ఆ కంపెనీలోనే పని చేసే ఓ యువతీ, యువకుడూ కూర్చుని జాలీగా కబుర్లాడుకుంటూ, దాదాపు కావిలించుకుని ముద్దెట్టుకున్నంత పనిచేశారు. అప్పుడే ఆఫీసులోకి అడుగుపెట్టిన జనరల్ మేనేజర్‌కి ఆ దృశ్యం కంటబడింది. తన ఆఫీస్ రూమ్‌లోకి వెళ్లి అర్జెంటుగా మేనేజర్ని పిలిపించాడు.

'ఆ కుర్రాడ్ని వెంటనే ఉద్యోగంలోంచి తీసేయాలి' అని ఆదేశించాడు జి.ఎమ్.

మేనేజర్ బిక్కమొహం వేశాడు.

"లాభంలేదు సార్! అతడు మన కంపెనీ డైరెక్టర్‌గారి మేనల్లుడే!" అని సవినయంగా మనవి చేశాడు మేనేజర్.

"ఆ అమ్మాయి ఇక మన ఆఫీసులో ఉండటానికి వీల్లేదు. ఆడదైవుండి అంత పబ్లిగ్గా, సోఫామీద కూచుని ప్రణయకలాపాలా?" కోపంగా అన్నాడు జి.ఎమ్.

ఈసారి మేనేజర్ నసిగాడు-

"ఏం..? ఆమెకూడా ఎర్కైనా బంధువా?" అడిగాడు విసుగ్గా జి.ఎమ్.

"కాదండీ! డైరెక్టర్‌గారికి ఆమె నమ్మకమైన పీఏ. ఆమెను ఊస్ట్ చేయడం మరింత కష్టం!" అన్నాడు మేనేజర్.

జి.ఎమ్ కోపంతో లేచి నేలను తన్నేడు. ఏం చేయడానికి పాలుపోలేదు- "సరే! అసలా సోఫాని హాల్లోకి వేయించిన 'వెధవ' ఎవడో ఇలా పిల్చుకురా. పని పడతాను" అంటూ పళ్ళు పటపటా కొరికేడు జి.ఎమ్.

"వచ్చిన కొత్తలో గెస్టులు కూచుంటారని తమరే ఆ సోఫా అక్కడేయించారండీ!" మేనేజర్ వినయంగా విన్నవించుకున్నాడు.

ఈ సారి జి.ఎమ్‌కి పిచ్చెక్కినంతపనై మేనేజర్ని కోపంగా చూసి 'గెటౌట్' అని అరచి చైర్లో చతికిలబడ్డాడు. ©

భార్యాభర్తల పోటీ

-భమిడిపాటి సోమయాజి

భార్యాభర్తల ఆటపాటల పోటీలో బహుమతి పొందలేని భుజంగం తన స్నేహితునితో తన బాధను వెళ్ళగక్కాడు.

మిత్రుడు అన్నాడు "అంతా బాగానే వుంది ఆ డ్యాన్స్ సరిగ్గా చెయ్యలేకపోయావ్"

"ఏమిట్రా నీ వుద్దేశ్యం! డ్యాన్స్‌లో ఎక్కడ చెడగొట్టాను"

"అదికాదురా! 'కోడి బిర్యానీ - మినపదోశె' అని పాడేటప్పుడు, మధ్యలో కోడిలా 'కొక్కొరోకో' అని అరవడం ఎందుకు! అయినా రాత్రి తొమ్మిది గంటలకి, కోడి ఎక్కడైనా కూస్తుందా? "

"ఆ ప్రోగ్రామ్ రికార్డింగ్ తెల్లారకట్ల జరిగిందిరా! కోడి తెల్లారకట్ట, ఎలాగూ కూస్తుంది కదా అని సహజంగా వుంటుందని కోడిలా కూసాను"

"అది సరే! బాధపడతావని అన్లేదు కాని, కోడిని చంపికదురా 'కోడి బిర్యానీ' చేస్తారు. చచ్చిన కోడి ఎక్కడైనా కూస్తుందా!"

"ఏమిటో నువ్వు మరీను! కోడి బిర్యానీ ఏదో ప్లేట్లో పెట్టి డైనింగ్ టేబుల్ మీద పెట్టినట్లు మాట్లాడుతున్నావ్.

'కోడి బిర్యానీ - మినపదోశె' అనేది ఆ డ్యాన్స్ ప్రోగ్రామ్ టైటిల్ మాత్రమే" అన్నాడు భుజంగం.

"తర్వాత ఉప్పుచేప పులుసు అనే పాట

పాడమన్నప్పుడు, మరీ ఎండిపోయిన చేపలా మొహం పెట్టడం కూడా బాగా లేదు!" అన్నాడు మిత్రుడు.

"ఉప్పుచేపకి జీవకళ వుండదని, మొహం సహజసిద్ధంగా వుండాలని అలా పెట్టాను."

"నువ్ ప్రత్యేకంగా జీవం లేనట్లు నీ మొహం పెట్టఖ్ఖర్లేదురా!"

"అన్నిటి కంటే నా భార్యగా నటించినావిడ సరిగ్గా చెయ్యలేదని నా అభిప్రాయం!" అన్నాడు భుజంగం.

"అయినా కొంత నీ తప్పు కూడా వుందిరా! ఆవిడ నీ భార్యగా నటించినా, ఆవిడ నీ భార్య కాదని నీకు తెలుసు గాని, ప్రేక్షకులకు తెలీదు కదా! అంచేత సహజ సిద్ధంగా వుండాలంటే, ఆవిడ ముందు భయపడుతున్నట్లు, నువ్వు నటించి తీరవలసిందే!"

"అయితే ఆ మొదటి జంటలోని భర్త ఆయన భార్యకి అసలు భయపడలేదు కదా!"

"ఆయన విషయం నీకనవసరం! ఆయన పెళ్ళై ఓ పాతిక సంవత్సరాలయి వుంటుంది. ఆయన మొండికెత్తేసి పెళ్ళాం అంటే భయపడడం మానేసి వుంటాడు.

"పైగా నీ భార్యగా నటించినావిడ్ని చూస్తూ, 'సొగసు చూడతరమా!' అంటూ పాడావ్. పెళ్ళాన్ని చూస్తూ పబ్లిక్ స్టేజి మీద ఎవరూ అలా పాడరు. 'ప్రైవసీ'లో పాడితే ఫర్వాలేదు!"

"ఇవన్నీ దృష్టిలో పెట్టుకునే నా బహుమతికి ఆ జడ్జీలు మంగళం పాడేసారంటావా!"

"అంతే! ఏ సందేహం లేదు!" అన్నాడు మిత్రుడు. ©

దొంగ!?

- రంగనాథ రామచంద్రరావు

కాఫీ సిప్ చేస్తూ...

తల పైకెత్తాను. తల పైకెత్తుతూ నాకు కుడి వేపున్న వరుసలో గోడవారన ఉన్న ఓ టేబుల్ ముందు కూర్చుని ఎంతో ఆబగా తింటూ తన ముందున్న ప్లేట్లను ఖాళీ చేస్తున్న 'అతన్ని' అప్పుడే చూశాను.

అతను...

తెల్లని టెరికాటన్ షర్ట్‌ను బ్లూజీన్స్ ప్యాంట్‌లోకి టక్ చేశాడు. మెడలో బ్లూ కలర్‌లో తెల్లని, ఎర్రని డాట్స్ ఉన్న టై, చక్కగా గ్రూమ్ చేసుకున్న నల్లని నొక్కుల హిప్పీ జుత్తు, కాళ్ళకు ఖరీదైన యాక్షన్ షూస్. పక్కనే తను కూర్చున్న కుర్చీకాళ్ళ దగ్గర ఉంచిన రాజకీయ నాయకుడి పొట్టలా ఉన్న నల్లని లెదర్ బ్యాగ్. బ్యాగ్‌పై ఏదో కంపెనీ పేరు తెల్లటి అక్షరాలతో మెరిసిపోతూ ఉంది. బహుశా ఏ ఎం.బి.ఎ.నో చేసి మంచి కంపెనీలో ఓ పాతిక వేల జీతంతో విలాసంగా బ్రతుకున్న అదృష్టవంతుడు కావచ్చు. అందుకనే అంత ట్రిమ్‌గా మాన్లీగా ఉన్నాడు.

అతన్ని ఎక్కడో చూసినట్టనిపించింది. అవును! ఓ అరగంట ముందు తను బస్టాండు నుంచి వస్తుంటే హడావుడిగా తనపక్క నుంచే తనను రాసుకుంటూ

వెళ్ళేడు. సరిగ్గా అప్పుడే...

ఇలాంటి వ్యక్తులను చూస్తేనే నాకు చాలా ఈర్ష్య. ఎప్పుడూ నలగని బట్టలతో, వాడని మొహంతో, చక్కటి ఆరోగ్యంతో, ఎంతో అందంగా, హుందాగా కనిపిస్తారు. విచార రేఖలు వాళ్ళ ముఖాల్లో ఎంత వెదికినా కనిపించవు. నెల పొడవునా జేబులో డబ్బులు, రకరకాల క్రెడిట్ కార్డులు ఉత్సాహపరుస్తూ ఉంటే యాక్టివ్‌గా ఉండక ఇంకెలా ఉంటారు?

కాఫీ తాగుతూ ఆ రోజు న్యూస్ పేపర్ లోని హెడ్‌లైన్స్ చూస్తూ అతను గమనించకుండా అతడ్ని ఓకంట కనిపెడుతున్నా.

టేబుల్ నిండా చోటు చేసుకున్న ఖాళీ ప్లేట్లను సుతారంగా వో పక్కకు తోసివేస్తూ దగ్గరగా వచ్చిన సర్వరుతో అతనేదో అన్నాడు. సర్వరు తలాడించి అక్కడి నుంచి కదిలాడు.

సరిగ్గా అప్పుడే అతను...

పేపర్లో మొహం దూర్చి చాటుగా అతన్ని గమనిస్తున్న నాకు ఒక్క క్షణం నా కళ్ల ముందు జరిగిందేమిటో అర్థం కాలేదు. చేతిలో ఉన్న కాఫీ గ్లాసు జారిపోతుందేమోనని అనిపించింది. వెంటనే కాఫీ గ్లాసు టేబుల్ మీద పెట్టాను. ఓ విధమైన ఉద్వేగానికి నా మనసు లోనయింది. అంతకు ముందు నా కళ్ళు చూసిందేమిటో నాకు అర్థం అయ్యింది. నాకు తెలియకుండానే పెదాలపైకి నవ్వు తోసుకు వచ్చింది.

సర్వర్ ఇచ్చిన బిల్లు అందుకున్న అతను తన లావాటి నల్లటి బ్యాగ్ అందుకుని కాష్ కౌంటర్‌వేపు నడిచాడు. కౌంటర్ దగ్గర బ్యాగ్ కింద పెట్టి వెనుక జేబులో చేయిపెట్టిన అతను కరెంట్ షాక్ కొట్టినట్టు వెంటనే చేతిని బయటకి తీశాడు.

అతని యాక్షన్, రియాక్షనూ గమనిస్తున్న క్యాషియర్ 'అతన్ని' అదోలా చూస్తూ- "ఏమైంది? "- అని అడిగాడు.

"నా పర్స్! నా పర్స్ పోయింది" అతను మెల్లగా గొణుక్కున్నాడు.

అతని మొహం భయంతో పాలిపోయింది.

క్షణం సేపు అర్థం కానట్టు చూసిన క్యాషియర్ ఏదో అనబోయాడు-

"ఇదిగో! మా ఇద్దరి బిల్లు తీసుకోండి" అంటూ యాభై రూపాయల నోటుతో పాటు నా బిల్లును క్యాషియర్ ముందుకు తోశాను. క్యాషియర్ ఏదో గొణుక్కుంటూ చిల్లర ఇచ్చాడు.

నేను అతని వేపు చూశాను.

అతను క్షణకాలం ఏమీ అర్థం కానట్టు చూశాడు. ఆ తరువాత అతని ముఖం కాంతిని తిరిగి పుంజుకున్నట్టు అనిపించింది.

క్యాషియర్ ఇచ్చిన చిల్లరను జేబులో కుక్కుకుంటూ ముందుకు నడిచాను.

నా వెంట అతను వస్తాడని తెలుసు.

నాలుగు అడుగులు వేసి జనసంచారం లేని సందులోకి తిరుగుతుండగా-

"చాలా థాంక్సండీ! మీ మేలు ఈ జన్మలో..." అతను ఏదో చెప్పబోతున్నాడు.

"థాంక్స్ తరువాత. నా షేర్ నాకు ఇచ్చేస్తే నా దారిన నేను వెళతాను"- అన్నాను.

"షేరా? ఏం షేరు..." అర్థం కానట్టు మొహం పెట్టి అన్నాడతను.

"మీబ్యాగులోని ప్లేట్లు, స్పూన్లు, గ్లాసులు అమ్మగా వచ్చే సొమ్ములో షేరు!" అన్నాను.

అతను షాక్ తిన్నట్టు ఒక్క క్షణం మౌనంగా ఉండిపోయాడు. అటు తరువాత తేరుకుని మెల్లగా-

"మీరు చూశారన్నమాట. ఇక మీ దగ్గర దాచాల్సిందేముంది? ఓ పెద్ద బట్టల షాపులో గుమాస్తాగా పనిచేసిన నాన్న నామీద ఆశలన్నీ పెట్టుకుని చదివించారు. నా చదువయ్యాక ఏదో పెద్ద ఉద్యోగం సంపాదిస్తానని, దాంతో వాళ్ళ కష్టాలు గట్టెక్కుతాయని, వాళ్లను ఆదుకుంటానని, వాళ్ల జీవితాలను ఆనందమయం చేస్తానని నా చుట్టూ ఆశాసౌధాలు నిర్మించుకున్నారు. అయితే తనవాళ్ల ఆశలన్నీ నేలకూలటంతో నాన్న కృంగిపోయాడు. చివరికి అనారోగ్యంతో మంచం పట్టాడు.

స్టంట్‌మెన్స్ షో

హాలీవుడ్‌లో స్టంట్ మాస్టర్స్ ఒళ్లు గగుర్పొడిచే అంశాలను ప్రదర్శిస్తుంటారు. అవి ఎక్కడా అంతదాకా ఉపయోగించనివై ఉండాలని వారు తీర్మానం చేసుకున్నారు. స్టంట్‌మేన్ టోనీ సిసిరె ప్రదర్శించిన స్టంట్ ఇది. ఒళ్లు అంటుకుని కాలుతున్నా ఏం జరగనట్లే 'నేషనల్ ఎన్‌క్వయిరర్' వారపత్రికని చదువుతూ అతడు ప్రదర్శించిన ఈ స్టంట్ చాలామందిని ఆకర్షించింది.

జనవరి-09
చతుర ప్రవేశిక విజేతలు వీరే!

డ్రాలో ఎంపికైన ఈ అయిదుగురికి త్వరలో బహుమతులు అందుతాయి.

1. నల్లపనేని కోటేశ్వరరావు - టి.అగ్రహారం, నెల్లూరు జిల్లా
2. ఎ.వి.రాధ - అడయార్, చెన్నయ్
3. ఎస్.ఆర్.కె.మూర్తి - ఎస్.ఎన్.పురం, విజయవాడ
4. పి.విజయలక్ష్మి - రామారావుపేట, కాకినాడ
5. బీహెచ్.విజయలక్ష్మి - పటమట, విజయవాడ-10

సరైన జవాబులు

1. రాజకపూర్ 2. మార్క్‌ట్వెయిన్ 3. పారిజాతం 4. ఆదినారాయణ 5. భీమశంకరం/మాణిక్యాంబ 6. ఆంధ్రప్రభ 7. జార్జిమెరెడిత్ 8. రవీంద్రభారతి 9. వైజాగ్ 10. దుర్గ

వృద్ధాప్యంలో ఉన్న తల్లిదండ్రులు, ఎదిగి వచ్చిన చెల్లాయి, ఇంకా చిన్నవాళ్ళయిన తమ్ముళ్ళు, జేబులో చిల్లిగవ్వలేని పరిస్థితి. చేతిలో యూనివర్సిటీ వారిచ్చిన డిగ్రీ పట్టా. ఎక్కడా దొరకని ఉద్యోగం. ఇంటి నిండా దరిద్రం. అందుకే చివరికి నీతి నిజాయితీని పక్కకు పెట్టి ఇలా... ఇలా... తయారయ్యాను. ఇప్పుడు కనీసం నా ఇంటి వాళ్ళకు కడుపునిండా తిండి పెట్టగలుగుతున్నా..." అతను ఇంకా ఏదో చెప్పబోతున్నాడు.

నేను మధ్యలోనే ఆపమన్నట్టు చేయి చూపాను.

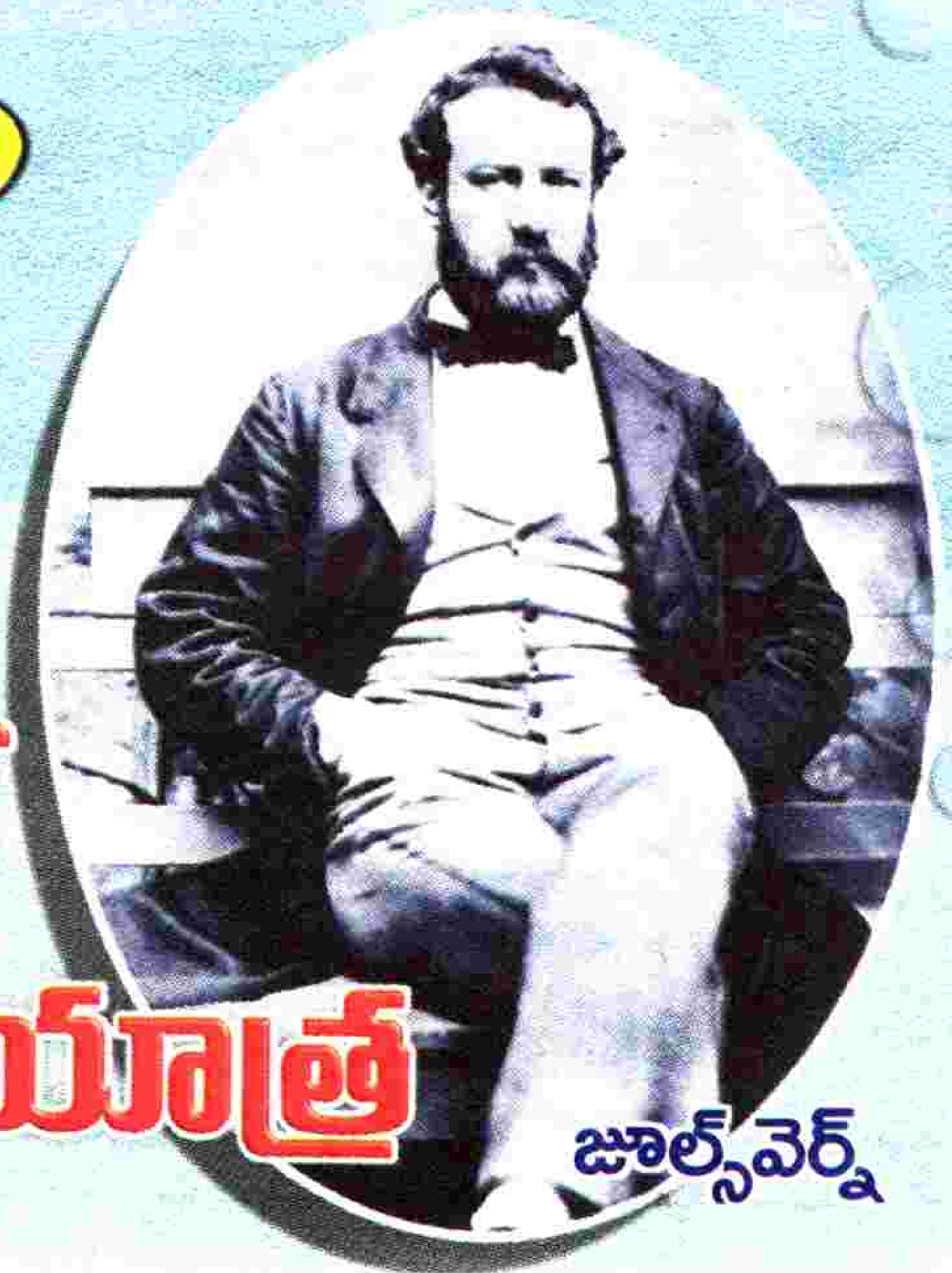
మనస్సంతా అవ్యక్తమైన ఆవేదనతో నిండిపోయింది.

నిరుద్యోగి బాధలు నాకు తెలియనివా? యూనివర్సిటీలో గోల్డ్ మెడల్ అందుకున్నాను. అయితే ఉద్యోగం అందని ద్రాక్షే అయింది. ఉద్యోగాల కోసం రాసిన పరీక్షలలో అదృష్టం ముఖం చాటేసింది. ఇంటర్వ్యూలలో ఆశ చివరిదాకా దాగుడుమూతలు ఆడి నన్ను నిలువునా నిరాశా సంద్రంలో ముంచేసేది. పవర్‌కు, డబ్బుకు, రెకమెండేషన్‌కు అమ్ముడుపోని ఉద్యోగం కనుచూపుమేరలో కానరావటం లేదనే విషయం కొత్త కాదుగా! ఇతని కంటే నా పరిస్థితి కాస్త బెటర్. నన్ను నేను పోషించుకుంటే చాలు. కారణం ప్రస్తుతం ఒంటరివాడిని. ఎవ్వరూలేని వాడిని. ఎవరికీ ఏమీ కానివాడిని. అయితే అతను...

"సారీ బ్రదర్! నేనూ నీలాంటి వాణ్ణే. అవినీతిమయమైన ఈ సమాజంలో, దేశాన్నే దోచుకునే బడాబడా దొంగల ముందు నేనెంత? ఎంతకీ ఉద్యోగం దొరకకపోవటంతో నేనూ ఓ వృత్తిని ఎన్నుకున్నాను. నువ్వు పోగొట్టుకున్న పర్సు ఇదే కదూ? ఉదయం బస్టాండులో మనం ఒకరికొకరం తగిలాం? సరిగ్గా అప్పుడే నా చేతుల్లోకి ఇది వచ్చేసింది" - అంటూ జేబులోంచి తీసిన పర్స్‌ను అతనిచేతుల్లో ఉంచి ఆ పక్కనే మరో సందులోకి వడివడిగా నడుచుకుంటూ వెళ్ళిపోయాను. ©

కాలాతీతం

సాగర గర్భంలో సాహసయాత్ర

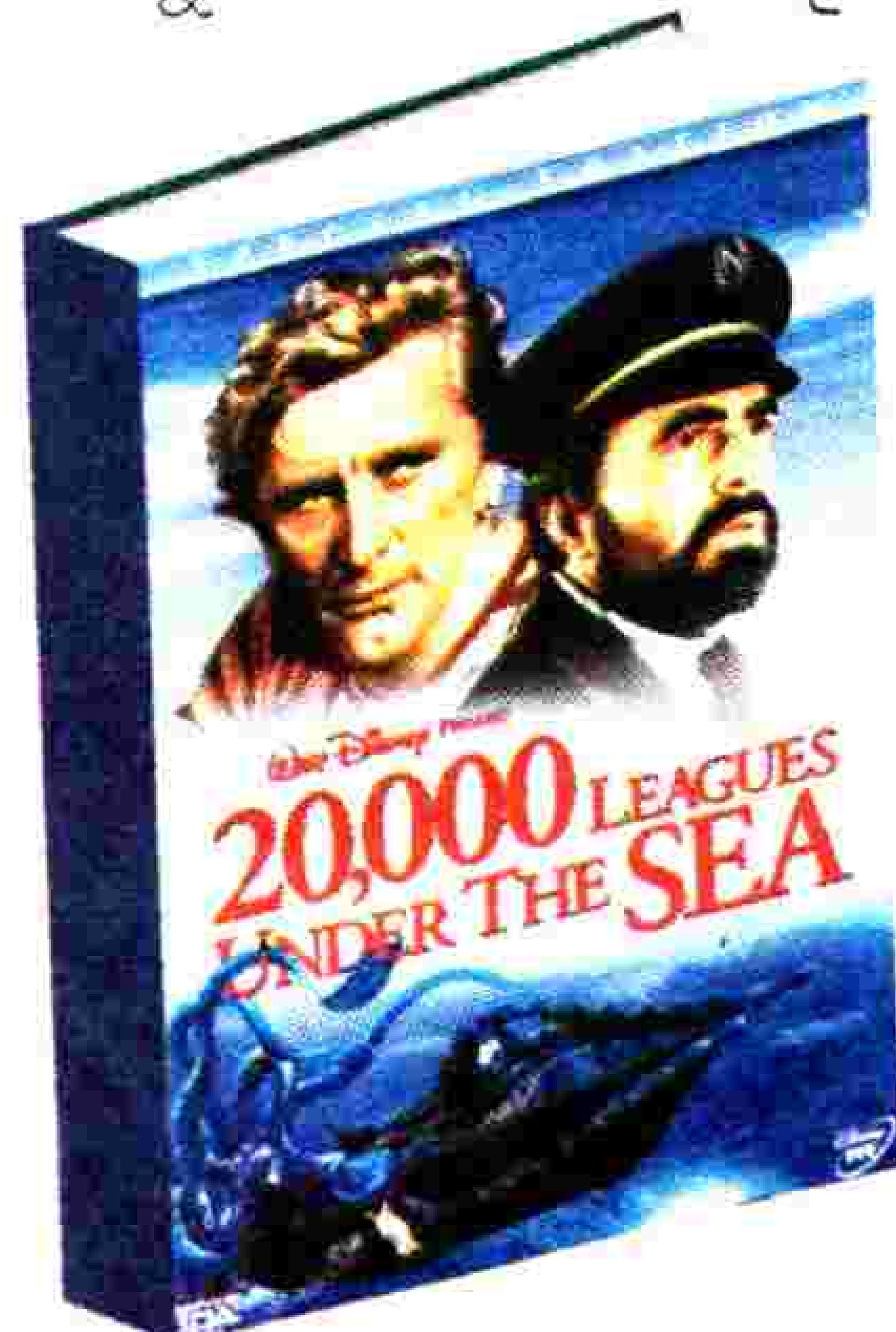
జూల్స్‌వెర్న్

అది 1866వ సంవత్సరం.

వ్యాపార నౌకలకు సముద్ర మధ్యంలో ఒక వింత జీవి కనిపించిందని తెలిసి ప్రపంచం ఉలిక్కిపడింది. అత్యంత వేగంగా ప్రయాణించిందట అది. కొన్ని వందల అడుగుల పొడవున్నది. అప్పుడప్పుడూ కాంతి విరజిమ్మింది. ఓడలు దాన్ని కొట్టుకుని మునిగిపోతాయని భయపడ్డారు. జంతు శాస్త్రజ్ఞులు ఈ మిస్టరీని పరిశోధించి అదో కొత్త రకం తిమింగలం కావచ్చునన్నారు. అలా నిర్ధారణ చేసిన వాళ్లలో ప్రొఫెసర్ పియెర్ ఆరోనా ఒకడు.

1867 వేసవిలో నెబ్రాస్కా ప్రాంతంలో కొన్ని స్పెసిమెన్‌లు సేకరించి తన బృందంతో తిరిగి వస్తున్న ఈ బయాలజిస్టును తమ ప్రయత్నంలో సహకరించమని అమెరికన్ ప్రభుత్వం అర్థించింది. వింత జీవి గురించి క్షుణ్ణంగా అధ్యయనం చేయాలి. శాస్త్ర పరిశోధనలకే జీవితాన్ని అంకితం చేసిన ఈ ప్రొఫెసర్ ఆహ్వానాన్ని అంగీకరించి కేవలం మూడు గంటల్లో అమెరికావారి అబ్రహాంలింకన్ అనే ఓడను చేరి తన ప్రయోగాలు ప్రారంభించాడు. వెంట తన నమ్మినబంటు కాన్సీల్, మరో కెనెడియన్ హార్పూనర్ (తిమింగలాలను వేటాడేవాడు), శిక్షపడ్డ ఖైదీ అయిన నెడ్ లాండ్ కూడా ఉన్నారు.

కొన్ని నెలలపాటు సముద్ర జలాలలో

గాలింపు కొనసాగింది. అనేక రకాల తిమింగలాలు, సొరచేపలు, ఇతర జలచరాలు కనిపించాయి గానీ ఆ జీవి జాడ లేదు. ఒక తుపాను రాత్రి జపాను తీరంలో ఏదో వింత వెలుగు కనిపించింది. అబ్రహాం లింకన్ అటువైపు కదిలింది. ఆకారం సరిగా కనిపించలేదు. సాగరగర్భం నుండి ఒక్కసారిగా పైకి లేచి మళ్లీ మునిగింది. ఆరోనా బృందం తన వేట ముమ్మరం చేసింది. కాని ఎంత ప్రయత్నించినా అది చిక్కినట్టే చిక్కి తప్పించుకుంది. కొన్నిసార్లు, ఎవరూ అందుకోలేనంత వేగంగా ముందుకు కదిలింది. మరికొన్నిసార్లు నీళ్లలో అదృశ్యమైంది. దగ్గరగా వచ్చిందనుకున్నప్పుడు నెడ్‌లాండ్ గురిచూసి తిమింగలాలను చంపే హార్పూన్ విసిరాడు. అది ఖంగున శబ్దం చేస్తూ నీళ్లలో పడిపోయింది. లోహానికి తగిలినప్పుడేగదా అలాంటి చప్పుడు వస్తుంది. మరుక్షణం ఉవ్వెత్తున నీళ్లు ఎగిసిపడ్డాయి. తమ ఓడ అబ్రహాం లింకన్ అదుపుతప్పింది. పరిశోధకులు ముగ్గురూ నీళ్లలో పడి తాము జలచరాలకు ఆహారంకాక తప్పదని భయపడ్డారు. ఎంతదూరం ఈత కొట్టగలరు?. సమీపంలో నల్లగా మెరుస్తూ కనిపించిందో జీవి. అతికష్టం మీద, ప్రాణాలమీద ఆశ వదులుకొని ఒక్కొక్కరే దాని వుపరితలం పైకెక్కారు. అయితే అది వాళ్లనుకున్నట్టుగా తిమింగలం కాదు.

కాళ్లకూ, చేతులకూ, నల్లటి స్టీలు కవచం చల్లగా తగిలింది. 'ఇది జలాంతర్గామి!' అన్నాడు ప్రొఫెసర్. అందులో లోపల ఎవరో వున్నారన్న మాట. సహాయం చెయ్యమని గొంతెత్తి అరిచారు. వెనక భాగాన ఎక్కడో తలుపు తెరుచుకున్నది. ముసుగులు కప్పుకున్న ఎనిమిది మంది వ్యక్తులు వచ్చి వాళ్లను లోపలికి లాగారు.

జలాంతర్గామి కమాండర్ పేరు కెప్టెన్

నీమో. ఆ పేరుకు లాటిన్‌లో అర్థం 'నో వన్' అని. గ్రీకు పురాణ గాథలలో ఒడీసియస్ కూడా తనను తాను 'నో వన్'గా అభివర్ణించుకున్నాడు. అతడి గత చరిత్ర ఒక మిస్టరీ. ఎవరికీ తెలియదు. జీవితంలో జరిగిన ఒక విపత్తు వల్ల అతడు మానవజాతికే దూరంగాపోయి కొద్దిమంది అనుచరులతో సముద్రజలాల్లో నివాసం ఏర్పరచుకున్నాడు. లోకంలో దొరకని స్వేచ్ఛ యిక్కడ లభిస్తున్నది. నీమో ఒక గొప్ప సైంటిఫిక్, మెకానికల్ జీనియస్ అనటంలో సందేహం లేదు. ఒంటరిగా, స్వయంకృషితో, యింతవరకు లోకం కనీ వినీ ఎరుగని జలాంతర్గామిని నిర్మించాడు. లోపల మంచి గ్రంథాలయం ఏర్పాటు చేశాడు. గదులను అపురూప కళాఖండాలు, సంగీత వాయిద్యాలతో అలంకరించాడు. అతడు మెరైన్ బయాలజిస్టు కూడా కావటం వల్ల సేకరించిన స్పెసిమెన్లను జాగ్రత్తగా భద్రపరిచాడు. ఇదొక్కటి చాలు ప్రొఫెసర్ ఆరోనాకు అతనిపట్ల గౌరవం, ఆరాధనాభావం పెరగటానికి.

నీమో మితభాషి. అతిథులకు మర్యాదలైతే చేశాడు గానీ, తన గురించిన వివరాలేమీ చెప్పుకోలేదు. ఈ ఆగంతకులు, తన పరిశోధనా రహస్యాలు బహిర్గతం చేస్తారేమోనని సందేహించాడు. అయినప్పటికీ ప్రొఫెసర్ ఆరోనా అంటే తనకు గౌరవ

జూల్స్ వెర్న్

1828 - 1905

అత్యద్భుత సాహసగాథలు రాసి ప్రపంచ పాఠకులను అలరించిన జూల్స్‌వెర్న్ జీవితం ప్రశాంతంగా గడిచింది. కొందరైతే, అంత 'డల్'గా బతికిన వ్యక్తి అడ్వెంచర్లు, ఫాంటసీలు రాయటమేమిటని ఆశ్చర్యపోయారు.

జూల్స్ గేబ్రియల్ వెర్న్ పశ్చిమ ఫ్రాన్స్‌లోని నాంటీస్‌లో జన్మించాడు. తండ్రి న్యాయవాది. సంప్రదాయ కుటుంబం. నాంటీస్ తీరపట్టణం కావటంతో బాల్యంలోనే సముద్రాల గురించి తెలుసుకున్నాడీ రచయిత. పదకొండో ఏట కేబిన్‌బాయ్‌గా ఓడలో ఉద్యోగం సంపాదించి 'ఇండియా'కు బయల్దేరాడు. తండ్రి అడ్డుచెప్పటంతో, తదుపరి పోర్టులోనే అతణ్ణి దించేసి ఇంటికి పంపారు. అయినా జూల్స్‌వెర్న్ యాత్రలు ఆపలేదు- అయితే అవన్నీ ఊహల్లోనే.

ఇరవయ్యోఏట 'లా' చదవటానికి పారిస్ వెళ్లాడు. అతణ్ణి ఆ నగరం ఆకట్టుకుంది. కథలూ, నాటకాలూ రాశాడు. కొన్ని ప్రదర్శితమయ్యాయి. ఓ నాటకాల కంపెనీ ప్రొడ్యూసర్ వద్ద సెక్రటరీగా చేశాడు. జీతం వంద ఫ్రాంకులే. 1855లో యిద్దరు పిల్లలున్న వితంతువు హనోరైన్ మొరెల్‌ను పెళ్లాడాడు. ఆదాయం పెంచుకోవలసి రావడంతో ఓ స్టాక్‌బ్రోకర్ల వ్యాపారంలో భాగస్వామి అయ్యాడు. అనేక సంవత్సరాలు ఆ లావాదేవీలు బాగానే చేశాడు. అయినా రచయితగా పేరు తెచ్చుకోవాలనే చిన్ననాటి కల చెరిగిపోలేదు.

వెర్న్‌ను సైన్స్ ఫిక్షన్ రాయమని ప్రోత్సహించిన వ్యక్తి ఫెలిక్స్ నాడార్. అతడు ఫొటోగ్రాఫర్. 1860లో ఒక పెద్ద పడవను గాలిలోకి ఎత్తగలిగినంత పెద్ద బెలూన్ తయారు చేశాడు నాడార్. ఆ ప్రేరణతో 'బెలూన్లలో ఆకాశయాన చరిత్ర' రాశాడు వెర్న్. దాన్ని ప్రచురణకు పరిశీలించిన హెట్జెల్ 'రచన బాగుందిగానీ వినోదం కల్గించేవంటే పాఠకులు ఇష్టపడతారు. దీన్ని కథగా ఎందుకు మలచకూడదు?' అంటూ సలహా యిచ్చారు. అలా తొలి సైన్స్‌నవల 'ఫైవ్ వీక్స్ ఇన్ ఎ బెలూన్' రాశాడు వెర్న్.

ఆఫ్రికా నుండి జాంజిబార్ మీదుగా, సెనెగల్ దాకా చేసిన బెలూన్ ప్రయాణం గురించిన కథ అది. ఇది సాధ్యమని అప్పటి పాఠకులు వూహించలేదు. అణువణువునా వుత్కంఠ, ఏ క్షణంలో ఏమవుతుందో తెలియదు. మొత్తంమీద అలా 'సక్సెస్‌ఫుల్ నవల'కు

ముందన్నాడు.

ఇలా ఈ తొలి పరిచయంతో జలాంతర్గామి సాహసయాత్ర ప్రారంభమవుతుంది. ఈ బృందం ఎదుర్కొన్న అనుభవాలు, కనుగొన్న చిత్ర విచిత్ర జీవులు, మొక్కలు, యితర వృక్షజాతుల వివరణలతో పాఠకుడు జలప్రళయంలో చిక్కుకుంటాడు. జలాంతర్గామి నాటిలస్ నిర్మాణం గురించి విపులమైన వివరణనిస్తాడు రచయిత. దాని పొడుగు 232 అడుగులు, విద్యుచ్ఛక్తితో నడుస్తుంది, సముద్రంలో 50,000 ఘనపుటడుగుల నీటిని డిస్ప్లేస్ చేస్తుంది. దాని తయారీకి, పరికరాలకు చాలా ఎక్కువ డబ్బులు ఖర్చయ్యాయి. కథలో జలాంతర్గామి ప్రయాణించిన దూరం 20,000 లీగ్స్. ఒక లీగ్ అంటే

ఫార్ములా కనిపెట్టాడు వెర్న్.

తొలి నవల సాధించిన అఖండ విజయంతో హెట్జెల్, వెర్న్‌లు యిరవయ్యేళ్ల ఒప్పందం కుదుర్చుకున్నారు. ఏడాదికి కనీసం రెండు మూడు నవలలన్నా ప్రచురించాలి. ఈ రచనల పాపులారిటీ ఎంత పెరిగిందంటే, వెర్న్ మరణించిన ఆరేళ్ల దాకా ఆయన పేరుతో నవలలు వెలువడుతూనే ఉన్నాయి. ఆనాటి ప్రముఖ రచయితలు విక్టర్ హ్యూగో, అలెగ్జాండర్ డ్యూమా ఇతనికి మంచి మిత్రులు.

కీర్తితో పాటు వెర్న్ సంపాదన పెరిగింది. పెద్ద ఇల్లు కొనుక్కున్నాడు. తన కోసం ప్రత్యేకంగా సెయింట్ మిషెల్ అనే పడవను తయారు చేయించుకున్నాడు. ప్రశాంతత కోసం పారిస్ వదిలి, మరో గ్రామంలో కాపురం పెట్టి పాఠకుల ఒత్తిడి నుండి దూరంగా బతికాడు. ఫ్రాంకో- రష్యన్ యుద్ధంలో తన పడవతో తీర రక్షక దళం బాధ్యతలు నిర్వహించాడు. అదృష్టవశాత్తూ శత్రువులు అప్పుడు దాడి చెయ్యకపోవడంతో బతికి బయటపడ్డాడు. ఒకనాడు ఆయన సోదరుని కుమారుడు గాస్టన్‌వెర్న్, మతిభ్రమించి వెర్న్‌ను తుపాకితో రెండుసార్లు కాల్చాడు. ఆ గాయాలలోనే జీవితాంతం బాధపడ్డాడు రచయిత. ఆ తర్వాత గ్రామ కౌన్సిలర్‌గా 15 ఏళ్లు బాధ్యతలు నిర్వహించాడు. 1870లో 'Knight'గా ప్రభుత్వ పురస్కారం అందుకున్నాడు.

వార్ధక్యంలో వెర్న్ జీవితంలో విషాదం ప్రవేశించింది. బంధుమిత్రులొక్కొక్కరే మరణించారు. ఏభై ఏళ్ల రచనల తర్వాత వ్యూహాశక్తి సన్నగిల్లింది. కొత్త ఆవిష్కరణల గురించి అధ్యయనం చేసి తన రచనల్లో ఆధునికత కోసం ప్రయత్నించాడు. అప్పటికే, హెచ్. జి. వెల్స్ లాంటి వారు సైన్సు ఫిక్షన్‌లో నూతన ఒరవడి సృష్టించారు. మధుమేహవ్యాధి ముదిరి మరణించాడు వెర్న్. ఈయన రాసిన 65 నవలల్లో, వాయేజ్ టు ది సెంటర్ ఆఫ్ ది ఎర్త్ (1864); 'ఫ్రం ఎర్త్ టు మూన్ (1865); "ట్వెంటీ థౌజండ్ లీగ్స్ అండర్ ది సీ' (1870); ఎరౌండ్ ది వరల్డ్ ఇన్ 80 డేస్ (1873); 'ది మిస్టీరియస్ ఐలండ్ (1875) ; మైకెల్ స్ట్రాగ్రాఫ్ (1876); ది బేగంస్ ఫార్చ్యూన్ (1879); క్లిప్పర్ అండ్ ది క్లౌడ్స్ (1886) ముఖ్యమైనవి.

అగథా క్రిస్టీ తర్వాత ప్రపంచంలో అత్యధిక భాషల్లోకి అనువాదితమైన రచనలు ఇతనివే.

1863లో వెర్న్ రాసిన "పారిస్ ఇన్ ది ట్వెంటీయెత్ సెంచురీ" నవలను ఆయన మునిమనుమడు 1989లో కనుగొని 1994లో ప్రచురించాడు. స్కైస్క్రేపర్లు (ఆకాశ హర్మ్యాలు), ఫాస్ట్ ట్రెయిన్స్, కార్లు, కాల్క్యులేటర్లు గురించిన కథ యిది.

మూడు మైళ్లు. ఈ దూరం భూమి వ్యాసార్థానికి పన్నెండు రెట్లు.

ప్రొఫెసర్ ఆరోనా, కెప్టెన్ నీమో డైవింగ్ సూట్లు వేసుకుని, జలాంతర్గామి నుండి బైటికి వచ్చి సముద్రగర్భం మీద నడుస్తారు. చేతిలో ఎలక్ట్రిక్ లాంపులు, వీపులకు కంప్రెస్డ్ ఎయిర్ సిలిండర్లే వాళ్లకు రక్షణ. అక్కడ మైళ్లకొద్దీ విస్తరించిన పగడాలు వాళ్లనెంతగానో ఆకర్షిస్తాయి. ఆ జలశయ్యమీద సముద్రపు మొక్కల వనం ఒకటుంటుంది. అది దాటి ముందుకు కదిలిన ఈ శాస్త్రజ్ఞులిద్దరూ షార్కులతో ప్రాణాలకు తెగించి పోరాడుతారు. ఒకచోట అగ్నిపర్వతం బద్దలై, బడబాలనం వెదజల్లిన అద్భుత దృశ్యాన్ని వీక్షిస్తారు. చరిత్ర ప్రారంభకాలంలో, సము

ద్రంలో మునిగిన అట్లాంటిస్‌లాంటి నగరాల ఆనవాళ్లూ కనిపిస్తాయి. శ్రీలంక తీరంలో ముత్యాలసాగును పరిశీలిస్తారు. అక్కడ నీమో, తన మిత్రునికి కొబ్బరికాయంత ముత్యం చూపిస్తాడు. దాని ఖరీదు అయిదు లక్షల పౌండ్లకు తక్కువ కాదని ప్రొఫెసర్ అంచనా వేస్తాడు. ఆ తర్వాత వీళ్లు నీమోకు మాత్రమే తెలిసిన సముద్ర సొరంగం గుండా ఎర్రసముద్రం నుండి మధ్యధరా సముద్రంలోకి వెళతారు. తర్వాత ప్రమాదకరమైన మరో యాత్ర ముగించుకుని మంచుఖండాల కిందినుండి దక్షిణధ్రువం చేరుకుంటారు. ఆ ప్రయత్నంలో ఆ జలాంతర్గామి కూడా మంచు ముద్దగా మారిపోతుందేమోనని భయపడతాడు ప్రొఫెసర్ ఆరోనా.

ఓ సందర్భంలో తన అతిథులకు మత్తుమందిచ్చి బంధిస్తాడు నీమో. వాళ్లకు తిరిగి స్పృహ వచ్చేసరికి ఏదో హింసాత్మక సంఘటన జరిగినట్టుగా తెలుస్తుంది. నాటిలస్‌లోని ఓ వ్యక్తి తీవ్రగాయాల పాలై నెత్తుటి మడుగులో పడి ఉంటాడు. తను ప్రతీకారేచ్ఛతో ఈ యాత్ర కొనసాగిస్తున్నానంటాడు నీమో. అయితే ఎవరిమీద ప్రతీకారం? ఎందుకు? అన్న ప్రశ్నలకు మాత్రం నవలలో సమాధానం దొరకదు. జలాంతర్గామి ఇండియా చేరినప్పుడు నీమో మొహం కోపంతో ఎరుపెక్కుతుంది. విదేశీపాలనలో దేశం మగ్గిపోతున్నదని ఆక్రోశిస్తాడు. ఆ తర్వాత కేప్ మటాపాన్ వద్ద ఒక గ్రీకు గజ ఈతగాడికి బంగారు నాణాల పేటిక ఒకటి అందచేస్తాడు- 'టర్కీకి వ్యతిరేకంగా క్రీట్ కొనసాగిస్తున్న విముక్తి పోరాటానికి సహాయంగా కాబోలు' అనుకుంటాడు ఆరోనా. ఈ సాహస యాత్రలు సిసిలీ ద్వీపాల వద్ద ముగుస్తాయి. అక్కడ నావికాదళం నాటిలస్‌పై దాడిచేస్తుంది. ఆ యుద్ధనౌకల మీద జెండాలు లేవు గనక ఏ దేశానికి చెందినవో తెలియదు. అవి బ్రిటిష్ లేదా ఫ్రెంచిదళాలు కావచ్చుననుకుంటారు.

నీమోను ఆత్మగ్లాని ఏదో తొలిచివేస్తున్నది. తలుపులు వేసుకుని, ఏకాంతంలో క్షోభననుభవిస్తాడు. బాధ, ప్రతీకారం, పశ్చాత్తాపం- అతణ్ణి దహించివేస్తున్నది. కెప్టెన్ తనను తాను గదిలో బంధించుకోవటంతో జలాంతర్గామిలో అందరూ యిష్టారాజ్యంగా వ్యవహరిస్తారు. ఇదే అదనుగా నెడ్‌లాండ్ పారిపోవటానికి పథకం సిద్ధం చేసుకుంటాడు. నాటిలస్ నీటిపైకి తేలగానే ఒక చిన్న పడవెక్కి ముగ్గురూ- ప్రొఫెసర్, కాన్సీల్, నెడ్‌లాండ్ తీరంవైపు కదుల్తారు. జలాంతర్గామి అప్పటికి నార్వే తీరం చేరింది. తన సహచరుల సలహాలను పెడచెవిన పెట్టి నీమో నాటిలస్‌ను ఒక సుడిగుండంలోకి పోనిస్తాడు. అది ప్రాణాంతకమని అందరికీ తెలుసు. ఈ భయానక దృశ్యాన్ని చూసిన ఆరోనా మూర్ఛపోతాడు. నెడ్‌లాండ్‌కు నాటిలస్‌లో నుండి ఒక హృదయవిదారకమైన కేక వినిపిస్తుంది.

ఆరోనాకు స్పృహ వచ్చేసరికి ముగ్గురూ లాఫోచెన్ ద్వీపాల్లోని ఓ మత్స్యకారుని పాకలో వున్నారు. నీమో సజీవంగా వున్నాడా? నాటిలస్ సురక్షితంగా వుందా? వగైరా ప్రశ్నలతో కథ ముగుస్తుంది.

★ ★ ★

ఈ నవల అచ్చయినప్పుడు నీమో పాత్రను సుడిగుండంలో చంపటం పాఠకులు హర్షించలేదు. ఇలాంటిదే మరో ఉదాహరణ ఉంది. అది ఆర్థర్ కానన్ డాయల్ సృష్టించిన షెర్లాక్ హోమ్స్ పాత్ర రైష్‌బాక్ జలపాతంలో మరణించినందుకు పాఠకులు నిరసన తెలిపారు. దాంతో డాయల్ మరో కథలో అతణ్ణి పునర్జీవింపచేశాడు. అలాగే 1875లో రాసిన 'ది మిస్టీ

మంగళవారం!

నమ్మలేని నిజం

లాల్‌బహదూర్ శాస్త్రి జీవితంలోని కీలక సంఘటనలన్నీ మంగళవారమే జరిగాయి.

★ ఆయన మంగళవారం రోజునే జన్మించారు.

★ చిన్నప్పుడు గంగానదిలో స్నానం చేస్తుండగా, తల్లిచేతి నుంచి జారి నదిలోకి పడిపోయారు. అదృష్టవశాత్తూ ఒక వ్యవసాయదారుడు రక్షించాడు. ఆనాడు మంగళవారం.

★ 1940వ సంవత్సరంలో ఆయన మంగళవారంనాడే అరెస్టయ్యారు.

★ మంగళవారమే ఉత్తరప్రదేశ్ మంత్రి అయ్యారాయన.

★ తర్వాత 1947లో తిరిగి మంగళవారంనాడు శాస్త్రి కేంద్ర ప్రభుత్వంలో మంత్రి అయ్యారు.

★ కాంగ్రెస్ అధ్యక్షుడి హోదాను 1951లో చేపట్టారు. అదీ మంగళవారమే.

★ ఆయన రైల్వేశాఖ మంత్రి అయింది కూడా 1957లో మంగళవారంనాడే.

★ అదే సంవత్సరంలో మంగళవారంరోజునే హోం మంత్రి అయ్యారు శాస్త్రి.

★ మనదేశానికి ప్రధాని అయ్యిందీ మంగళవారమే.

★ అలాగే డాక్టర్ రాధాకృష్ణన్ నుంచి భారతరత్న పురస్కారాన్ని మంగళవారంనాడే ఆయన అందుకున్నారు.

★ తాష్కెంటు ఒప్పందంపై మంగళవారమే సంతకం చేశారు.

★ శాస్త్రి మంగళవారంరోజునే మరణించారు.

రియస్ ఐలండ్‌లో జూల్స్‌వెర్న్ మళ్లీ నీమోను బతికించి అతడి గతాన్ని గురించిన మిస్టరీని వివరిస్తాడు. నీమో ఒక భారతీయ రాకుమారుడు. సిపాయి తిరుగుబాటులో బ్రిటిష్‌వాళ్లతో పోరాడి, భార్యాపిల్లల్ని పోగొట్టుకుని, చెర నుండి తప్పించుకుని ప్రతీకారేచ్ఛతో సముద్ర జీవనం కొనసాగిస్తాడు.

వెర్న్ నవలల్లోని ఆకర్షణేమంటే అవి సైన్సు జోడించిన అద్భుత సాహస గాథలు కావటమే. ముఖ్యంగా పాఠకుల వూహాశక్తిని ప్రేరేపించే గుహలు, నిర్మానుష్య ద్వీపాలు, ఎల్లలెరుగని సముద్రంలో ఒంటరి ప్రయాణాలు తరచు రచనల్లో దర్శనమిస్తాయి. నాటిలస్ సముద్ర గర్భంలో జలసొరంగం గుండా ప్రయాణించటం అలాంటిదే. అలాగే అగ్ని పర్వత విస్ఫోటం కూడా. ప్రతి శాస్త్ర విషయాన్నీ సమగ్రంగా పరిశోధించి వెర్న్ రచనకు పూనుకున్నాడు. గణిత సంబంధమైన ఫార్ములాలు బ్రిటిష్ ఖగోళశాస్త్రజ్ఞుడు సర్ జాన్ హెర్షెల్‌ను సంప్రదించి ఈ కథలో చొప్పించాడట. ఎంతటి అభూతకల్పనకైనా సైంటిఫిక్ గణాంకాలు జోడిస్తే విశ్వసనీయత రాక తప్పదు కదా?

★ ★ ★

విమర్శకులు సైన్సు ఫిక్షన్‌ను సీరియస్‌గా తీసుకోరు. కానీ ఆ రోజుల్లో వెర్న్ తొలిసారిగా వినూత్న సాహిత్యప్రక్రియను ప్రారంభించాడు. సాహిత్య చరిత్రలో యిదో గొప్ప మలుపు. పందొమ్మిదవ శతాబ్ది ఉత్తరార్ధంలో, పాఠకుల్లో సైన్సు పట్ల ఆసక్తి పెరగటానికి వెర్న్ నవలలు ఎంతో సహకరించాయి.

–ఎం.వసంత

ప్రేమకు సంబంధించి ప్రపంచంలోని గొప్ప వ్యక్తులు అనేక రకాలుగా నిర్వచించారు. ప్రేమైనా, స్నేహమైనా విలువల ఆధారంగానే ఏర్పడుతుంది. ఓ వ్యక్తి భౌతికంగా ఎంతో అందంగా ఉన్నప్పటికీ మానవాళికి శత్రువులా పరిణమిస్తే వ్యక్తిత్వం ఉన్నవాళ్లెవ్వరూ అలాంటి మనిషిని ప్రేమించలేరు. బాహ్యసౌందర్యం వెనుక కురూపితనం వికటాట్టహాసం చేస్తుం డటంతో వారు మరుగుజ్జులుగానే కనిపి స్తారు. అదేవిధంగా అంతగా అందంగా లేక పోయినా కూడా ఇతరులకు నిస్వార్థంగా సేవ చేసేవారిని మనం ప్రేమిస్తాం. వారు మనకు అందంగానే కనిపిస్తారు.

మానవాళికి ప్రయోజనకరం కాని సంబంధాల నుంచి సౌందర్యం, గౌరవం ప్రేమకు దక్కదు. ఇరవయ్యో శతాబ్దంలోనే కళాకారుల్లో అత్యున్నత ఆలోచనా ధోరణిని ప్రతిబింబించిన చార్లీచాప్లిన్ "పరస్పరం ఇతరులకు సాయం చేస్తూ, ఇతరుల ఆనందాన్ని చూసి సంతోషించడమే మనిషినైజం. సాటి మనిషి దుఃఖాన్ని మనం చూడాలనుకోం. ప్రేమను పొందనివాడే ఇతరులను అసహ్యించుకుంటాడు" అన్నాడు.

యువతీయువకుల మధ్యగానీ, భార్యాభర్తల మధ్యగానీ నిజమైన ప్రేమ ఉన్నచోట కలతలు తక్కువగా ఉంటాయి. అలాగే వారి సంబంధాలు ఎంతో హుందాగా ఉంటాయి. నిత్యం కీచులాటలు, ఒకరినొకరు దెప్పిపొడుచుకోవడాలు, పరస్పరం తమతమ ఆత్మగౌరవాన్ని కించపరచుకోవడం తదితరాలు సవ్యమైన ప్రేమ బంధంలో ఉండవు. ఒకవేళ ఎప్పుడైనా ఏదైనా చిన్న సమస్య తలెత్తినా అది వెనువెంటనే పరిష్కారమవుతుంటుంది. అభిప్రాయభేదాలున్నా అవి సరైన రీతిలో పరిష్కరించుకునే మార్గం తెరచుకునే ఉంటుంది. ఎక్కడయితే ప్రేమలో కేవలం తాత్కాలిక ఆకర్షణ, విపరీతమైన చంచలత్వం, అవకాశవాదం ఉంటాయో అక్కడ అలాంటి ప్రేమ తమ చుట్టుపక్కలవారిని సైతం కలుషితం చేస్తుంది. సహచరుల్లో అపార్థాల్ని సృష్టిస్తుంది. అంతవరకు వెల్లివిరిసిన ప్రశాంత వాతావరణాన్ని విషతుల్యం చేస్తుంది. మనుషుల మధ్య అగాధాన్ని, అసూయను, విద్వేషాన్ని రగిల్చి చివరికి ఒకరినొకరు మొహం చూసుకునే పరిస్థితి కూడా లేకుండా చేస్తుంది. అచంచల విశ్వాసం, పరస్పర నమ్మకాల పునాదులపై నిలిచే ప్రేమను ఎంతటి పెనుగాలులు సైతం ఏమీ చేయలేవు. ఆ ప్రేమబంధం చిన్నచిన్న విషయాలకే చిగురుటాకులా అల్లల్లాడదు. ఆ ప్రేమానుబంధంలో అపార్థం, అనుమానం అన్నవాటికి తావే ఉండదు. మనం పత్రికల్లో చదివే నేరాల వార్తల్లో కొన్నింటికి వివాహేతర సంబంధాలు కూడా కారణం అవడం చూస్తున్నాం. ఆ పరిస్థితికి ప్రధానకారణం ఆయా దంపతులు లేదా వ్యక్తుల నడుమ సరైన మానవ సంబంధాలు నెలకొనకపోవడమే. ఆ పరిస్థితుల్లో వారి మానసికస్థితి దెబ్బతిని శరీరంలో నెగిటివ్ హార్మోన్లు విడుదలయి, ప్రధాన అంగాలను ప్రభావితం చేస్తాయి. మానసిక ప్రశాంతత దెబ్బతింటే ఏకాగ్రత, జ్ఞాపకశక్తికీ విఘాతం ఏర్పడుతుంది. దేనిపైనా మనసు లగ్నం చేయలేరు. జీవితంలో నైరాశ్యం చోటుచేసుకుని ఆత్మవిశ్వాసం కోల్పోతారు. అంతేకాకుండా వ్యక్తుల ఆరోగ్యపరిస్థితి దిగజారి, ఆయుఃప్రమాణం కూడా క్షీణిస్తుంది. ఎవరయితే సంతోషకరమైన మానవ సంబంధాలను నెలకొల్పుకుంటారో వారే ఈతి బాధల నుంచి తమను తాము విముక్తి చేసుకుంటూ మానవ జీవితంలోని మాధుర్యాన్ని ఆస్వాదించడంలో తలమునకలవుతారు.

ఇటీవలికాలంలో నైతిక ప్రమాణాలు దిగజారుతుండటంతో మహిళలపై ఓ ఇరవైఏళ్లక్రితం వరకూ ఎన్నడూ కనీవినీ ఎరగని నేరాలు, దాడులు ఉధృతమవుతున్నాయి. ప్రేమించలేదని యాసిడ్ పోయడమో, హత్య చేయడమో, వేధించడమో సర్వత్రా కనిపిస్తూనే ఉన్నాయి. అబ్బాయిగానీ, అమ్మాయిగానీ ప్రారంభంలో పరిచయం ద్వారా దగ్గరవ్వడం, అభిరుచుల కలబోతల్లో పరస్పరం నచ్చడం, తర్వాత ప్రేమకు, వివాహానికి దారితీయడం ఓ

ప్రేమను ప్రేమించు ప్రేమకై

ప్రజాస్వామిక మార్గం. అంతా సజావుగా జరిగితే ఫర్వాలేదు. కాస్త తేడావచ్చినా, ఒకరి ప్రేమను మరొకరు అంగీకరించకపోయినా సమస్య జటిల మవుతుంది. తమను ప్రేమించనివాళ్లు వేరెవరికీ దక్కకూడదన్న దురాలోచన మొదలవుతోంది. ఇతరుల స్వేచ్ఛ, స్వాతంత్ర్యాలకు విలువనిచ్చే కనీస ప్రజాస్వామికధోరణి కూడా మృగ్యమవు తుంది. కొన్ని చారిత్రక కారణాలవల్ల భూస్వామ్య భావజాల సాంస్కృతిక అవశేషాలు మనసమా జంలో అలాగే మిగిలిపోయాయి. పురుషుడు తన ప్రేమను అంగీకరించలేదని హింసకు దిగిన మహిళలు వెయ్యిమందికి ఒక్కరు కూడా ఉండ రేమో? అలాగే ప్రేమతిరస్కారానికి గురవ్వడం వల్ల ఆత్మహత్యలు చేసుకునే మహిళలూ తక్కువే. పురుషపుంగవుల ధోరణి మాత్రం వీరికి పూర్తివ్యతిరేకం. తమప్రేమ తిరస్కరణకు గురైతే అవమానంగా భావిస్తారు. హత్యకు దిగడమో ఆత్మహత్యకు పాల్పడడమో చేస్తున్నారు. అయితే పురుషుల చేతిలో తీవ్రంగా మోసపోవడంవల్లనో, నమ్మించి తీసుకొచ్చినవాడే నట్టేట ముంచేయడం వల్లనో, మళ్లీ తమ జీవితాలను బాగుచేసుకునే మార్గం లేకపోవడంవల్లనో మహిళలు ఆత్మహత్య లకు పాల్పడున్న ఉదంతాలు కన్పిస్తాయి. ఇక్కడ గమనించాల్సిందేమంటే ఎవరైనా తమ ప్రేమను తిరస్కరిస్తే, 'పోతే.. పోనీలే..' అని మహిళలు కాస్త బాధపడి మిన్నకుండిపోతారు. పరిస్థితులక నుగుణంగా సర్దుకుపోతారు. కానీ ప్రతీకారం తీర్చుకోవాలనుకోరు. అహంపాళ్లు అధికంగాగల పితృస్వామిక వ్యవస్థలో పురుషుల్లో మాత్రం ఈ ధోరణి ఎక్కువగా కన్పిస్తుంది.

అలాగే ఇటీవల ప్రతిదాన్నీ తేలికగా తీసుకునే సంస్కృతి, లైంగిక స్వేచ్ఛపై మారుతున్న దృక్పథం, పెళ్లికాకుండానే కలిసి ఉండడం, పబ్ క ల్చర్‌లాంటివెన్నో వచ్చేశాయి. చాలామంది తమ జీవితాల్లో మానవ సంబంధాల్లోని మధురిమ లను కోల్పోవడంతో రోజులో కాస్సేపు దొరికే కృత్రిమ ఆనందంకోసం మందుపార్టీలకూ, డిస్కో లకు... సెక్సును, క్రౌర్యాన్ని భారీ మోతాదులో దట్టించిన చెత్త సినిమాలకు బారు లుతీస్తున్న వైనం మనకు కనిపిస్తుంది. దాని ఫలి తమే వెర్రితలలు వేస్తున్న ఆధునిక సంస్కృతి, దాన్ని అంటిపెట్టుకుని సాగుతున్న నేటి దారు ణాలు!

'నీ సంగతి నువ్వు చూసుకో.. ఇతరులెటు పోతే నీకెందుకు? ఏమైపోతే నీకెందుకు?..' అనే బోధనను తల్లిదండ్రులు అనేక రూపాల్లో పిల్లలకు నూరిపోస్తుంటారు. పరోపకారులుగా ఉండాలనీ, తోటివాళ్లందరూ మంచిగా ఉండాలని కోరుకోవాలని చెప్పేవారు కరవైపోయారు. పెద్దలు ఉగ్గుపాలనుంచే రంగరించి పోసే ఈ బోధన అక్కడకే పరిమితమై ఆగిపోదు. అది చివరికి వృద్ధాప్యంలో ఆ తల్లిదండ్రులనే పిల్లలు గాలికొదిలేలా చేస్తోంది.

ఇతరుల మనసులను గెలుచుకునేందుకు ఓపిక, సహనం, నిస్వార్థంతోపాటు వారిలోని విలువలను ప్రేమించడం అవసరం. చిన్నచిన్న లోపాలున్నప్పటికీ ప్రతివారిలోని మంచిగుణా లను గుర్తిస్తూ, వాటిని ప్రోత్సహిస్తూ ఎలాంటి షరతులు లేకుండా ప్రేమించడంవల్లనే బండరాతి లాంటి హృదయంలోనైనా ఆర్ద్రతను వెలికితీయ వచ్చు ఈ ప్రపంచంలో ప్రేమను మించినది వేరే ఏదీ లేదు.

నేడు జీవితంలోని అభద్రత వల్ల మానవ సంబంధాలు మరింత దిగజారి ఏహ్యమైన స్వార్థ పూరిత మనస్తత్వానికి జన్మనిస్తుంది. అందువల్ల దీనికి ఒక్కటే విరుగుడు..అది విలువలతో కూడిన జీవితం. సామాజిక శ్రేయస్సు దృష్ట్యా మానవసంబంధాలను ఏర్పాటుచేసుకోవడం. నేడు వ్యక్తిగత సౌఖ్యం సామాజిక ప్రయోజనానికి వ్యతిరేకంగా పనిచేయడం మనం చూస్తున్నాం. అందువల్ల నేడు మనచర్యలన్నీ సంఘహితంతో ముడిపడ్డాయా లేదా అనేది చూసుకోవడం ద్వారానే మనం మనుషులుగా మిగులగలం. అదొక్కటే దీనికి గీటురాయి.. అర్థవంతమైన జీవితానికి రాచమార్గం.

(ప్రేమికుల దినోత్సవం 14న)

రక్త 'సంబంధం'

ట్రాఫిక్ రణగొణధ్వనులతో సందడిగా ఉన్న ట్యాంక్‌బండ్ ఒక్కసారిగా ఉలిక్కిపడింది..

ఏడాది బిడ్డను ఫుట్‌పాత్‌పై పడుకోబెట్టి, ఓ తల్లి సాగర్‌లోకి దూకేసిందన్న చేదు నిజం తెలిసి అందరి ముఖాల్లో ఆదుర్దా.. ఆందోళన!

కాపాడడానికి ఎవరో ఆమె వెనుకే నీళ్లలోకి దూకారు..

'ఆ తల్లిని ఎలాగైనా కాపాడు భగవాన్' అంటూ అక్కడ మూగిన వందలాది హృదయాలు మౌనంగా ప్రార్థిస్తున్నాయి.

ఎవరో నూటా ఎనిమిదికి ఫోన్ చేస్తున్నారు.

దూకీ దూకడంతోనే తలవెళ్లి ఏరాతికో కొట్టుకున్నట్లుంది.. వెలికితీసిన సరోజ శరీరం బురద, రక్తం మిళితమై బురద తామరలా కన్పించింది.. చావుబతుకుల్లో ఉన్న ఆమెను చూసి అంతా కదిలిపోయారు.

★ ★ ★

గాంధీ ఆస్పత్రి..

స్పృహలో లేని సరోజను స్ట్రెచర్‌మీద తీసుకెళ్తుంటే 'అమ్మ.. అమ్మ' అంటూ పసివాడు గుక్కపెట్టి ఏడవడం అక్కడి వారందరినీ కలచివేసింది. ఎత్తుకున్నవాళ్ల చంకలో నిలవక తన్నుకుంటూ తల్లిమీదకి దూకాలని వాడు నిర్విరామంగా ప్రయత్నిస్తున్నాడు. 'దేవుడా ఎలాగైనా ఆ అమ్మను కాపాడు.. ఈ బిడ్డను అనాథ చేయకు' అంటూ ఆస్పత్రి సిబ్బంది, అక్కడ చేరిన ఇతర రోగులూ మనసులోనే దేవుడ్ని వేడుకుంటున్నారు.

ఆపరేషన్ థియేటర్‌లో సరోజకు చికిత్స మొదలైంది. ఏడ్చి ఏడ్చి అలిసిన పసివాడు నిద్రాదేవి ఒడిలోకి చేరిపోయాడు. వాడి లేత బుగ్గలపై అట్టగట్టిన కన్నీటి చారికలు!

వరండాలోనే ఒక పాతచీర పరిచి దానిపై వాడిని నిద్రపుచ్చుతూ ఆస్పత్రి ఆయాలు, స్వీపర్లు మాట్లాడుకుంటున్నారు.

'బిడ్డ పండునాగున్నాడు.. ఏం కష్టమొచ్చిందో ఆ తల్లికి?' అంది స్వీపర్ యాదమ్మ బాధగా.

'అత్త, మొగుడు కట్నం ఏదింపులంట! ఎదవలు.. కాల్చుకు తినేవారంట. ఈమె సాగట్లో దూకిందని తెలింగానే ఇల్లుతాళం పెట్టి ఉడాయించిన్రు సచ్చినోళ్లు..' జవాబిచ్చింది ఆయా మంగళ.

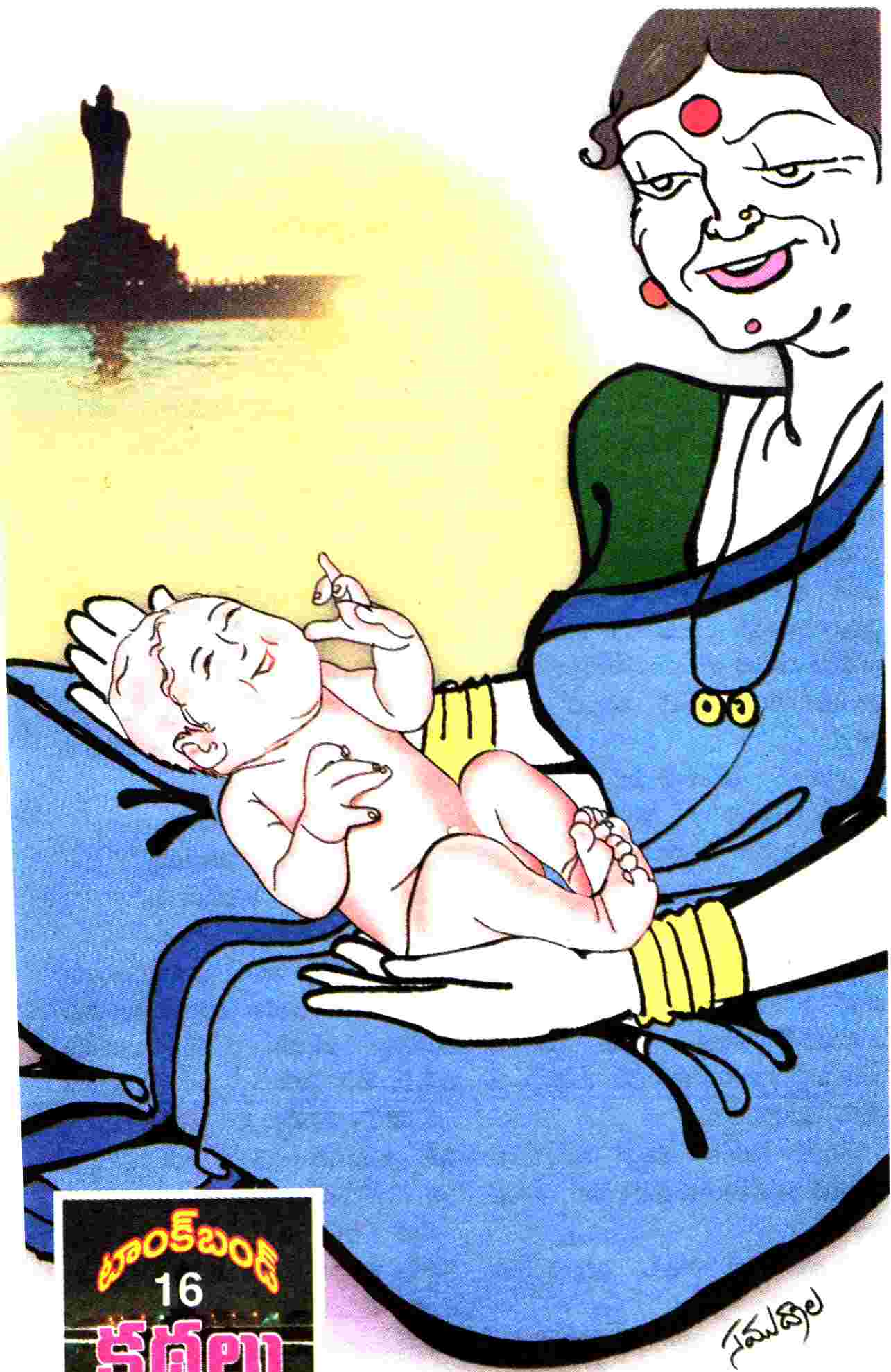
'ఎంత డబ్బు యదాన కొట్టినా ఇంకా ఇంకా కావాలంటరు బాడ్‌కోవ్‌లు' కసిగా తిట్టిపోసింది కాశింబీబీ.

అంతలో థియేటర్‌లో నుంచి బయటకు హడావిడిగా వచ్చిన సిస్టర్ మేరీని చూసి చటుక్కున లేచి 'ఏంటమ్మా ఎలా ఉంది?' అని అడిగింది యాదమ్మ.

'అర్జంటుగా రక్తం కావాలంట.. ఆ గ్రూప్ మన బ్లడ్‌బ్యాంక్‌లో లేదు.. వెరీవెరీ రేర్ గ్రూప్.. సిటీలో ఏ బ్యాంకులో కూడా దొరకదు... ఎలాగో ఏంటో?' అంటూ సూపరింటెండెంట్ చాంబర్‌లోకి పరుగెత్తింది మేరీ.

'అయ్యో... బగమంతుడా ఈ బిడ్డని దిక్కులేని వాడ్ని చెయ్యకు' పైకిచూస్తూ చేతులెత్తి దండం పెట్టింది యాదమ్మ.

'సిస్టర్ సిస్టర్..' అంటూ డాక్టర్ ప్రవీణ్ మేరీని వెదుకుతూ థియేటర్‌లోంచి బయ

టాంక్‌బండ్
16
కథలు
సముద్రాల

టకు పరుగెత్తుకొచ్చాడు. ముఖాన పట్టిన చెమటలు ఆయన ఎంత కంగారుగా ఉన్నాడో తెలియచెబుతున్నాయి.

'సిటీలోని బ్లడ్ బ్యాంకులన్నింటికీ ఫోన్ చేస్తున్నారు సూపర్నెంటు సార్' వగర్చు కుంటూ ఆయనకు ఎదురొచ్చింది సిస్టర్ మేరీ.

'మైగాడ్... ఇప్పుడెలా? సరే నువ్ పద... పల్స్ డౌన్ అవుతోంది..' అంటూ ప్రవీణ్ మళ్లీ లోపలకు పరుగుతీశాడు.

అతన్ననుసరించింది మేరీ. ఆ వెనుకే పరుగుతీశారు సిస్టర్ కమల, విశాలి..

అందరి ముఖాల్లో కొట్టవచ్చినట్లు ఆందోళన..

మరో రెండు నిముషాల్లో సూపరింటెండెంట్ తనగదిలోంచి వడివడిగా థియేటర్ వైపు వచ్చాడు. ఆయనతోపాటు డాక్టర్ రామస్వామి, డాక్టర్ చంద్రశేఖర్‌లు ఇంచుమించు పరుగులాంటి నడకతో వస్తున్నారు..

'వెరీబ్యాడ్.. ఆ గ్రూప్ ఎక్కడా దొరకడం లేదు.. ఇప్పుడెలా? మహావీర్ వాళ్లు మాత్రం చెక్‌చేసి ఏ విషయం అరగంటలో చెబుతామన్నారు..' అంటున్నాడు సూపరింటెండెంట్.

'అంతదాకా కష్టమేమో సార్' అంటున్న డాక్టర్ రామస్వామి-

థియేటర్ తలుపు దగ్గర నిలబడిన యాదమ్మ, మంగళ, కాశింబీబీ, సువార్తలను చూసి చిరాకుపడ్డాడు.

'ఏమిటి మీరంతా ఇక్కడ మూగారు? ఇక్కడేమైనా కోతులాడుతున్నాయా? పొండవతలకు..'

'కాదు సార్..' గొంతు పెగుల్చుకుంది మంగళ.

'...నా బ్లడ్ ఆ గ్రూపో కాదో తెలియదు.. పనికొస్తుందేమో చూసి తీసుకోండి సార్.. ఆ పిల్లాడ్ని మాత్రం అనాద చేయద్దు సార్' అంది ఉద్వేగంగా. అలా అంటున్నప్పుడు ఆమె గొంతు సన్నగా వణికింది.

సూపరింటెండెంట్‌తోపాటు డాక్టర్లిద్దరూ ఠక్కున ఆగిపోయారు.

'దానిది సరిపోకుంటే పోనీ మాది తీసుకోండి సార్.. ఆ తల్లిని ఎలాగైనా కాపాడాల సార్..' కాశింబీబీ, సువార్త, యాదమ్మ ముగ్గురూ ఏకకంఠంతో అన్నారు.

ఎప్పుడొచ్చారో ఏమో వాళ్ల వెనక వార్డుబాయిలు రమేశ్, రంగ, సులేమాన్, జాన్.. వాచ్‌మన్ గోపాల్ ఇంకా ఎందరో!

అందరిదీ ఒకేమాట- 'పోనీ నాది పనికొస్తుందేమో చూడండి'

వాళ్లందరి కళ్లలో ఆ పసివాడు దిక్కులేనివాడు కారాదన్న ఆరాటం స్పష్టంగా కన్పించింది సూపరింటెండెంట్‌కు, డాక్టర్లకూ.

తలుపు దగ్గర గొడవ ఏదో జరుగుతోందని గ్రహించి బయటకు వచ్చిన డాక్టర్ ప్రవీణ్‌కు కాశింబీబీ వాళ్లంటున్న మాటలు విన్పించాయి.

అతని భ్రుకుటి ముడిపడింది..

ముఖంలో రంగులు మారాయి..

వెంటనే నిర్ణయం తీసుకున్నాడు.

మరుక్షణమే సూపరింటెండెంట్‌తో-

'సార్.. వీళ్లు నా కళ్లు తెరిపించారు. అసలు నాకీ విషయం ఇంతవరకూ ఫ్లాష్ కానేలేదు. ఇన్‌దిస్ కనసర్న్ ఐయామ్ అషేమ్డ్ ఆఫ్ మైసెల్ఫ్! నాది సేమ్‌గ్రూప్ బ్లడ్ సార్.. నేనిచ్చేస్తాను. డాక్టర్ రామస్వామిని ఆపరేషన్ అటెండ్ చేయమనండి..' అని సిస్టర్‌మేరీ వైపు తిరిగి-

'ప్లీజ్ నా బ్లడ్ తీసుకుందువు పద సిస్టర్.. ఎక్కువ టైమ్‌లేదు మనకు' అంటూ గబగబ థియేటర్‌లోకి నడిచాడు.

వరండాలో కాశింబీబీ ఒళ్లో పడుకున్న సరోజకొడుకు తనకేమర్థమైందో ఏమో కిలకిల నవ్వాడు.

–చంద్రప్రతాప్

మనసున ఉన్నదీ...

★ కొత్త సంవత్సరం ప్రథమంలో సంగీత నృత్య కళా ప్రదర్శనలతో భారతీయ సంస్కృతిని ప్రతిబింబించే 'సమాగమం' నవలను పాఠకులకు అందించిన చతురకు, నవలా రచయితకు అభినందనలు! మనుషులు ఎలా జన్మించారన్నది, ఎవరికి పుట్టారన్నది ముఖ్యంకాదు. ఎటువంటి సంస్కృతి, సంస్కారం ఉన్న కుటుంబంలో పెరిగారన్నదే ఒకరి సభ్యత, సత్ప్రవర్తనను తెలియజేస్తుంది. శ్రావణి, వేణు పాత్రల చిత్రణ అందుకు నిదర్శనంగా ఉంది. అన్ని పాత్రల్ని రచయిత అత్యద్భుతంగా చిత్రీకరించారు.

– పారుపల్లి వెంకటేశ్వరరావు, హైదరాబాద్

★ చతురలో ఇస్తున్న 'నివాళి' శీర్షిక చాలా బాగుంటుంది. జనవరిలో 'కథ వెనుక కథ' లో డా. సి. ఆనందారామం నవల శారదలోని కథాంశంలో మారని ప్రాథమిక స్వభావాల ప్రాముఖ్యాల వివరణ ఆకట్టుకుంది. కాలాతీతంలో డయానా ఆఫ్ ది క్రాస్‌వేస్ నవలా పరిచయం బాగుంది. ట్యాంక్‌బండ్ కథ 'మళ్లీ అమ్మ దగ్గరకి' కన్నతల్లి పెంచిన ప్రేమకు, ఆమె చివరి దశ అవస్థలకు అద్దం పట్టింది. ఈసారి 'హాస్య స్ఫూర్తికి అందమైన నజరానా!'కు కాప్షన్ మీదే వైవిధ్యంగా ఉంది.

– అనుముల శివాణీ, వరంగల్

★ సి. యస్. రావుగారి సమాగమం నవలలో 'ఓసారి తప్పు జరిగితే, దాన్ని పునరావృతంకాకుండా సరిదిద్దడమే సంఘంచేసే న్యాయం' అని వివరించిన రచయిత అభినందనీయులు. అపార్ట్‌మెంటాలజీ సంఘంలోని అవినీతిని చక్కని హాస్యచతురతతో ప్రతిబింబించింది. కొత్త శీర్షిక 'జ్ఞాన పీఠాలు' ఎలా ఉంటుందోనని ఉత్సాహంతో ఎదురు చూస్తున్నాం.

– ముమ్మిళ్ల వందన, హన్మకొండ

★ జనవరి చతుర నవల 'సమాగమం' చదువుతున్నంతసేపు 1959నాటి డా. నీహార్ రంజన్ గుప్త బెంగాలీ నవల 'ఉత్తర ఫల్గుణి' గుర్తొచ్చింది. అప్పట్లో కలకత్తాలో ఉన్న నాకు ఆ నవలను అదే పేరుతో బెంగాలీలో సినిమాగా తీసిన విషయం గుర్తుంది. భీమశంకరం పాత్రను బిక్షరాయ్, వేణు పాత్రను బిశ్వజిత్, శ్రావణి, పారిజాతం పాత్రలను ద్విపాత్రాభినయంతో సుచిత్రాసేన్ చేశారు. అదే నవలను హిందీలో 'మమత' పేరుతో సినిమా తీశారు. అందులో అశోక్‌కుమార్ భీమశంకరం పాత్రను, ధర్మేంద్ర వేణు పాత్రను, సుచిత్రాసేన్ శ్రావణి, పారిజాతం పాత్రలను ద్విపాత్రాభినయంతో చేశారు. అయితే సి. ఎస్. రావుగారు అలాంటి విషయాన్నే తెలుగు నేటివిటీతో చక్కగా మలిచేరు. ఇలాంటి మంచి నవలను అందించినందుకు చతురకు, రచయితకు అభినందనలు.

– డి.వి.రమణ మూర్తి, కాకినాడ

★ జనవరి చతుర నవల 'సమాగమం' చక్కగా ఉంది. మంచి ఇతివృత్తంతో సులభ శైలిలో నవలీకరించిన తీరు బావుంది. వేణు, శ్రావణి పాత్రలు ఆదర్శప్రాయంగా ఉన్నాయి. చివర్లో ఇస్తున్న చతురకతల సంఖ్య పెంచితే మరింత బాగుంటుంది. 'కొత్తగాలి' చిరుకవితలు కూడా చాలా బాగున్నాయి.

– జి.గోపాలకృష్ణ, అరసవిల్లి

★ సి. ఎస్. రావు సమాగమం బాగుంది. బతుకు పోరాటంలో తలవంచిన ఓ తల్లి కూతురి భవిష్యత్తు గురించి ఆలోచించింది. అలాగే అలాంటి తల్లికి పుట్టిన శ్రావణిని కోడలిగా చేసుకోవడానికి పెద్దలు వ్యవహరించిన తీరు ఆకట్టుకుంది. కథ వెనుక కథలో శారద, కాలాతీతంలో డయానా ఆఫ్ ది క్రాస్‌వేస్, టాంక్‌బండ్ కథ, శంకరమూర్తి కారు రిజిస్ట్రేషన్ ఆకట్టుకున్నాయి.

–యరబోలు శ్రీనివాస రెడ్డి, కట్టకూరు

చిరునామా: మనసున ఉన్నదీ... సంపాదకుడు, చతుర, ఈనాడు కాంపౌండ్, సోమాజిగూడ, హైదరాబాద్ –500 082

ఈ మెయిల్ చిరునామా: chatura@eenadu.net

చతుర ప్రవేశిక

ఫిబ్రవరి - ౦౨

ఫిబ్రవరి 'చతుర' చదివారా? అయితే ఈ ప్రశ్నలకు ఒకేఒక్క మాటలో జవాబు రాయ గలరేమో ప్రయత్నించండి. ఇందులో ఉత్తర ప్రత్యుత్తరాలకు తావులేదు. ఎక్కువమంది సరైన సమాధానాలు రాస్తే డ్రాతీసి విజేతలను ఎంపికచేస్తాం.

1. రేనాటి చోళుల రాజ లాంఛనం?
2. వెన్నెలపాట పాడేదెవరు?
3. మాధవరెడ్డి కూతురు ఎవరిని పెళ్లిచేసుకుంది?
4. ఖాదర్‌కి ఉంగరాన్ని బహూకరించిన అమ్మాయి?
5. స్మాల్ బిల్డింగ్ కాంట్రాక్టును చేపట్టిందెవరు?
6. 'ఒటక్కు షల్' అవార్డును నెలకొల్పిందెవరు?
7. జర్నలిస్టు శ్రీనివాస్ పనిచేసే ఛానెల్ పేరు?
8. జూల్స్ వెర్న్ రాసిన తొలిసైన్స్ నవల?
9. సరోజకు రక్తం ఇచ్చేందుకు ముందుకొచ్చిన డాక్టర్?
10. అంతర్జాతీయ మాతృభాషాదినోత్సవం ఎప్పుడు?

పంపినవారి పేరు: ------------------------------ వయసు (   )

చిరునామా: --

పిన్‌కోడ్: ఫోన్ నెం:

ప్రవేశికలు పంపాల్సిన చిరునామా : సంపాదకుడు, చతుర, ఈనాడు కాంపౌండ్, సోమాజిగూడ, హైదరాబాద్-500 082

ప్రవేశికలకు చివరి తేదీ 16

ఈ కూపన్‌లోనే సమాధానాలు రాసి పంపాలి.

నోట్ : చతుర ప్రవేశిక, విపుల వినోదిని ఒకే కవరులో పంపవచ్చు.

Owned, Printed, Published and Edited by Ramoji Rao for Vasundhara Publications, D.No. 6-3-569/3, Eenadu Complex, Somajiguda, Hyderabad-500 082 and Printed at Eenadu Press, D.No.7-134/1&2, Moosapet Village, Balanagar Mandal, Kukatpally-500 072, Ranga Reddy District. Office Address: CHATURA, Telugu Monthly, D.No. 6-3-569/3, Eenadu Complex, Somajiguda, Hyderabad-500 082, Tel: 23318181, Visakhapatnam: 2552211; Vijayawada: 2494900; Tirupati: 2275757; Anantapur: 273444; Karimnagar: 2223216; Rajahmundry: 2468991; Suryapet: 221146; Guntur: 2512142; Nellore: 2338734; Srikakulam: 240101; Kurnool: 252813; Cuddapah: 270011; Tadepalligudem: 228881; Warangal: 2559901; Khammam: 255661; Nizamabad: 245661; Mahabubnagar: 276376; Ongole: 256777; New Delhi: 23753440; Mumbai: 24982498; Chennai: 28232390; Bangalore:25583804. & www.eenadu.net.

CHATURA Telugu Monthly Hyderabad-500 082 Regd No. HD/965/2009-2011 RNI/32186/78